Digitized by the Internet Archive
in 2016 with funding from
Getty Research Institute

https://archive.org/details/nationalgaleriet00nasj

Nationalgaleriets

Samling af Malerier

og

Billedhuggerarbejder.

En historisk-kritisk Beskrivelse

af

L. Dietrichson,
Prof. i Kunsthistorie ved Christiania Universitet,
Medlem af Nationalgaleriets Bestyrelse.

Anden Udgave.

Pris: 1 Krone.

Christiania.

Grøndahl & Søns Bogtrykkeri.

1887.

THE GETTY CENTER
LIBRARY

Forord til første Udgave.

Da Forfatteren af nærværende Beskrivelse endnu savner endel Materialier til Nationalgaleriets Historie, hidsættes her indtil videre kun følgende Notits.

Forslag om dette Galeris Dannelse fremsattes for det ordentlige Storthing 1836 ved Repræsentanten (senere Statsraad) Riddervold, i Skrivelse til Storthinget af 7de April 1836, hvori søgtes bevilget 1000 Spd. Forslaget indstilledes af vedkommende Comité til ikke at bifaldes, men blev dog i December s. A. bifaldt med 44 mod 38 Stemmer. Under 12te April 1837 kommuniceredes det Bestyrelsen for den Kongl. Tegne- og Kunstskole, at Storthinget havde bevilget 1000 Spd. fra 1ste Juli 1836 til 1ste Juli 1837 til „Begrundelse“ af en „Kunst- og Malerisamling.“ Tegneskolens Direction besluttede at nedsætte en Comité af 3 Medlemmer inden sin Midte for at afgive Betænkning om og forfatte Forslag til Summens Anvendelse. I denne Comité indtraadte Maleren Flintoe, Oberst Kaltenborn og Højesteretsadvocat (senere Statsraad) Sørenssen (den sidste efter Omvotering mellem ham og Capitaine Munthe). 10de Maj 1837 fremlagde denne Comité sit Forslag, der vedtoges og indsendtes til Departementet.

Det bestemtes ved Departementsskrivelse af 5te Juli 1837, at Museets Bestyrelse skulde overdrages til Tegne- og Kunstskolens Direction.

I Kjøbenhavn afholdtes s. A. en stor Maleriauction, idet afdøde Conferentsraad Bugges Samling blev bortsolgt, og ved denne Auction gjorde da Galeriet sin første Erhvervelse, 28 Billeder, der indkjøbtes ved (senere) Conferentsraad Thomsen, ligesom strax nogle større Billeder af Dahl og Fearnley erhvervedes.

De ved den Buggeske Auction indkjøbte Billeder opstilledes foreløbigt i Stiftsgaarden i Værelset i nedre Etage tilhøjre for Indgangen.

I et Møde i December 1841 besluttedes Museet aabnet i Kongeboligen den 3die Januar 1842.

En stor Række Billeder indkjøbtes for Museet fra Prof. Dahls Samling i tre Repriser 1840, 1842 og 1846.

Et større Indkjøb, mest af temmelig værdiløse Sager, skeede i Stockholm ved en Maleriauction (hos en Nordstrøm som det synes) i 1843, gjennem Oberstlieutnant (senere Statsraad) Foss med Bistand af Maleren Sødermark.

Omkring 1846, da Tidemand og Gude begyndte at faa et Navn, vendtes Interessen naturligt til Düsseldorf, og i Løbet af faa Aar indkjøbtes der den Række Billeder, Museet ejer af Düsseldorferkunstnere.

Fra 1849 begynder de stadige Indkjøb af norske Maleres Billeder, der paa faa Undtagelser nær har udgjort Hovedgjenstanden for Galeriets senere Indkjøb, og hvorved en betydningsfuld Repræsentation af vor egen Kunst er tilvejebragt.

Nærværende Forsøg til en historisk-kritisk Beskrivelse af vort Galeri, udarbejdet efter Galeristyrelsens Opfordring, tør kun betragtes som et foreløbigt Udkast, der ikke gjør Fordring paa Andet end at være et brugbart Grundlag for videre Studier og Arbejder.

Thi hos os, hvor Vejen til Sammenligning med andre Galeriers Billeder er saa lang, og hvor man staar næsten alene med sit Arbejde, vil et saadant Forsøg, der kræver stadige Sammenligninger og forenede Kræfters Virksomhed, hvor den Ene kan supplere, hvad den Anden ikke ved, — ikke kunne undgaa mange Slags Fejlgreb og længe blive ufuldkomment.

Med Taknemlighed vil derfor Forf. modtage alle de Bemærkninger og Rettelser, der af for Sagen interesserede Personer maatte blive tilstillede for at benyttes ved et nyt Oplag (naturligvis med Opgave af Meddelernes Navne, forsaavidt ikke anderledes maatte ønskes).

Først paa denne Maade kan Katalogen efterhaanden blive, hvad den bør være.

Jeg har af ovennævnte Aarsag fundet det hensigtsmæssigt overalt, hvor ikke bestemte, overbevisende Grunde talte for Forandringer, indtil videre at bibeholde de ældre Angivelser af Kunstnernavne, uden mere end i et eneste, i Texten noteret Tilfælde at indlade mig paa forsøgsvis at „døbe" et Billede med et nyt Kunstnernavn, medens jeg ofte har forandret selve Billedernes Benævnelse, hvad den fremstillede Gjenstand angaar.

Saaledes de gamle Kunstnernavne — men derfor dog ingenlunde den ældre Katalogs Navne! Thi her har ikke alene den ældre Katalog, der efterhaanden havde opnaaet at blive et rent Repertorium for de mest

kolossale Forvirringer og Fejltagelser, maattet sammenlignes med de ældre Inventarier, men ogsaa disse maattet sammenholdes med Salgsdocumenter, Auktionscataloger, Privatbreve etc. fra de Samlinger, Auctioner o. s. v., der have afgivet Kilderne for vor Samling (navnlig Breve og Promemorier fra Thomsen og Prof. Dahl) og saaledes de oprindelige Bestemmelser hentes frem, hvis senere Forandring ikke her som i andre Galerier har været en Følge af kritisk Rensning, men af ukritiske, efterhaanden ansamlede Misforstaaelser, Forvexlinger og Fejltagelser. At dette har været et vanskeligt Arbejde, hvorved det vistnok ikke overalt er lykkedes mig at træffe det Rette, behøver jeg ikke at nævne for kyndige Læsere. En nøjere Kritik af de forskjellige Billeders Oprindelse og Autenti end den i nærværende Beskrivelse foretagne maa saaledes blive Fremtiden forbeholdt. Ikke for at tale ilde om den nu udsolgte ældre Catalog, men for at fremføre en Undskyldning, om en og anden slemmere Fejl skulde være indløben, være det mig tilladt at paapege et Par Exempler paa den ældre Catalogs Urimeligheder. Jeg skal kun erindre om Intimationen ved Mona Lisa, „Franz I.'s Elskede", efter Lionardo † 1519 af Bern. Luini „† 1519", (Billedet er signeret 1520), om den svenske Maler Fahlcrantz's Optagelse blandt hollandske Mestere fra 1600-tallet, fordi man tillagde ham et med „Fri— von Fal— 1623" signeret Billede (som jeg formoder tilhører Friedrich v. Valkenborch), om Erichtonius, der ved sin Fødsel viste sig at være „halv Fisk", om C. W. Bøhme og C. W. Dietrich, der — fordi de staa ved Siden af hinanden i Catalogen — begge ere fødte „i Weimar 1712" og begge døde „1774", om Portraitet af „Statsminister Bernt Anker", om de tal-

løse urigtige Angivelser af Fødsels- og Dødsaar, Fejlskrifter af Navne („Faernley“ næsten consekvent) — ligesom om de hyppige inden selve Galeriet skeete Forvexlinger af Billeder, der saaledes bære ganske andre Navne i Catalogen end i de oprindelige Documenter (t. Ex. no. 41 og no. 67, no. 36 og 75 o. fl,), Paaklæbning af falske Etiketter etc.

Christiania d. 1 Januar 1882.

L. D.

Forord til anden Udgave.

Nærværende Katalog fremtræder i væsentlig uforandret Skikkelse; kun ere dels ved flere kyndige, for Kunsten interesserede Mænds, dels ved egne fortsatte Studier en Del Rettelser og Tillæg gjorte, hvis Antal yderligere forøges ved de i Bogens Begyndelse tilføjede Angivelser. En anden Forøgelse har Bogen erholdt ved de Facsimilia af Signaturerne, der er udførte af Galeriets Conservator, Hr. C. Brun.

Christiania d. 5 April 1887.

L. D.

Alfabetisk Kunstnerfortegnelse
med Henvisning til de respektive Arbejders Numer.

---

1. *Malere.*

Achenbach, Andr. 180, 181.
Achenbach, O. 183.
Adriaensen, Alex. 32.
Als, P. 196.
Arbo, P. N. 278, 279, 279 A.
Arthois, Jac. 42, 43.
Askevold, A. 281, 282.
Ast, Barth, v. d. 67.

Baade, Kn. 240, 241.
Baburen, Th. 76.
Barth, W. 307.
Rassano, Jac. da Ponte. 2, 3.
Beham, B. 134, 135.
Bennetter, J. J. 256.
Berg, H. J. F., Aqvareller 62 a—l.
Bergen, D. v. 111, 112.
Berger, J. C. 211.
Bergh, J. Edv. 218.
Berghem, Cl. P. 92.
Bergslien, K. 272.
Bloemart, Abr. 26, 27.
Bloemen, P. v. 50, 51, 52, 53.
Bodom, E. 276.
Boehme, C. W. 147, 148.
Boehme, F. W. 149.
Boudewyns, A. F. 54, 55.
Brandel, P. J. 140.
Brekelenkam, Q. 98.
Bridt, B. de. 123.
Brouwer, Adr. 37.
Bruandet. 192.
Bruegel, Ambr. 41.
Bylert, J. 93.
Bøe, Fr. D. 250, 251, 252.

Calmeier, J. M. 239.
Cappelen, H. A. 267, 268, 269 a—v.
Caravaggio, M. A. 6, (Skole) 7, 8.
Carl XV. 265, 266.
Carlotto, (Carl Loth), 14.
Castello, G. B. 10, 11.
Castiglione, Fr. 15.
Champaigne, Ph. de (Copie) 223.
Chauvin (?). 193.
Claeissens, P. 22.
Coypel. Ant. 188.
Cranach, L. 131, 132. 133.
Cuylenburg, A. v. 83.

Dahl, J. C. C. 227, 228, 229, 230, 231, 232, 232 A, 233, 234.
Dalen, Jan v. 58.
Decker, F. 118.
Denck, C. 124.
Denner, B. 143, 144.
Dietrich, C. W. E. 150.
Dietrich, J. G. 142.

Dow, G. (Skole) 84.
Ducq, J. le 105.

Eckersberg, C. W. 201.
Eckersberg, J. F. 253, 254, 255.
Ehrenberg, W. 47.
Everdingen, A. (Maner) 85.

Fagerlin, F. 217.
Fahlcrantz, C. J. 208.
Fearnley. Th. 235, 236, 237, 238, Tegn. 32—56.
Flintoe, J. 226.
Fosse, Ch. de la 187.
Francken, Ambr. 23.
Francken, Fr. d. y. 31.
Francken, Hieron. 24.
Freystein, J. M. 171.
Frich, J. 242, 243. 244.
Fritzch, C. D. 200.
Fyt, Jan. 38.

Gastaldi, A. 21.
Gennari, B. 18.
Gensler, M. Aqvar. 31.
Geselschap, E. 178.
Glauber, Joh. 113.
Goyen, J. v. 73.
Graff, Ant. 155, 156, 157.
Griffier, J. 110.
Grønland, Th. 204, 205.
Gude, H. 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264.
Gyzens, P. 45, 46.
Gørbitz, J. 224, 225, 225 A og B. Aqvar. 32.

Haaen, Abr. de 120.
Hackert, J. Ph. 158.
Hagen, J. v. d. 103.
Hansen, C. 285.
Hansten, A. 257.
Harms, A. 146.
Hartmann, J. J. 141.
Haverkamp, H. v. 77.
Hawen, S. v. 295.
Heem, J. D. de 81, 82.
Hellemans P. J. 59.
Helst, B. v. d. 86, 87.
Heyden, J. v. d. 106.
Heyerdahl, H. 300, 300 A, 300 B, 300 C.
Holmberg, W. 219, 220.
Hondekoeter, M. 104.
Horemans, J. P. 56.
Horemans, P. 57.
Hübner, C. W. 179.
Hummel, J. E. 172.
Hutin, Ch. 189, 190.
Hørberg, P. 207.

Jacobsen, S. 280.
Jordan, R. 177.
Jordaens, Jac. 33, 34, (Skole) 35.
Juel, J. 197, 198.

Kaufmann, H. 174.
Keulen, C. J. v. 71.
Kjørboe, C. F. 210.
Klengel, J. C. 163, 164, 165.
Knieper, H. 291.
Koninck, Ph. de. 89.
Kyster, A. de. 292.

Laar, B. v. 122.
Lairesse, G. 49.
Lauræus, A. 209.
Lautensack, H. S. 136.
Lerche, V. 283, 284.
Lessing, C. F. 176.
Leu, Aug. 182.
Lilienberg, C. 78.
Lindegren, A. 214, 215.
Lorck, C. 275.
Lorentsen, C. A. 199.
Lucatelli, Andr. 19.
Luini, B. 1.
Lunders, G. 94.

Magiotto, D. 20.
Mander, K. v. 293, 294.
Manetti, R. 9.
Mechau, J. W. 162.
Mengs, R. (Copie) 154.
Mierevelt, M. J. 63.
Mierevelts Skole. 70.
Mieris, F. v., d. y. 119.
Minderhout, H. 48.
Molenaer, Kl., d. æ. 100.
Momper, Jod. 29.
Mordt, G. A. 270, 271.
Moucheron. I. 115, 116.
Müller, Mort. 273, 274.
Munch, Jac. 222, 223.
Munthe, G. P. F. W. M. 306.
Munthe, L. 286, 287, 287 A.

Nielsen, A., 299, 299 A, 299 B.
Nordenberg, B. 216.

Ossenbeck, J. v. 96, 97.

Palamedes (Maner) 79.
Peeters, Bon. 44.
Petersen, E. 289, 289 A.
Plas, P. v. 125.
Poel, Egb. v. d. 99.
Pourbus, Fr. d. y. 28.
Poussin, Gasp. 186.
Printz, Chr. A. 249.

Rembrandt (Copie) 80, 80 A.
Ribbing, S. 221.
Roberg, P. E. R.; Aqvar. 61.
Roed, J. 203.
Rombouts, A. v. 101, 102.
Rosa, Salv. 13.
Roslin, Al. (Copie) 203.
Rugendas, G. P. 139.

Savery, R. 30.
Schalken, G. (Copie) 109.
Schirmer, W. Aqvar. og Rad. 1—30.
Schney, F. 64.
Schütz, C. G. d. æ. 151, 152.
Schøyen, C. 288.
Seekatz, J. C. 153.
Seel, A. 184.
Seybold, C. 145.
Simonsen, N. 202.
Sinding, O. 308.
Skredsvig, C. 304.
Smit, Arn. 114.
Sohn, C. F. 175.
Spranger, B. 25.
Spreeuw, J. 126.
Stading, E. 212, 213.
Steenwijk, H. v. 61.

Strozzi, B. 12.
Sørensen, C. F. 206.

Teniers, D. d. y. 39, 40, 40 A.
Thaulow, F. 301, 301 A.
Thiele, J. F. A. 161.
Tidemand, A. 245, 246, 247, 248, 248 A, 248 B. 1—36, Tegn. 64—136.
Tischbein, J. H. W. 166.
Toorenvliet, J. 107, 108.
Tournois, (?). 127.

Ubekjendte Mestere Ital. 4, 5, 17. Nederl. 16. Holl. 65, 87, 129, 130. Tydsk. 138. Fransk. 194. Dansk. 195.
Uchermann, K. 303.
Uden, Lucas v. 36.
Ulfsten, N. 305.
Ulft, J. v. d. 95.

„V. S. 1768“ 121.
Valckenborch, F. v. 68, 69.
Valentin, M. 185.
Velde, Es. v. d. 72.
Velde, Jan. v. d. 74, 75.
Venne, A. v. d. 66.
Verboeckhoven, E. J. 59.
Verkolie, Nic. 117.
Vernet. Jos. 191.
Verschuuring, H. 290.
Vinci, L. da (Copie) 1.
Vogel, C. L. 170.
Voss, A. H. de. 60.
Vries, J. R. de. 137.
Vroom, H. C. 62.

Wagner, J. G. 159, 160.
Wagner, O. 173.
Wahl, J. S. 297, 298.
Werenskiold, E. 302, 302 A.
Wexelsen, Chr. D. 277.
Wocher, M. 167, 168, 169.
Wouwermann, P. (Copie) 90, 91.
Wuchters, Abr. 296, 296 A.
Wyck, Th. 88.
Wyrack, I. 128.

2. Billedhuggere.

Afstøbninger efter Antiker 1—2.
Do. efter Thorvaldsen 9—100.
Bergslien, B. 126, 126 A.
Bissen, H. W. 101.
Borch, Chr. 116, 117, 118.
Budal, Hans. 6, 124, 125.
Castberg, O. 128.
Fladager, O. H. 5, 7, 127, 127 A.
Glosimot, O. 122, 123, 123 A.
Gøthe, E. G. 102.
Hansen H. 120, 121.
Jacobsen, C. L. 8.
Michelsen, H. 3,(?) 4,(?) 105, 106, 107—115.
Middelthun, J. 119, 119 A, 119 B—L.
Skeibrok, M. 129.
Ubekj. Mester. 103, 104.

Tillæg og Rettelser.

Nyere Archivforskninger i Holland og Belgien have ført til flere Forandringer i Opgaver ang. Fødsels- og Dødsaar, som nedenfor meddeles sammen med nogle Tillæg.

Pag. 26 L. 2 f. n.: l. f. i Gorkum 1567 † ca. 1657 (Sandrart og v. Mandern).

„ 29 L. 17 f. o. „Elev af sin Fader af samme Navn" udgaar. If. Bredius er Fr. Pourbus f. 1569.

„ 30 L. 6 og 7. J. Momper er født i Antwerpen 1564, † 1635 (Bredius).

„ 31 Billedet No. 30 havde i Greve Thotts Saml. No. 280.

„ 34 L. 20. Billedet kom til Bugges Saml. fra Generalkrigskommissær Holms Samling (No. 370).

„ 38 L. 19. l.: † 1662 (Riegel).

„ 44 L. 7 og 8. De nævnte Billeder i Belvedere og Stockholm tillægges nu Ambrosius Booschaert.

„ 46 L. 17. 1621 l. 1623. (Bredius).

„ 49 L. 12. 1640 l. 1641. (Bredius).

„ 51 og 52. Min Antagelse, at No. 50 og 51 paa et tidligere Stadium ere forvexlede, har faaet fuld Bekræftelse. No. 50 er af Prof. Dahl indkjøbt paa Bugges Auktion, hvor det havde No. 327, No. 51 er altsaa kjøbt fra Oberst Kaltenborns Samling.

„ 53 L. 13. Boudewyns er født 1644 † 1711. (Bredius).

„ 60 L. 11. v. Steenwijk er født 1603. (Bredius).

„ - L. 7 f. n. Vroom er f. 1556. (Bredius).

„ 61 L. 4 f. n. Mierevelt er død 1641. (Havard Bredius).

Pag. 64 L. 9 f. o. Balthasar van der Ast (Balthus van den Asch) er f. i Middelburg, 1590 † i Delft, efter 1655. Elev af Ambrosius Booschaert. (Bredius).

„ 69 L. 5 f. o. istedetfor død i Leyden efter 1652, l. begravet i Haag 1630. (Bredius).

„ 70 L. 9. l. † 1666, hvorved Bemærkningen om de falskt daterede Billeder bortfalder. (Bredius og Havard).

„ 76. No. 80 er ifølge en af Dr. W. Bode nylig anstillet Undersøgelse en Copie, antagelig fra Beg. af 18de Aarh.

„ 83 L. 9. Philip de Koninck er f. 1619 † 1688. (Bredius).

„ 88 L. 12. Jan Reynier de Vries hed i Virkeligheden Roelof van Vries. (Riegel).

„ 89 L. 1. If. samme Kilde var v. Ossenbecks Fornavn Josias.

„ 90 L. 6 og 5 f. n. l. E. v. Poel var f. i Delft 1621, begravedes i Rotterdam 1664. (Bredius).

„ 95 L. 10. v. d. Hagens Fornavn var Joris. Han blev begraven i Haag 1669. (Bredius).

„ 96 L. 15 f. n. Hondecoeter synes at være død i Amsterdam.

„ 97 L. 3 f. n. o. ff. Den evige Usikkerhed angaaende Kunstnerne af Navnet „Ducq“ synes nu at løse sig derhen, at vort Billedes Mester Jacob A. Ducq, f. i Utrecht 1600 † i Haag ca. 1660, ofte er forvexlet med Dyrmaleren Jan le Ducq.

„ 105 L. 2. Arnold Smit var f. i Amsterdam 1641 eller 42, † efter 1678.

„ 119 L. 5. 1496 l. 1502.

„ 129 L. 4. l. f. 1720 i Sachsen, † 1788.

„ - L. 1 f. n. l.: Han har malet i Danmark, da flere af hans Billeder bærer Mærket „in Copenhagen“. Man har ogsaa Stilleben- og Søstykker af ham. (Se Weinwich og Weilbach).

I. Malerier.

A. I Olie.

I. Italienske Mestere.

Renaissancens italienske Malerkunst, hvis Blomstring faldt i det 16de Aarhundrede, har fyldt Europas større Museer med sine Mesterverker, medens, som man let kan forstaa, kun højst faa saadanne have forvildet sig op til vore Egne. Den egentlige Blomstring, der udfoldede sig i Florents under Paavirkning af **Michelagniolo** (f. 1475 † 1564), i Rom under **Raffael** (f. 1483 † 1520), i Lombardiet under **Leonardo da Vinci** (f. 1452 † 1519), i Parma under **Correggio** (f. 1494 † 1534) og i Venedig under **Tizian** (f. 1477 † 1576), har kun sendt vort Museum en enkelt Repræsentant for den lombardiske og venetianske Skoles Retning. Medens den lombardiske Skole under Leonardo og hans Discipel **Bernardino Luini** især lagde Vægt paa Udtrykkets og Bevægelsens Ynde, Formens ædle Afrunding, Finhed i de forskjellige Planers Aftoning, Klarhed og Harmoni i de let og fint fordrevne Farver (lo sfumato), var Venedigs Kunst, knyttet til Lagunrepublikens blomstrende og farveglødende Liv, et Existensmaleri, der med varm Begejstring fæstede Tilværelsen, som den levede i den skjønne, glade Canalstad, paa Lærredet i natursande, varme Farver, Colorismens egentlige Hjem, hvor navnlig Renaissancens Portraitmaleri udfoldede sig i glimrende Pragt under **Giorgione, Tizian, Palma Vecchio, Tintoretto** og **Paolo Veronese**, og hvor Genremaleriet og Dyremaleriet skabtes af Kunstnerfamilien **da Ponte (Bassano)**.

Af *den lombardiske Skole* eje vi:

Bernardino Luini,

født i Luvino ved Lago Maggiore 1470 † efter 1530, Elev af Leonardo da Vinci, under hvis Indflydelse han allerede synes at være kommen under dennes Ophold i Milano, henved 1499, da han arbeidede paa sin „hellige Nadvere“, en Indflydelse, der endog ikke kunde rokkes, da Bernardino kom til Rom og under Paavirkning af selve Raffaels Arbejder. Hans fleste Oliemalerier ere Efterligninger efter Leonardo, stundom udførte efter dennes Tegninger, og flere af Luinis Billeder have længe gjældt for at være Originaler af Leonardo. I sine Freskobilleder udviklede han en langt større Selvstændighed og udmærker sig ved en klar og simpel, næsten plastisk Compositionsmaade. Hans Hoveder ere ligesom Mesterens meget sjælfulde og med dette milde Træk om Munden og den fint dannede Hage, der udmærker Leonardos Hoveder. Af hans Fresker befinde de fleste sig i Milano og Lugano. Oliebilleder af ham findes i Brera (Milano), i Louvre (Paris), Esterhazygalleriet (Pesth), Eremitagen (Petersburg) o. a. Museer.

1. Mona Lisa.

Lærred. H. m. 0.82. Br. m. 0.55.

Copie efter Leonardo da Vincis berømte Billede i Louvre. Sign. i Guldbogstaver:

BERL^DO LUINI MDXX

Mona Lisa, ɔ: Madonna Lisa, Leonardos Vens, Francesco del Giocondos Hustro — derfor ogsaa oftere kaldet Gioconda, i Frankrige Joconde — blev malet af Leonardo i Florents i Aarene 1500—1504. Vasari fortæller, at i de 3 à 4 Aar, i hvilke Leonardo malede paa dette Portrait, søgte han at bibeholde sin skjønne Models livfulde Udtryk ved den hele Tid i Atelieret at

forsamle Florents' Sangere, Musikere o. s. v. og sørge for den aandfuldeste Underholdning for derved at fordrive enhver Træthed og bibeholde det henrivende Smil om hendes Læber. Franz I betalte Originalen med 4000 ecus d'or, der modsvare 45,000 Fr. i hin Tids Penge og ca. 350,000 Kr. efter Pengenes Værd i vore Dage. Den ældre Catalogs Opgave, at Mona Lisa skulde være „Franz I's Elskede“, er aldeles urigtig.

Vor Copies Signatur synes at være senere indsat og altsaa falsk, hvad der bliver saameget sandsynligere, som Originalbilledet, der i 1520 forlængst var indkjøbt af Franz I, i dette Aar ikke længer fandtes i Italien, hvor Luini færdedes. Er Billedet altsaa fra 1520, kan det ikke være copieret efter Originalen af Luini, er det atter copieret efter Orig. af Luini, maa dette være skeet meget tidligere end 1520. Det synes, som om der tidligere paa samme Sted, hvor den nuværende Sign. staar, har staaet et andet Navn, der er bortskrabet — mener Conf. Thomsen, jeg kan ikke se Spor deraf. Vor Copie er malet paa et Lærred, der i forrige Aarh. er blevet fordoblet. Det undre, oprindelige Lærred er meget fint, italiensk Lærred uden Zwilg, fra det 16de Aarhundrede, medens det ydre Lærred er fra det 18de. Ifølge et Mærke paa det ydre Lærred har Billedet tilhørt Collection Perrier; derefter ejedes det af Conferentsraad Bugge i Kjøbenhavn, og indkom i Galeriet, indkjøbt ved Auctionen efter denne Samler, 1837 (Cat. no. 518).

Uanseet, hvilken Haand der har frembragt vor Copie, enten det nu er Bernardinos eller en andens, er Copien af ikke ringe Værd. Originalens forunderligt henrivende, gaadefulde Smil om den fine Mund har Copisten ikke formaaet helt at gjengive, og dog er denne Mund saa frisk, saa fuld af spillende, ungdommeligt Liv; Copisten viser os ligesaavel som Mesteren en Kvinde, der ikke blot er en stor Skjønhed, men i fuld Nydelse og Glæde er sig sin Ungdom og Skjønhed bevidst og fryder sig ved dens Magt. Det Hele er gjengivet med Troskab, ligesom Copiens Værd betydeligt forøges der-

ved, at den i Originalen næsten tilintetgjorte Carnation her er bevaret. Hudens Klarhed træder dobbelt smukt frem mod den mørke Dragt, navnlig i de over hinanden lagte Hænder, af hvilke den underste dog ikke er helt udført.

Derefter følge flere Billeder af *den venetianske Skole:*

Jacopo da Ponte, kaldet Bassano,

f. i Bassano 1510 † 1592, Elev af sin Fader og af Bonifazio Veneziano, hos hvem han ogsaa copierede Tizians Verker, der fik stor Indflydelse paa hans Colorit, som dog aldrig hævede sig til Mesterens Rigdom og Klarhed, og som desuden vistnok i høj Grad har været udsat for Efterdunkling, hvorfor hans Skygger ofte synes sorte. Ved sin Faders Død vendte han tilbage til Bassano og malede her en stor Mængde Billeder, der, skjønt sædvanlig efter Navnet af bibelsk Indhold, dog næsten altid vare valgte med det Hensyn, at give ham Anledning til Fremstilling af Dyrlivet, der var hans Kunsts kjæreste Gjenstand. Saaledes har han ofte malet Noah gaaende ind i Arken eller ud af Arken med Dyrene, Hyrdernes Tilbedelse og lignende Sujetter. Naturligvis tabte herved hans Billeder enhver religiøs Karakter og ere snarere at henføre til Dyrmaleriets end til det religiøse Maleries Sfære, men herved blev han ogsaa Fader for det moderne Dyrmaleri, som efterhaanden emanciperede sig fra de udenpaahængte bibelske Navne, og som nu optraadte selvstændigt for selve Dyrfremstillingens Skyld. Hans fire Sønner fortsatte hans Retning. Alle større Museer ere i Besiddelse af Billeder af denne Kunstnerfamilie.

2. Hyrderne tilbede Christusbarnet.

Lærred. H. m. 1.103, Br. m. 1.775.

Tilvenstre i Billedet sees Maria med Barnet, der ligger paa Jorden i Klude, og Joseph i den mørke Stald, i hvis Aabning de tilbedende Hyrder ere traadte

ind. En Hyrde bringer Barnet et Faar. Ved Siden af Barnet sees Oxen og Asenet, der efter en gammelchristelig Symbolik (de rene og urene Dyr betegnende Israel og Hedningeverdenen?) stadigt anbragtes ved Jesu Krybbe. I Forgrunden tilhøjre en Gedebuk. Over de svagtbelyste Grupper begynder i det Fjerne det indbrydende Morgenlys at dæmre frem tilhøire i Billedet. Om Billedet gjælder, hvad der er sagt om Bassano i Almindelighed, at det kun har lidet af det religiøse Billedes Præg, men snarest er at betragte som et Dyrbillede med religiøs Staffage. Det er stærkt efterdunklet, men forekommer mig bestemt at være originalt. Det er indkjøbt fra Prof. Dahls Samling i Dresden 1846.

3. Hyrder, der vande sit Kvæg.

Lærred. H. m. 0.615, Br. m. 0.855.

I et Landskab af venetiansk Karakter er en Hyrde og en Kvinde sysselsatte med at vande sine Hjorder, der bestaa af Kjør, Geder og Faar. Billedet, der rimeligvis er en Copie efter Bassano, er ikke uden en vis Friskhed i Farven. Det indkjøbtes til Galeriet fra Prof. Dahls Samling omkring 1840.

Ubekjendt.

4. St. Marcus', Marcellianus' og Sebastians Martyrium.

Lærred. H. m. 0.652, Br. 0.943.

Copie efter Paolo Veronese. Orig. i Kirken San Sebastiano i Venedig.

Begivenheden, der er mere symbolsk end historisk opfattet, foregaar i Rom under Keiser Maximianus' Christenforfølgelse 287 e. Chr., der forøvrigt er af legendarisk Natur. De tre Martyrer, hvis Historier her sammenbindes paa Grund af Ligheden i deres Dødsmaade — de bleve alle gjennemskudte med Pile, skjønt i to forskjellige Forfølgelser, — føres ud af Prætorens Palads til Henrettelsen. St. Sebastian iler forud med

den løftede Korsfane, opflammende sine Troesfæller til Standhaftighed i Lidelsen, medens de ham følgende Brødre, Marcus og Marcellianus (ikke som det sædvanligt opgives Marcellinus, se Wessely, Iconographie Gottes u. d. Heiligen) forgjæves af sin klagende Moder opfordres til at afsværge sin Tro, medens deres gamle Fader iler dem imøde med den samme Bøn, og deres Hustroer og Børn omringe dem for at bevæge dem til Frafald. Men over dem svæver — useet af dem — Troesenglen ledsagende dem med Trøst og Husvalelse paa den tunge Gang. Originalens glimrende Farvepragt har Copien ikke formaaet at gjengive; derimod er den livfulde Bevægelse, der udmærker Billedet, bragt til fuld Gyldighed. Originalbilledet maledes for Kirken S. Sebastiano 1565. Copien indkjøbtes i Stockholm 1843 og kaldtes i den tidligere Catalog: „Angivelig Scene af den venetianske Historie.“

Ubekjendt venetiansk Mester.

5. Barnemordet i Bethlehem.

Lærred. H. m. 0.45, Br. 0.665.

Massacren raser gjennem hele Billedet. Midt paa den aabne Plads sees en Kriger tilhest i fuld Rustning, en anden Rytter holder tilhøire i Billedet: de synes at lede Bevægelsen. Foran dem ere Bødlerne ifærd med at berøve de ulykkelige Mødre, der forgjæves gjøre en fortvivlet Modstand, deres Børn; flere dræbte Smaa ligge allerede henkastede i Forgrunden. Mellemgrunden dannes af en Tempelruin tilhøire, Baggrunden af et Landskab.

Det Hele er kun en Skizze, men udført med overordentlig Friskhed og en tiltalende Sikkerhed. Mesteren synes mig nærmest at tilhøre Tiepolos Tid og Retning, men er mindre manieret end han. Gruppernes Anordning er klar og forstandig. Farveholdningen tyder paa en Mester af Rang. Billedet er indkjøbt for

Galeriet fra afdøde Stadskonductør Groschs Samling i 1840 under det aldeles ubegrundede Kunstnernavn Tintoretto.

Efterat den anden Halvdel af det 16de Aarhundrede, efter de store Mesteres Død, navnlig i Rom havde givet Plads for en Række blodløse Manierister som Brødrene **Zuccharo, Cavaliere d'Arpino** o. a., opstod i det 17de Aarhundredes Begyndelse den italienske ***Efterblomstring,*** der havde sit Sæde i **Bologna,** hvor Kunstnerfamilien **Caracci** havde grundet en eklektisk Skole, der forsøgte, skjønt uden Held, at fornye Kunstens store Tid ved at forbinde Raffaels ædle Composition med Michelagniolos Colorit, Tizians Farve og Correggios Clairobscur; mod denne Caracciske Retning, der foruden af Caraccierne selv repræsenteres af **Guercino da Cento, Guido Reni, Domenichino** o. a., optraadte imidlertid den naturalistiske Retning under **Caravaggio** og hans Tilhængere **Spagnoletto, Salvator Rosa** o. a. Mestere af den neapolitanske og genuesiske Skole, der forkastende Studiet af de ældre Mestere vendte sig til Naturens umiddelbare Studium og frembragte en Efterblomstring af høj Betydning, skjønt ogsaa den endte i Manierisme. Fyldigst repræsenteret er hos os ***Naturalisternes Skole.***

Michelangelo Amerighi da Caravaggio, (?)

f. i Caravaggio 1569 † i Porto Ercole 1609, Elev af Cavaliere d'Arpino i Rom, efterat han først havde studeret i Milano og Venedig, hvor Giorgiones farveglødende Pensel havde henrykt ham. Cav. d'Arpinos manierede og usande Idealisme frastødte dog hurtigt den djerve, unge Kunstner, der elskede Naturen over Alt og nu — brydende med al Efterligning af ældre Mestere saadan som den trivedes i Caracciernes Skole — udelukkende viede sig til Studiet af Livet og Naturen selv. Saaledes blev han Bannerføreren for det 17de Aarhundredes Naturalisme. Hans ubestikkelige Sandhed i Opfatning og den grelle Belysning i hans Billeder, der yderligere hævedes ved dybe, men sorte Skygger, vakte en overordentlig Opsigt, og efter en lang Strid med Nød og Miskjendelse strømmede det

endelig ind over ham med Bestillinger paa Freskobilleder for Kirkerne og Paveportraiter. Hans Freskobilleder savnede imidlertid naturligvis al kirkelig Karakter, men tiltalte ved sin djerve Realisme: imidlertid vaagnede hurtigt hans Medbeileres Misundelse, og da han i Hidsighed stak en af dem ned, maatte han flygte til Neapel, hvorfra han gik til Malta, hvor han blev Malteserridder. Hans urolige Sind indviklede ham imidlertid ogsaa her snart i Stridigheder, der bragte ham i Fængsel, hvorfra han saa flygtede til Sicilien og noget senere over Neapel for at naa Rom, hvor man imidlertid havde udvirket ham Straffrihed. Men paa Veien hid blev han overfalden og saaret og døde af Saarfeberen. Hans Væsens lunefulde Heftighed præger ogsaa hans Billeder, i hvilke han gjerne skildrer den simple, utæmmede Naturs vilde Udbrud med kraftig Colorit og imponerende Kjækhed.

6. Leende mandligt Hoved.

Lærred. H. m. 0.51, Br. 0.38.

Dette fortrinlige Hoved, der unægtelig erindrer om lignende Arbeider af den store Naturalist, om end de mere brunlige end sorte Skygger synes at pege i en anden Retning, er af slaaende Virkning. Det gjør Indtryk af at være Del af et større Billede; dette er imidlertid ikke Tilfældet, da en nærmere Undersøgelse af Lærredet viser, at alle dettes Kanter ere uden Farve. Billedet synes altsaa nærmest at være en Studie. Det har efter Sigende tilhørt Byfoged Olsens i 1845 splittede Samling endskjøndt det ikke findes optaget i Samlingens Catalog. Derimod er det sikkert identisk med Billedet No. 86 i Devegges Catalog af 1847: „I M. A. Caravaggios Smag, paa Lærred, 20″ h., 15″ br. Et ungt leende Lazzaronhoved“. Det har været paa Hafslund Herregaard, hvor det ejedes af Justitsraad Eliesen, i Kjøbm. P. Simonsens og endelig i Medicinaldirektør Dahls Besiddelse af hvem det i 1871 solgtes til Museet.

Caravaggios Skole.

7. Brystbillede af en halvnøgen mandlig Figur.

Lærred. H. m. 0.732, Br. 0.602.

Saafremt dette Billede skulde vise sig at være, hvad det engang har været holdt for, et Arbeide af Caravaggio selv eller endog blot en Copie efter et saadant, vilde det erholde en ejendommelig Interesse derved, at det temmelig tydeligt tilkjendegiver sig som et Selvportrait af den Kunstner, der har udført det. Den stærkt og sikkert modellerede Aktfigur, der synligt er udgaaet fra Caravaggios Skole, bærer nemlig en Tegnemappe under Armen, hvorved den for det Første altsaa tilkjendegiver sig som Maler, for det Andet peger den med sin ene Haand paa sig selv, en Gestus, der synes mig ej at kunne misforstaaes. Kommer nu hertil den Omstændighed, at han bruger venstre Haand til at pege med, medens han bærer Mappen under højre Arm, turde ogsaa dette tyde paa, at Billedet er malet foran et Speil, hvorved Kunstneren da altsaa har havt høire (Speilbilledets venstre) Haand fri til at føre Penselen. Da jeg for min Del ikke erindrer at have seet noget ægte Selvportrait af Caravaggio, og heller ikke tror, at noget saadant findes i Uffiziernes Samling af Selvportraiter, turde vort Billede fra dette Synspunkt være en nærmere Undersøgelse værdt. Billedet er i 1844 skjænket til Galeriet af Hs. Exc. Statsminister Due.

8. Sta Magdalena.

Lærred. H. m. 1.105, Br. 1.334.

Den katholske Kirkes Legender, der identificere den bodfærdige Synderinde, der salver Jesu Fødder (Luc. 7), med Maria, Lazari Søster (Luc. 10), og den Kvinde, for hvem Christus viser sig efter sin Opstandelse, har Meget at fortælle om Maria af Magdalas tidligere letfærdige og ubodfærdige Levnet, Omvendelse,

Liv i Ørken, Deltagelse ved Lazari Opvækkelse samt ved Jesu Død og Opstandelse („noli me tangere") samt hendes Missjonsarbeide i Frankrige (Marseille) og Himmelfart. Helgenen er i vort Billede fremstillet i hvilende Stilling med det Udtryk af Henrykkelse, der var fælles for næsten alle de ekstatiske Maleres Opfatning af Maria Magdalena i det 17de Aarhundrede. De sorte Skygger og de blændende Lys pege paa Caravaggios Skole med fuld Bestemthed, mens jeg ikke kan bekvemme mig til at dele den Anskuelse, der antydes i en ældre Skrivelse ang. dette Billede, som siger, at det i England har gjældt for en ægte Spagnoletto. Under dette Navn er Billedet indkjøbt af afd. Jernværksejer Cappelen, Malerens Fader. Billedet skjænkedes af den tidligere Ejers Datter, Frk. Betsy Cappelen, til Galeriet 1866.

Rutilio Manetti,

f. i Siena 1571 † 1637 (1639) Elev af Francesco Vanni, efterlignede dels Caravaggio dels Guercino. I denne Sidstes Maner er hans „Hvile paa Flugten til Ægypten" over Højalteret i Kirken S. Pietro in Castelvecchio i Siena. Ogsaa hans „Elias", i Domen i Pisa er berømt.

9. Det afbrudte Stævnemøde.

Lærred. H. m. 0.93, Br. 1.404.

To Elskende, af hvilke han er iført en rød Ridderdragt, hun en blaagrøn Klædning, overraskes af en Kvinde, der træder til med et Lys i Haanden. Ogsaa ved Billedets højre Rand viser sig et kvindeligt Hoved.

Dette Billede, der har enkelte gode Partier, erindrer ved sin Anskaffelsesmaade om vore Kunstforholdes primitive Tilstand i Begyndelsen af 1840aarene. Billedet er nemlig af afd. Landskabsmaler Frich indkjøbt i Italien („fundet i et Vertshus ved Sorento") og overladt Galeriet som en „formentlig Leonardo da

Vinci" (!) og betalt med den efter vore daværende Forholde ikke ubetydelige, for en Leonardo derimod uhørt, ja umuligt billige Pris 2400 Kr. Welhaven omtaler i en Anmeldelse af en Kunstudstilling 1841 (Saml. Skr. Bd. 2 p. 334, 1ste Udg.) Billedet saaledes: „Et Maleri, der tillægges Leonardo da Vinci, og som tilhører Nationalgaleriet, kan ansees som denne Udstillings største Sjeldenhed. Det er udført i den reneste Stil og udmærker sig ved en usædvanligt blød og dog sikker Tegning. Det viser sig nu som Gjenfærdet af et Maleri; thi Farvernes Pragt er borte. Fire Aarhundreder er ogsaa et langt Levnetsløb, og dette Billede har Mærker af mangen ublid Skjæbne. Men dets oprindelige Adel dvæler der endnu. Scenen er et afbrudt Stævnemøde. Man maa især beundre det mandlige Hoveds Forkortning og den deilige Kvindehaand. I enhver af disse Fingre bor endnu ungdommeligt Liv." („En Kunstudstilling i Christiania 1841.")

Uanseet at allerede Billedets Motiv maatte forbyde enhver Tanke paa Leonardo, uanseet at de Leonardoske Originalers uhyre Sjeldenhed maatte vække den største Mistro overfor en saadan Tanke, har Billedet desuden i sin hele Maner, Composition som Udførelse og Farve, ikke den fjerneste Lighed med den store Florentiner, ja ikke engang med hans Aarhundrede. Det erindrer nemlig om Intet saameget som om Caravaggios Skole. Ifølge en godhedsfuld Meddelelse af Hr. Cand. Andreas Aubert stemmer dette Billedes Malemaade saa bestemt med Manettis Billede i Pittigaleriet i Florents (no. 10?) at han ikke betvivler, at vort Billede er af samme Mester. Fra Welhavens 400 Aar bliver saaledes at trække 200 og fra Billedets Deilighed ikke lidet, da det er stærkt og ikke meget samvittighedsfuldt restaureret.

Giovanni Battista Castello,

kaldet il Genovese, Elev af Luca Cambiasi, † 1637 i Genua. Han malede hovedsagelig Miniaturer og kaldtes

af Philip II til Spanien for at smykke Chorbøgerne i Escurial med Miniaturer.

10. En Folkefest i Paris circa 1600.

Lærred. H. m. 0.29, Br. 0.40.

Den ældre Catalog kalder Billedet i Almindelighed: „Byprospekt." Med fuld Sikkerhed tror jeg at gjenkjende Paris ved 1600 i dette Billede. Billedets Standpunkt er ved Seinequaien nedenfor Louvre, hvis Bygninger, saaledes som de saa ud ca. 1600, sees tilvenstre. Ret foran Beskueren Seine. Pont neuf drager sig tvers over Billedet, og bag denne hæve sig Notre Dames Taarne. Tilhøjre ser man Pré aux Clercs og over den Højderne ved Ste Genevieve. En Mængde festligt smykkede Mennesker, samlede til en Folkefest, danne Billedets Staffage. Kun med stor Usikkerhed og alene ledet af det Kunstnernavn, der opgives, vover jeg derimod at tilkjende il Genovese vort Billede. Den ældre Catalog optager det nemlig i den tydske Afdeling under Navnet Johan Baptist Cacelli. Men da ingen saadan Kunstner kjendes, medens derimod Johan Baptist Castello netop malede paa den Tid Billedet maa være blevet til — at dømme efter Dragterne og den Omstændighed, at Henrik den IV's Statue endnu ikke viser sig paa Pont neuf, — ligesom det miniaturartede Foredrag i Billedet taler om en Miniaturist som dets Mester, tror jeg at turde slutte, at den ældre Angivelse sigter til den oven angivne Mester, af hvem jeg forøvrigt intet Arbejde kjender, saaat Bestemmelsen iallefald kun er hypothetisk. Billedet har tilhørt Prof. Dahls Samling og indkjøbtes 1846.

11. En Folkefest ved en Kirke.

Lærred. H. m. 0.29, Br. 0.40.

Dette Billede, der øjensynligt skriver sig fra samme Haand som det foregaaende, og ligesom dette erindrer

om Stefano della Bella, Callot o. a. lidt yngre Malere af samme Retning, er ligesom det forrige indkjøbt fra Prof. Dahls Samling 1846.

Bernardo Strozzi,

kaldet „il Prete Genovese“, f. i Genua 1581 † i Venedig 1641 (44) Elev af Pietro Sorri. Han forlod for en Tid Kunstnerbanen og blev Capuzinermunk i Genua (deraf hans Navn il Prete Genovese), men hans gamle Lyst til Kunsten betog ham snart igjen, og han fik Tilladelse til at udtræde af Klosteret for at kunne understøtte sin gamle Moder. I Caravaggios Maner malede han nu Freskobilleder og Oliemalier; men efter Moderens Død fordrede Capuzinerne ham tilbage, og da han vægrede sig, indespærrede de ham, indtil han fandt Anledning til Flugt og undkom til Venedig, hvor han udførte en Række Arbeider for Marcusbiblioteket, Theatinerkirken og Procuratierne. Hans Pensel er kraftig og fyrig, navnlig er hans Carnation meget natursand; men hans Tegning er unøjagtig og Udtrykket ofte af en vis Raahed.

12. Skattepengen.

Lærred. H. m. 1.448, Br. 2.208.

Christus i Billedets Midte, omgiven af Farisæerne, en Skare lumpne Fysiognomier, der vise ham Skattens Mynt, udtaler sit: Giver Kejseren, hvad Kejserens er, og Gud, hvad Guds er. (Matth. 22, 15—22.) Halvfigurer i naturlig Størrelse.

Vort Billede, der er meget ujævnt i sin Udførelse, og som Mesteren har udtørt adskillige Gange og med ulige Held, — samme Motiv findes i Florents, Münchens og Stockholms Galerier — har tilhørt Assessor Mariboe og indkjøbtes for Galeriet i November 1844. Vort Exemplar nævnes som Original af Seubert i hans Künstlerlexicon (1879). Saafremt det er Original bestyrker det den sidste Bemærkning vi ovenfor have noteret om Kunstnerens Maner; thi Tegningen er paa

mange Steder slet, medens Billedet tiltaler ved en kraftig, men noget raa Farvetone.

Salvator Rosa,

f. 1615 i Renella ved Neapel † 1673 i Rom, Elev af Spagnoletto. Salvator Rosa, der ogsaa var Digter, Musiker og Raderer, var en poetisk og eventyrlig Natur, hvis Liv og Kunstnerpersonlighed faar sin bedste Illustration i hans Verker. Paa sine Kunstnervandringer i Abruzzerne fangen af Røvere, gik han 1634 til Rom, hvor han blev Medlem af Academia di San Luca, men atter udstødt paa Grund af sine bidende Satirer. 1646 vendte han tilbage til Neapel, hvor han deltog i Masaniellos Rejsning to Aar efter og saa atter flygtede til Rom. 1650—1660 arbejdede han i Storhertug Giovanni Carlo de Medicis Tjeneste i Florents og tilbragte endelig sine sidste Leveaar atter i Rom. Hos ham formæler Naturalisternes Maner sig med en romantisk-poetisk Opfatning af Naturen og en lidenskabelig Varme i Fremstillingen, der gjør hans Billeder til Skolens interessanteste Frembringelser. Stor i sine historiske Billeder som t. Ex. den catilinariske Sammensværgelse i Palazzo Pitti i Florents, er han størst i sine romantiske Landskaber. En Række aandfulde Raderinger, 40 i Tallet, vidne ved sin lette og dog dybe Behandling om hans Genialitet. Hans bedste Billeder findes i München, Petersburg, Haag, Florents og Paris.

13. Romantisk Landskab.

Lærred. H. m. 0.313, Br. 0.425.

Fra Udkanten af en vild Skov ser man over et kuperet Terrain med bizarre Klippeformer ud imod Baggrundens fjernt henblaanende Fjelde. Et af Lynet spaltet Træ forøger Indtrykket af Landskabets vilde Romantik. I Forgrunden en Flok Kjør. Et fortræffeligt, lidet Arbeide, som jeg tror at turde anse for Original. Det giver en træffende Forestilling om Meste-

rens Naturopfatning og om de Motiver, der tiltalte hans dybt poetiske, men urolige Sind. Vort Billede er netop et af disse romantiske Landskaber, hvori han havde sin største Storhed, idet han i de smaa Dimensioner concentrerede hele sin rige Naturanskuelse paa et lidet Rum og saaledes virkede med dobbelt poetisk Kraft. Billedet, der har tilhørt Statsminister Dues Samling, skjænkedes af ham til Galeriet 1844.

Carlotto,

eller Carlo Lotto, egentlig Carl Johan Loth, f. i München 1632 † i Venedig 1698. Elev af sin Fader Johan Ulrich Loth, henregnes trods sin tydske Fødsel sædvanlig til de italienske Kunstnere og med Rette, da han i unge Aar kom til Italien, hvor han sluttede sig til Caravaggios og de yngre Venetianeres Retning. Han indtog her engang en høj Plads, og hans Navn regnedes blandt Tidens første. Denne høje Plads har senere Tider dog reduceret til en beskednere; thi skjønt hans Compositioner ikke ere uden en vis Storhed, og skjønt han er i Besiddelse af en ikke ringe teknisk Færdighed, har han dog langtfra den Styrke i Lysbehandlingen som Caravaggio, der var hans Forbillede, og kan ikke ganske frikjendes for den i hans Tid ogsaa blandt Naturalisterne indbrydende Manierisme i Behandlingen, der blev eiendommelig for de italienske Kunstnere i det 17de Aarhundredes anden Halvdel.

14. Pan sovende med Syrinx i Haanden.

Lærred. H. m. 0.85, Br. 0.655.

Halvfigur i naturlig Størrelse. Ifølge Mythen elskede Skov- og Hyrdeguden Pan Nymfen Syrinx, der ej gjengjældte den Bukkefodedes Kjærlighed. Da han forfulgte hende, og Floden Ladon pludselig standsede hendes Flugt, forvandlede barmhjertige Guder hende til et Sivrør. De af Vinden frembragte klagende Toner i Sivet søgte Pan nu at fastholde, idet han sammenføjede syv Rør, det ene stadigt kortere end det

andet, til en Hyrdefløjte, der efter den forvandlede Nymfe kaldtes Syrinx. Billedet, der har tilhørt Prof. Dahls Samling, indkjøbtes 1843.

Francesco Castiglione

levede i Genua i det 17de Aarhundredes anden Halvdel og var Elev af sin Fader, den berømte Giovanni Benedetto C. med Tilnavnet Il Grecchetto, hvis geniale Fremstillingsmaade han med Held efterlignede, saaat deres Arbejder endog stundom forvexles.

15. Brystbillede.

Lærred. H. m. 0. 457, Br. 0.375.

Et bredt, aabent og lyst Ansigt af en ældre Mand med rødligt Skjæg. Billedet har tilhørt Byfoged A. Olsens Samling og indkjøbtes af Galeriet ved Auctionen over denne Samling i December 1845. Efterat denne som Digter ikke ubekjendte Mand i sin Ungdom som Elev af Kuntsakademiet i Kjøbenhavn havde gjort Prof. Dahls Bekjendtskab, erhvervede han gjennem ham mange af de Billeder, der dannede hans Samling.

Kun gjennem et Par af dens seneste Udløbere i Bologna og i den nyflorentinske Skole besidde vi Repræsentanter for den gjennem Carraccierne fremkaldte s. k. ***eklektiske Bologneserskole,*** hvis Væsen og Tendents ovenfor er antydet.

Ubekjendt.

17. Den hellige Cecilia.

Lærred. H. m. 0.715, Br. 0.563.

Copi efter Onorio Marinari.

Musikens Helgeninde er her fremstillet i Halvfigur, siddende, standsende sit Orgelspil, idet hun lytter til de himmelske Hærskarers Musik. Omkring Hovedet bærer hun en Krans af blegrøde Roser. Ifølge den gammelchristne Legende henreves hun ved en Aaben-

barelse af de himmelske Toner saa stærkt, at hun sønderslog sit jordiske Instrument, et Motiv, som Raffael uforlignelig smukt har fremstillet i sit berømte Billede i Bolognas Pinakothek. Historien ved at fortælle, at hun tilhørte den romerske Ceciliske Slægt og blev henrettet som christen Martyrinde, sandsynligvis under Septimius Severus. Hendes Gravsted i Katakomberne gjenopdagedes 1854 af de Rossi, og hendes Grav i Kirken af hendes Navn i Trastevere er smykket med en Statue af Stefano Maderna, der fremstiller hende i Dødsøjeblikket.

Vort Billede lider af den noget tomme, sødladne Sentimentalitet i Udtrykket, der var ejendommelig ogsaa for Marinaris Lærer, den nyflorentinske Skoles Leder, Carlo Dolci, hvis Yndlingsmotiv netop ogsaa var Sta Cecilia. Originalen til vort Billede findes i Christiansborgsamlingen i Kjøbenhavn no. 216 (Catal. af 1875) og er signeret med Monogram og (utydeligt) 1686. Det er indkommet i den danske Samling 1783, er malet paa Lærred og af samme Størrelse som vort Billede, der 1843 er afkjøbt Byfoged Thrap.

Benedetto Gennari d. y.,

f. i Cento 1633 † i Bologna 1715. Elev af sin Onkel Guercino da Cento. Allerede i sine første Billeder viste han en saadan Dygtighed, at hans Onkel, en af den Caracciske Skoles største Mestere, kunde anvende ham som sin Medhjælper. Han begav sig 1672 til Paris, hvor han blev modtaget paa den mest smigrende Maade. To Aar senere gik han til London, hvor Carl II anvendte ham især som Portraitmaler. Efter denne Konges Død udførte han en Række kirkelige Billeder for Jacob II, efter hvis Fordrivelse han vendte tilbage til Bologna, hvor han blev en af Academia Clementinas Grundere. Hans mest bekjendte Billeder findes i England, i Dresdenergaleriet, i Belvederegaleriet (Wien) og i Stockholms Musæum.

18. „Caritas Romana."

Lærred. H. m. 1.10, Br. 0.915.

Cimon, dømt til at dø Hungersdøden i Fængslet, næres ved sin Datters, Peros Melk. Legemsstore Halvfigurer.

Datteren ser sig om, i hendes Blik ligger Angst, blandet med ophøjet, resolut Bestemthed; ved Fængslets Gittervindue opdager Vagten, hvorledes den Dømte holdes ilive, og foranlediger derved hans Befrielse. Billedet er et godt Exempel paa det Ejendommelige ved Guercinos Retning, til hvilken Gennari altid nøje sluttede sig. Den bestemte, klare Fordeling af Lys og Skygger, der frembringe store og let overskuelige Planer, medens Overgangene dog ere uden Skarphed, den Vægt, der er lagt paa Stoffernes Udførelse, og de typiske Hoveder af en mere almindelig ideel end karakteristisk Holdning, Alt er betegnende for den Caracciske Skoles Guercinske Retning. Indkjøbt 1840 fra Prof. Dahls Samling.

Af *senere italienske Mestere* fra forrige og dette Aarhunhrede besidder Musæet følgende:

Andrea Lucatelli,

f. 1660 (56) † 1741, Elev af Paolo Anesi, en af sin Tids mest afgjorte Kunstnere, levede i Rom. I sine Landskaber viser han sig som en genial Kunstner med en original Anordning af Masserne og Behandling af Løvværket; hans Colorit er oftest fin og hans smaa Figurer meget graziøse. Dog er han stundom tung i Farven og mat i Tonen, og tilhører jo i det Hele den Forfaldets Tid, der betegnes ved Ludvig XIV's senere Tid og Ludvig XV's Regjering. Han stafferer ofte sine Landskaber med antike Bygninger og Ruiner, ligesom med mythologiske Figurer. Han var Joseph Vernets Lærer. Louvre. Augsburg, Cassel og Stockholm eje Billeder af ham.

19. Bakchantinder og Fauner i et Ruinlandskab.

Lærred. H. m. 0.48, Br. 0.632.

I et sydlandsk Landskab ved Ruinerne af et antikt Tempel, hvis afbrudte Søjler rage op i Luften, ligge to hvilende Bakchantinder og lade sig med synligt Velbehag opvarte af to bukkefodede Fauner (Panisker), af hvilke den ene iskjænker Vin, den anden frembyder Frugter. En tredje løfter sit fyldte Bæger, en fjerde ligger ved Siden af en Gedebuk i Forgrunden. Amoriner sværme omkring dem i Græsset og i Vandet. Det Hele er let og behageligt i Foredraget og aander Livsglæde og Friskhed. Fra Conf. Bugges Samling, indkjøbt ved Auctionen 1837 (Cat. no. 504). Jeg vover ikke med Bestemthed at erklære Billedet for en Lucatelli; det solgtes som „Ubekjendt“, — men det har en stærk Familielighed med flere af Lucatellis Billeder og er ialfald udført af en Mesters Haand, der i sin Maner har megen Lighed med ham.

Domenico Magiotto,

f. i Venedig 1713 † 1794, en forøvrigt temmelig ubekjendt Maler.

20. Frugthandlersken.

Lærred. H. m. 0.975, Br. 1.325.

En Frugthandlerske rækker en liden Gut en Kurv med Æbler, som han skal falbyde. En ældre Mand i albanesisk Dragt og med en Tobakspibe i Haanden samt en Gut staa ved Siden af dem. Billedet har ikke ved sit Indhold eller sin Udførelse nok Interesse i Forhold til det Pretensiøse i Foredraget og Formatet; derimod ere Figurerne hver for sig godt udførte, og den dybe Klarhed i Skyggerne og Luftpartierne, der udmærker flere Partier af Billedet, viser, at det er en dygtig Kunstners Værk. Fra Prof. Dahls Samling, indkjøbt 1843. Billedet er stukket i Kobber af Wagner (Kobberstikket har fundets paa Billedets Bagside).

Cav. **Andrea Gastaldi,**

Professor i Turin, Historiemaler, uddannet under Indflydelse af det moderne franske Maleri, har vundet et berømt Navn ved sine Billeder: „Atalas Død“ og „Tortonas Forsvar mod Barbarossa“; man tillægger ham „en storartet Composition, en energisk Tegning, dristige Bevægelser, Udtryk i Hovederne og en omhyggelig Udførelse af Detaljerne; dog formaar han ikke at varme Beskueren.“ (Seubert.)

21. Fangen i Chillon.

Lærred. H. m. 1.476, Br. 2.169.

Efter Byrons Digt af dette Navn. Sign:

François de Bonnivard, en schweizersk Geistlig, blev 1513 (ifølge Byron 1510) Prior i Klostret Saint Victor i Genève og stillede sig i Spidsen for de genèveske Borgeres Parti i Frihedskampen mellem dem og deres Biskop paa den ene Side og Hertugen af Savoyen paa den anden, hvilket havde tilfølge, at denne holdt ham fangen i Grolée 1519—1520. Ti Aar senere faldt han atter i Hertugens Hænder, og denne indespærrede ham nu i de underjordiske Fængsler under Slottet Chillon ved Genèvesøen, hvorfra han først blev befriet efter sex Aars Fangenskab. da Bernerne erobrede Slottet. Han synes at være død i Genève 1570. Han har efterladt vigtige Manuskripter til Genèves Historie. Hans med dybt tragiske Biomstændigheder forbundne Fangeliv i det mørke Chillon har ved Siden af hans Betydning som en Borgerfrihedens Martyr begejstret Byron til hans berømte Digt og dette igjen vor Maler til hans Fremstilling.

Af de tre fangne Brødre Bonnivard er nu alene François og en yngre Broder tilbage, og Døden truer med at røve den ulykkelige Frihedsmartyr ogsaa denne sidste Lidelsesbroder. Fortvivlet strækker han sig saalangt Lænken, der fængsler ham til en Pille, vil tillade det, for at undersøge hans haabløse Tilstand og finder ham til sin Forfærdelse død. Trods det gribende Indtryk, paa hvilket Billedet er beregnet, og trods den slaaende Sandhed, hvormed den Ældres Forfærdelse og den Yngres udtærede Tilstand er gjengivet, vil det dog ikke fuldt tilfredsstille Beskueren paa Grund af, at et væsentligt Parti, nemlig den yngre Broders Skikkelse, ved en falsk Forkortning virker saa ukorrekt, at det forstyrrer Nydelsen af Billedet for Enhver, der først faar Øje paa denne uheldige Fejl, der desværre er saa fremtrædende, at man ikke selv med den bedste Vilje kan forbise den. Billedet indkjøbtes for Galeriet under Verdensudstillingen i Paris 1855.

Det Sted i „The prisoner of Chillon“, som Maleren har benyttet, er følgende:

And then the sighs he would suppress
Of fainting nature's feebleness,
More slowly drawn, grew less and less:
I listen'd but I could not hear, —
I call'd, for I was wild with fear;
I knew'twas hopeless, but my dread
Would not be thus admonished;
I call'd, and thought I heard a sound, —
I burst my chain with one strong bound,
And rush'd to him: — I found him not,
I only stirr'd in this black spot,
I only lived — I only drew
The accursed breath of dungeon — dew;
The last — the sole — the dearest link
Between my and the eternal brink,
Which bounding to my failing race
Was broken in this fatal place.
One on the earth, and one beneath, —
My brothers — both had ceased to breathe, —
I took that hand, which lay so still,
Alas! — my own was full as chill.

II. Nederlandske Mestere.

Den nederlandske Kunst, der omfatter de Landsdele, der udgjøre det nuværende Belgien (navnlig Flandern og Brabant) har en fra den italienske oprindelig vidt forskjellig, men fra dette Land ofte og stærkt paavirket Retning. Medens vi maa sætte den italienske Kunsts Storhed i den høje og mægtige Opfatning af de store verdenshistoriske Ideer, hvormed den omfatter saavel Mythens som Religionens, Historiens som Allegoriens Gebeter, medens den altsaa væsentlig udmærker sig ved en Idealitet, der har Formens plastiske Skjønhed i sit Følge, betegner den nederlandske Kunst sig som væsentligt og fortrinligt hvilende i et skarpt Blik for Naturens karakteristiske Foreteelser og en forunderlig Evne til at bringe dette Blik til Gyldighed gjennem en mangfoldig Benyttelse af alle maleriske Midler, der staa til Kunstens Raadighed. Men denne realistisk anlagte Kunst havde dog ogsaa i sit Udspring — som al Middelalderens Kunst — et stærkt religiøst, ideelt Drag, der dog aldrig slap Taget i Naturen og den maleriske Inderlighed. Det er den **flamske** Skole, den ældre som den yngre, der i det 15de Aarhundrede holder den ældre religiøse Kunst oppe og — engang paavirket fra de tydske Rhinegne — nu sender sine Virkninger tilbage derhen, ja efterat Oliemaleriet er blevet den sejrende Teknik i Brødrene **van Eycks** Skole endog sender denne nye for Realismen saa skikkede Teknik til Italien, for dog i det 16de Aarhundrede at forflades og tabe sin Karakter ved de hyppige Rejser, som Flamlænderne i dette Sekels 2den Halvdel foretoge til Italien, hvor de tilegnede sig en udenpaalagt Fernis af en Stræben efter Formskjønhed, der blev hul, manieret og tom, indtil endelig en bedre Tid oprandt ved Aar 1600 med den store Rubens. Af det 15de Aarhundredes Kunst eje vi intet, medens derimod det 16des ***flamske Skole*** findes repræsenteret i følgende Billeder:

Pieter Claeissens,

f. i Brügge 1500 † 1576 (ogsaa kaldet Claessens), Elev af Adrian Bekaert. Underretningerne om denne Mester flyde meget sparsomt. Det Brüggeske Malerlaugs Matrikel oplyser, at han indskreves i Lauget som Bekaerts Lærling 1516 og som Mester 1526 (eller 1529?). Hans to Søn-

ner Gilles og Anton vare Begge Malere; desuden kjendes en Pieter Claeissens d. yngre. Vor Mesters Billeder ere store Sjeldenheder. I Prinsen af Oraniens Samling i Brüssel fandtes af ham et dygtigt Billede, fremstillende en knælende Ridder med fire Sønner. Christiansborgs Samling ejer et Billede af ham fra 1567, Portrait af en midtaldrende Mand med Baret.

22. Malerens Selvportrait.

Paa Træ. H. m. 0.387, Br. 0.285.

Sign.:

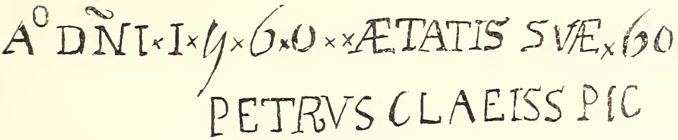

Billedet viser os Mesteren som en kraftig gammel Mand med et karakteristisk flandersk Ansigt. Det er malet paa grøn Baggrund med en sikker og fin Pensel, der viser os Kunstneren som en trofast Tilhænger af den ædle, ældre flamske Kunst, i hvis Skole han var opdragen. Conf. Thomsen fremhæver specielt Muskelspillet omkring Øjnene som fortræffeligt; mig forekommer det som om Partiet om den kraftige Mund ikke giver hint noget efter. Der er endnu ingen italiensk Indflydelse at spore, det Hele er saa fint gjennemført, saa rundt og smukt modelleret som noget Billede af den ældre flamske Kunst. Om Portraitets tidligere Historie kan jeg kun oplyse, at det rimeligvis i Begyndelsen af vort Aarhundrede indkjøbtes i Paris af en Kjøbmand Suel fra Malmö, der med stor Bekostning og stort Tab havde aabnet en Kunsthandel i Paris. Det blev ved en Auction over nogle til hans Broders Handelshus pantsatte Malerier solgt i Kjøbenhavn, kjøbt af Conferentsraad Bugge og solgtes ved Auctionen efter ham 1837 til Galeriet (Cat. no. 370, der bemærker, at Billedet „synes at leve").

Ambrosius Francken d. æ.,

f. i Herenthals (?) 1545 † i Antwerpen 1618, Elev af Franz Floris eller Martin de Vos. Han tilhørte en meget bekjendt og udbredt nederlandsk Kunstnerfamilie, af hvilken mindst 13 malende Medlemmer ere kjendte. Ambrosius tilhørte den anden af Familiens fire malende Generationer, tilbragte nogen Tid omkring 1570 i Frankrige, men boede forøvrigt i Antwerpen, hvor han blev øverste Ældste i Lucasbroderskabet. Han roses for en frugtbarere og varmere Indbildningskraft end Brødrene, dog ere hans Compositioner ofte noget overfyldte. Hans Hovedbillede er et Altarverk for St. Jacobskirken i Antwerpen. Enkelte Billeder af ham findes i Galerierne i Berlin og Dresden.

23. Esther og Ahasverus.

Paa Træ. H. m. 0.655, Br. 0.60.

Foran den thronende Ahasverus knæler Esther, i Baggrunden sees Mardochai paa en Hest, der ledes af Haman. Drabanter, Hofmænd og Damer omringe Kongen og hans nye Dronning, der berører den ene Ende af det mod hende udstrakte Scepter, paa hvilket hun aflægger Troskabsed. I Forgrunden ligger en Hund. Prof. Dahls Samling. Indkjøbt 1846. Billedet hører, saafremt det virkelig er af Ambr. Francken, ikke til Mesterens bedre Arbejder.

Hieronymus Francken d. æ.,

f. 1544 i Herenthals † ca. 1620 i Paris, den Forriges Broder, Discipel af Frans Floris. Han begav sig tidligt til Frankrige og var ca. 1565 med andre nederlandske Kunstnere sysselsat i Fontainebleau. Da imidlertid ifølge et Edict af Philip II alle Nederlændere maatte forlade Frankrige, gik han til Italien, men vendte snart tilbage til Paris, hvor han af Henrik III udnævntes til Hofportraiteur og aabnede en Skole, hvori bl. A. Abraham Bloemart (se no. 26 og 27) fandt sin Uddannelse. Efter

Henrik III's Mord gik han til Antwerpen. men levede atter under Henrik IV og Ludvig XIII i Paris i stor Anseelse. Hans Compositioner ere smukke, men noget tørre, hvad der dog mindre bemærkes i Billeder med smaa Figurer. Som Portraitmaler kappes han med Fr. Pourbus.

24. Barmhjertighedens Gjerninger.

Paa Træ. H. m. 0.405, Br. 0.76.

Sign:

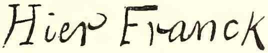

Ved Porten til et Kloster uddeler en Olding Brød og en ung Kvinde Penge til Fattige og Krøblinge. I Baggrunden ovenfor en høj Trappe ligger en Mand paa en Løjbænk, der ved sine Tjenere modtager de Fremmede. Det flade Landskab udenfor Klosteret er fyldt med Grupper af Nøgne, der klædes, Tørstige, der lædskes, Syge, der plejes, Fangne, der besøges. Foran en Kirke begraver man en Død Fremstillingen er naturligvis hentet fra Dommedagsskildringen i Matth. 25, hvor det V. 25 heder: „Thi jeg var hungrig, og I gave mig at æde, jeg var tørstig, og I gave mig at drikke, jeg var fremmed, og I toge mig til eder, jeg var nøgen, og I klædte mig, jeg var syg, og I besøgte mig, jeg var i Fængsel, og I kom til mig.“ Her — som i det følgende — nævnes kun 6 Barmhjertighedsgjerninger; til disse har Traditionen vel for at udfylde det hellige Syvtal lagt de fattige Dødes Begravelse (Tobias' Barmhjertighedsgjerning.)

Det her fremstillede Motiv udgjorde en yndet Gjenstand for hin Tids Malere, og flere Kunstnere af Familjen Franck har fremstillet det. Billedet kaldes ogsaa i tidligere Cataloger Franz Frank, der virkelig ogsaa flere Gange har malet Billeder betitlede „de 7 Barmhjertighedens Gjerninger“, ligesom Ambrosius Fr. har malet et lignende. Signaturen paa vort Billede

er imidlertid utvetydig. Billedet, der er fint og delicat udført, men ikke frit for den ovennævnte Tørhed, har tilhørt Stadsconduktør Grosch, der solgte det til Galeriet i 1840. Det er imidlertid utvivlsomt det samme Billede, der tidligere tilhørte Conf. Bugges Samling og solgtes paa Auctionen efter ham (Cat. no. 374).

Bartholomæus Spranger,

f. 1546 i Antwerpen † 1625, Elev af Corn. van Dalen, en af de stærkest og modbydeligst Udartede blandt de Italienerne efterlignende Nederlændere i det 16de Aarhundredes anden Halvdel. Han var Kejser Rudolf II's Hofmaler og boede i Prag. Det er især Correggios Discipel Parmegianino, der allerede selv var temmelig manieret, der har indvirket fordærveligt paa denne af sin Samtid saa højt priste Kunstner. Søgte og vredne Stillinger, en Fremstilling uden Varme eller Følelse, en kold, i Kjødets Localtoner rød, i Skyggerne grønlig, i det Hele broget og usand Farve betegne hans Billeder. Hans Hovedfortjeneste bestaar derimod — navnlig i hans bedre Verker — i en fortræffelig Modellering og en smeltende Behandling. De fleste Billeder af ham ejer Belvederegaleriet i Wien. Hans Portraiter røbe dog hans paa Realfremstillingen rettede, nederlandske Natur, idet de ofte med en varm Farvetone forene en livfuld Opfatning.

25. Diana og Actæon.

Paa Kobber. H. m. 0.707, Br. 0.535.

Diana og hendes Nymfer opdage den dem i Badet belurende Jæger, der til Straf herfor forvandles til en Hjort og opædes af sine egne Hunde. Billedet har tilhørt Prof. Dahls Samling og er indkjøbt til Galeriet 1846.

Abraham Bloemaert,

f. i Gorkum 1564 (65) † 1647 (58) i Utrecht. Skjønt født i Holland maa denne Kunstner regnes til den neder-

landske Skole, da han var Discipel af Hieronymus Francken. Han var en mangesidig og genial Kunstner, der i Frugtbarhed kappes med selve Rubens. Skjønt han unægtelig hører til de italieniserende Nederlændere, spores der dog umiskjendeligt hos ham en selvstændig Naturopfatning. Han behandler Historie og Allegorie, Mythologie og Landskab med en Sikkerhed, der næsten synes at være for stor til ikke at bero for en stor Del paa conventionelle Regler. Honthorst, Alb. Cuyp, Weenix og flere berømte Malere ere udviklede i hans Skole. Hans bedste Billeder findes i Berlin, Kjøbenhavn, München og Louvre. Man har ogsaa en Række med let Naal udførte Raderinger af ham.

26. Den hellige Hieronymus.

Lærred. H. m. 1.022, Br. 0.808.

Den berømte Kirkelærer og Helgen er her fremstillet paa den conventionelle Maade, siddende halvnøgen i en Grotte, skrivende; han har Briller paa Næsen, bag ham hænger Cardinalshatten, derimod savnes den i Fremstillinger af St. Hieronymus obligate Løve. Legemsstor Halvfigur.

St. Hieronymus, f. 321 i Strindon som Hedning, modtog Daaben i Rom først i senere Aar. Paa en Rejse i Orienten havde han ifølge Legenden et Syn, som befalede ham at forsage Studiet af de hedenske Forfattere. Han blev nu Asket og gik til Constantinopel og Rom; senere tog han Bolig i en Celle ved Bethlehem og døde her 420. Strengt rettroende under den romerske Stol, forbedrede han den gamle latinske Bibeloversættelse (Itala) og oversatte Bibelen selvstændigt fra Originalsproget (Vulgata). Legenden gjør ham ogsaa til Cardinal og lader ham engang under sit Eneboerliv drage en Torn ud af en Løves Fod, hvorefter Løven altid siden fulgte ham. Heraf hans to Attributer Cardinalhatten og Løven. De ældre Fortegnelser kalde vort Billede urigtigt „St. Ambrosius“, men denne fremstilles med Biskopshue, ikke med Cardinalshat, og

desuden gjør Kunsten aldrig Biskopen i Milano til en halvnøgen Ørkenboer. Billedet, der er noget fortegnet i Skulderen og Halsen, er forøvrigt et godt studeret Stykke nederlandsk Realisme. Fra Prof. Dahls Samling, indkjøbt 1843. Dahl har igjen kjøbt Billedet paa Conf. Bugges Auction (Cat. no. 309) under det urigtige Navn „den hellige Ambrosius.“ Før det kom i Bugges Besiddelse har Billedet tilhørt Kunstkammerforvalter Morells Samling, der solgtes i Kjøbenhavn d. 15de Marts 1773: Morels Catalog no. 99: „En skrivende St. Hieronymus i Indgangen i hans Hule af Abr. Bl. 40″ × 32″.

27. Hyrdernes Tilbedelse.

Lærred. H. m. 0.43, Br. 0.56.

Sign:

Det Hele maa snarere betegnes som et Landskab med Staffage end som et historisk-religiøst Billede, og er isaahenseende interessant som Vidne om den næsten krasse Opfatning, Nederlænderne ofte havde, naar de skulde gjengive ideale Gjenstande. Her er intet Spor af italiensk Indflydelse: Vi befinde os paa Tunet ved en nederlandsk Bondegaard; det er omringet af Huse, tilvenstre staar en Stolpebod, i Baggrunden befinder sig et aabent Skur. Tilhøjre hæver sig et Bjerg med en Ruin. I Skuret har en Mand og en Kone slaaet sig ned, Konen sysler med et lidet Barn. Det er den hellige Familie. Ind paa Gaarden træde et Par hollandske Bønder, en Kvinde har allerede sat sig tilhvile. Vil man heller anse det Hele for et Landskab med Huse, er der Intet ivejen derfor; thi nogensomhelst religiøs Karakter har det Hele ikke; alligevel nærer

jeg ingen Tvivl om, at Billedets Navn, som det allerede tidligere har baaret i ældre Inventarier, er fuldkommen rigtigt; det har været Mesterens Hensigt at fremstille et religiøst Emne; men ligesom Bassano af saadanne skabte Dyrbilleder, har Bloemaert deraf skabt et Landskab. Dette Landskab viser os nu den ældre nederlandske Skoles Maner, næsten outreret til flygtig Raahed i Fremstillingen. At et saa flygtigt og stundom raat Arbejde virkelig skulde tilhøre Bloemaert, vilde forekomme mig usandsynligt, naar man ikke tog Hensyn til, at Kunstneren naaede en overmaade høj Alder, og at det ikke er godt at beregne, hvad han kan have præsteret i sin Alderdoms Svaghed. Fra Prof. Dahls Samling, indkjøbt 1846.

Franz Pourbus d. y.,

f. i Antwerpen 1570 (72?) optagen i Antwerpens St. Lucasgilde 1591 † i Paris 1622, Elev af sin Fader af samme Navn, slog sig tidlig ned i Paris og beskjæftigedes meget som Portraitmaler ved Henrik IV's Hof. Hans Billeder ere dog ikke saa varme og gediegne som Faderens. Hans bedste Billeder findes i Louvre, Amsterdam og Petersburg.

28. Portrait af en midtaldrende Mand i ridderlig Dragt.

Paa Træ. H. m. 0.45, Br. 0.338.

Signeret tilvenstre oppe imod Rammens Kant: B

Billedet, der har tilhørt Conf. Bugge og er indkjøbt paa Auctionen efter ham 1837, betegnes af den i Regelen panegyriske Catalogforfatter (no. 380) som „et med sjelden Sandhed, blød Pensel og skjøn Colorit udført Portrait af Franz Forbus.“ Denne Gang har han dog ikke overdrevet. Billedet, der synes at fremstille en fransk Adelsmand fra Henrik IV's Tid med sort Helskjæg og spansk Krave, er yderst omhyggeligt

gjennemført. Det har tidligere tilhørt en fransk Samling, uden at jeg kan angive hvilken, og kom til Danmark — ifølge en Opgave af Conf. Thomsen — under den første franske Revolution.

Jodocus Momper,

ogsaa kaldet Josse de Momper, f. i Brügge eller Antwerpen 1559 † 1634 (35). Han indtraadte 1581 i St. Lucasgildet, hvis Opmand han 1611 var. At dømme af hans Billeder maa han have rejst meget i Alperne. Han er i høj Grad fantastisk og meget original; men hans Farve er ofte for blaalig og hans Behandling for flygtig og manieret. Staffagen i hans Billeder er ofte udført af andre Malere som Jan Breughel, Fr. Francken og David Teniers d. æ. Hans Navn som Gildebroder var Eervrught. Hans mest bekjendte Billeder findes i Berlin, Wien, Amsterdam, Antwerpen og Madrid.

29. Landskab.

Paa Træ. H. m. 0.195, Br. 0.255.

I et couperet Terrain med Udsigt til fjerne Bjerge ride to Ryttere frem. De synes usikre om Vejen, og den ene af dem har øjensynlig henvendt et Spørgsmaal herom til en ved Vejkanten lejret Tiggerfamilie, hvis værdige Overhoved, en spøgelselig Figur i langt gult Talar, ikke lader den gunstige Lejlighed slippe sig af Haanden, men styrter frem imod de Ridende med Hatten i den udstrakte Arm, rede til at modtage den letfortjente Gave, som den ene Rytter synes netop at ville trække frem af Lommen. Billedet er klart og livligt fortalt og aandfuldt udført. Det har tilhørt Prof. Dahls Samling og er indkjøbt 1840.

Roelant Savery,

f. i Courtray i Vestflandern 1576 † 1639. Hans Billeder ere paa Grund af hans Forkjærlighed for Dyrfrem-

stillinger, der drev ham til gjentagne Gange at fremstille Paradiset, sædvanlig overlæssede med Dyr, som dog enkeltvis betragtede ere udførte flittigt og med stor Natursandhed. Hans hyppige Fremstillinger af Klippeegne med vilde Dyr ere meget fantastiske. Den stærkt conventionelle Farve i hans Billeder tør tildels være en Følge af Tidens Indflydelse paa hans Farver. Et af hans Hovedværker er Paradiset i Berlins Musæum.

30. Landskab med Dyrstaffage.

Paa Træ. H. m. 0.525, Br. 0.853.

Billedet fremstiller et Landskab, hvis venstre Side optages af et Skovparti, medens fra Baggrunden en Flod, der trækker sig henigjennem Billedet, paa dettes højre Side iler frem i Forgrunden; yderst tilhøjre hæver sig et Bjerg med en mægtig Borgruin, medens man i Baggrunden hinsides Floden mellem Træerne ser Taarnene af en Stad. Billedet er, ganske i Saverys Maner, overfyldt med en Mængde Dyr, der vrimle i Skoven og paa Marken, flyve i Luften, vade og svømme paa Floden. Billedet er typisk for Saverys Maade at fremstille Naturen og har isaahenseende stor kunsthistorisk Interesse som Exempel paa den Retning i Maleriet, der var moderne og fremherskende i Nederlandene og Tyskland i Slutningen af det 16de Aarhundrede, hvor den store Sammendyngen af Gjenstande, der forekommer os at skade Billedets Virkning, netop var anseet som et Bevis paa rig Fantasi og Fremstillingsevne. Dog er vort Billede ikke uden en vis Stemning i sit Forsøg paa at fremstille Solvirkningen over den vilde Egn; ogsaa i rent kunstnerisk Henseende vil det derfor tiltale saavel ved sin barnlige Naivitet som ved sine morsomme Naturstudier i Dyrverdenen, og ikke mindre ved den fine og smeltende, om end paa Grund af Farvernes Forandring ikke længer fuldt tilfredsstillende Farvetone i Landskabet.

Det har været optaget i de ældre Cataloger som Arbejde af en ubekjendt Maler og bærer paa sin Ramme

en Etikette med Navnet Rombouts (eller Rontbouts, se nedenfor), men det er ganske synligt et Værk enten af Savery selv eller af hans Skole. Billedet har sidst tilhørt Conferentsraad Bugge og indkjøbtes paa Auctionen efter ham 1837. Imidlertid angiver Catalogen intet saadant Arbejde af Rombouts, men derimod (no. 384) ganske rigtigt et Billede af Roelant Savery af samme Indhold og Størrelse som vort og saameget sikrere identisk med vort, som Conferentsr. Thomsen angiver hint Billede af Savery som indkjøbt for Nationalgaleriet.

Vort Billede har tidligere tilhørt Greve Thotts Samling.

Franz Francken d. y.,

den yngste Søn af den ældre Franz Fr., f. 1581 i Antwerpen † 1642, tilhørte Familiens tredje malende Generation og var Elev af sin Fader, hvis Maner han efterlignede, men hvem han ogsaa overgik. For at uddanne sin Colorit gik han til Venedig og studerede der de store Colorister. Efter at være vendt tilbage til Antwerpen, blev han 1605 Medlem af Lucasgildet, hvis øverste Ældste han var 1614—15. Han malede bibelske, mythiske og allegoriske Gjenstande, men ogsaa Scener af Livet: Maskerader, Baller, Festligheder, smaa Landskaber med Figurer etc. Han har stafferet Billeder af Momper o. a. Hans Hovedbilleder ere i Academiet i Antwerpen og i Augsburg. Som ovenfor nævnt har han flere Gange malt Barmhjertighedens Gjerninger. Han skrev sig indtil sin Faders Død (1616) Den jonge, men derefter til Forskjel fra sin Neveu, Franz d. yngste: den oude.

31. Et Selskab af Damer og Herrer udenfor et Værtshus.

Paa Kobber. H. m. 0.285, Br. 0.352.

Det glimrende Selskab, der vil tilbringe en varm Sommeraften paa Landet, har synligt været nedladende ved at slaa sig ned i det tarvelige Landsvertshus. Sel-

skabet sidder i en Løvhytte ved et Bord, der er rigt besat med Retter. En Herre i pragtfuld Dragt skjærer en Fugl for, medens en Anden spiller Cithar. En med Blomsterkrans smykket Dame, der caresseres af den ved hendes Side siddende Herre, lader et Krus fylde af sin fint klædte, lille Tjener. Herskaberne føre selv sin Betjening med. Paa et Sidebord staa Bægere, Kander og andre Kar, der synlig heller ikke tilhøre det tarvelige Værtshus, saalidt som den paa Jorden staaende Vinkjøler: Herskaberne har ogsaa sin Service med. Fra Værtshusets aabne Halvdør bortvises en blind Tigger, der ledes af en liden Gut, skyndsomt af en vigtig Tjenestepige: man har fornemme Gjæster idag. Men som en Constrast til det noble Selskab ser man den mægtige Værtinde, der ikke kjender Persons Anseelse, notere hvad Selskabet har rekvireret, ved Bomærker paa en sort Tavle, der hænger i et Træ udenfor Lysthuset.

Billedet, der er morsomt fortalt og componeret, er indkjøbt som en „Conversation noble af Franck“ i Stockholm 1843, og synes nærmest at erindre om Franz Franck d. y.'s Festcompositioner.

Med **Peter Paul Rubens'** (f. 1577 † 1640) Optræden gaar den nederlandske Kunst ind i en ny og storartet Udviklingsfase: ***den brabantske Skole*** udfolder sig i hele sin Pragt. Rubens' store Aand, der formaaede at sammensmelte den italienske Kunsts store Opgaver med den nederlandske Sands for Naturen til en kraftig, om end ikke altid skjøn Enhed, idet han vel i sine Skikkelser og Karakterer ikke gik ud over den givne Virkelighed og heller ikke uddannede Formen finere, men dog ved sin beundringsværdige Frihed og Dristighed, gjennem Farvernes Glød og Klarhed frembragte en samlet Holdning af overraskende Virkning i sin brede, mesterlige Maner, fremkaldte en hel Skole af Malere og Kobberstikkere, og det store Maleri oplevede nu i de lykkeligste Aar, Nederlandene have havt, sin Blomstringstid.

Af Hovedmesteren selv saavel som af hans mest

bekjendte Discipel **Anton van Dijk** besidder Galeriet ingen Billeder. Derimod ejer det en Række Arbejder af de denne nærmeststaaende Efterfølgere.

Alexander Adriaenssen,

f. i Antwerpen 1587 † 1661. en berømt s. k. „Frokostmaler", et Begreb, der modsvarer vor Tids Vildt- og Stillebensmaler (nature morte), har frembragt en Række smukke Frugt-, Blomster- og Dyrbilleder i Musæerne i Antwerpen, Berlin og München.

32. Død Natur.

Paa Træ. H. m. 0.452, Br. 0.62.

En større og endel mindre Fugle ligge samlede dels paa et Bord, dels i en paa Bordet staaende Kurv. Billedet er udført med den delicate Finesse, der udmærker næsten alle denne Mesters Billeder, og dog uden noget af den pinlige Snæverhed, der saa ofte senere klæber ved lignende Forsøg paa en gjennemført Fremstilling af Naturens fineste Detaljer.

Billedet skriver sig rimeligvis fra Greve Thotts Samling (Cat. no. 514). Derefter var det i Conf. Bugges Samling. Ved Auctionen 1837 indkjøbt af Prof. Dahl, der igjen solgte Billedet til Galeriet 1840.

Jacob Jordaens,

f. i Antwerpen 1593 † sammesteds 1678, Elev af Adam van Noort og sin ældre Ven, Peter Paul Rubens. Han blev allerede Mester 1615 og udholdt sin første Lærers, van Noorts Brutaliteter, mens alle hans øvrige Elever forlode ham, fordi han var forelsket i hans Datter, som da ogsaa blev hans Brud. Da han nu som gift Mand ikke kunde komme til Italien, studerede han de Italienere, han kunde overkomme i Flandern og Brabant, navnlig Tizian, desto grundigere. Rubens, der var hans Ven mere end hans Lærer, og hvis brede, storslagne Maner han tilegnede sig, tog sig varmt af ham. Hans Billeder staa godt og

harmonisk i Farven, hans Compositioner ere forstandigt anordnede og rige, stundom endog lidt overlæssede, hans Udtryk er naturligt og frit, men hans Tegning stundom smagløs og raa, og hans Lune, der sædvanlig er djærvt og bredt, slaar stundom over i det Drøje; imidlertid er han maaske størst i enkelte af sine humoristiske Genrebilleder. Hans Hoveder ere sædvanlig fortræffelige. Da han arbejdede hurtigt og var meget søgt, erhvervede han sig en betydelig Formue og byggede sig et pragtfuldt Hus i Antwerpen, der først i vort Aarhundrede blev ombygget. 1671 blev han Protestant. For Huset Nassau udførte han flere Arbejder. Hans betydeligste Billeder findes i Haag, Brüssel, Berlin, Dresden og Antwerpen.

33. Mandligt Studiehoved.

Paa Træ. H. m. 0.495, Br. 0.355.

Hovedet, der er holdt i Profil, er malet ganske i Rubens' Smag, bredt og dygtigt. Prof. Dahls Samling. Indkjøbt 1840.

34. Allegorisk Fremstilling af de ved den Westphalske Fred de syv nordlige Provindser til Del blevne Velsignelser.

Lærred. H. m. 1.833, Br. 1.38.

Sign.:

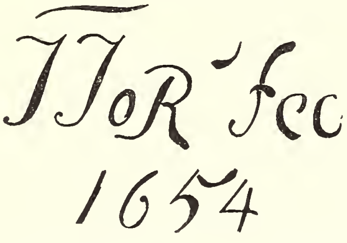

Omstraalet af himmelsk Lys sees i Billedets øverste Del Fredens Gudinde at tvinge Tiden, hvem en Genius har berøvet dens Le, til at udtømme sit Overflødig-

hedshorn over den i Purpur og Hermelin klædte Nederlandske Statholder, rimeligvis Wilhelm II af Oranien, der ofrer Landets Frugter paa et foran ham oprejst Altar, medens Handelens og Søfartens Guddomme, Mercur og Neptun, der hidføre Fortuna, Lykkens Gudinde, love at bistaa ham og Rigets omkring ham i Kvindeskikkelser repræsenterede Provindser. I Skyen staar Regnbuen som Fredens Tegn.

Som bekjendt endte den nederlandske Frihedskamp med de 7 nordlige Provindsers, det nuværende Hollands, Løsrivelse fra Spanien; men den nye Republiks Anerkjendelse af de europæiske Magter lod vente paa sig, indtil den fandt Sted i den Westphalske Fred 1648, medens Wilhelm II, en Sønnesøn af den berømte Wilhelm af Oranien, var Republikens Statholder og Generalcapitaine (1647 —1650). Efter Fredens Afslutning kom det imidlertid angaaende Spørgsmaalet om den staaende Hærs Størrelse til et Brud mellem Wilhelm og det republikanske Parti, der især var talrigt repræsenteret i Provindsen Hollands Stænderforsamling. Wilhelm havde allerede foretaget flere voldsomme Skridt mod sine Modstandere, da han bortreves af Døden 1650. Det er, som man ser, en politisk Forherligelse af den Afdødes Fortjenester, Billedet tilsigter overfor den mod Huset Oranien fiendtligsindede Storpensionær Jan de Witts Politik, der gik ud paa at tilintetgjøre den sidste Mulighed for Huset Oranien til igjen at komme til Magten.

Billedets Signatur er vanskelig at læse, men utvivlsom; den dannes af en Forkortning, som Jordaens oftere benytter. Billedet hører til Jordaens mere overlæssede Compositioner, men er betegnende for Mesteren, der har udført flere lignende Billeder for Huset Oranien; navnlig skal jeg erindre om det berømte Maleri i Huis in't Bosch i Haag, der fremstiller Prins Henrik af Nassau, triumferende over sine Fiender af alle Slags. Vort Billede, der maaske turde være bestilt af Wilhelm II selv, men som altsaa

ikke har været færdigt ved hans Død (1650) og Familiens midlertidige Fald, er en Gave af Consul Konow og indkom i Galeriet 1875, ledsaget af en Skrivelse, der nævner Muligheden af, at Billedet skriver sig fra Jordaens eller en anden af Rubens' Disciple. Den ubestridelig ægte Signatur og Billedets Natur hæver nu denne Antagelse over enhver Tvivl. Billedets forrige Ejer kjøbte det paa Auctionen efter Conferentsraad Bugge 1837. Catalogen over denne Auction (no. 405) oplyser, at Billedet er kommet fra Frankrige, idet det er kjøbt ved en 19. Juli 1802 afholdt Auction i Paris, og Catalogen over denne Auction siger om vort Billede: „Ce morceau poetiquement rendu, joint à sa couleur brillante une touche large et facile, ainsi que la plus belle enteinte de clair obscur," en Bemærkning vi kunne lade gjælde for Farvens, Penselføringens og tildels Clairobscurens Vedkommende, men som ikke gjælder for dets Poesie, der ikke er andet end èn kold, conventionel Allegori, der intet Indtryk gjør. Billedets koloristiske Værd er derimod ligesom dets historiske Interesse og dets Betydning som betegnende for Kunstnerens Maner ikke liden.

Jordaens' Skole.

35. Bønder ved sit Maaltid.

Lærred. H. m. 1.20, Br. 0 942.

Halvfigurer i Legemsstørrelse. Han drikker af et Stenkrus, hun fører netop en Skefuld Mad til Munden og blæser paa den. Billedet, der erindrer langt mere om Jordaens og hans Skole, end om den Mester, Honthorst, hvem det tilskrives i de ældre Fortegnelser, og hvem det bestemt ikke tilhører, er indkjøbt i Stockholm 1843. Det er bredt og kraftigt i sit Foredrag og har Noget af Jordaens' djerve Behandling, specielt erindrer det gjennem den Omstændighed, at Konen blæse, paa Maden, om det flere Gange af Jordaens

malede Motiv efter en antik Fabel, hvor Faunen deltager i Bøndernes Maaltid, men, da han ser Bonden, der først har aandet paa sine Hænder for at faa dem varme, nu blæse paa Maden for at faa den kold, erklærer, at han ikke vil sidde tilbords hos en Mand, af hvis Mund udgaar baade varmt og koldt. Hovedmotivet i et af disse Billeder synes at kunne have fremkaldt vort.

Ubekjendt Mester.

16. Skattepengen.

Lærred. H. m. 1.22, Br. 2.435.

(Se no. 12.) Knæstykke med ni legemsstore Figurer. Christus staar i Profil, omringet af tre at sine Disciple, medens fem Farisæere staa ligeoverfor ham, af hvilke en holder Skattepengen frem. Gave af daværende Lieutenant Ingier 1839.

Lucas van Uden,

f. 1595 i Antwerpen, Elev af sin Fader og Paul Brill, † 1672 eller 1673 (cf. Louvres Cat. 1660 eller 62.) Han indtraadte i Lucasgildet 1626 eller 27, 1647 rejste han til Udlandet. Han malede Landskaber, stafferede med Figurer, med lyse Fjernsyn og svagtbevægede Træer, med en altid sand, men stundom blødere, stundom kraftigere Colorit, hvorved Paul Brill øvede Indflydelse paa ham. Medens han ofte malede Baggrunde for Rubens' Figurbilleder, malede atter D. Teniers ofte Figurer i hans Landskaber. Han har raderet 62 Blade Landskaber. Hans bedste Billeder findes i Antwerpen, Braunschweig, Frankfurt, Dresden, München, Paris og Petersburg.

36. Skovparti ved en bred Canal.

Lærred. H. m. 0.72, Br. 1.6.

Figurerne af D. Teniers.

Gjennem Skoven og henover Canalen aabner sig

en Udsigt mod det blaanende Fjerne. Træerne spejle sig i det blikstille Vand. Jægere og Hunde færdes paa en Vej i Forgrunden. Billedet der netop er et af dem, hvori han samvirkede med sin berømte Landsmand Teniers, er ogsaa forsaavidt betegnende for Mesteren, som det viser os hans Styrke, Fremstillingen af det aftonede Fjerne. Derimod ere Træerne i vort Billede mere ensformige. Maleriet har tihørt Prof. Dahls Samling og indkjøbtes 1840.

Adriaan Brouwer

er sandsynligvis født 1606 i Oudenaerde † 1638 i Haarlem. Om hans Liv er en Mængde utroværdige Anecdoter udbredte. Vist er det, at han 1632 kom til Antwerpen, og at Bauern-Bruegel havde Indflydelse paa hans Malemaade. Han malede fortræffelige Værtshusscener, Spillere, Slagsmaal og lignende Scener, fulde af frisk Naivetet, Sandhed i Fremstillingen, Liv og Humor og af en fuldendt, skjønt tilsyneladende ofte flygtig, malerisk Behandling. Han har ogsaa raderet nogle faa aandfulde Blade. At han endelig er vandret til Haarlem viser os ham som en af dem, der have været med at overføre Bruegels og og Teniers' Maner til Holland.

37. Kroscene.

Paa Træ. H. m. 0.25, Br. 0.16.

Sign.:

Billedet fremstiller en drukken Bonde, der er falden i Søvn paa en Stol med Kruset i Haanden. Hele Rusens Tyngsel hviler over den sovende Skikkelse. Ved et Bord i Baggrunden sees et Selskab delt mellem selskabelig Underholdning ved Glasset og Søvn. Den ene Person, der vender Ryggen til Tilskueren, har lagt

sit Hoved tilhvile over sine paa Bordet liggende Arme, saa at Hatteskyggen er det Eneste af Hovedet, der paa ham kan opdages. En varm, fin Tone behersker Billedet, der er let, men blødt og harmonisk behandlet i sin gyldne, i det Grønlige spillende Farvetone.

Billedet, der har tilhørt den ca. 1877 splittede Jacobsonske Samling i Stockholm, og derefter kom til at tilhøre Kjøbmand P. Simonsen i Christiania, solgtes af denne til Galeriet 1880.

Jan Fyt,

f. i Antwerpen 1609 † sammesteds 1661. Elev af Jan van Berch, arbejdede i Snyders' Maner, blev 1629 Mester i Lucasgildet og gik senere til Rom. 1650 indtraadte han i Romanisternes Forening i Antwerpen og blev 1652 dens Formand. Han arbejdede stundom sammen med Jordaens. Hans Foredrag er aandfuldt, hans Farve varm, klar og kraftig, men er nu gjennem Tidens Indflydelse bleven noget tung. Fjedre, Haar, Uld fremstiller han med slaaende Natursandhed. Hans fleste Billeder findes i Antwerpen, Cassel, Madrid, München og Wien.

38. Kamp mellem Ulve og Hunde.

Lærred. H. m. 1.65, Br. 2.608.

Sign.:

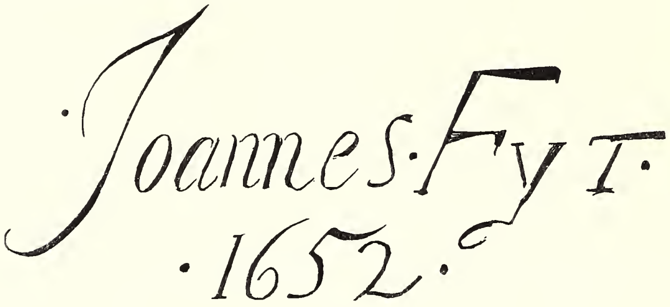

Det er en rasende Kamp, vi blive Vidner til. Trods Hundenes tapre Angreb, der for en Stund imponerer de vilde Bæster, af hvilke den ene hyler frygteligt, viser den saarede Hunds Skjæbne os med temmelig Sikkerhed, hvorledes det vil gaa de andre, hvis ikke Hundenes Antal yderligere bliver forøget. To Rovfugle, der lokkes did af Kampen, omkredse Stedet.

Et af Samlingens allerfortrinligste Billeder, fuldt af stormende Liv og natursand Gjengivelse af den vilde Scene. Billedet er 1860 afkjøbt Statsminister Due.

David Teniers d. y.,

f. i Antwerpen 1610 † i Brüssel 1694 (90), Elev af sin Fader David Teniers d. æ. og Adriaan Brouwer. Han indtraadte som Mester i St. Lucasgildet 1632 og ægtede 1637 Jan Bruegels Datter. 1644—45 Gildets Decanus. Erkehertug Leopold Wilhelm, Nederlandenes Gouvernør, gjorde ham til sin Maler og overdrog ham Opsigten med sit Billedgaleri. Han foranledigede 1653 Oprettelsen af Antwerpens Academi og hædredes højt af en Mængde af sin Samtids betydeligste Personligheder. Hans Pensel bevæger sig helst i de lavere Kredse. Krostuer, Vagtstuer og Kirmessfester gjengav han med Forkjærlighed; ogsaa Hexekjøkkener, Alchymistlaboratorier o. d. behandlede han med djervt Humor. I Besiddelse af en ædel Colorit, snart af sølvagtig, snart af gylden Tone, har han en fri og dog fin Penselføring, klar og gjennemsigtig i Skyggerne og ofte af et forunderligt Dyb i Luftpartierne. Hans Figurer staa over hans Fremstilling af Lokaliteterne; i sine Landskaber kunde han stundom endog blive noget ensformig. Han malede ofte Figurer i Andres Landskaber, saaledes i Lucas van Udens (se no. 36). Hans fleste og berømteste Billeder findes i Madrid og Petersburg samt i Haag, Paris, München og Berlin.

39. Skovparti ved en Sø.

Lærred. H. m. 0.487, Br. 0.58.

I den dunkle Skov snige sig et Par Jægere langs Bredden af en Sø og skyde Fugle, der svømme i Søen. Conf. Bugges Samling. Indkjøbt ved Auctionen 1837. Catalogen (no 436) yttrer om Billedet: „Om dette Maleri gjælder fuldkommen, hvad d'Argensville siger: at Teniers' Løvverk bestaar af blotte Strøg uden bestemte Blade; paa samme Maade behandlede han Luften og Grunden i Landskaberne.“ Ikke destomindre kan jeg ikke undertrykke min Tvivl, om dette Landskab virkelig skriver sig fra Teniers' Haand. Conf. Thomsen mener, at Teniers her har forsøgt at efterligne Rubens' Landskabsmaner — hvad jeg tilstaar, at jeg ikke kan se Spor af. Saameget bedre kan jeg forstaa hans følgende Bemærkning: „Jeg tilstaar, at jeg havde ventet det bedre conserveret under den gamle Fernis, som dækkede det, og Maleriet, som vel er aandfuldt, men fordærvet og aldrig har været meget betydeligt, er et af dem, som jeg er mindst fornøjet med“ (at have kjøbt for Galeriet).

40. Landskab med et udhulet Klippeparti.

Paa Træ. H. m. 0.222, Br. 0.327.

Sign. paa Klippen tilhøjre:

Ved en Vej, som fører gjennem et af Naturen udhulet Klippeparti sidder et Par gamle Folk i Samtale med Vandrere, der gaa forbi paa Vejen. Udsigt til en Bondegaard og en Landsbykirke.

I Galeriets skrevne Inventarium tillægges dette Billede, men bestemt med Uret, Jan van de Velde: Figurerne ere saa decideret Teniers'ske som muligt og give en correkt Forestilling baade om hans Mennesketypus og Fremstillingsmaade. Ifølge samme In-

ventarium skal Billedet have tilhørt Conf. Bugge og være indkjøbt paa Auctionen i 1837. Men Catalogen viser intet saadant Billede hverken af Jan v. d. Velde eller Teniers. Opgaven beror vistnok paa en Forvexling med no. 75, der angives som „Landskab med Figurer af Teniers, indkjøbt i Stockholm 1843", medens det med Bestemthed kan vises at være indkjøbt paa den Buggeske Auction. Saaledes er vort Billede, hvis Figurer bestemt ere af Teniers, vistnok indkjøbt i Stockholm 1843.

40 A. Hollandsk Kystbillede.

Paa Træ. H. m. 0.125, Br. 0.193.

Sign.:

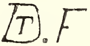

Paa Stranden ved det aabne Hav ere flere samtalende Grupper forsamlede. I Forgrunden lidt tilvenstre samtale to Mænd, medens en Kvinde med et Barn og en Mandsperson lytte til. En Hund staar ved Siden. En Fisker gaar ned imod Stranden. Noget tilhøjre i Billedets anden Plan sees to Personer i Samtale, af hvilke den ene læner sig mod en Baad, der er trukket paa Land. Længere i Baggrunden ere flere Personer beskjæftigede ved en Jagt, der har Seil oppe. Tilhøjre paa en Bakke sees et Taarn. Flere Seilere ude paa Havet.

Billedet er indkjøbt i Paris 1884.

Ambrosius Bruegel

levede i Antwerpen cirka 1650; hans Fødselsaar er ikke kjendt, men vi ved, at han fra 1663—1670 var Directør ved det gjennem Teniers' Omsorg nyoprettede Academi i Antwerpen. Familien Bruegel har ligesom Familien Francken at opvise en hel Del malende Medlemmer: foruden

Ambrosius kjende vi Pieter B. den ældre (den s. k. Bauernbruegel) og hans to Sønner Jan B. (den s. k. Blumenbruegel — Fleuwelenbruegel — B. de velours) og Pieter B. den yngre (den s. k. Helvedesbruegel eller Flammenbruegel), alle opkaldte efter de Motiver, med hvis Fremstilling de mest syslede. Af vor Ambrosius B. findes to smukke Blomstermalerier i Belvedere (Wien), et i Stockholms Nationalmusæum og et i Kölns Musæum, men de ere meget sjeldne.

41. En Vase med Druer samt Fuglevildt.

Paa Træ. H. m. 0.507, Br. 0.615.

Omkring Vasen ligge Ferskener og forskjellige andre Frugter samt flere døde Fugle. Et smukt componeret og fortrinligt studeret Billede, afkjøbt daværende Procurator Elieson i October 1845; jeg ser imidlertid ingen Grund til at tillægge A. Bruegel dette Billede. Naar jeg ikke destomindre bar ladet det blive staaende under hans Navn, er det fordi en besynderlig Forvexling, en af disse, der saa hyppig forekomme i vort Galeri, synes at gjøre det nødvendigt at henstille det til Observation. Sagen er, at dette Numer oprindelig synes at være indkjøbt uden Mesternavn. Men senere er det blevet forbyttet med no. 67, der har baaret Navnet Bruegel, medens det viser sig ved at borttage Rammen, at det er en ægte signeret B. v. Ast. Er nu Navnet Bruegel givet no. 67 inden eller efter det forbyttedes? Og paa hvilke Grunde støttes dette Navn? Indtil nærmere Undersøgelse heraf kan ske, tør Billedet blive staaende med den Betegnelse, det rimeligvis tidligere har havt, men som sagt med den Bemærkning, at jeg for min Del ikke ser nogen Grund til den.

Jacob d'Arthois,

f. i Brüssel 1613, Elev af Jan Mertens og Wildens, † 1665 (?) Han indtraadte i St. Lucasgildet i Brüssel

1634. Hans Landskaber, i hvilke Staffagen stundom maledes af de Crayer, Bout (se nedenfor) og D. Teniers d. y., udmærke sig ved en aandfuld Opfatning, Varme, Liv og en Mangfoldighed af Lysvirkninger og Farvetoner. Han behandlede næsten altid den samme Egn i Nærheden af Brüssel. Hans mest bekjendte Billeder findes i Musæerne i Brüssel, Wien, Lille, Dresden og Madrid. Wenzel Hollar har stukket 13 Blade efter ham.

42. Skovbillede.

Lærred. H. m. 0.467, Br. 0.615.

I Forgrunden i den tætte Del af Skoven en Flok Bevæbnede, der overfalde en forbidragende Rytter og nogle Vandrere. De angribe saavel med Kaarde som Pistoler. En bliver saaret. Længere borte, hvor Skoven bliver lysere, er en Kone, som bærer en Kurv paa Hovedet, og en Gut blevne opmærksomme paa Overfaldet og synes at gjøre Anskrig efter Hjælp. Billedet har tilhørt Conf. Bugges Samling og er indkjøbt til Galeriet ved Auctionen 1837.

43. Hulvej i Skoven.

Paa Træ. H. m. 0.47, Br. 0.625.

Sign.:

I. A.

Paa en Højde midt i Billedet et stort Træparti. En Hulvej fører forbi, paa Vejen nogle Vandrere. Gave af Statsminister Due. Indkom i Galeriet 1844.

Bonaventura Peeters,

f. i Antwerpen 1614 † sammesteds 1652 (Riegel), Marinemaler. Han fremstiller gjerne Havet i vildt Oprør, under Tordenvejr med strandede eller af Lynet trufne Skibe. Hans Billeder har hyppigt noget Poetisk, men er i mange

Dele, i Bjergformerne, i Skyerne, i Bølgernes Bevægelse ofte meget usande og manierede. Derimod er deres Fortjeneste en stor Kraft og Klarhed i Farven og en gjennemført Udførelse. De forekomme sjelden i Galerierne, og Belvedere (Wien) er det eneste, der kan opvise saa meget som fem (og det alle signerede) Billeder af ham. (Waagen, Handb. der deutschen und niederl. Malerschulen).

44. Indsejlingen til en Havn.

Lærred. H. m. 0.59, Br. 0.83.

Havet er oprørt; et stort Skib og et mindre Fartøj ere under Indsejling i Havnen; det store Fartøjs Flag har gule, røde og hvide Horizontalstriber. Billedet modsvarer saa temmelig den ovenfor givne Fremstilling af Mesterens Ejendommelighed. Billedet har tilhørt Prof. Dahls Samling og er indkjøbt 1843.

Pieter Gyzens

(ogsaa kaldet Gysels, Gysen, Geyse), f. i Antwerpen 1621 † 1690 (91), Elev af J. Boots (?), indtraadte i Malergildet 1642 og blev Mester 1649. Man besidder af ham væsentlig Stillebensbilleder, men ogsaa mindre Landskaber. Hans Arbejder udmærke sig ved fornuftig Composition og tækkelig Anordning. Musæerne i Haag, Bremen, Berlin, Dresden og Brüssel besidde bekjendte Billeder af ham.

45. Sommerlandskab.

Paa Træ. H. m. 0.11, Br. 0.137.

En varm Sommerluft aander over Egnen. Fra Udkanten af en Skov, der stiger opad Bakken tilhøjre, ser man i Mellemgrunden mellem Træerne en By med slanke Kirkespir. Paa Vejen vandrende og samtalende Figurer, en Ridende imellem dem.

Billedet, der er miniaturagtigt i sin hele Holdning og Udførelse, har tilhørt Conf. Bugges Samling (Cat. no. 448) og indkjøbtes ved Auctionen 1837. Dette

Billede er et ret godt Udtryk for den Bruegelske Landskabsskoles Retning og Maner; det er ikke betydeligt, men deler de Gyzenske Landskabers almindelige Fortjenester, blandt hvilke den at være betydelige ikke hører.

46. Frugtbillede.

Lærred. H. m. 0.825, Br. 1.905.

Mellem Frugterne sees en Pappegøje, der tilfredsstiller sin Appetit paa de rige Naturens Gaver. Billedet er en Repræsentant for Gyzens anden Retning som Stillebensmaler. Det er indkjøbt under hans Navn i Stockholm 1843, men har senere i Catalogerne mistet sit Navn og gjældt som ubekjendt. Jeg kjender Gyzens Arbejder for lidet til at kunne paastaa eller bestride Billedets Ægthed.

Willem van Ehrenberg,

f. 1630 i Antwerpen † 1675, blev 1662 Mester i Lucasgildet. Han maler Architekturer, til hvilke Minderhout, Gonzales Coques o. a. malede Figurerne. Hans Billeder udmærke sig ved en fortrinlig Iagttagelse af Linier og Luftperspectiv, Kraft og Klarhed i Clairobscuren, Bredde og Blødhed i Behandlingen. Mæsæerne i Brüssel og Antwerpen besidde de bedste Billeder af ham.

47. Architekturbillede.

Lærred. H. m. 0.585, Br. 0.785.

Sign.:

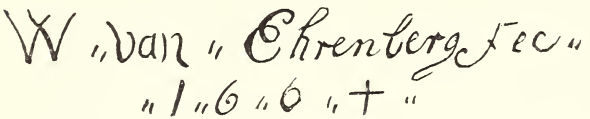

ɔ: 1664. En Søjlehal i romersk-dorisk Renaissance paa den ydre Side af en Kirke drager sig hen langs Kirkens Væg. I en Nische i Forgrunden staar Billedet af en Helgeninde. Tre Figurer i ridderlige Dragter i Forgrunden. Indkjøbt i Stockholm 1843.

Hendrik Minderhout.

f. i Rotterdam 1632, levede i Brügge og Antwerpen, hvor han døde 1696. Han indtraadte 1663 i Lucasgildet i Brügge og blev berømt for sine Marinebilleder med rig Staffage. Hans Figurer vare af mindre Betydning. 1672 drog han til Antwerpen og indtraadte i dets Malergilde.

48. Levantinsk Søhavn.

Lærred. H. m. 1.45, Br. 2.527.

Sign.:

Varm Eftermiddag. Solgløden spiller paa de opslagne Sejl paa Skibene i Havnen. Ved Stranden er man sysselsat med at losse og lade. I Forgrunden tilvenstre kommer en Skare belæssede Kameler og Heste dragende over en Højde. Solgt til Galeriet af daværende Procurator Mariboe 15 Nov. 1844.

I det 17de Aarhundredes Slutning indbryder Manierismen i den brabantske Skole gjennem den Overvægt, den franske Indflydelse faar over de nederlandske Mestere, som nu vende sig bort fra Rubens over til Poussin og Claude Lorrain, til Vouet og Charles le Brun.

Det 18de Aarhundredes nederlandske Maleri tilhører fuldstændigt en Forfaldsperiode, der kun har faa værdifulde Billeder, kun faa fremragende Mestere, der ikke bøjede sig under Rococoens fra Frankrige

udgaaende Aag. Denne sjunkne Tilstand vedvarede ligetil Belgien i 1830 kom til at danne et eget Kongerige, hvis Kunst satte som sin Opgave at fornye Belgiens gamle Storhed i Rubens' og hans Skoles Aand. Fra hin ældre Periode er vort Musæum saa heldigt at eje flere Billeder, deraf et Par, der skrive sig fra de af Rococoen upaavirkede, selvstændige Naturer, Brødrene Horemans, og fra vort Aarhundrede et Billede, der i sin Retning er karakteristisk for Nydannelsen.

Gerard Lairesse,

f. i Lièges 1640 † i Amsterdam 1711. Elev af sin Fader, Renier L., og B. Flemaël, udviklede sig hovedsagelig efter Nic. Poussins Mønster og opholdt sig væsentlig i Hertogenbusch, Utrecht og Amsterdam. 1690 blev han blind og samlede nu en Kreds af Kunstnere og Kunstvenner omkring sig, hvem han meddelte sine Ideer om Kunst og Kunstverker. Saaledes opstod det af hans Søn udgivne Verk: „Het groot Schilderboek". L. besad mange Kundskaber og fremviste gjerne disse i sin Kunst ved at behandle mythologiske, historiske og allegoriske Gjenstande, der fordrede et vist Lærdomsapparat. Men det hævnede sig derved, at hans Fremstillinger næsten altid bleve kolde og livløse, og der kom let noget Søgt ind i hans Billeder. Hans Figurer ere sædvanlig noget for korte i sine Forholde, men forøvrigt ypperligt udførte; navnlig forstaar han fortræffeligt at anordne Draperierne. Hans bedste Billeder findes i Louvre, i Berlins, Wiens, Cassels, Haags, Amsterdams og Stockholms Musæer. L. raderede ogsaa adskillige Blade. Han henføres sædvanlig til den hollandske Skole, men den hele historiske Holdning i hans Billeder viser hans Udvikling væsentlig paavirket af den nederlandske Skole, om han end opholdt sig i Holland.

49. Kekrops' Døttre aabne den hemmelighedsfulde Kurv.

Lærred. H. m. 1.225, Br. 1.175.

Ifølge de attiske Localsagn var Attikas første

Hersker, Erechtheus eller Erichthonius, en Søn af Jorden og Hephaistos (Vulcan), egentlig kun en anden Kekrops, Grunder af den attiske Stat efter den deukaliske Vandflod ligesom hin før den. Da han er Søn af Jorden, d. v. s. en Indfødt, en Autochton, har han Slangeskikkelse, der af den antike bildende Kunst dog kun udtrykkes saaledes, at han istedetfor Ben har to Slanger. Det hellige attiske Sagn fortæller, at Gaia, Jorden, hans Moder, efter hans Fødsel overgav ham til Pallas-Athenes Pleje. Denne anbetroede ham igjen til Kekrops' Døttre, sine Tjenerinder og Præstinder, i en lukket Kurv eller Skrin med Forbud mod at aabne Kurven. Kekropsdøttrene Aglauros og Herse kunde imidlertid ikke modstaa sin Nysgjerrighed, og imod den tredje Søsters, Pandrosos Raad aabnede de den hemmelighedsfulde Kurv, men straffedes af Gudinden med Vanvid, medens Erectheus blev opfostret af Pandrosos paa Akropolis, indtil han blev Attikas Konge og nye Kulturbringer. I senere Tider viedes ham og Pandrosos guddommelig Dyrkelse i det for dem og Athene fælles Tempel Erechtheion paa Akropolis. Vort Billede fremstiller det Øjeklik, da Søstrene aabne Kurven og til sin Forfærdelse finde det slangefodede Barn i den.

Billedet har tilhørt Conf. Bugges Samling (Cat. no. 287) og indkjøbtes ved Auctionen 1837 for Galeriet.

Lairesses engang store Navn har tabt meget af sin gamle Klang. Den nyfødte Erechteus viser vistnok ligesom flere andre Enkeltheder i vort Billede, som Conf. Thomsen bemærker, „den dygtige, men derfor ej smagfulde Tegner.“ Det Hele mangler Aand, Liv og Virkning. Det er imidlertid en god Prøve af Lairesses Retning, der fik stor Betydning og Indflydelse for den Tid, han beherskede. Til Billedet knytter Thomsen i sin haandskrevne Promemoria følgende Bemærkninger: „Dette Maleri har formodentlig først været bestemt til at anbringes over en Kamin, som meget var Mode, da det blev malet, og netop at Styk-

ker over saadanne skulde anbringes i en Oval, hvilket her er Tilfældet. Da jeg først saa det, vare de fire Hjørner skidengule, og jeg synes at erindre, at i det ene af dem var anbragt Malerens Mærke G. L. Ejeren af Maleriet lod de beskadigede gule Partier male sorte, hvorved Stykket vandt i Virkning. Det skal have været paa en Herregaard i det Holstenske, hvorfra det med den holstenske Familie Valentin kom til Herregaarden Gjedesdahl i Nærheden af Kjøbenhavn. Efter den gamle Hr. Valentins Død blev det solgt ved Auction i Kjøbenhavn og kjøbt af Bugge.“

Pieter van Bloemen,

kaldet Standaart, — til Forskjel fra sin Broder, Landskabsmaleren Jan Franz v. B., der kaldes Orizonte, — f. i Antwerpen 1649 (1657?) † sammesteds 1719 (?) uddannede sig ligesom Broderen i Italien og malede Lejrsamlinger, Slag, Torvscener og romerske Folkefester; han var en overfladisk Tegner og hans Colorit som oftest temmelig broget. Han har raderet flere Landskaber.

50. En Rytterfægtning.

Lærred. H. m. 0.407, Br. 0.542.

Sign.:

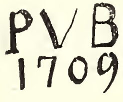

To Ryttere i Kamp, den Ene bruger sin Kaarde, den Anden afskyder sin Pistol mod ham; fra venstre Side synes en Rytter at ile den ene af de Stridende til Undsætning, medens den hidsige Kamp udbreder sig over hele Baggrunden. Billedet er mindre broget end mange andre af van Bloemens Malerier, men Tegningen er her skablonmæssig og mere routineret end sand.

Billedet angives i Inventariet at være et af de tre Billeder af van Bloemen, som Tegne- og Kunstskolens Protocol udviser bleve indkjøbte den 12te September 1838, og som tilhørte Oberst Kaltenborn. Der er dog en Mulighed for, at det er dette Billede, der har tilhørt Prof. Dahls Samling, og som blev indkjøbt 1840.

51. Et Rytterslag.

Lærred. H. m. 0.802, Br. 0.41.

En Rytter afskyder en Pistol mod en harniskklædt Rytter, der flygter, idet han affyrer sin Pistol mod den ene af to kjæmpende Ryttere. I Forgrunden styrtede Heste, hvis Ryttere fortsætte Kampen tilfods.

Om dette Billedes Udførelse gjælder det Samme som om det forrige. Billedet angives i Inventariet at være indkjøbt fra Prof. Dahls Samling 1840, men det turde være muligt, at det er et af de tre fra Oberst Kaltenborns Samling d. 12 Sept. 1838 indkjøbte.

52. En Kvægtransport.

Lærred. H. m. 0.29, Br. 0.49.

Sign.:

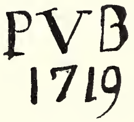

Kvægtransporten er ledsaget af bevæbnede Ryttere. Billedet er livligt i Farven uden egentlig at være broget, men Tegningen er yderst conventionel. Som Signaturen viser, tilhører Billedet Malerens sidste Leveaar. Indkjøbt fra Oberst Kaltenborns Samling 12 Sept. 1838.

53. En Kvægtransport.

Lærred. H. m. 0.29, Br. 0.49.

Sign.:

PVB
1717.

Driverne med sine Dyr have samlet sig ved en Lejr omkring en Marketentervogn, paa hvis Telttag Signaturen er anbragt. Ligesom de to forrige Billeder raskt, men noget skizzemæssigt udført og med skablonmæssig Tegning. Indkjøbt fra Oberst Kaltenborns Samling 12 Sept. 1838.

(Adriaan?) Anton Franz Boudewyns

(Baudouin), f. i Brüssel 1660 (eller 1644) † i Paris 1700, Elev af van der Meulen, malede Landskaber, der vare smukke i Farven og med en fin Behandling af Løvverket, i italiensk Smag, sædvanlig stafferede med Figurer af *Pieter Bout* (f. i Brüssel circa 1660). Deres bedste Billeder findes i Rotterdam, Antwerpen, Wien og Braunschweig.

54. Landskab i italiensk Karakter.

Lærred. H. m. 0.615, Br. 0.498.

Vi befinde os i et bjergfuldt Terrain bevoxet med Skov. I Skovdybets Skygge dybt nede en Elv. Fra Bjergene tilhøjre aabner Udsigten sig mellem Træerne til den aabne Slette tilvenstre. I Mellemgrunden paa Bjergsiden ligger et gammelt Kastel. I Forgrunden nogle Vandrere. Indkjøbt fra Prof. Dahls Saml. 1843.

55. Pendant til foregaaende Numer.

Lærred. H. m. 0.615, Br. 0.498.

Compositionen er nær beslægtet med den forrige — kun er Terrainet disponeret i omvendt Orden. Fra Bjergene tilvenstre aabner Udsigten til den aabne

Slette sig tilhøjre. I Mellemgrunden et Castel. I Forgrunden ligger tilvenstre en Kirke, indhyllet i dyb Skygge, Vandrere med Æsler færdes paa Vejen i Forgrunden. Indkjøbt fra Prof. Dahls Samling 1843.

Begge disse Billeder ere et Bevis for, hvor stærkt det franske classiske Landskabsmaleries Maner efter Claude Lorrain og Gaspar Poussin trængte ind i den nederlandske Kunst — med sine velafvejede Masser, sine contrasterende Lys og Skygger, sine lyse Fjernsyn mod dybe Forgrundsskygger, — paa samme Tid som i Holland Ruysdael og Everdingen skabte det moderne romantiske Landskabsmaleri, der væsentlig hvilede paa Farvestemningerne og de vildt-poetiske Motiver, der behandledes med sympathisk Inderlighed af de nævnte Mestere, af hvilke Everdingen endog søgte sine Motiver i Norges vilde Fjældnatur. I Modsætning hertil er det ganske naturligt, at Boudewyns med den classiske Skole søger sine Motiver fra Italiens plastisk-rene Bjergformer og dets rige Vegetation. Staffagen i vore to Billeder er af Pieter Bout.

Jan (Joseph) Pieter Horemans,

f. i Antwerpen 1682 † 1759, Elev af J. van Penne, blev 1705 Mester i Gildet, og har især malet Bondeselskaber, Markedsscener, Maskerader etc. i den ældre Tids gode Aand. Hans Arbejder ere dygtigt componerede og omhyggeligt udførte, men ofte tunge og ikke altid sande i Formbehandlingen. Hans bedste Arbejde turde være en Kone med to Børn i Galeriet i Braunschweig.

56. Familiemaaltid i en Bondestue.

Lærred. H. m. 0.476, Br. 0.523.

I en Bondestue sidder Familien ved sit Maaltid foran Kaminen. Husfaderen viser spøgende sin Kone sit tomme Ølkrus, idetsamme træder en Mandsperson ind ad Døren med et fyldt Krus i Haanden. En Kvinde giver et spædt Barn Mad af det paa Bordet

staaende Fad. Et Par andre Kvinder sidde bagved Bordet nærmest Kaminen.

Det Hele er gjennemført med en Inderlighed, der erindrer om bedre Tider i den nederlandske Kunst; man betragte saadanne Ting som t. Ex. Straastolen i Forgrunden for at se, med hvilken Omhu Detaljen er gjengivet, en Omhu, der i Modsætning til Italienernes Underordnen af det Uvæsentlige under det Væsentlige, bidrager til at karakterisere Nederlænderen som den, der med lige Kjærlighed omfattede det Mindste som det Største, blot det afgav et taknemmeligt Stof for hans maleriske Sands. Ogsaa de ældre Nederlænderes gemytlige Opfatning af selv den simpleste, huslige Begivenhed udmærker dette Billede.

Billedet er indkjøbt 1843 fra Prof. Dahls Samling.

Pieter Horemans,

Jans yngre Broder og Elev, f. i Antwerpen 1700 † 1776. Han kom 1725 til München og blev 1727 Hofmaler hos Kurfyrst Carl Albert (senere Kejser Carl VII). Han malede Portraiter af fyrstelige Personer, Hoffester o. desl., men ogsaa Conversations- og Frugtstykker.

57. Den faderlige Formaning.

Lærred. H. m. 0.28, Br. 0.225.

Husfaderen sidder ved Bordet efterat have faaet sit Maaltid, hvis Rester sees paa Bordet; han har faaet sin Pibe og sit Glas Øl fat, ved hans Side staar hans Hustro, støttende sig til hans Skulder, og betragter den unge Pige, deres Datter, der sidder paa en Stol foran Bordet og synes at lytte til en faderlig Formaning, som hun dog modtager med haardnakket ydre Kulde og Stivhed, idet hun synes at ville dølge, hvad der foregaar inde i hende. Det gjælder sikkerlig et Frieri, som den unge Pige ikke er villig til at høre paa. Idetsamme gaar Døren op, og en Mand viser sig — maaske den uheldige Frier, der kommer

for at faa sit Svar. Billedet er ikke blot godt fortalt, men ogsaa godt udført og tiltalende i Detaljerne. Mesteren har benyttet disse samme Hovedmotiver for forskjellige Fremstillinger. Billedet fandtes under Navnet: „Hollandsk Conversationsstykke“ i Prof. Dahls Samling. Indkjøbt for Galeriet i December 1843.

Jan van Dalen,

eg. Jan Franz (Jean François) Dael, f. 1764 i Antwerpen † 1840, slog sig 1786 paa Blomstermaleri, for hvilket han, efterat have været virksom som Architekt og Decorateur, omsider aldeles offrede sig, og for hvilket han havde et eminent Talent. I Louvre og i det Leuchtenbergske Galeri i Petersburg findes fortræffelige Blomsterstykker af ham.

58. Blomster og Frugter.

Paa Træ. H. m. 0.483, Br. 0.482.

Sign.:

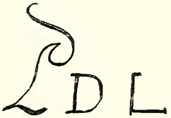

Paa et Bord ligge ved Siden af et Metalfad to røde Roser og forskjellige Frugter. I Baggrunden et stort Glas, fyldt med Vin. Billedet synes ældre end den angivne Mesters Tid, men den vistnok ægte Signatur er altid bleven anseet som van Dalens. Gave af Statsminiter Due 1844.

Eugene Joseph Verboeckhoven,

f. i Warneton i Vestflandern 1798 eller 1799, Elev af sin Fader, Billedhuggeren Barthelemy V., var den belgiske Kunsts første Dyrmaler i vort Aarhundrede. Hans Fader lod ham modellere Dyr i Ler, hvad han ikke ophørte med, da han senere viede sig til Malerkunsten. Disse hans omhyggelige plastiske Studier havde til Følge, at hans Dyr, og

ganske specielt hans Faar, udmærke sig ved en overordentlig correct Tegning og trofast gjengive Dyrenes Natur og Karakter, medens hans Farve stundom har en graa, noget i det Violette gaaende Tone. Han malede i Potters og Ommeganck Maner hvilende Dyr i Landskabsomgivelser, men ogsaa mere bevægede Scener: Heste, der overfaldes af Ulve etc. Sine mindre Billeder udførte han med en Detajlfuldendelse, der dog ikke er pinlig, men fri og erindrer om Mieris, men som stundom skader Billedernes Virkning, naar han anvender den paa Malerier af mindre Dimensioner. V. døde 1881 i høj Alder i Brüssel. Han havde berejst England, Tydskland, Frankrige og Italien. Man har Raderinger (Dyr) fra hans Haand — ogsaa lithograferede Portraiter.

59. Skovlandskab med Dyr.

Lærred. H. m. 0.56, Br. 0.713.

Landskabet af *P. J. Hellemans* (f. 1788 † 1845 i Brüssel). Sign.:

I den friske Skov med den rige Skovbund kommer en Bonde ridende paa et belæsset Æsel, og en Flok Kjør, Faar og Geder sees paa Vejen i Forgrunden.

Om den Kunstner, der har malet Landskabet, siger Seubert i sit Allg. Künstlerl., at „man tilskriver hans Billeder en fortryllende Ynde.“ Det gjælder ganske vist ogsaa om Landskabet i vort Billede, ihvorvel det er malet i den endeløst detaljerede Maner, der var sædvanlig i Belgien og Holland i 1830aarene, en Retning, der navnlig repræsenteredes af Schelfout, men til hvilken ogsaa Hellemans hører. Om denne Retning siger Kuglers Musæum 1835 (p. 381): „Alt

Biverk vidner om samme Gjennemførthed. Man kan betragte Forgrund saavelsom Fjernsyn gjennem et Forstørrelsesglas, man ser Græsset voxe ved Rammens Rand; — — — det er Mieris Skole, anvendt paa Skove og Kanaler. Saadanne Frembringelser elske Hollænderne. Med Mikroskopet i Haanden og varmende Fødderne ved Kulilden, beundre de i Timevis og uden Bevægelse Græsstraaenes uendelige Verden, lykkelige, naar de tilfældigvis i denne opdage en Flue eller en Græshoppe, som de i Begyndelsen ikke have bemærket.“ Med Rette kalder Forf. det „en trøstesløs Fuldkommenhed“ i Modsætning til Hobbema og Ruysdael, der fremtrylle paa Lærredet det Heles store Virkning, enhver Hovedgruppes Fysiognomi, saa at vi omfatte Alt med ét Blik, uden at Øiet stødes ved Noget, der hindrer Hovedvirkningen, medens dog ogsaa Detaljen hos dem er udført med Mesterhaand, men underordnet det Heles Virkning.

Det tør imidlertid netop i vor Tid, der kun er altfor villig til at gaa til den modsatte Yderlighed, at forsømme Detaljen for en løs almindelig Virkning, ikke skade at pege paa, hvormegen Virkning dog virkelig vor Maler har kunnet tilvejebringe trods denne endeløse Detalj, der lader os kunne tælle Græsstraaene i tusindvis, idet den hele Skov træder ind paa os, frisk, duftende og lys som paa en ung Sommerdag. Men betragte vi ved Siden af Landskabet og for sig selv Verboeckhovens Dyr, saa ville vi dog faa at se, hvorledes en saadan Detaljeren bør udføres. Ogsaa for ham staar Mieris ganske vist som Forbillede, men han ved tillige at forbinde Enkelthederne til Masser, som t. Ex. Ulden paa Faarene, saa at det Hele alligevel faar en vis fri Bredde og ved sin samlede Behandling gjør et langt virksommere Indtryk end hine detaljerede Græsstraa og Blade.

Vort Billede er indkjøbt til Musæet 1862.

III. Hollandske Mestere.

Det protestantiske Holland giver Maleriet en væsentlig ny Retning; de store religiøse Motiver, der under Katholicismen havde stillet Kunsten i saa høj Grad i Kirkens Tjeneste, tog den hollandske Skole Afsked med; Livet, den nærmest omgivende Virkelighed som saadan afgav de Motiver, hvormed den hovedsagelig beskjæftigede sig. Hvad saaledes Historiemaleriet, specielt det religiøse, havde været for Italienere og Flamlændere, det blev Genrebilledet, Dyrbilledet, Stillebens- og Frugtmaleriet samt Landskabsmaleriet for Hollænderne. I den ***ældre hollandske Skole*** før Rembrandt, altsaa til omkring 1630, se vi nu en saa stadig Forbindelse med den flanderske Skole finde Sted, at i denne Periode ingen bestemt Grændse lader sig drage mellem flamske og hollandske Genre- og Landskabsbilleder, — efter Rembrandt indtræder derimod en bestemt Forskjel. Kun er i den ældre hollandske Skole Indflydelsen fra Italien mindre og virker derfor ogsaa mindre fordærveligt, skjønt vi ogsaa her spore den.

Alaert Hendrich de Voss,

en lidet bekjendt Maler. Kun Fuessli giver i sit 3dje Supplementbind pag. 4041 den Oplysning, at han har malet Portraiter, der ere blevne stukne. Han levede circa 1550.

60. Vinterlandskab.

Paa Træ. H. m. 0.252, Br. 0.335.

Sign.:

Skøjteløbere og Kjørende paa Isen paa en hollandsk Kanal. Tilhøjre en Bondegaard, tilvenstre i Mellemgrunden en lignende, omgiven af Skov. Fjernt i Horizonten skimtes en Stad med Kirketaarne og flere Vejrmøller. Skyer samle sig i den graa Vinterluft. Indkjøbt 1840 fra Prof. Dahls Samling. Prof. Dahl tilskriver de Voss vort Billede paa samme Tid som han tillægger, at det erindrer om Haverkamps Maner (se no. 77).

Hendrik van Steenwijk d. æ.,

f. i Steenwijk omkring 1550 † i Frankfurt 1604, Elev af Jan de Vries, malte ligesom senere hans Søn hovedsagelig Kirkeinteriører med rig Staffage. Hans Compositioner udmærke sig ved original Opfatning og en energisk, skjønt ofte noget haard Udførelse. Han arbejdede en Tid i Antwerpen, senere i Amsterdam, endelig i Frankfurt a/M. I Luftperspektivet var han især fortrinlig. Hans bedste Billeder findes i Wien, Dresden og Petersburg.

61. Det Indre af en Kirke.

Paa Træ. H. m. 0.402, Br. 0.575.

Man ser mellem Pillerne ind i Sideskibets Kapeller; i et af disse foregaar en kirkelig Handling ved Kapellets Altar. Indkjøbt 1840 fra Prof. Dahls Samling. Det er noget haardt malet, men forøvrigt interressant ved sin alvorlige Holdning.

Hendrik Corneliszen Vroom,

f. i Haarlem 1566 † 1640 sammesteds. Han voxede op i kunstneriske Omgivelser, da hans Fader og Onkel begge vare Sculptører. Han besøgte Spanien og Italien og gjennemvandrede dette Land i alle Retninger. Gjennem Frankrige og Tydskland begav han sig saa til Danzig. Efter at være vendt tilbage til Holland besøgte han Spanien, men led Skibbrud og kom til Portugal, begav sig

derfra til England, hvor han malede Cartoner for Tapeter — en Række Søslag —; fra 1597 arbejdede han i sin Fødestad. Han fremstillede især med Styrke Skibe og Kystlandskaber med Søstaffage. 1601 stak han Armadaen. Billeder af ham findes i Amsterdam, Augsburg og Haarlem.

62. Skovlandskab i Elzheimers Maner.

Paa Præ, H. m. 0.227, Br. 0.346.

Paa Landevejen i Forgrunden spadsere tre kvindelige Figurer under høje, skyggefulde Træer. Mellem Træerne sees en frodig Eng, som begrænses af en Bakke med et Buskads. Billedet er indkjøbt fra Conf. Bugges Samling paa Auctionen i 1837, og Katalogen (no. 379) er meget spendabel paa rosende Ord: „Colorit og Udførelse er lige fortrinlige i dette udmærkede og godt conserverede Maleri" — som den rigtignok gjør 100 Aar ældre, end det virkelig er. Noget sparsommere er Thomsen i sin Ros; han siger i sin haandskrevne Promemoria: „Det er et gammelt og sjeldent Maleri af en Art, som ej ofte forekommer. En Kjender har anseet det for et tidligt Arbejde af Adam Elzheimer, en anden ansaa det for at være af Vroom, og under dette Navn er ogsaa dette Maleri forhen bleven solgt her. Dragten af de forestillede Personer henviser til Begyndelsen af det 17de Aarhundrede."

At Billedet erindrer om Elzheimers Maner er ganske vist; om det er en Vroom tør jeg ej afgjøre, men henstiller det til Observation. I ethvert Fald er Billedet interessant som tilhørende en Retning, der ej har efterladt ret mange Frembringelser.

Michiel Janse van Mierevelt,

f. i Delft 1567 † 1654 (Riegel) sammesteds, Elev af Blocklandt i Utrecht, indtraadte 1625 i Lucasgildet i Haag. Han malede hovedsagelig Portraiter, dog ogsaa mythologiske Scener. Hans Portraiter have en troværdig

og sand Opfatning, en klar og varm Farve og en flittig Udførelse. Hans bedste Billeder findes paa Raadhuset i Delft, i Amsterdam og i Haag.

63. Brystbillede af en Mand i sort Dragt.

Paa Træ. H. m. 0.665, Br. 0.553.

Det fine Ansigt med de tynde Moustacher og det i Panden kortklippede Haar staar prægtigt til den sorte blomstrede Dragt og den brede, hvide, med Kniplinger besatte Kammerdugskrave. Billedet har tilhørt Conf. Bugges Samling og er indkjøbt paa Auctionen i 1837. Thomsen erklærer det for tvivlsomt, om dette Billede er en Mierevelt. Ganske vist er det vanskeligt at afgjøre, hvem slige gamle, usignerede Portraiter tilhøre; men jeg kan ikke nægte, at Behandlingsmaaden i høj Grad ligner enkelte andre Billeder af Mierevelt, t. Ex. det bekjendte Billede i Stockholms Nationalmusæum.

Fr. van Schney.

Denne forøvrigt ubekjendte Maler sees af Billedets Signatur at have levet circa 1610.

64. Død Natur.

Lærred. H. m. 0.84, Br. 1.365.

Sign.:

Døde Fugle, Metalfade, Porcellainskar og lignende Gjenstande. Billedet er indkjøbt 1846 fra Prof. Dahls Samling.

Ubekjendt Mester.

65. Portrait af en Feltherre.

Paa Træ. H. m. 0.575, Br. 0.453.

En midtaldrende Mand med Moustacher og Hageskjæg, i rød, rigt med Guld forziret Dragt, med bred, kruset Krave og blaat Ridderbaand over Skulderen. En gylden Medaillon hænger i en Guldkjæde om hans Hals. Portraitet i Medaillonen fremstiller Hertug Friedrich Ulrich af Braunschweig.

Prof. Dahl betegner Billedet ubetinget som en Franz Hals, hvad jeg vover bestemt at benægte. Dertil har Billedet trods visse Fortrin for lidt af hans brede, djærve og stærke Pensel og fremfor Alt af hans Aandfuldhed. Her har synligt Udarbejdelsen af alt Biverket i den Grad optaget Kunstnerens Opmærksomhed, at der kun er blevet lidet tilbage for selve det physiognomiske Udtryk, — det Hele er snarere aandløst end aandfuldt behandlet. Indkjøbt 1840 fra Prof. Dahls Samling.

Adriaan van der Venne,

f. i Delft 1589 † i Haag 1662, Elev af Hieronymus van Diest. Han var baade Maler og Digter. Han malede historiske Billeder, Landskaber, Slag- og Jagtbilleder. Hans Figurer, der gjerne i hans Malerier optræde i talrig Mængde, ere som oftest fortræffeligt tegnede og udførte. Man har adskillige Billeder, malede Graat i Graat, fra hans Haand. Hans Kompositioner skildres som aandfulde og rige, hans Colorit som varm og klar. I Amsterdam og Louvre findes hans bedste Billeder.

66. Torvscene.

Graat i Graat. Paa Træ. H. m. 0.48, Br. 0.905.

Torvet er opfyldt af Mennesker. Hovedgruppen fremstiller en Frugtsælger, der staaende ved sin Trille-

bør overgiver en kjøbende Kvinde et Maal Frugt; tilhøjre kommer en Dame gaaende uden at mærke, at en liden Lommetyv overskjærer det Baand, hvori hun har sin Pengepose hængende. Billedet er forsynet med en meget utydelig Indskrift under den handlende Gruppe, hvor jeg synes at kunne læse: „. . . es is miraculum.“ Billedet har tilhørt Prof. Dahls Samling og er indkjøbt 1846.

Bartholomæus van der Ast

blomstrede circa 1620 i Utrecht som en bekjendt dygtig Maler af Blomster og Frugter i Miniatur (Seubert).

67. Frugter.

Paa Træ. H. m. 0.322, Br. 0.48.

Sign. under Rammen paa Bordkanten:

Paa et Bord staar en Vidjekurv med Vindruer, Ferskener og andre Frugter. Foran paa Bordet nogle smukt udførte Conchylier; Sommerfugle, en Græshoppe, et Firben og nogle smaa Insekter ere fordelte omkring paa Bordet og Frugterne. Billedet opgives i Inventariet som „formentlig“ tilhørende den nævnte Kunstner. Det indkjøbtes fra Conferentsraad Bugges Samling ved Auctionen i 1837. I Bugges Catalog (no. 257) kaldes Mesteren „Ubekjendt“, i Galeriets Catalog paa Grund af en Forvexling med no. 41 „A. Bruegel“. Signaturen viser dog hans fulde Navn. I Christiansborgsamlingen findes et Billede af ham. Det er tydeligt at se, at Mesteren har havt Forkjærlighed for Fremstillingen af blanke Flader med stærke Glanslys, Porcellainsfade, Conchylier og lignende Ting; baade Conchylier og Druer ere i vort Billede virkelig udførte med stor Bravour, medens hans Kompositions-

evne og Evne til at frembringe en samlet Farvevirkning er ringe.

Friedrich van Valchenborch.

Den hemmelighedsfulde Kunstner, der har spøgt saalænge i vort Musæum som „Fri von Fal“ og som „Fahlkrantz“, skjønt Billederne øjensynlig ere gamle Hollændere, er sikkert ifølge Signaturen paa vedkommende Billeder ingen anden end Friederich van Valckenborch eller som han — der rimeligvis var født i Frankfurt — vel har skrevet sit Navn: F. von Falkenburg. Vor Kunstners Fødselsaar kjendes ikke, derimod indtraf hans Død 1623. Naar vi ikke regne ham til de tydske, men til de hollandske Mestere, sker det, fordi hans Families øvrige Medlemmer næsten alle vare fødte dels i Holland, dels i Belgien. Han var sandsynligvis Søn af Martin V. den ældre, skal i sin Ungdom have besøgt Venedig og der studeret Tizian og Paolo Veronese. Han skal væsentlig have malet Perspektiver, Torvscener og Folkefester med behagelig Farve og stor Lethed i Udførelsen. I Belvedere (Wien) findes en Kirmess af ham.

68. Skovlandskab.

Lærred. H. m. 0.625, Br. 0.84.

Sign.:

FRI-VON
FAL
1622

Mellem høje, skovrige Bjerge glider en Flod frem mod Forgrunden, hvor nogle Fiskere ere beskjæftigede med sit Arbejde. Nedad Floden driver en Tømmerflaade. Billedet er, hvis jeg ellers læser Aarstallet

rigtigt — Andre have læst 1622 — malet i Mesterens Dødsaar. Om Indkjøbet se næste No.

69. Sidestykke til foregaaende.

Lærred. H. m. 0.624, Br. 0.835.

Motivet ligner det forrige Billedes; over Floden fører en Bro, paa hvilken flere Vandrere færdes. Paa Rammens Bagside er hæftet en Etikette, hvorpaa staar: „Im Museum zu Berlin sind Bilder von diesem Meister“. Disse har det dog ikke lykkedes mig at finde, medens som ovenfor anført, et Billede af ham findes i Wien. Hans Billeder ere forøvrigt vistnok meget sjeldne. Begge Billeder ere komne fra Prof. Dahls Samling og indkjøbte 1846. Det tør bemærkes, at ogsaa Lucas van Valkenborch signer „F“ istedetfor „V“.

Mierevelts Skole.

Havard bemærker om Mierevelt: „pour repondre aux desirs des municipalités et aux demandes qui se multipliaient, (il) eut soin d'avoir toujours en magazin un assortiment de Guillaume le taciturne, de prince Maurice et plus tard de Frédéric-Henry.“ Naar det følgende Billede tidligere tillagdes J. v. d. Banck, beroede dette paa en Forvexling med J. v. d. Baen, der har malet Johan Moritz af Nassau.

70. Portrait af Prins Moritz af Oranien.

Paa Træ. H. m. 0.615, Br. 0.503.

Prinsen er fremstillet i et med Guld smykket Harnisk, hvorover gaar et orangegult Sharp, med spansk Krave; et sandt og ved sin Simpelhed talende Portrait.

Morits, Prins af Oranien og Greve af Nassau, Statholder over Nederlandene, Søn af Wilhelm I. den Tause af Oranien, var født 14de November 1567 i Dillenburg, blev efter sin Faders Mord 1584 efterhaanden

valgt til Statholder og øverste militære Befalingsmand i samtlige Nederlandske Provinser. Han lignede sin store Fader i Klogskab, Udholdenhed og Feltherredygtighed; han fratog Spanierne 40 Stæder og sejrede over dem i 3 Slag, indtil Vaabenstilstanden 1609 standsede Fiendtlighederne, og ligesom han selv var en udmærket Krigshelt, saaledes gjaldt hans Hær for den første Skole i Datidens Krigskunst. Ogsaa sin Morfader, den berømte Morits af Sachsen, som spillede en saa tvetydig Rolle i Reformationskrigen i Tyskland, lignede han baade i fremragende Egenskaber og i Ærgjerrighed; han søgte at gjøre sig til uindskrænket Hersker i Landet, og benyttede sig dertil af de theologiske Stridigheder imellem Arminianerne og Gomaristerne, hvilke sidste han understøttede med stor Iver, ligesom han heller ikke skyede Voldsomheder for at komme sine Modstandere tillivs; saaledes lod han Olden-Barnevelt henrette efter en ulovlig Procesførelse. Men hans Bestræbelser for at undergrave Statens Frihed strandede, og han saa sig endelig nødt til at afstaa fra Udførelsen af sine Planer i denne Retning. Han døde ugift 1625.

Prof. Dahls Samling. Indkjøbt 1843.

Cornelis Janse van Keulen,

f. ca. 1590 i Amsterdam(?) † sammesteds eller i Haag før 15de Aug. 1664, arbejdede fra 1618 i London som Portraitmaler, blev senere Hofmaler hos Jacob I. og arbejdede meget for Carl I. Da van Dyck optraadte i England, begyndte hans store Renomé at synke, og efter Borgerkrigens Udbrud vendte han 1648 tilbage til Holland, hvor han fandt rig Sysselsættelse. Han ejede en særdeles fin Naturfølelse, en smagfuld Opfatning, en varm, fin og klar Farve og en blød Udførelse. Hans bedste Billeder findes i Privatbesiddelse i England.

71. Portrait af en Borgerkone.

Paa Træ. H. m. 0.652, Br. 0.542.

Sign.:

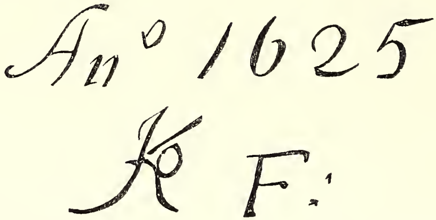

Den værdige Borgerkone bærer en Kniplingskappe paa Hovedet, Pibekrave om Halsen og en sort Dragt, hvorover en Guldkjæde. Portraitet er et Mesterstykke af højt Værd. Det udmærker sig ved jævn, rolig Sanddruhed og ædel Gjennemførelse; Kjødtonerne ere yderst fine og Draperiet smagfuldt, Alt Egenskaber, der netop pleje udmærke van Keulens Billeder. Mesteren er imidlertid ikke aldeles sikkert betegnet ved Monogrammet, hvor C kun er meget utydeligt tilstede, medens andre endog have villet læse K J C F, d. e. „Kornelis Janse Coloniæ fecit“ — som umuligt lader sig udbringe deraf. Men selv om Signaturen kun indeholder Bogstaverne K C F, som er, hvad jeg tror *tydeligt* at kunne læse, tyder dette i Forbindelse med Aarstallet dog paa den nævnte Mester. Naar Billedet i den ældre Catalog tillægges Jan Ravestein (f. 1580 † 1657), saa beror dette paa, at man har læst K som R i Signaturen; men dette Bogstav er tydeligt nok. Billedet har tilhørt Conf. Bugges Samling og er indkjøbt ved Auctionen 1837. (Cat. no. 129.) Thomsen bemærker om Billedet, at det er det fortrinligste af alle de ved Auctionen for Galeriet indkjøbte Billeder, og „et Mesterstykke, der vil udmærke sig i enhver Samling.“ Vort Billede maa rimeligvis, hvis det er af v. K., hvad jeg anser for højst sandsynligt, fremstille

enten en Englænderinde eller en i England sig opholdende Dame, da Kunstneren 1625 allerede var i London.

Jesaias van der Velde,

f. i Amsterdam ca. 1590 † i Leyden efter 1652, Elev af Pieter Denyn. Han levede fra 1610 i Haarlem, i hvis Gilde han indtraadte 1612. Han malede Landskaber og Genrebilleder med synlig Stræben efter gjennemgribende Karakteristik i Former og Farver. 1628 indtraadte han i Gildet i Haag og 1630 i Gildet i Leyden. Hans Billeder findes i Haag, Rotterdam, Kjøbenhavn o. fl. St. Han har ogsaa raderet 94 Blade, der er meget søgte, deriblandt ogsaa Portraiter.

72. Landskab med Bygninger.

Paa Træ. H. m. 0.26, Br. 0.463.

Sign.:

E.V. VELDE
1625

I Mellemgrunden rejser sig et kuppelformet Bjerg, med adskillige Bygninger og Ruiner inde i Skyggen paa Bjergsiden. Tilvenstre et lidet Fossefald. Paa Vejen, der bugter sig nedenfor Bygningerne, færdes flere Vandrere og en Rytter.

Billedet har tilhørt Conf. Bugges Samling og er indkjøbt ved Auctionen i 1837. Catalogen (no. 114) siger, at „dette velconserverede Maleri hører iblandt denne Mesters fortrinligste Arbejder“, og Seuberts Allg. Künstlerlex. kalder det hans „Hauptbild.“ Trods Billedets store Fortjenester, dets ejendommelige Stemning, dets fine Farve og dets karakteristiske Figurer, turde dette dog maaske være vel meget sagt. Saameget tør dog vel siges, at det ikke blot er ægte, men ogsaa sy-

nes at være en fortrinlig Prøve paa Es. v. d. Veldes ejendommelige Malemaade. Det har, før det kom i Bugges Samling, tilhørt Geheimeraad Bülows Samling i Fyen og udgjorde en af denne Samlings fornemste Prydelser. Desværre har Billedet lidt endel, saaat Nydelsen af dets Skjønhed ikke er ublandet. Jeg læser Aarstallet „1625" ikke som før læst „1623".

Jan van Goyen,

f. i Leyden 1596 † i Haag 1656, Elev af Jesaias van der Velde, hvis Maner ialfald øvede den største Indflydelse paa ham. Forøvrigt modtog han tildels sin Udvikling i Frankrige. Circa 1631 kom han til Haag, hvor han 1640 blev Lucasgildets Formand. Man har Billeder af ham, der er signerede senere end 1656, men disse maa være daterede af Andre efter hans Død, da hans Arvinger bortauctionerede hans Efterladenskaber 1657. Han opfattede sit flade Fædrelands Natur, dets Strande, Canaler og Sandflader med overordentlig Troskab, og var en fortræffelig Tegner, men svagere som Colorist, og Mængden af hans Billeder lide under en mat, grøn Farvetone. Hans aandfulde Lethed i Foredraget forførte ham stundom til en altfor skizzeret Behandling. I sin første Tid malte han pastøst med bestemt, noget penslet Tegning og prikket Løv, senere bredere friere og lettere; i Begyndelsen med rig Staffage, senere med færre Figurer, men stemningsfuldere. Vandet spiller ofte en stor Rolle i hans Billeder, af hvilke de bedste, der ogsaa ere kraftige i Farven, findes i Berlin, Amsterdam og Haag. Forøvrigt findes i de fleste Galerier Billeder fra hans Haand.

73. Marine ved den hollandske Kyst.

Paa Træ. H. m. 0.305, Br. 0.415.

En frisk Bris lufter hen over Havet. Solbelyste Skyer sejle over Himlen, og lette Solstreif spille paa Bølgerne. En Mængde mindre Sejlere, der have ven-

tet paa Vind, stævne nu alle i samme Retning tilhavs ud fra Kysten. I Forgrunden tilhøjre en Baad, der roes af to Personer. Billedet aander frisk Søluft, især er Behandlingen af Luften fortrinlig i sin disige Tone i de lavere Dele. Gave af Statsminister Due 1844.

Jan Jansz van de Velde,

f. i Haarlem 1620, Søn af den bekjendte Raderer Jan v. d. V. Han malede Landskaber og død Natur, Museet i Brüssel ejer et af hans Frugtstykker, der er sign. „J. v. d. Velde fecit. Ao. 1655." Forøvrigt besidde Europas større Museer intet Billede af ham, mens hans Navn dog oftere nævnes i hollandske Auctionskataloger. N. Visscher har stukket 80 Landskaber efter ham (1665), paa hvis Titelblad han kaldes „Johannes Veldes juniore." Han levede endnu 1679.

74. Hollandsk Landskab med Kvæg.

Paa Træ. H. m. 0.303, Br. 0.45.

I Mellemgrunden ved Landevejen staar en Kro. I Forgrunden nogle samtalende kvindelige Figurer. Tilhøjre en Skovgruppe med en Eng, hvorpaa Kvæget græsser. Ligheden med van Goyens Billeder er umiskjendelig. Prof. Dahls Saml. Indkjøbt 1840.

75. Landskab.

Paa Træ. H. m. 0.40, Br. 0.776.

Tilvenstre en gammel Borg. Ved Indgangsporten Tjenere, der modtage en højtstaaende Herre tilhest. Dette Billede, der i vore Cataloger tilskrives en „Ubekjendt Mester." kaldes i de ældre Inventarier Roelant Savery, med hvem det absolut Intet har tilfælles. Rimeligvis er Fejltagelsen opstaaet ved en Forvexling af to for Galeriet paa Bugges Auction indkjøbte Billeder, nemlig Numer 30 og nærværende, der dog ikke er af nogen ubekjendt Mester, men om man faar tro Thom-

sen, af den ovenfor nævnte. Thomsen siger nemlig i sin Promemoria: „No. 124 er af Jan van de Velde, — man ser i dette Billede Indvirkningen af van Goyens Skole, ligesom det ogsaa i nogle Dele har Lighed med Broderens“.

Theodor van Baburen

(urigtigt Babeur) f, 1570 † 1623 (Bryan Stanley) levede i Utrecht og malede Genre- og Historiebilleder med fri og sikker Pensel, men en noget brun Colorit. Hans mest bekjendte Billede er en Gravlægning i San Pietro in Montorio, Rom, som han selv har stukket. Corn. Bloemart o. A. have stukket efter ham. Forøvrigt kjendes kun nogle faa Billeder af ham. signerede 1622 og 1623.

76. Christus i Templet, tolv Aar gammel.

Paa Lærred. H. m. 1.877, Br. 2.276.

Sign.:

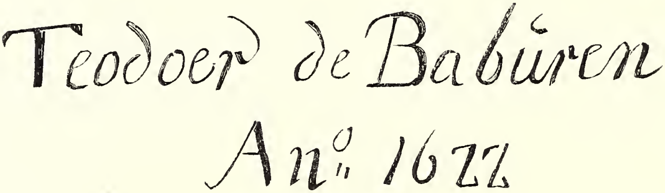

Legemsstore Figurer. Christusbarnet staar i Midten; hans Svar paa de Omkringstaaendes Spørgsmaal er betegnet ved, at han ligesom opregnende tæller paa Fingrene. De omkring ham siddende Farisæere og Skriftkloge, blandt hvilke flere meget karakteristiske Hoveder, udtrykke ved Miner og Gebærder sin Forbauselse over Barnets Svar. (Luc. II, v. 47). I Enkeltes Blikke læses vel ogsaa Mistro. Tilvenstre i Forgrunden sidder Evangelisten Lucas med en Bog paa det højre Knæ, og betragter opmærksomt Scenen. Bag

ham en anden mandlig Figur, der bærer nogle Bøger paa Skulderen, medens han synes at lytte til Barnets Ord, hvis Forældre sees i Baggrunden.

Signaturen findes tilhøjre i Billedet bag den knælende Figur, der med Armene læner sig mod en Forhøjning. Billedets Provenients har det hidtil været mig umuligt at udfinde. Ethvert Spor synes at mangle.

Hendrik van Haverkamp,

kaldet „de Stomme van Kampen," arbejdede 1612—1625. Han frembragte Sommer- og Vinterbilleder, Landskab og Marine, med rig Staffage af Mennesker og Dyr. Hans Billeder ere meget livlige, men meget efterdunklede (v. Eynden og Willigen). Dette Sidste modsiges af hans nyeste Biograf v. Lerius i Nagler (-Meyers) Neues allgem. Künstlerlexicon. Berlins Museum ejer et smukt Vinterbillede af ham. Han henføres stundom til den Nederlandske Skole.

77. Hollandsk Canalbillede.

Paa Træ. H. m. 0.145, Br. 0.285.

Sign.:

Paa Canalen sees mange Skibe; hinsides Canalen tilhøjre paa en grøn Eng en Galge, hvori en Hængt. I Forgrunden tilvenstre er man udenfor et Vertshus beskjæftiget med at optage Fisk af en Fiskebrønd. Ryttere holde udenfor Vertshuset, en Vandrer hviler under et stort Træ. I det yderste Fjerne skimtes en Stad. Et af Skibene fører hollandsk Flag, et mindre en rød Løve i hvidt Felt. Billedet er friskt og livligt, men fremfor Alt naivt i sin Iver efter at kunne fortælle rigtigt *Meget*: sejlende Skibe og den hængte Forbryder, hvilende Rejsende og arbejdende Beboere, Vertshus og Canal — Alt fortæller det om, saa godt Mesteren kan, og fængsler Opmærksomheden paa ethvert

Punkt, og dertil kommer saa en fin Detaljeren i det lille Format, der giver det hele noget Smaat, som, hvis det ikke Alt var saa sikkert og let hensat, vilde gjøre Indtryk af pinlig Minutiøsitet.

Prof. Dahls Samling. Indkjøbt 1846.

Cornelis Lilienbergh

(eller Lelienberg), f. i Haag ca. 1600 † efter 1663. Han malte dødt Vildt, Fugle, Frugter, Vaaben etc. med god Tegning, harmonisk Farve og naturtro Opfatning og Gjengivelse. Dresdenergaleriet ejer et smukt Billede af ham. Hans Arbeider ere sjeldne og søgte.

78. Dødt Vildt.

Lærred. H. m. 0.623, Br. 0.63.

Mod en Stol, hvorpaa en blaa og rødforet Uniform hænger, staar en Jagtflint lænet, ved hvilken en død Hare hænger. Et Bandoler med et Sværd ligger paa Stolen, under dem paa Jorden ligger en Stok, en Jagttaske og et Krudthorn samt et Jagthorn. Diverse skudt Fuglevildt er spredt paa Jorden; i Baggrunden i en liden Nische en anden Jagttaske. Indkjøbt i Stockholm i 1843.

I Palamedes Maner.

79. Hollandsk Bryllup.

Paa Træ. H. m. 0.453, Br. 0.62.

Gjæsterne gratulere Brud og Brudgom.

Indkjøbt som en Palamedes-Stevens i Stockholm 1843. Billedet er af meget underordnet Værd og sander Waagens Ord: (Handbuch der deutschen und niederl. Malerschulen II., p. 145.) „Gross ist die Anzahl geistloser und roher Bilder, welche den beiden Palamedes beigemessen werden.“

Med **Rembrandt van Ryn**, f. 1607 † 1669 indtræder den hollandske Skole i en ny Fase. Rembrandt var for denne Skole, hvad Rubens var for Flandern og Brabant. Rembrandt ejede en dyb Inderlighed i sin Opfatning og et stærkt Hang til det Fantastiske, som han tilfredsstillede, ikke ved at vælge store Motiver og behandle dem mægtigt som Rubens, men ved de ejendommelige Belysninger, i hvilke han stillede sine Figurer ind, idet han kun belyste Billedets Hovedparti, og saa gjennem en Skala af Reflexer brød Lyset lige ind i det dybe Baggrundsmørke. I Clairobscuren indlagde han al sin Styrke, hele den Glød, det Dyb, den Klarhed, hans Pensel kunde frembringe, og ved at følge i hans Spor blev den yngre hollandske Skole den, der stærkest har udviklet det specifisk Maleriske i Maleriet. Disse udviklede maleriske Evner anvendte de hollandske Malere nu paa de nærmestliggende Gjenstande i Hverdagslivet, idet den fra Rembrandt og **Gerhard Dow** direkte nedstammende ***Amsterdamerskole*** væsentlig fremstillede Scener af den højere Borgerstands Liv, medens den fra **Frans Hals** og **Adrian van Ostade** udgaaende ***Haarlemerskole*** væsentlig hentede sit Stof fra de lavere Classers Liv paa Kroen og paa Torvet, ligesom ogsaa Landskabet og Stillebensbilledet nu vandt fornyet Styrke i en beundringsværdig Gjennemførelse af alle Detaljer og en fint udviklet Sands for de maleriske Virkninger i Farvernes og Lysenes Fordeling, indtil ogsaa denne Skole omkring Aar 1700 sank hen i Rococoens Forfald.

Rembrandt Harmensz van Ryn,

f. 15 Juli 1607 i Leyden † 8 Okt. 1669 i Amsterdam, Elev af Swanenburch og Pieter Lastman, slog sig 1630 ned i Amsterdam, hvor han grundede en stor og indflydelsesrig Malerskole. Hans Kunst var væsentlig rettet paa Fremstillingen af Lysvirkninger, navnlig paa Clairobscuret eller den gjennemførte Behandling af de ved Lysets Indfalden i Skyggerne fremstaaende Reflexer. Skjøndt han ikke lagde Vægt paa Skjønhed i Formerne eller Ynde i Bevægelserne, ejede han en overordentlig Sans for stilfuld malerisk Anordning, en uovertruffen Teknik, et bredt varmt og aandfuldt Foredrag. I sine religiøse Billeder løsriver

han sig fra den ældre typiske Fremstilling og hans bibilske Skikkelser ere i og for sig ingenlunde formskjønne, men Coloriten i Forbindelse med Fremstillingens Liv og Varme forlenede alligevel disse Billeder en overordentlig høj Rang. Ikke mindre stor end i sine Malerier var Rembrandt i sine mesterlige Raderinger.

80. Nedtagelsen fra Korset.

Medens den Korsfæstedes Legeme nedtaget fra Korset, hviler i den afmægtige Marias Knæ, ligger hun selv i de omstaaende Kvinders Arme i Billedets Forgrund. Dette lille Billede, hvis Farve næsten helt opløser sig i en eneste Clairobscurvirkning, stemmer i mange Dele, men ikke helt med det bekjendte lille Billede af samme Gjenstand i Londons Nationalgalery. Det erhvervedes fra Postmester Maltes Samling 1885. Dets Ægthed er endnu ikke tilstrækkeligt undersøgt. I ethvert Fald er det et fortræffeligt lidet Billede og ganske udført i den store Mesters Aand.

Copie efter Rembrandt.

80 A. Mandligt Portrait.

Paa Lærred. H. m. 0.675, Br. 0.54.

Figuren bærer en sort Vams og en bred Kniplingskrave; han har opadbøjede Moustager, men intet Hageskjæg.

Originalen til Billedet findes i Dresdenergaleriet (no. 1215 i Cat. af 1876) og er malet 1633. Det turde muligens fremstille Willem Burggraaf fra Rotterdam, da det synes at være Pendent til Numer 145. i Städelsche Institut i Frankfurt, som fremstiller hans Hustru, Margarethe Hendrikse van Bilderdyk. Vor Copie er indkjøbt paa Auktionen efter Byfoged Olsen i December 1845.

Jan Davidsze de Heem,

f. i Utrecht efter 1600 † i Antwerpen Vinteren 1683—84, Elev af sin Fader David de Heem. Han var Hollands betydeligste Stillebensmaler, besad den fineste Tegning, stor Poesi i Anordningen og en ædel Natursans samt en dyb, klar og saftig Farve. Han er, siger Waagen, „ikke blot den, som uddannede Frugtmaleriet til Skolens fulde Kunsthøjde, men han var ogsaa langt foran Andre den største Mester, Skolen i dette Fag har frembragt.“ Sine sidste fire Aar tilbragte han paa Grund af Krigsurolighederne i Antwerpen. Amsterdam, Berlin, Braunschweig, Cassel, Dresden, Haag og Paris besidder Perler af denne Mester.

81. Østers og Rhinskvin.

Paa Træ. H. m. 0.305, Br. 0.221.

Sign.:

Et halvfyldt Rhinskvinsglas, nogle aabnede Østers, en Appelsin og endel Castanier, liggende paa et Stenbord, indbyde til Maaltid. Solen falder ind og spiller i den dunkle Nische, hvori det Hele staar, og Vinduet spejler sig i den grønne Rømer. Et aldeles fortrinligt lidet Billede, i al sin Simpelhed fuldt af malerisk Virkning og Farvepoesi. Hver enkelt Detalj er tegnet med den fineste Følelse for Formen ind i de største Enkeltheder, og et Foredrag, der forbinder sikker Bestemthed med ædel Blødhed. En varm Farveskala er fremherskende. En sjelden Klarhed i Skyggerne, en saftig Friskhed i de belyste Partier og et forunderligt Dyb i Tonen gjør, at det altid lokker Beskueren til ny Be-

tragtning. Billedet har tilhørt Conf. Bugges Samling (Cat. no. 133). Indkjøbt 1837. Vi staar ikke blot overfor en sikkert ægte J. D. de Heem, men endog overfor et ganske sjeldent smukt Billede af denne store Mester. Maleriet som udgjør en af vor Samlings første Juveler, har, før det kom til Bugges Samling, tilhørt Stiftamtmand Thygesen, der har kjøbt det paa en Rejse i Udlandet, — ved Siden af van Huysums berømte Blomsterstykke har det sikkert været en af hans Samlings Prydelser.

Thomsen siger med Rette: „Disse Sager kunne ikke males bedre, idetmindste har jeg ikke seet dette overtruffet.“

Ved en Fejl i Numereringen har dette Stykke længe i Inventariet været opgivet som kjøbt af Kjøbmand de Coninck, hvilket derimod gjælder om næste Numer, med hvilket det er blevet forvexlet.

82. Frugter og Vin.

Paa Træ. H. m. 0.60, Br. 0.45.

Druer og forskjellige andre Frugter, grupperede omkring to halvfyldte Vinglas. Forrest paa et Metalfad to Figener og paa Kanten af Bordet en halvskrællet Citron. Billedet kaldes i de ældre Cataloger og Inventarier snart blot „de Heem“ (saaledes i selve Beslutningen om Indkjøbet), snart „David de Heem“, — men synes mig — hvis det overhovedtaget er en de Heem, nærmest at erindre om Jan Davidsze, uden at jeg dog — da det desuden mangler Signatur — tør vove nogen Paastand. Indkjøbt hos Kjøbmand de Coninck 5de August 1840.

Abraham van Cuylenburg,

levede i Utrecht, hvor han blev Mester 1639, Elev af Cornelis Poelenburg, i hvis Maner han malede Landskaber

med idyllisk eller mythologisk Staffage, skjønt han aldrig naaede Mesterens Dygtighed.

83. Diana og Actæon.

Paa Træ. H. m. 0.45, Br. 0.54.

Sign.:

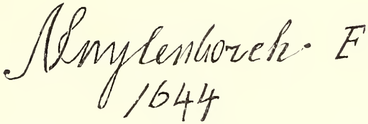

Diana sidder i en Klippegrotte, omgiven af sine Nymfer. I Baggrunden sees den ulykkelige Actæon, der havde beluret hende i Badet, og hvem hun til Straf herfor forvandlede til en Hjort, flygtende for Jagtgudindens Hunde. Ogsaa Museerne i Cöln og Haag besidde Fremstillinger af Diana af denne Kunstner. Den delikate, fine Pensel, der udmærker Poelemburgs Skole, gjenfindes i vort Billede. Dog er den blændende Hudfarve tildels naaet ved det inden Skolen yndede Middel at sætte de kvindelige Figurer mod en Hules mørke Baggrund for ved Contrasten yderligere at fremhæve Hudens fine Hvidhed. Det vel conserverede Billede hører til Cuylenburgs bedre Arbejder. Billedet, der oprindelig har tilhørt Greve Thotts Samling, (Cat. no. 476) kom senere i Conferentsraad Bugges Besiddelse. (Cat. no. 111). Indkjøbt 1837 ved Auctionen.

Gerhard Dows Skole.

84. Skolemesteren.

Paa Træ. H. m. 0.467, Br. 0.345.

Det store Vindue er aabent, et mægtigt rødt Forhæng skjuler det øvre Parti af Skolestuen; den gamle Skolemester staar ved Vinduet og skjærer sin Pen, helt

optagen af sin vigtige Gjerning. Den Gamle i sin Peltshue og Peltsdragt ser ud, som om han oprindelig var skabt til noget bedre end at skjære Penne for en saa lidet lovende Ungdom, som de to Repræsentanter for denne, der nærmest Vinduet, den ene med sin Regnetavle, den anden med sin Bog, bryde sine Hoveder over sine Opgaver.

Dette Billede, der ganske vist af en Fejltagelse er blevet tillagt Spreeuw (se Numer 126), har tilhørt den Collettske Samling paa Ullevold, hvor det betegnedes som malet af en ubekjendt Mester. Det kom derfra til Jacob Aalls Samling og er indkjøbt paa Auctionen efter ham i September 1845. Det har alle Mærker af at tilhøre Dows Skole, ikke blot Maneren, der dog ikke er saa minutiøst og heller ikke saa frit gjennemført som i Mesterens egne Arbejder, men navnlig Arrangementet i det aabne Vindu, som senere flere Malere af hans Skole, t. Ex. Mieris adopterede efter Dow, erindrer om ham. Den 21de April 1796 solgtes af P. Wittebols Samling for 20 fl. 15 s. et Billede, der betegnedes som Qviring Brekelenkam, „Le maitre d'ecole. Il est en train de tailler la plume de son éléve". Dette Billede var „panneau", og var $13^1/_2''$ h. $11^1/_2''$ br. Det kan altsaa ikke, som det har været antaget, være identisk med vort Billede.

Alaert Everdingens Maner.

85. Fos i norsk Karakter.

Paa Lærred. H. m. 0.455, Br. 0.345.

En Mand, en Kone og en Gut betragte Fossefaldet, der styrter ned mellem furubevoxede Klipper.

Indkjøbt paa Auktionen efter Conf. Bugge i Kjøbenhavn 1837. Catalogen (no. 470) siger, at det er udført „i en ganske særegen Maner og med en meget kraftig Pensel." Thomsen siger i sin Promemoria om

dette Billede: „Det er vel aandfuldt, men tillige manieret. Aarsagen, hvorfor jeg har kjøbt dette Maleri, er fordi, at det forekommer mig, som om Forfærdigeren, der uden Tvivl har levet i Begyndelsen af det 17de Aarhundrede, har havt nogen Indflydelse paa Everdingen, den eneste Maler i det 17de Aarh., som har taget Gjenstandene for flere af sine Malerier fra Norge". Billedet opgives gjennem en Forvexling med Numer 40 som indkjøbt i Stockholm.

Bartholomeus van der Helst (?),

f. i Haarlem ca. 1713, udviklet under Indflydelse af Franz Hals † 1670 i Amsterdam. Skaberen af den berømte, store Skyttefest i Rijksmuseum i Amsterdam gjælder hos den store Mængde Kjendere for at være en noget nygter Realist, men turde ved nærmere Bekjendtskab vise sig som en yderst livfuld og for Livets maleriske Foreteelser begeistret Kunstner. Alle ere enige i at tilkjende ham en fortræffelig Modellering, en varm, klar Farve, en bred, sand og kraftig Pensel samt en sund og livfuld Opfatning. Hans Portraiter behandle væsentlig Skytterlag, Øvrighedspersoner eller Krigere. Hans bedste Billeder findes i Amsterdam og Louvre. Hans smaa Billeder vise en kjøligere finere Sølvtone og en mindre bred Pensel.

86. Manden med Rhinskvinglasset.

Paa Lærred. H. m. 0.81, Br. m. 0.68.

Dette fortrinligt malede Portrait viser os en Mand i elegant sort borgerlig Dragt, holdende en Rømer i Haanden. Haaret er delt i Midten og mørkt, det fine Skjæg er af lysere Farve. Over hans Hals falder den hvide Krave bredt ud, i sin venstre Haand holder han en sort Baret.

Billedet blev 5te December 1842 afkjøbt Tegne- og Kunstskolen. Det har ligesom sin Pendent været

angivet som malet af en ubekjendt Mester, og naar jeg nu — i Modsætning til hvad jeg forøvrigt har gjort til mit Princip i denne Catalog — for en Gangs Skyld „døber“ et Billede, er det dels fordi dets Lighed med van der Helsts Enkeltportraiter synes mig saa paatagelig, saavel i den varme, lidt i det rødlige stikkende Farvetone, som i den sikre og bestemte Modellering og den brede Pensel, at jeg for min Del subjectivt føler mig overbevist om, fra hvem det skriver sig, dels fordi denne min Anskuelse deles af Kunstnere, der have studeret van der Helst praktisk. Imidlertid sætter jeg Spørgsmaalstegn ved Navnet, saa at det staar til Observation.

87. Kvindeligt Hoved.

Paa Lærred. H. m. 0.79, Br. 0.647.

Pendent til forrige Numer.

Hun er iført en sort Dragt med hvid Krave og hvidt Tørklæde og holder en Bog i Haanden. Billedet har, ligesom det forrige, tilhørt Kunst- og Tegneskolen, er indkjøbt for Galeriet 1842, som Pendent til forrige Numer.

Thomas Wyck,

f. i Bewerwyck 1616, Decanus i Haarlems St. Lucasgilde 1660 † i Haarlem 1677. Elev af sin Fader, uddannede han sig senere i Italien og studerede især i Omegnen af Neapel, hvor han udførte en Mængde Landskabsstudier, som han senere anvendte i sine Billeder, især Strandscener, der ere smukt tegnede og stafferede med talrige Figurer i ejendommelige Dragter. Han fulgte Bamboccios (Pieter van Laars) Maner. Han malte ogsaa en Tid i London under Carl II, ligesom han ogsaa har raderet let og behageligt. Billeder af ham findes i de fleste Galerier.

88. En italiensk Bjergegn.

Paa Træ. H. m. 0.375, Br. 0.347.

Højt oppe paa Bjergsiden ved en gammel Borgruin spejde endel Bønder, der bære Frugtkurve og medføre et Æsel, ud over den nedenfor liggende Slette, hvor man langt borte ser et forfaldent Taarn. Prof. Dahls Saml. Indkjøbt 1840.

Philip de Koninck,

f. i Amsterdam 1616 † sammesteds 1689 (?), Elev af Rembrandt. Ifølge nogle Forf. skulde denne Kunstner blot have malet Landskaber, ifølge Andre ogsaa Portraiter, hvad der jo allerede synes rimeligt af den Grund, at han var Rembrandts Elev. Disse Portraiter gaa stundom under den mere bekjendte Salomon de Konincks Navn.

89. En Ridder i sin Ordensdragt.

Paa Træ. H. m. 0.625, Br. 0.465.

Sign. inderst tilhøjre, tildels skjult af Rammen:

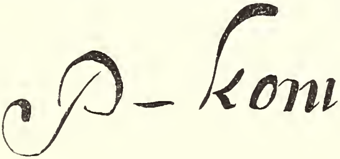

Han er iført en rød Dragt, hvorover er kastet en mørk Kappe, bærer rød Baret, en Guldmedaillon paa Brystet og et Brev i Haanden. Han har langt, lokket Haar og tyndt Skjæg. Hans røde Dragt har i vore ældre Inventarier givet ham Navnet: En Cardinal.

At dømme efter Ligheden med Houbrakens Portrait af P. de Koninck tør vort Billede være et Selvportrait af Kunstneren. Der existerer ogsaa et Kobberstik af P. de Koninck i Halvfigur, der er betegnet „P. Koningh. Se ipse p. P. A. Pazzisc.“ Museum

Florentinum. Den 15de Marts 1773 solgtes ved Auctionen over den Morellske Saml. i Kjøbenhavn „no. 163. En Mand med et Brev i Haanden, en Fløjels Hue paa og Guldkjæde om Halsen af P. de Kiønig, 22″ h. 17″ br.“ Der er vistnok ingen Tvivl om, at det er identisk med vort Billede, der har tilhørt den bekjendte Samling paa Antvorskovkloster, og derefter Jacob Aalls Samling, hvorfra det indkjøbtes for Galeriet ved Auctionen 1845.

Copier efter Philip Wouwermann.

90. Afrejse til Jagten.

Paa Træ. H. m. 0.275, Br. 0.38.

I Nærheden af nogle forfaldne Mure sidder en Mand tilhest, en anden opsadlet Hest holdes færdig. Flere Figurer omringe den. Billedet, der har gjældt for Original, er visselig kun en Copie. Kjøbmand de Conincks Samling. Indkjøbt 5te August 1840.

91. Lastvognen.

Paa Træ. H. m. 0.275, Br. 0.38.

Ved en Strand ligger et lidet Fartøj. Paa Vejen ved Stranden holder en Lastvogn og en fraspændt hvid Hest, til hvis Sæler man holder paa at fastbinde en stor Sæk, som skal slæbes ombord. En Mand er gaaet ud i Vandet og lokker en Hund efter sig. Kjøbmand de Conincks Samling. Indkjøbt 5te August 1840.

Claes Pietersz Berghem,

f. 1620 i Haarlem † 1683 i Amsterdam, Elev af Jan van Goyen og Weenix, besøgte 1648—55 Italien. Han malede med utrættelig Flid og stor Fremgang især Idyller, Kvæg- og Jagtbilleder o. desl. I sin første Maner er han naturlig, naiv og kraftig; efter sin italienske Rejse bliver

han sikrere og stilfuldere, men han ser mindre paa Naturen; hans Compositionslyst løber af med ham og han bliver hist og her ligefrem conventionel. Billeder af ham findes i de fleste Galerier. Han har raderet 56 Blade. Karel Dujardin var hans Elev.

92. Aftenscene.

Paa Lærred. H. m. 0.283, Br. 0.352.

Sign.:

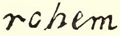

Hyrden, spillende Fløjte, vandrer hjemover med sin Hjord. Øjensynligt et Motiv fra Mesterens Ophold i Italien, behandlet med poetisk Opfatning og Finhed. Blødt, varmt og dybt i Tonen. Det frembrydende Tusmørke, der med den for italienske Aftener ejendommelige Varme lægger sig over Gjenstandene, er fortrinlig givet. Indkjøbt fra Kjøbm. Simonsens Samling 1880.

Jan van Bylert,

levede i Utrecht, Elev af Abraham Bloemaert, hvorhos han studerede i Rom, Decan for St. Lucasgildet i Utrecht 1632—1635. † efter 1669. Hans Arbejder ere sjeldne. Han malte især Kvinder i en svag, mat Colorit. Billeder af ham findes i Cassel (no. 500) og Braunschweig.

93. Terningspillere.

Paa Træ. H. m. 0.252, Br. 0.34.

Sign.:

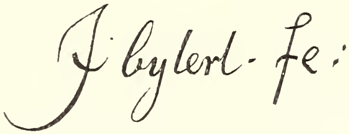

En Herre i ridderlig Dragt og en stærke udringet Dame spille Terninger; en gammel Kone betragter Spillet. En liden Negerdreng staar bag Herren og holder hans Kaarde. Billedet er sandsynligvis indkjøbt i Stockholm ved den Norstrømske Auction i 1843 gjennem Statsraad Foss, da der bl. de der indkjøbte Billeder forekommer en Conversation af „Pilläerts“, et Navn, der ikke tilhører nogen mig bekjendt Maler, medens det Bylertske Billede ikke findes i Inventarierne.

Gerrit Lunders,

ca. 1650; hans Billeder ere daterede fra 1648—1667. Han malede oftest Soldater- og Bondeliv i Jan Steens og Adrian van Ostades Smag, „ikke uden Kraft og Aand“. Hans bedste Billeder findes i Rotterdam.

94. Familieportrait.

Paa Træ. H. m. 0.525, Br. 0.603.

Sig.:

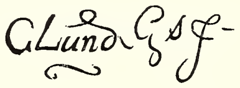

Ved et Bord, hvorover er lagt et grønt Teppe, sidde i hele Figurer Husets Herre og Frue i et stort Værelse, der i Baggrunden aabner sig gjennem en rundbuet Dør ud mod Haven. Den Stol, paa hvilken Fruen sidder, er rigt forgyldt, et rødt Forhæng falder tungt ned bagved hende tilhøjre i Billedet, medens det tilvenstre er opheftet, saaledes at Udsigten aabnes mod det Frie. Gulvet er lagt i Ruder. Han holder et Brev i Haanden, hun en Frugt og et Lommetørklæde. Begge ere sortklædte med hvide, udfaldende Kraver, hans Dragt har hvide Ærmer, hendes hvide Mansjetter. Under hendes sorte Overdragt skimtes en rig, grøngul Kjole. En Hund ligger ved hans Fod. Medens en-

kelte Ting ere noget stivt behandlede, ere andre igjen aldeles fortrinlige: t. Ex. Ærmet, Haanden med Brevet og dens Omgivelser, ligesom det Hele er en god Repræsentant for hin Tids Portraiter i Conversationsmaner, saaledes som navnlig Gonzales Coques o. A. har udviklet denne Genre. Har tilhørt Medicinaldirektør Dahl, der har kjøbt Billedet af Fru Carlsen. Det har i sin Tid tilhørt M. Pløen, der var Stiftamtmand Thygesens Svigerfader. Indkjøbt i April 1871.

Jacob van der Ulft,

f. i Gorkum 1627 † efter 1688, rimeligvis Elev af Jan Both. Han har besøgt Italien og maler hyppigst antik og Renaissance-Architektur fra Rom med talrige og karakteristiske Figurer. Han tegner correct og har en kraftig Farve. Han var Borgermester i sin Fødestad og har ogsaa drevet paa Glasmaleri og raderet. Hans Hovedbillede er et Torv med en Tempelruin i den Suermontske Samling i Aachen — maaske med denne Samling indlemmet i Berlins Museum.

95. En Søhavn.

Paa Træ. H. m. 0.388, Br. 0.628.

Sign.:

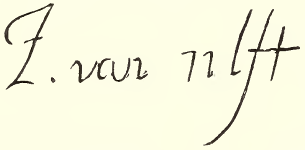

En stor Plads ved Havnen i en Søstad, opfyldt med Mennesker, Pladsen er omgiven med pragtfulde Renaissancepaladser. Paa Pladsens Midte staar en Fontaine, tilvenstre nærmere Havnen en Statue i romersk Kejserdragt og en Søjle, paa hvilken „S. P. Q. R.“ (Senatus Populusqve Romanus) ogsaa paa dens Posta-

ment samme Indskrift. Paa Havnen ligge Skibe, der øjensynlig have ført en fornem Rejsende hjem fra Orienten. Denne har med sit Følge bevæget sig fra Havnen tversover Pladsen til det store Palads tilhøjre, ledsaget af Heste og Kameler; i den store aabne Forhal til Paladset modtages han nu af en fyrstelig Person, i hvis aabne Arme han iler. Fjerne Bjerge lukke Baggrunden.

Malerens Navn læses tilvenstre paa et rundt Taarn, hvor flere Guirlander hænge ud i den ene-Etage. Prof. Dahls Saml. Indkjøbt 1843.

Jan Reynier de Vries,

siges at være Elev af Jacob Ruysdael, hvad dog neppe kan være rigtigt, da man allerede har gode Billeder af ham fra 1643. Han malede smaa Landskaber i pastøs Maner og med stor Kraft i Farven; hans Billeder forekommer i en Mængde Museer.

137. Landskab ved Søen.

Paa Lærred. H. m. 0,475, Br. 0,59.

Paa en Højde holder en Gruppe af Bønder med sine Heste Rast ved et Værtshus. De ere klædte i czekiske og ungarske Dragter. En bred Flod i Baggrunden. Billedet har været i den Morellske Samling. hvor det i Catal. af 1773 beskrives under no. 271: „Et Stykke, hvorpaa er malet et Vertshus, hvorfor holde Rejsende. Af R. de Vries. 18″ × $22^3/_8$“. Det kom senere til Antvorskovklosters Samling og tilhørte derefter Jernverksejer Jacob Aall, ved hvis Auction det indkjøbtes i September 1845 som en Lingelbach, under hvilket Navn det hidtil har hængt i den tydske Afdeling. Om no. 350 i Amterdams Museum „Habitation rustique“ af R. de Vries siger Katalogen: „Les figures sont dans le style de Lingelbach.“

Jan van Ossenbeck,

f. i Rotterdam circa 1627 † i Regensburg 1678. Han arbejdede sædvanlig i Bamboccios (Pieter van Laars) Maner, opholdt sig nogen Tid i Rom, blev senere Hofmaler i Wien, hvorfra han gik til Frankfurt og endelig til Regensburg. Han maler især Grotter, Vandfald og Ruiner, Alt med Figurer og forbinder hollandsk Fuldendthed i Udførelsen med italiensk Udtryksfuldhed. Hans Raderinger ere af ulige Værd.

96. En Karavane, plyndret af Tartarer.

Paa Lærred. H. m. 1.208, Br. 1.58.

Sign.:

Karavanen bortføres med Heste, Kvæg og andre Ejendele af en Tartarstamme, der har overfaldet de fredelige Vandrere.

Oppe paa Højden i Baggrunden vedbliver endnu Kampen, og et Menneske styrtes ud over den høje Brink. En Fane, der svinges, synes dog at vise, at Tartarerne have vundet Sejer. Billedet er meget, — kanske endog vel meget — routineret componeret. Det har forhen, skjønt ganske sikkert med Uret, været holdt for en Karel Dujardin; men ved Bugges Auction (Cat. no. 451) angaves Kunstneren som ukjendt; Thomsen paastaar med fuld Sikkerhed, at Ossenbeck er Mesteren.

Dennes Signatur med Aarstallet 1664 (?) staar ogsaa virkelig paa en Sten i Forgrunden. Billedet har tidligere under Dujardins Navn i Paris været indkjøbt af Grosserer Suel. Bugges Samling. Indkjøbt 1837.

97. Landskab med Ruiner.

Paa Lærred. H. m. 0.82, Br. 1.712.

Prof. Dahls Saml. Indkjøbt 1846.

Qvirin Gerritszoon Brekelenkam,

f. i Svammerdam mellem 1620 og 1625, optaget i St. Lucasgildet i Leyden 1648 † i denne By 1668. Elev af G. Dow, malede mest solide, kraftige, naive Figurer med en varm, harmonisk Tone i Ostades Maner.

98. Portrait af en Lærd.

Paa Træ. H. m. 0.28, Br. 0.21.

Billedet forestiller en Olding med Kalot og hvid Pibekrave, siddende i en Lænestol; han læser ved Hjælp af en Brille i en Bog, som han holder foran sig. Prof. Dahls Saml. 1840.

Egbert van der Poel

levede i Rotterdam, blev 1650 Medlem af Malergildet i Delft, malede flere Gange det derværende Krudttaarns Explosion (Amsterdams Museum), men forlod senere Delft. Hans bedste Billeder ere hans Ildebrande, der ofte ere af slaaende Virkning, men paa den anden Side ikke sjelden grelle og usande. Han har imidlertid ogsaa malet stemningsfulde Genrebilleder og Interiører med livfulde Figurer. Hans Dødsaar er tvivlsomt — jeg har seet det opgivet til 1690.

99. Ildløs i et Bondehus.

Paa Træ. H. m. 0,31, Br. 0.38.

Sign.:

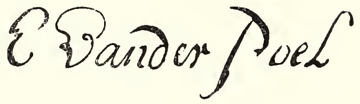

Det er en Maaneskinsnat. Pludselig bryde Luerne ud af Straataget paa et Bondehus, der ligger ved Bredden af en Canal. En Mængde Mennesker strømme til, øse Vand i Spande, og bære dem ad Stiger op paa Taget. Dette Billede har for det første den Ejendommelighed, at det viser os den primitive Maade, hvorpaa man forsøgte at slukke Ildebrande inden man kjendte eller hvor man ikke kjendte Sprøjter. Dernæst er det at bemærke, at Billedet, der som Signaturen viser os, er af Egbert, ved Bugges Auction solgtes som en *Albert* van der Poel, og at denne Fejl, trods det, at den var rettet af Thomsen, dog maa have gaaet igjen i vore Cataloger, da Seuberts Allg. Künstl. angiver Christianiagaleriet som Ejer af en Albert van der Poel. Ildslyset er grelt, Maaneskinnet maadeligt og det hele Billede ikke meget værd.

Klaes (Nicolaas) Molenaer d. æ.

Maler i det 17de Aarh. i Haarlem, † i denne Stad 1676, indtraadte i Gildet 1651, malte i Isaak van Ostades Maner. I Museerne i Rotterdam og Petersburg findes Vinterbilleder af ham.

100. Hollandsk Vinterlandskab.

Paa Træ. H. m. 0.348, Br. 0.30.

Sign.:

Paa Landevejen, der fører forbi en Bondegaard, sees en Rytter og en Fodgjænger. Længere borte flere Vandrere. Gjennem den afløvede Skovs Grene sees flere Bondehuse i Afstand. Billedet tillagdes tidligere den nederlandske Maler Cornelis Molenaer, der levede næsten et Aarhundrede tidligere, men Billedet er malet i det 17de Aarhundredes Stil og til-

hører Klaes M., om det end kan være Tvivl om det er af den ældre eller yngre, der ogsaa malede Vinterbilleder. Billedet er indkjøbt fra Prof. Dahls Samling 1840.

A. van Rombouts

eller Rontbout; Riegel kalder ham Gilles R., da han læser visse Signaturer „I“ (Jilles). Andre kalder ham Salomon R. — ikke at forvexle med Historiemaleren Theodor Rombouts, Rubens' Samtidige — har omkring 1660 malet meget i Friesland, snart i Ruysdaels, snart i Hobbemas Maner med saa stor Fremgang, at hans Billeder ofte tillægges dem (efter at Signaturen er kradset bort). Han er dog sædvanlig mindre smagfuld i sin Komposition end den første, mindre kraftig og varm i Farven end den sidste, og mindre aandfuld i sin Penselføring end begge. Navnet „A. V. Rontbouts“ befinder sig paa et Billede af ham i Hamburg. Det er især Skovlandskaber med mægtige Træer han har udført, det bedste, signeret, i Berlins Museum. Ogsaa i Dresdenergaleriet og i Moltkeske Galeri findes Billeder af ham.

101. Parkbillede.

Paa Lærred. H. m. 0.523, Br. 0.615.

Under de høje Løvkroner i en mægtig Park løber en Vej, paa hvilken en Herre og en ældre Dame spadsere samtalende. Lyset falder dæmpet gjennem Løvet. Ved Enden af Alleen sees et oplyst Landskab. I Forgrunden, hvor Alleen krydses af en anden Vej, bryder Solen igjennem Træerne og belyser et blomstrende Græsparti. Billedet ejedes tidligere af Pastor Chemnitz i Kjøbenhavn, fra hvem det kom til Conf. Bugges Samling og indkjøbtes for Galeriet ved Auctionen (se Cat. no. 211) 1837. Skjønt Maleriet er noget efterdunklet og Løvet ikke frit for at være manieret, anser Thomsen det dog for den Buggeske Samlings bedste Landskab „især naar man be-

tragter Maleriet som et Helt og ikke betragter dets enkelte Dele"; d. v. s. dets Virkning er fortræffelig og større end dets virkelige kunstneriske Værd. Det fra Siderne svagt indfaldende Lys er særdeles smukt. Figurerne staa godt i det Hele. Thomsen tilføjer i sin Promemoria: „Alle virkelige Kjendere, der have seet dette Maleri, ere blevne enige om, at dette Stykke er malet af en udmærket Kunstner ved Navn Rontbout eller Rombout, hvis Arbejder ofte forvexles med og udgives for de berømteste nederlandske Landskabsmaleres især Hobbemas og Ruysdaels, men det er fornemmeligt den Maade, han maler Træer paa, der adskiller ham fra disse". Vi skulle ved næste Billede faa et bindende Bevis for, at baade vort Billede og det næste virkelig er af Rombouts, d. v. s. saa bindende, som det overfor en saa lidet kjendt Kunstner kan præsteres, hvor enhver Signatur mangler.

102. Parkbillede.

Paa Træ. H. m. 0.487, Br. 0.578.

Motivet hovedsagelig som i forrige Billede. Der herskede i de tidligere Inventarier en stor Forvirring med Hensyn til disse Rombouts, der endte med at de begge optoges som ubekjendte i den trykte Katalog, medens Inventariet endog tillagde Rombouts vor Rolant Savery (no. 30) paa Grund af en paa dette Billede falskt paaheftet Etikette. Naar jeg nu er standset ved at give disse Billeder tilbage til den Kunstner, de visselig med Rette tilhøre, Rombouts, saa er det fordi vort forrige Numer, der har sin Extraction fra Danmark, og nærværende, der kommer fra Dresden, — det har tilhørt Prof. Dahls Samling og indkjøbtes 1846 — altsaa sammenbragte i vort Museum fra vidtforskjellige Steder, begge anmeldes under Rombouts Navn, og nu, idet de støde sammen, vise sig at være samme Komposition, kun forskjellig

i Udførelsen og med Staffagefigurer, der næsten helt og holdent stemme overens: man betragte de to Spadserende og man skal gjenkjende de samme Figurer kun med Forskjel i den mandlige Figurs Farver. Den solbelyste Plet i Forgrunden viser ganske den samme Behandlingsmaade. Man kunde jo vistnok tænke sig, at Spidsen af de „Kjendere", der have udtalt sig for Rombouts ved Billedet i Bugges Samling, netop var Prof. Dahl, som jo var tilstede ved Auctionen; men det er synligt, at allerede den Buggeske Katalogs Forf. har tænkt paa Rombouts, idet han om den som „Ubekjendt" anførte Mester siger, at hans Billeder „i Samlinger gaa under Navn af Hobbema eller Ruysdael". Saaledes tænker jeg vi indtil videre tør standse ved Navnet Rombouts for dem begge som sikkert. Efterat Ovenstaaende var nedskrevet har Forf. i Dresdenergaleriet seet et sikkert Billede af Rombouts (no. 1291), hvor den samme kvindelige Figur endnu engang gaar igjen. Herved kan vore to Billeders Benævnelse ansees som hævede over Tvivl.

Hendrik Verschuuring,

f. i Gorkum 1627 † 26de April 1690. Elev af Dirk Govertzen og Jan Both i Utrecht, gik til Rom, Florents og Venedig for sine Studiers Skyld og tegnede Antiker og Architekturstaffage. Som Slagmaler drog han efter sin Hjemkomst 1662 gjerne omkring med Armeerne og optog Slagscener efter Naturen. Hans Kompositioner ere fulde af Liv og Afvexling og i Regelen flittigt udførte. Som en højt agtet Mand blev han omsider Borgermester i Gorkum. Han døde ved et Ulykkestilfælde. Hans Billeder findes i Rotterdam, Berlin, Braunschweig og Kjøbenhavn.

290. Rytterskjærmydsel.

Lærred. H. m. 0.218, Br. 0.278.

Sign.:

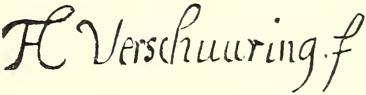

Billedet er indkjøbt fra Pastor H. Fearnleys Bo, og har sandsynligvis tilhørt Maleren Th. Fearnley. En ubehagelig Fortegning ved Hesten i Forgrunden tilventre skjæmmer det ellers bevægede og livlige Billede.

Jan van der Hagen.

f. i Haag 1635 † efter 1662. Han arbejdede i Ruysdaels Maner, var en Ven af Berghem og Adriaan van der Velde, der ofte malede Staffagefigurer i hans Landskaber, hvis Motiver væsentlig vare hentede fra Egnene om Cleve og Geldern. Hans Aqvareller staa endnu i høj Anseelse, derimod ere hans Oliebilleder stærkt efterdunklede, hvad der tilskrives den Omstændighed, at han blandede Aske i enkelte af sine Farver. Tidligt udviklet, døde han tidligt.

103. Skovparti.

Paa Lærred. H. m. 0.36, Br. 0.473.

Sign.:

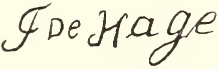

Billedet skildrer Skovskyggen og Ensomheden i den vidtstrakte Skov, gjennem hvis Grund en klar Flod slynger sig. To mægtige Egetræer rage op over den øvrige Skov. I Forgrunden staar en Fisker ved Flodens Bred. Conferentsraad Bugges Samling. Ind-

kjøbt ved Auctionen 1837 (se Kat. no. 297). Thomsen siger i sin Promemoria om Billedet: „No. 297 er af Alle erkjendt for at være et Arbejde af van Hagen, der uden i sin Levetid at blive meget berømt, dog undertiden har leveret skjønne Arbejder. I det danske Galeri (ɔ: Christiansborgs Samling) findes flere, men af forskjelligt Værd. Valget af Situationen ved dette synes meget heldigt og netop passende for denne Maler. Luften, som man ser gjennem Udkanten af Skovens Træer, er sikkert meget smuk, ligesom det klare Vand. Van der Hagen tegnede kun meget maadeligt Figurer, og betjente sig af Andre til at hjælpe paa denne Svaghed. Desværre findes paa dette Maleri i Forgrunden en stor Figur, som ganske vist er af ham selv, og som vanzirer det ellers smukke Stykke". Den Buggeske Katalog, der naturligvis roser sine Varer, siger: „Dette Stykke, dersom det er af van Hagen, hvorfor det er udgivet, giver ham en høj Plads blandt Landskabsmalere, hvilket Descamps synes ikke at indrømme ham".

Melchior Hondecoeter,

f. i Utrecht 1636 † sammesteds 1695. Elev af sin Fader og af sin Onkel, den bekjendte Stillebensmaler Weenix. Han malede først ligesom denne sin Lærer dødt Vildt, men snart ogsaa levende Fuglevildt, Paafugle, Fasaner o. desl. ogsaa Høns — med uovertræffelig Natursandhed. Han forstod som faa at aflure Dyrene deres Ejendommeligheder og at gjengive dem med fin poetisk Sans. Hans Kompositioner ere rige, hans Colorit sand og kraftig. Fra 1659—1663 tilhørte han Malerlauget i Haag, 1688 blev han Borger i Amsterdam. Et ulykkeligt Ægteskab styrtede ham i Udsvævelser, medens han tidligere havde vist et religiøst Sindelag og endog synes at have optraadt med Held som et Slags Lægprædikant. Han var meget flittig og har derfor efterladt en Mængde Billeder. De fleste ere betegnede med Bogstaverne M. D. H.

104. Stilleben.

Paa Lærred. H. m. 0.105, Br. 0.992.

Sign.:

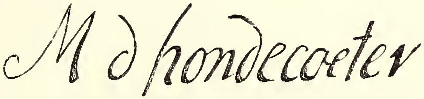

En død Kalkun og en Hane ligge foran en Kurv fyldt med Frugter. Paa Jorden ligger endel Smaafugle. En Kat, der har nærmet sig disse, overraskes af en Hund og skyder Ryg. Dette fortrinlige Billede, der baade i de døde og de levende Dyr aabenbarer hele sin Mesters storartede Evne til at karakterisere Dyrene, er en af vor Samlings første Perler. Kattens hele Figur er et lidet Mesterverk; der er ikke en Muskel, som ikke er i Affekt, man ser den formelig skjælve af Spænding. Ikke mindre fortrinlige ere de døde Fugle, hvis bløde Fjederbehandling er uovertræffelig. — Med en mageløs Kjærlighed har Mesteren skildret dette indskrænkede lille Stof saaledes, at det gjennem hans geniale Syn og Udførelse voxer uendeligt i Betydning og holder Beskueren ligesaa stærkt fængslet, som om det var et betydningsfuldt og spændende historisk Moment, som her var fremstillet. Billedet aabenbarer helt igjennem det, der udgjorde den hollandske Kunsts Storhed: den uendelige Kjærlighed til det maleriske Stof, der meddeler dette en Betydning, der ikke staar i noget Forhold til dets virkelige Livsværd. Billedet er 22de Maj 1838 afkjøbt Consul Chr. Semb i Christiania, der sandsynligvis har kjøbt det paa Carsten Ankers Auction paa Ejdsvold.

Jan le Ducq

(Duc, Duck), en Kunstner, der ofte — og maaske ogsaa her — sammenblandes med en ældre Anton le Ducq,

synes at være født 1636 i Haag — if. Amsterdamermuseets Katalog, Elev af Pieter Potter — og at være død som Capitaine 1695, efter i 1671 at have været Decanus i Malergildet i Haag, men 1672 at have taget Krigstjeneste. Hans militære Conversationsstykker i Palamedes Smag ere aandfuldere og finere i Tonen end den ældre Anton le Ducqs. Han har ogsaa raderet en Del Dyr i Potters Smag.

105. Soldater i en Vagtstue.

Paa Træ. H. m. 0.37, Br. 0.475.

De i Vagtstuen forsamlede Soldater fordrive Tiden ved at spille Kort, medens Andre drikke, røge Tobak eller sove. Hvorvidt Billedet tilhører den ældre eller den yngre, Anton eller Jan, vil kun kunne afgjøres ved en gjennemført Sammenligning med de to Kunstneres Verker. Naar jeg her opfører Billedet som tilhørende den yngre af de to Kunstnere, er det fordi Prof. Dahl, i hvis Besiddelse Billedet har været, og af hvem det 1840 solgtes til Galeriet, har følgende Bemærkninger om dette Maleris Skaber: „Antoine le Ducq, geb. zu Leyden 1636 (den ældre Kunstners Fødselsaar maa ligge i Aarhundredets første Aar eller endnu tidligere) Angabe in Fiesli: — — Nach Dr. Naglers Angabe in dessen Künstnerlexicon III. Bd. 6te Lieferung fol. 500 soll obgedachter Anton le Ducq mit Jan le Ducq, welcher ebenfalls 1636 jedoch zu Harlem geboren wurde, eine und dieselbe Person sein“. Trods det urigtige saavel i denne paastaaede Identitet, som i Angivelsen af Fødestedet, synes det som om Dahl gaar ud fra at det tilhører den le Ducq, der fødtes 1636, det vil sige, tilhører den Generation, der dannede den yngre hollandske Skole — og det er Jan le Ducq.

Jan van der Heyden,

f. i Gorkum 1637 † i Amsterdam 1712, Architekturma-

ler, forstod trods en meget detaljeret Udførelse ikke desto mindre at bevare en malerisk Holdning i sine Billeder. Sine Prospekter med Bygninger af alle Slags valgte han med fin malerisk Smag, og hans Billeder vise et meget nøjagtigt baade Luft- og Linjeperspektiv. Adriaan van der Velde malte ofte Staffage i hans Billeder. Van der H. som ogsaa besøgte Rhinegnene, Belgien og England, var den, der gav Anledning til Gadebelysningens Indførelse i Amsterdam og opfandt en Brandsprøjte, som han beskrev i et Kobberstikverk (1690), hvilket gav Anledning til at han blev Branddirectør i Amsterdam og siden ikke fik synderlig Tid til at beskjæftige sig med Maleri.

106. Torv med en Kirke i Haarlem.

Paa Træ. H. m. 0.44, Br. 0.553.

Sign.:

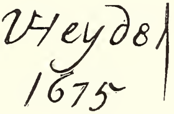

Et varmt Solskin falder over den aabne Plads, hvor de høje, gamle Træer og Kirkens Mure give Skygge langs Kanalen. Forsaavidt jeg erindrer rigtigt, maa det fremstillede Torv være det s. k. Grootmarkt og Kirken den ved samme liggende Grootkerk, skjønt Kanalen nu er udfyldt. Billedet er 22de Maj 1838 afkjøbt Bergraadinde Collett — rigtignok kaldtes Mesteren da Lucas van Leyden istedetfor Jan van der Heyden!

Jacob Toorenvliet

kaldet Jason, f. i Leyden 1641 † 1719. Efterat have erhvervet nogen Dygtighed som Portraitmaler, gik han til Italien, hvor han med megen Iver studerede Tegning i

Rom og Colorit i Venedig og erhvervede en Formue ved sine Portraiter. Mindre Lykke gjorde hans historiske Billeder, som vare flittig studerede, men uden dybere Originalitet. T. var Franz v. Mieris' Lærer.

107. Velsignelsen læses i Synagogen.

Paa Lærred. H. m. 0.638, Br. 0.80.

Syv Halvfigurer af nederlandske Jøder. Alle er de bedækkede og to af Stammernes Ældste bære Sløret bredt over sine Hatte. En Staaende løfter Skriftrullen, de Andre sidde med opslagne Bøger foran sig. Glæde og Begejstring har grebet dem. Figuren, der løfter Skriftrullen med den hebraiske Skrift, gjenfindes særskilt som Studie til vort Billede i Dresdenergaleriet. Billedets Værd ligger i de fysiognomiske Udtryk, og man ser tydeligt, at Portraitmaleren har gjort sit Talent gjældende i den ejendommelige Fremstilling.

Indkjøbt i Stockholm 1843.

108. Forbandelsen læses i Synagogen.

Paa Lærred. H. m. 0.658, Br. 0.80.

Sign.:

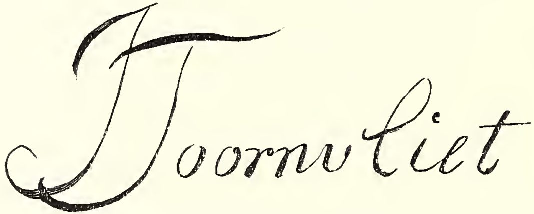

Pendent til forrige Numer. Kun En af de Ældste bærer Sløret om Hatten. Heftig Rædsel og Mørke hviler paa alle Ansigter. Figurerne ere i stærk Bevægelse. Om Billedets Karakter gjælder, hvad der er sagt om dets Pendent.

Indkjøbt i Stockholm 1843.

Copie efter Godefried Schalken.

109. Mandligt Brystbillede.

Paa Lærred. H. m. 0.608, Br. 0.658.

Et livfuldt og bevæget Hoved. Gave af Statsminister Due 1844.

Jan Griffier,

f. i Amsterdam 1645 † i London 1718, Elev af Roelant Rogman. Han begyndte sin Bane som Tømmermand, Lærling i en Fayencefabrik og Blomstermaler, inden han i Rogman fandt sin rette Lærer og i Landskabet sit rette Fag. Studiet af de ældre hollandske Landskabsmalere øvede stor Indflydelse paa ham. 1667 begav han sig til London og malte der — uden nogensinde at have seet Italien — italienske Landskaber med Ruiner. Da hans Billeder fra Themsens Bredder fandt Velyndere, kjøbte han sig et lidet Fartøj, fra hvilket han gjorde Studier mellem Windsor og Gravesand. Senere reiste han til Rotterdam, men led Skibbrud, tabte sin hele Formue og reddede med Nød og neppe sit og sin Søns Liv. I Rotterdam kjøbte han et nyt Fartøj, hvori han indrettede sig sit Atelier og sejlede nu mellem Amsterdam, Enkhuysen og Hoorn, malende især Mariner med talrige Figurer. Han maa, efter hans Billeder at dømme, ogsaa have besøgt Rhinens Bredder; hans Rhinbilleder ere hans mest bekjendte Frembringelser. Endelig vendte han tilbage til England. De fleste Museer eje fra hans Haand Billeder, der have en fin Ynde og ere stærkt detaljerede i Sachtlevens Maner, men endnu mere overfyldte af miniaturagtige Detaljgjenstande end hans.

110. Rhinlandskab.

Paa Lærred. H. m. 0.265, Br. 0.371.

Sign.:

GRIFFIER

Floden gaar fra Forgrunden indad Billedet i dybt Perspektiv; paa dens venstre Side ligge to Borge og flere Kirker, paa dens højre Bred sees et Vagttaarn og en Landsby. Paa Floden sees adskillige Fartøjer. Længst tilhøjre i Billedets Forgrund ere en hel Del Mennesker forsamlede ved et Vertshus. Billedet, der udmærker sig ved den uendelige Detaljeren af alle Enkeltheder og ved den store Mængde paa samme Billede sammenførte Gjenstande, men ogsaa ved den fine Delicatesse, der er ejendommelig for Griffiers Billeder, har tilhørt Prof. Dahls Samling og indkjøbtes i 1846 for Galeriet. Det er muligens det samme Billede, der tidligere tilhørte Conferentsraad Bugges Samling og under Numer 616 solgtes ved Auktionen 1837, hvor Prof. Dahl gjorde flere Indkjøb.

Dirk van Bergen,

f. i Haarlem 1645 † circa 1690 — i Kønigsberg findes et Billede af ham sign. 1690 (Partey, Bildersaal II, 101, Riegel, Beiträge zur niederl. Kunstgesch. II, 404) —, Discipel af Adrian van der Velde. Han malte Dyr og Landskaber i sin Lærers Smag og tilegnede sig hans fortræffelige Fremstillingsmaade, om han end aldrig naaede hans Lethed i Behandlingen af Løvverket og det Heles Virkning, medens han vel naaede ham i Tonens Varme og den gjennemførte Udførelse. Hans senere Arbejder vise mindre Finhed i Tegningen og en dunklere Farvetone. Museerne i Holland, Wien, Berlin og Dresden besidde hans bedste Arbejder.

111. Bjerglandskab.

Paa Lærred. H. m. 0.31, Br. 0.422.

En varm Eftermiddagsstemning hviler over Egnen. En Hyrde med en Flok Kjør og Faar vade over en liden Elv i Forgrunden. Indkjøbt i Stockholm 1843.

112. Pendent til foregaaende.

Paa Lærred. H. m. 0.3, Br. 0.422.

Stemningen er den samme som i foregaaende Billede, Staffagen dannes af en Del Kvæg og en hvilende kvindelig Figur, der med sine pretensiøse Farver og sin manierede Stilling i nogen Grad forstyrrer Indtrykket af Billedet forøvrigt, der vinder ganske betydeligt i Holdning, naar man holder denne Figur og Partiet omkring den borte fra Betragtningen. Indkjøbt i Stockholm 1843.

Johannes Glauber,

kaldet Polydor, f. i Utrecht 1646 † i Amsterdam eller Schoonhoven 1726, uddannedes i Claas Berghems Skole, rejste, greben af de italienske Billeders Skjønhed, som han havde seet i Amsterdam, 1671 til Italien, hvor han efter at have besøgt Paris og Lyon slog sig ned i Rom, og i det Malergilde, han tilhørte, fik Navnet Polydor. Her tilegnede han sig Poussins Fremstillingsmaade, tilbragte to Aar i Rom, et i Padua og to i Venedig. Efter længere Ophold i Hamburg og Kjøbenhavn slog han sig endelig 1684 ned i Amsterdam. Fra nu af begyndte han at producere den Række Landskaber, som Lairesse forsynede med Figurer. Hans Billeder have Poussins classiske Komposition, og ere let og dog flittigt behandlede. Ogsaa raderede Landskaber forekomme fra hans Haand. Hans smukkeste Billede findes i Wien, de fleste ejer Braunschweig, forøvrigt forekomme „arkadiske Landskaber“ af ham i Amsterdams, Berlins og Kjøbenhavns m. fl. Museer.

113. Landskab ved en Flod.

Paa Lærred. H. m. 0.845, Br. 1.385.

Sign.:

Tilvenstre et Vertshus, foran hvilket et Jagtselskab holder tilhest.

Vi bevæge os med Glauber over i den Skole, der tilsidesatte det friske hollandske Naturstudium, som tilhørte Ruysdaels og Hobbemas Retning, for at offre paa Poussins classiske Altar. Men medens Poussins kraftige Aand forstod at bringe Naturen til sin Ret selv i sine mest componerede Landskaber, kunde det ikke undgaaes, at Efterlignerne især blandt de ved sit hele Naturel til en ganske anden Retning henviste Hollændere efterhaanden bleve Manierister, og Glauber kan ikke frikjendes for mere at have studeret Mesterens Maner end Naturen selv. I vort Billede, der synes at tilhøre hans ældre Arbejder, erindres vi dog endnu heldigt om den Tid, da han hyldede Berghems Retning. Man har paastaaet, at Figurerne i vort Billede skulde være af Lairesse, sandsynligvis dertil ledet ved den Omstændighed, at Lairesse saa ofte malede Figurer i hans Billeder; men vort Billede er fra en ældre Tid end den, i hvilken han arbejdede sammen med Lairesse, og har heller ikke ringeste Lighed med hans Figurer. Naar Thomsen antager dem for malede af P. van Bloemen, kan jeg heller ikke tiltræde denne Mening.

Billedet er indkjøbt for Galeriet i 1837. Det tilhørte da Conferentsraad Bugges Samling (Kat. no 353); det havde tidligere i Kjøbenhavn tilhørt Finantsraad Koes Samling. Han har formodentlig atter kjøbt det i Frankfurt a/M. af Gogel, hvis Samling for en stor Del gik over i Koes' Eje. Billedet hører ifølge Thomsens Mening til Glaubers bedste Arbejder.

Arnold Smit

levede circa 1678, med hvilket Aar et Marinebillede af ham i Christiansborgs Samling er signeret.

114. Marinebillede.

Paa Lærred. H. m. 1.41. Br. 1.967.

Sign.:

Sejlere ved Indløbet til en Havn, der er flankeret af stærke Taarne. Blandt Sejlerne udhæve sig især en Orlogsmand, der i sit røde Flags øvre Hjørne fører et rødt Kors paa hvid Grund, ligesom Agterspejlet er smykket af Løver, der holde et kronet Vaaben, hvori et gyldent Kors. Længer til venstre en Orlogsmand med hollandsk Flag. Tilhøjre mindre Fartøjer. Havet er meget bevæget og Himlen truende. Prof. Dahls Samling. Indkjøbt 1843. Rimeligvis er dette det samme Søstykke af Smit, der i sin Tid ejedes af Advocat Schmidt i Kiel.

Isaac Moucheron,

f. i Amsterdam 1670 † sammesteds 1744, Søn og Elev af Friederich M., gik 1694 til Rom, hvor hans Kompositionstalent i Malergildet skaffede ham Tilnavnet Ordonnance. Hans Landskaber, i hvilke han langt overtraf sin Fader med Hensyn til Kraft, Sandhed og Harmoni, stafferedes af Verkolje o. a. Ogsaa hans Tegninger staa i stor Anseelse. Man har ligeledes Raderinger af ham. Flest Billeder af ham findes i Dresdenergaleriet (10), hans bedste Verk er maaske et Landskab i Galeriet i Cassel.

115. Skovparti med en Røverscene.

Paa Lærred. H. m. 1.02, Br. 1.242.

Figurerne af *Jan Huchtenburg.* Sign.:

J·MOUCHERON

Ved Indkjørselen til en Skov overfaldes en Transportvogn af Bevæbnede. I Mellemgrunden en Sø. I Baggrunden Udsigt til fjerne Bjerge. Billedet viser tydeligt den italiensk-franske, Poussin-Claudeske Indflydelse, som ogsaa Moucheron var underkastet, og det saavel i den nøjagtigt afvejede Komposition som med Hensyn til Farven. Prof. Dahls Samling. Indkjøbt 1840.

116. Landskab med en Kirke.

Paa Lærred. H. m. 0.545, Br. 0.653.

I Mellemgrunden af et italiensk Landskab en Kirke i italiensk Renaissance, af landligt Udseende. I Forgrunden Faar og Kjør samt en Hyrde med sine Hunde. Det forekommer mig som om Kunstneren har hentet sit Motiv fra Tragten ved Galloro, mellem Ariccia og Genzano i Albanerbjergene. — Billedets Ægthed synes mig tvivlsom. Det er haardere malet og mindre gjennemført end Moucherons Arbejder. Maaske en Copie. Indkjøbt i Stockholm 1843.

Ligesom i Brabant og Flandern begyndte ogsaa i Holland Kunsten at synke mod Slutningen af det 17de Aarhundrede. Fra denne senere Periode ejer Galeriet kun faa Billeder.

Nicolaas Verkolje,

f. i Delft 1673 † i Amsterdam 1746. Elev af sin Fader Jan V. Han malte gode Portraiter og historiske Genrefremstillinger, hvori han endog overgik sin mere bekjendte

Fader, ligesom ogsaa hans Billeder ved Ildslys ere anseete; hans Maner er dog noget for zirlig. Billeder af ham findes i Paris, Berlin og Kjøbenhavn.

117. Tilbagekomst fra Jagten.

Paa Lærred. H. m. 0.605, Br. 0.785.

I en Pavillon er en Familje samlet. Fruen sidder i en Lænestol, bag hende en Herre; ved hans Side staar en anden Dame, som rækker Damen i Lænestolen en af en grønklædt Cavalier fældet sjelden Fugl. Et Barn, som hun har ved Siden, griber efter Fuglen. I Forgrunden sidder en ung Dame, der spiller Guitarre; bag hende præsenterer en liden Tjener Jægeren Forfriskninger. Flere andre Figurer omgive Gruppen. I Forgrunden ligger adskilligt skudt Fuglevildt paa Jorden, besnuset af Jagthunden. Tilhøjre og venstre staa Statuer, Baggrunden aabner sig til et Landskab med Figurer.

Billedet tilhørte Prof. Dahls Samling og indkjøbtes for Galeriet 1843. Hos den tidligere Ejer gjaldt det for en *Jan* Verkolje, f. 1650 † 1693, altsaa for et Verk af Nicolaas' Fader, der malede i samme Genre som Sønnen, og paa Billedets Etikette staar Faderens Navn. Imidlertig have de senere Kataloger Navnet Nicolaas, og sikkert med Rette, efter hvad Billedets Dragter vise, der synes mig at antyde, at vi befinde os adskillige Aar inde i et Aarhundrede, som Jan Verkolje ikke oplevede.

Frans Decker,

f. i Haarlem 1684 — døbt 7de Marts — optaget i St. Lucasgildet 1706 og Commissair i Gildet 1724, † 1751, Elev af R. de Hooge og Engels, malede Portraiter og Genrebilleder, men udmærkede sig navnlig ved sine Karikaturer.

118. Genrebillede.

Paa Træ. H. m. 0.293, Br. 0.243.

Sign.:

En Mand caresserer en Kvinde, der holder en Flaske i Haanden. I Baggrunden en anden Kvinde staaende. Tilhøjre en Seng.

Billedet er indkjøbt fra Byfoged Olsens Samling i December 1845.

Franz van Mieris d. y.,

f. i Leyden 1689 † sammesteds 1763, Elev af sin Fader Willem M., var foruden Maler tillige Numismatiker og Historieskriver. Han malede Portraiter og Konversationsbilleder i sin Faders og Bedstefaders, den berømte Franz v. M.s Maner; men de ere alle temmelig svage. Han har skrevet de nederlandske Fyrsters Historie (1732—35) og flere numismatiske Verker.

119. En Eremit.

Paa Træ. I Oval. H. m. 0.333, Br. 0.277.

I Aabningen af en Hule sidder en Eremit i østerlandsk Dragt med hvidt Skjæg i et Landskab mellem nøgne Træstammer, læsende i en stor Foliant. I Baggrunden en Ruin. Den Forkjærlighed, hvormed Kulturmennesket altid i Fantasien hensætter sig i det umiddelbare Samliv med Naturen, førte allerede tidligt Renaissancens Kunst til at finde et Yndlingsemne i Eneboerens afsondrede Skovliv, og jo mere forkunstlet Livet artede sig under Baroc- og Rococotidens usunde Forholde, desto mere stræbte Fantasien mod deslige Fremstillinger. Hvad Magdalena i Skovens Stilhed havde været for Correggio og St. Hieronymus for Dürer, Rembrandt o. m. A., det blev ganske i Almin-

delighed Eremiten som saadan for de Generationer, der fulgte efter den sidstnævnte; vi skulle snart se Dietrich behandle samme Emne, medens fra en anden Side den samme Naturlængsel, men mere affecteret slaar ud i det forrige Aarhundredes Hyrdescener og sætter sig i Forbindelse med Kulturlivet i de s. k. „Fêtes champêtres".

Vort Billede, der er meget delicat udført, har tilhørt daværende Sorenskriver, senere Statsraad Sørensens Samling, og indkjøbtes for Galeriet 31 August 1842. Billedet har tidligere tilhørt Stiftamtmand Thygesen, der gav Sørensen det med fl. a. som Sikkerhed for et senere ikke indfriet Laan.

Abraham de Haaen,

f. 1710 † 1750. Seubert, der i sit Allg. Künstlerlex. ikke kjender hans Fornavn, men vel hans Fødsels- og Dødsaar, ved intet Andet om ham, end at han har malet vort Billede. Maaske er han en Søn af den David de Haaen, der var en bekjendt fortræffelig Fuglevildtmaler i Slutningen af det 17de Aarh. eller som Andre have ment af den Antony de Haen, der i 1656 blev Philip Wouvermanns Elev. Men han maatte isaafald have været over 70 Aar ved Sønnens Fødsel. Af ham findes et ypperligt Billede i Lichtensteinske Galerie i Wien.

120. Høns og Duer.

Paa Lærred. H. m. 0.992, Br. 1.362.

I Midten af Billedet en sort galende Hane, foran den en gulbrun Høne, der kaster et Kar med Vand overende, idet den træder op i det; fire Duer staa omkring.

Seubert har rimeligvis hentet sin Kundskab om denne Maler fra en af vor Samlings ældre Kataloger. I en haandskreven Notits kalder Prof. Dahl, fra hvis Samling vort Billede er indkjøbt 1843, ham *Abraham*

d. H. og angiver hans Fødsels- og Dødsaar som ovenfor. Denne Notits er formodentlig baade vor Katalogs og Seuberts Kilde. Billedet har tilhørt Morells Samling i Kat. no. 38: „Et Stykke, hvorpaa er levende Høns og Duer af A. de Haen 38„ + 32“ (skal være 52“).

V. S. 1768.

121. Cavaleri, der stiger tilhest.

Paa Træ. H. m. 0.216, Br. 0.315.

Sign.:

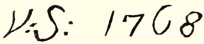

Gave af Statsminister Due 1844.

Bernhard van de Laar,

f. 1804 i Rotterdam, malede især Kirkeinteriører. Seuberts Allg. Künstlerlex. kjender to Billeder af ham, en Kirkeinteriør (1839) i Kölnermuseet og vort Billede.

122. Sideskibet i en Kirke.

Paa Træ. H. m. 0.475, Br. 0.385.

Sign.:

Solen falder klart ind i den femskibede, hvidkalkede gothiske Teglstenskirke; gjennem de halvdunkle Sideskibe ser man over en af Træ opført Skranke mellem de Piller, der skille Sideskibet fra Midtskibet, ind i det af Solen pragtfuldt oplyste Hovedskib. Dyb Stilhed raader i den tomme Kirke, hvor kun nogle faa Personer færdes i Sideskibet.

Gave af Fuldmægtig P. Stub modtaget 28de Sept. 1843.

Museet ejer desuden endel nederlandske og hollandske Billeder, hvis Mestere dels kun ere kjendte gjennem disse Billeder, og hvis Tid saaledes ikke med Sikkerhed kan bestemmes, dels ere fuldstændig ubekjendte.

B. de Bridt.

123. Dødt Vildt.

Paa Lærred. H. m. 0.822, Br. 1.605.

Sign.:

En And og en Hare ere ophængte under et Træ. Forskjellige Kramsfugle og andre Fugle hænge ved Siden af eller ligge paa Jorden. I Baggrunden et Bur, hvori en Fugl. Paa Buret staar Signaturen, der er mig ganske ubekjendt. Billedet har tilhørt Conf. Bugges Samling og er indkjøbt paa Auktionen 1837. (Kat. no. 455). Mens den panegyriske Katalog siger, at Vildtet er „malet med en kjæk og kraftig Pensel", siger Thomsen i sin Promemoria: „Paa Stykket findes den dog ikke ganske ubekjendte (?) Maler B. de Bridts Signatur; men han har ikke hævet sig over det Middelmaadige, og det er et af de Malerier, jeg er mindre fornøjet med at have anskaffet. Farven er vel harmonisk, men skiden, og det har ikke vundet ved at blive givet en ny Fernis."

C. Denck.

124. En gammel Kone i sit Kjøkken.

Paa Træ. H. m. 0.42, Br. 0.30.

Sign.:

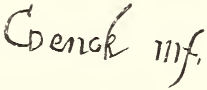

Den Gamle steger Flødelapper i Smult. Ved Siden af sig har hun alle Ingredientser.

Gave af Statsminister Due 1844.

Pieter van den Plas.

Pieter van den Plass (Füessli) eller Plas (Riegel) angives af den førstnævnte af disse Forfattere at have levet c. 1600. Jeg erindrer at have seet et „Regentenstück" fra 1647 af denne Kunstner i Museet i Brüssel (no. 265) fremstillende ti Forstandere for et Broderskab, knælende foran Maria, i ældre, kirkelig Stil.

125. Falkejægere.

Paa Lærred. H. m. 1.65, Br. 2.393.

Sign.:

Til venstre i Billedet sidder en Bondekone tilhest, der med den venstre Haand fuld af Blomster og med en Krukke under højre Arm modtager en skudt Fugl fra en ved Siden af hende staaende Person, medens to Falkejægere og en Bonde tilhøjre sysle med endel skudt Vildt. Den ene af Jægerne holder Falken paa Haanden.

Billedet er overmaade ujævnt udført og de forskjellige Partier af meget forskjelligt Værd. Medens saaledes t. Ex. Hesten er yderlig slet tegnet (man bemærke t. Ex. dens højre Forben), er Falkejægeren meget sikkert og godt udført ligesom hele den Gruppe, han tilhører.

Maaske er hin Fejl fremkaldt ved en slet Restauration, hvoraf Billedets højre Side bærer tydelige Spor.

Billedet har oprindelig tilhørt Morells Samling, hvis Kat. af 1777 har: „no. 289 Et Bondestykke af Piet. v. d. Plass $63^1/_2 \times 93$“. Billedet, der saa befandt sig i Andvorskovklosters Samling og derfra kjøbtes af Jernverksejer Jacob Aall, hos hvem det betegnedes som „spansk“, indkjøbtes ved Auktionen over dennes Samling i September 1845.

Jacob van Spreeuw,

c. 1650. I dette Aar ægtede han Maleren Pieter Quasts Enke. Bredius lover i Zeitschr. f. bild. K.'s Kunstchronik 1882 p. 668 at give nærmere Oplysninger om denne Kunstner.

126. Huslig Scene.

Paa Træ. H. m. 0.448, Br. 0.33.

Sign.:

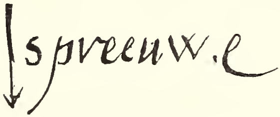

I et Kjøkken ere to Fruentimmer sysselsatte, den ene med at tilberede et Kaalhoved og en slagtet Gaas, den anden med at sy; et Barn sidder ved hendes Side, en Mand staar bag hende under en Vindeltrappe og synes at gjøre et Tegn til den anden, der vender sig halvt om til ham.

Naar det af os under „Gerhard Dows Skole“ no. 84 opførte Billede tidligere i Katalogen opførtes som tilhørende samme ganske ubekjendte Mester som dette Billede, beror det sikkert paa en Fejltagelse, foranlediget ved, at de begge ere indkjøbte samtidigt og paa samme Sted; vort Billede er nemlig ligesom hint indkjøbt i September 1845 paa Auctionen efter Jern-

værksejer Jacob Aall, der havde kjøbt Billedet ved den Collettske Auction paa Ullevold. Det erindrer i sin fine, bløde Tone om Dows Skole og er et Billede af stor Fortjeneste. Navnlig er Clairobscurpartiet omkring Vindeltrappen af overordentlig Finhed.

Tournois (?).

127. Hollandsk Landskab.

Paa Træ. H. m. 0.23, Br. 0.31.

Landevejen fører forbi en straatækt Bondehytte. I Forgrunden en Betler, der henvender sig til et Par forbigaaende Bønder.

Billedet er en Gave af Statsminister Due 1844. I Inventariet opgives Kunstnerens Navn som ovenfor. Navnet er mig fuldstændig ubekjendt.

I. Wyrack.

128. Et Høstlandskab.

Paa Lærred. H. m. 0.202, Br. 0.235.

Paa Skraaningen af en delvis skovbevoxet Bakke sees en Ager, paa hvilken Bønder arbejder med at binde Kornet i Neg. Længere frem ved Vejkanten sidder en Bonde, hvis Arbejdshest staar og puster ud ved Siden af ham.

Har tilhørt Statsraad Sørensen; indkjøbt 1842. Det tilhørte tidligere Stiftamtmand Thygesens Samling.

Ubekjendte Mestere.

129. En Lejr.

Paa Kobber. H. m. 0.40, Br. 0.678.

Omkring en Marketenderskes Vogntelt ere Office-

rer og Menige ifærd med at spise og drikke. Stærkt restaureret.

Provenients ubekjendt. Har længe henligget i Galeriets Magazin.

130. Musicerende Selskab.

Paa Lærred. H. m. 0.585, Br. 0.682.

En Dame synger efter Noder, accompagneret af en Herre med en Cithar. En Mand i ridderlig Dragt, der sidder bag hende og ser i Noderne, secunderer. En Dame lytter til i Baggrunden, og en Pige nærmer sig med en Vinkande. Paa et Bord et Fad med Frugter.

Billedet, der synes at være en middelmaadig Copi efter et livligt Billede, er indkjøbt i Stockholm 1843 som en van Dyck (!).

IV. Tydske Mestere.

Den tydske Kunst i det 16de Aarhundrede paavirkedes senere end Italien af Renaissancen, idet den modtog sin væsentligste Indflydelse fra Flandern, og længe hængte fast ved de gothiske Traditioner. Tidligst udviklede sig Pragerskolen under Carl IV. i det 14de Aarhundrede; gjennem det 15de blomstrede væsentlig Kölnerskolen i Köln (Meister Stephan og Meister Wilhelm), den schwabiske Skole i Augsburg og Ulm (Martin Schongauer) samt den frankiske Skole i Nürnberg (Michael Wohlgemuth); i Begyndelsen af det 16de Aarh. fremtræder inden den frankiske Skole Stormesteren **Albrecht Dürer** (1471—1528), der bringer dens plastiske Modellering og dybe Følelse til dens Højde, inden den schwabiske **Hans Holbein** (f. ca. 1497 † 1543), der behersker de maleriske Midler næsten med en Italieners hele Styrke, og til dem slutter sig den sachsiske Skole under **Lucas Cranach.**

Lucas Cranach,

f. i Kronach i Franken 1475 † i Weimar 1553. Om han, som man har sagt, førte Familjenavnet Sunder, er uvist. Han var Elev af sin Fader og var allerede 1504 saa bekjendt, at han erholdt en Kaldelse til Churfyrst Friederich III. af Sachsen. For ham malede han Portraiter og decorerede Slotte, ja anvendtes endog i en diplomatisk Sendelse til Antwerpen, hvor han 1509 malede Carl V. som Barn. Omkring 1520 sluttede Cranach sig til Reformationen og malte nu mange Portraiter af Luther og hans Omgivelser. Ogsaa som Tegner af satiriske Træsnit mod Pavemagten deltog Cranach i Reformationen, men levede paa samme Tid som Apotheker, Papir- og Boghandler. 1537 og 1540—44 var Cranach Borgermester i Wittenberg. Da Churfyrst Johan Friederich blev fangen ved Mühlberg, delte Cranach sin Velynders Fængsel i Augsburg ligetil dets Ende. Her gjorde han Tizians

Bekjendtskab og malte hans Portrait. Hans sidste og betydeligste Arbejde var Altarbilledet i Weimars Stadskirke: Korsfæstelsen, hvor han ved Korset anbragte Portraiter af Reformatorerne o. a. — bl. a. ogsaa sit eget. Ved Hjælp af talrige Elever har Cranach produceret en uhyre Mængde Billeder, der altsaa ere af højst ulige Værd. I Tegningen var han altid meget svag, men hans Farve var klar og kraftig. Nogen sand kunstnerisk Opfatning ejede han ikke, snarere en vis digterisk Fantasi — derimod udmærker han sig ved en barnlig, ofte rørende, stundom næsten komisk Naivitet, og en og anden Gang ved Ynde. Bedst var han i sine Portraiter. Billeder af ham findes i de fleste Museer, særdeles hyppige ere hans Venus, hans Christus og Ægteskabsbrydersken samt hans Lutherportraiter.

131. Christus og Ægteskabsbrydersken.

Paa Træ. H. m. 0.92, Br. 1.105.

Inscr.:

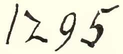

Joh. 8, 3—7: „Men de Skriftkloge og Pharisæerne førte en Kvinde til ham, greben i Hor og stillede hende frem. Og de sagde til ham: Mester! denne Kvinde er greben paa frisk Gjerning i Hor. Men Moses bød i Loven, at Saadanne skulle stenes; men hvad siger du? — — Men Jesus bukkede sig ned og skrev med Fingeren paa Jorden. Men der de bleve ved at spørge ham, rejste han sig op og sagde til dem: den som er syndeløs iblandt eder, kaste først Stenen paa hende“.

Christus staar i Billedets Midte, omgiven af Pharisæerne, hvis lumpne Ansigter stærkt contrastere mod det rene Christushoved. Synderinden staar bøjet tilhøjre i Billedet; Christus har grebet hende om Armen

med den venstre Haand og gjør med den højre en pegende Bevægelse henimod hende, medens han udtaler de bekjendte Ord.

Billedet er ifølge Inscriptionen malet i Kunstnerens tyvende Aar. Halvfigurer i naturlig Størrelse. Det har tilhørt Prof. Dahls Samling og er indkjøbt 1846.

132. St. Sebastian.

Paa Træ. H. m. 1, Br. 0.462.

Signeret med den flyvende Drage, Cranachs sædvanlige Mærke.

Helgenen, der blev gjennemskudt med Pile i den ovenfor ved no. 4 omtalte Christenforfølgelse 287, staar her, nøgen, bunden til Træet og gjennemboret af en Mængde Pile, af hvilke en endog er trængt tversigjennem hans Pande. Billedet, der neppe kan være ægte, er ialfald ikke helt udført af Cranach selv: ved Siden af gode Enkeltheder har det de besynderligste Fejl, se t. Ex. Tegningen af Knæskallen paa det i Profil tegnede Ben. Det er kjøbt i Paris af Maleren Fritz Thaulow og af ham under Paastand om Billedets Ægthed solgt til Galeriet 1880.

133. Maria med Barnet.

Paa Træ. H. m. 0,393, Br. 0.265.

Maria, omgiven af Glorie, sidder med Barnet i et Landskab, i hvis Baggrund tilhøjre sees en tydsk Ridderborg. Billedet, der af en af Cranachs Ætlinge,

som har et indgaaende Kjendskab til Stamfaderens Production, erklæres for bestemt ægte, har tilhørt Prof. Dahls Samling og indkjøbtes 1846 for Galeriet.

Bartholomæus Beham,

f. i Nürnberg 1496 † i Rom 1540, Elev af Albrecht Dürer, en af den frankiske Skoles betydeligere Malere. I Begyndelsen efterlignede han trofast Dürer, uden at naa selvstændig Udvikling. Da han 1524 som Fritænker blev forvist fra Nürnberg, og kom til Italien, uddannede han sig i Marc Antons Skole til en dygtig Kobberstikker. Ved sin Tilbagekomst blev han en af dem, der medførte Indflydelsen af den italienske Renaissance i Tydskland. Han udførte nu en Mængde Portraiter for Bayerske Fyrster — i den italienske Renaissances Smag. Endnu engang senere besøgte Beham Italien. Hans bedste Billeder findes i Schleissheim, München, Nürnberg, Berlin og Prag. Han var en Broder af den ligeledes som Kobberstikker bekjendte Hans Sebald Beham.

134. Mandligt Portrait.

Paa Træ. H. m. 0.62, Br. 0.47.

Sign.:

HANS LISSAECZ

SEINS ALTERS XXXXI IAR

15 BP 28

Billedet viser os en midaldrende Mand med bredskygget, sort Baret og en Kappe med Peltsverkskrave. Paa den grønne Grund Familievaabenet med en Pil. Signaturen er ægte, dens P betegner Peham,

som Navnet skrives afvexlende med Beham. Prof. Dahls Saml. Indkj. 1840.

135. Pendent: Kvindeligt Portrait.

Paa Træ. H. m. 0.62, Br. 0.47,

Sign.:

MAGDALENA PITTRICHIN

15 BP 28

IERES ALTERS XXVIII IAR

Billedet viser os en Borgerkone i den Tids almindelige tydske Dragt, sort Klædning med hvid Krave og hvid Hovedbedækning, en Guldkjæde om Halsen, hun lægger den ene Haand over den anden, i hvilken hun holder en Forglemmigej. Tilhøjre Familievaabnet med en „Holzbottig.“ Man ser i begge disse Billeder en Mester, der vel synes at være fortrolig med Renaissancens Smag, men uden at kunne rive sig helt løs fra den ældre, strengere og stivere tydske Formbehandling. Prof. Dahls Saml. Indkjøbt 1840.

Hans Sebald Lautensack (?),

f. 1507 i Bamberg, † 1560 i Wien, Elev af sin Fader Paul L., hvis Portrait han har malet i Moritzkapelle i Nürnberg. Han er forøvrigt væsentlig kjendt som Raderer.

136. En Læge i sit Bibliothek. Portrait.

Paa Træ. H. m. 0.38, Br. 0.272.

Billedet fremstiller en Læge, der omgiven af sine i Reoler opstillede Bøger, staar ved sit Bord og lægger Haanden paa et paa Bordet hvilende Cranium,

ved hvis Side staar et Timeglas. Han har rødt Skjæg og et intelligent Ansigt, navnlig er Mundens energiske Træk ejendommeligt og erindrer om et lignende paa Hippokratesbysten i Villa Albani. Det er Lægens observerende og sikkre Træk, der ligger om denne som om hin. Portraitet har gjældt for at fremstille den bekjendte Paracelsus, men uden Grund. Hans Portrait er kjendt og har saagodtsom ingen Lighed med dette. Hovedet er fortrinligt udført, medens Figuren er stivere og Hænderne ikke gjennemførte. Bibliotheket i Baggrunden har en Række Bogtitler, der vise os Filosofen-Lægen i hin Tids Smag, idet de øjensynlig ere valgte med det Hensyn at danne en Encyklopædi af Lægekunstens og Naturfilosofiens Hovedverker fra den antike Tid, Middelalderen og Nutiden ɔ: Renaissancen. Vi læse der tilvenstre: „fernelius“, Aristoteles“, „Plato“, „Biblia sacra“; tilhøjre: „Hippokrates“, Dioscorides“, „Mathesius“, „Vesalio“, „Avicena“, „Theatrum Galeni“. Hippokrates er den berømte Læge fra Kos, der standsede Pesten i Athen under Perikles, Dioscorides var en bekjendt romersk Læge (ogsaa kjendt under Navnet Pedacius eller Pedanius) fra 1ste Aarh. e. Chr. Ligetil Reformationens Tid var han den højeste og næsten eneste Autoritet, hvad Botanik og Lægemidler angik, han var Forf. til „Materia medica“, som i fem Bøger behandler Lægemidlernes Virkning og Tilberedning; Andreas Vesalius (Vesale) var det 16de Aarhundredes store Anatom, Skaberen af den nyere Anatomi f. ca. 1513, han vandt en saa tidlig Berømmelse, at hans Verker meget godt kan staa som repræsentative i en Boghylde, der er malet før 1560 — selv døde han 1564; Avicenna er en af Arabiens berømteste Philosopher og Læger f. 980 i Schiras, hans „Kanon“ i fem Bøger dannede i henved 600 Aar Grundlaget for de medicinske Studier i Frankrige og Italien; Claudius Galenus var en af Oldtidens mest berømte Læger, og levede i det 2det Aarh.

Vort Billede, der har tilhørt Prof. Dahls Saml. og af ham kjøbtes som en Holbein af en omrejsende Kunsthandler, erklæres af Dahl selv, mere at turde erindre om Johan Lautensack, hvis Navn ogsaa staar paa Bagsiden. Hvis Billedet virkelig er af ham, er det en stor Raritet, da — ialfald jeg for min Del — foruden dette kun kjender et eneste, det ovennævnte Maleri i Moritzkapellet af ham. Billedet indkjøbtes til Galeriet 1840.

137. (Se Pag. 88).

Trykket af de Krige, der rasede i et Aarhundrede efter Reformationen i det ulykkelige Tydskland, bragte den tydske Kunst til et Aarhundredes lang Stagnation, under hvilken dets Kunstnere dels hentede sine Inspirationer fra Italien dels fra Nederlandene.

Ubekjendt Mester,

som det forekommer mig tilhørende det 17de Aarhundrede.

138. Madonnahoved.

Paa Træ. H. m. 0.227, Br. 0.165.

Gave af Statsminister Due 1844; under Navnet „Fruentimmerportrait“ i de ældre Inventarier. Det erindrer om Sassoferratos Retning.

Georg Philip Rugendas,

f. i Augsburg 1666 † 1742, Elev af Fischer og Molinaro. 1692 kom han til Venedig, hvor Molinaro antog sig ham. Derfra gik han til Rom. Efter sin Tilbagekomst til Augsburg malte og stak han en Mængde Slagbilleder, hvis Motiver han ved Augsburgs Belejring fik Anledning til at studere paa nært Hold, rigtignok ogsaa med Livsfare en og anden Gang. Han var Directør for Tegneakademiet i Augsburg. Blandt Slagmalerne indtager Rugendas en høj Rang. Man adskiller tre Perioder i hans Udvikling: Coloritperioden, Tegneperioden og den, hvori Coloriten har

forbundet sig harmonisk med Tegningen. Han har stukket en hel Del Sortkunstblade. Flest Billeder af ham ejer Braunschweigs Galeri (9).

139. Rytterslag.

Paa Lærred. H. m. 0.195, Br. 0.297.

En Rytter i blaa Uniform med gult Sharp har faaet sin Hest skudt under sig og massakreres nu af de fra alle Sider indtrængende Fiender, der ere iførte røde Dragter. Kampen raser ikke mindre vildt i den røgfyldte Baggrund. Billedets Tegning er correct og fast, Kompositionen er fuld af Liv og Ild, men dog velordnet, godt bygget og af en bestemt Holdning. Derimod er, som ofte i Rugendas Billeder, Coloriten svagere og af en sortagtig Tone. Indkjøbt paa Auktionen efter Jernverksejer Jacob Aall i Sept. 1845.

Peter Johan Brandel,

f. i Prag 1668 † 1739 i Kuttenberg i Bøhmen, Elev af Schrøder, udførte en Mængde Helgenbilleder for Bøhmiske Kirker, men ogsaa Portraiter og andre Billeder i de eklektiske Bologneseres manierede Art. Han besad ikke destomindre et betydeligt Talent og raadede med usædvanlig Lethed over alle Maleriets Midler.

140. Familiescene.

Paa Lærred. H. m. 0.49, Br. 0.655.

En Familie sidder samlet omkring Bordet ved en Lampe. Børnene lege med et Ekorn paa Bordet. Billedet, der er stærkt efterdunklet, har tilhørt Prof. Dahls Saml. og er indkjøbt 1843. Dahl yttrer om Billedet: „Dette Billede er meget stærkt holdt i den ældre Dietrichs Smag, for hvis Arbejde jeg ogsaa har holdt det; dog har det senere vist sig, at det maa erkjendes for at være en Peter Brandel“.

Johan Jacob Hartmann,

f. i Kuttenberg i Bøhmen 1680, en meget dygtig Kunstner i Jan Bruegels Maner. Dog ser man af Løvverkets Behandling og hans Billeders kjølige Tone, at specielt en af Bruegels Efterfølgere, Ant. Mirou, har paavirket ham som nærmeste Forbillede. I Belvederegaleriet findes af ham de 4 Elementer i 4 Landskaber (Waagen).

141. Johannes den Døbers Prædiken.

Paa Lærred. H. m. 0.798, Br. 1.195.

Paa en skovrig Højde udenfor en By, der sees hinsides en Flod, over hvilken en Bro fører, samler sig fra alle Kanter en uendelig Mængde Mennesker af alle Slags. Over Byen tilvenstre hæve sig takkede Klipper, tilhøjre i Skovbrynet stiger Terrainet fra Floden. Den endeløse Menneskemasse, der er iført Dragter fra det 17de Aarhundredes Slutning, men i hvilken der ogsaa befinder sig adskillige Orientalere, har slaaet sig ned overalt i Græsset og sysselsætter sig paa mange Maader, især med at nyde Forfriskninger. Rige og Fattige færdes mellem hverandre, længst tilhøjre holder et Jagtselskab med sine Heste. Det Hele ser nærmest ud som en Folkefest i Frugthøstens Tid. Men i den myldrende Mængde vil et søgende Øje omtrent i Billedets Midte finde Johannes d. Døber, der i sin Kamelhaars Dragt med Glorie om Hovedet prædiker for Folket.

Billedet er indkjøbt i Stockholm 1843 som et „Landskab med mange Figurer", men er i de senere Cataloger kaldt „En Mængde Mennesker samlet til Forlystelse" og tillagt den i Mannheim 1754 fødte yngre Hartmann — Alt urigtigt. — Billedet optræder her for første Gang, saa langt jeg kan følge det tilbage, under den Betegnelse, det har været Malerens Mening at give det. Imidlertid har Billedet ganske Karakteren af en Folkeforlystelse, og aldeles intet

religiøst Præg, ligesom dets kjølige Tone og Behandlingen af Løvverket fuldstændigt stemmer med Hartmanns øvrige Billeder. Beundringsværdig er Mangfoldigheden i disse Figurer, der hver og en for sig er interessant og værdig Opmærksomhed som virkelig individuelle Foreteelser; man kan have en langvarig Nydelse ved at betragte hver enkelt af dem, efterat have anskuet Billedet som samlet Helhed.

Johan Georg Dietrich d. æ.,

f. i Weissensee 1684 † i Dresden 1752, sachsisk Hofmaler, virkede i det 18de Aarhundredes første Halvdel; han var Fader til den mere berømte Maler C. W. E. Dietrich (se nedenfor), hvis Lærer han var.

142. En gammel Mand betragter en sovende Pige.

Paa Lærred. H. m. 0.568. Br. 0.42.

Billedet viser os et mørkt Rum, hvori en ung Pige sidder og sover. En gammel Mand nærmer sig hende med et Lys i Haanden og betragter med Velbehag den Sovende. Prof. Dahls Samling. Indkjøbt 1840. Kunstnerens Fødsels- og Dødsaar o. s. v. har jeg fra utrykte Opgaver i Prof. Dahls Papirer.

Balthazar Denner,

f. i Hamburg 1685 † i Rostock 1747, Elev af Ammana i Altona, kom 1707 til Berlin som Handelscommis og fandt her ved Academiet Lejlighed til Kunststudier. Allerede 1708 var han istand til at fortjene sit Brød som Portraitmaler. Den forbausende Detaljering i hans Udførelse, der endog strakte sig til tilfældige Rynker og Porer i Huden, i Forening med en slaaende ydre Lighed, forskaffede ham høje Velyndere, og snart havde han et Ry som Portraiteur, der bragte ham i Forbindelse

med en Mængde af Tydsklands Fyrstehoffer, som ogsaa med det danske, engelske og hollandske Hof. Det skal indrømmes, at hans Portraiter, trods den minutiøse Udførelse, dog ikke ere tørre eller smaaligt slikkede, tvertimod have de — ogsaa seete paa Afstand — Kraft og Virkning. Men de lade En dog næsten altid kold, da Mesteren, der behersker hele det ydre Apparat, ikke har formaaet i samme Grad at fremlokke paa Overfladen det sjælelige Udtryk eller at virke med de store maleriske Midler, der ene fremkalde Udfoldelsen af denne Kunstnerens dybeste Evne. Hans Portraiter mangle med et Ord en dyb og sand Opfatning. Derhos er hans Tegning ofte svag og hans Draperier ofte smagløst sammenstillede og formløse. Hans fortrinligste Verk turde være et med vort Numer 145 beslægtet mandligt Hoved med en kvindelig Pendent i Belvederegaleriet i Wien.

143. Portrait af Kong Frederik IV. af Danmark.

Paa Lærred. H. m. 0.78, Br. 0.605.

Kong Fredrik IV., der regjerede fra 1699—1730, var Christian V.s ældste Søn. „Han besad hverken Kundskaber eller Dannelse“, siger en dansk Forf. i Nordisk Conv. Lex., „men hans naturlige gode Evner og levende Interesse for Statssager i Forbindelse med en kraftig Vilje til at sørge for Rigets Opkomst erstattede, hvad hans forsømte Opdragelse lod savne. Paa en Rejse, han gjorde som Prins til Italien, havde han ogsaa fattet Kjærlighed til Kunsten og faaet Sans for det Skjønne, hvilket ikke viste sig uden Betydning under hans Regjering“. Hans Historie tør vi forøvrigt forudsætte som bekjendt. Vort Billede har tilhørt Prof. Dahls Samling og indkjøbtes 1846 for Galeriet.

144. Malerens Selvportrait.

Paa Lærred. H. m. 0.47, Br. 0.373.

Han er iført en grøn Jakke og har en rød Hue

paa Hovedet. Han bærer langt Haar og har et fyldigt, noget blegt, ret interessant Ansigt. Billedet synes mig ikke at have Karakteren af de Dennerske Hoveder og forekommer mig at være en Copie. Det er indkjøbt 1849 uden at Bestyrelsens Protokol angiver af hvem. Derimod sees Flintoe at have dissenteret ved Indkjøbet „paa Grund af de af ham forklarede Omstændigheder“, ligesom Billedet i samme Protokol (for 11te Oktober 1849) kun „antages at være af Denner“. Hvilke de af Flintoe „forklarede Omstændigheder“ kan have været, tør jeg kun formodningsvis udtale mig om, rimeligvis har han andetstedsfra kjendt Originalen til Billedet og derfor erklæret Billedet for Copie.

Christian Seibold,

f. i Mainz 1697 † i Wien 1768, arbejdede i Denners Maner, hovedsagelig Portraiter. Han var en bedre Tegner end Denner, men ikke saa fin i Farven, og hans Foredrag er mere søgt end Denners. 1749 blev han Maria Theresias Kabinetsmaler. Blandt hans bedste Billeder regnes hans Selvportrait i Lichtensteinske Galeri i Wien.

145. Mandligt Brystbillede.

Paa Lærred. H. m. 0.442, Br. 0.355.

Sign.:

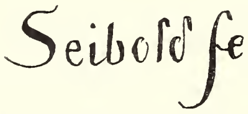

En gammel Mand i Pelsverksdragt med Baret paa Hovedet og en kort Pibe i Haanden. Vil man i vor Samling have et Begreb om Denners Maner og Ejendommelighed, bør man heller betragte dette Billede af

Seibold end de Verker, der i Galeriet gaa under Denners Navn. Thi i dette ogsaa i andre Henseender interessante Hoved er hele Denners minutiøse Udførelse, hele hans Virkning, hele hans Naturel fremme. Maaden, hvorpaa Rynkerne ere angivne, den foldede Hud ved Læberne, Alt ind i de største Enkeltheder erindrer om Denner. Men da dette gjælder om flere af Seibolds Arbejder, er der ingen Grund til at tro, at ikke Seibold virkelig er dette Billedes Mester. Maleriet har tilhørt Statsraad Sørensens Samling og er indkjøbt for Galeriet 31 August 1842.

Anton Harms,

en forøvrigt lidet bekjendt Stillebensmaler fra forrige Aarhundredes første Halvdel. Anton F. Harms var Søn af den mere bekjendte Landskabs- og Architekturmaler Johan Oswald H., der var født i Hamburg 1642 og døde 1708. Anton H. er maaske mest bekjendt som Udgiver af „Tables historiques & chronologiques des plus fameux peintres“, og levede i Braunschweig.

146. Døde Fugle.

Paa Lærred. H. m. 0.775, Br. 0.605.

Sign :

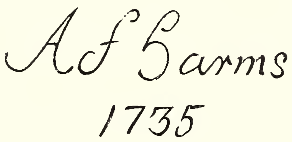

En Hane er ophængt efter Benene, en Due ligger ved Siden af paa Jorden. Jeg kjender intet andet Billede af denne Kunstner. Det viser megen Flid og Dygtighed i Behandlingen af Dyrenes Fjærbeklædning, men er temmelig trivielt udført. Enkelte Ting ere endog under det Middelmaadige. Billedet har til-

hørt Conf. Bugges Samling, indkjøbt (Cat. no. 58) ved Auctionen 1837.

Carl Wilhelm Boehme,

levede i Dresden, og senere i Berlin, hvor han ogsaa døde. Han har i Aarene mellem 1744 og 1765 raderet en Serie af 19 Landskaber. Opgaven i vor ældre Catalog, at han skulde været født i Weimar 1712 og død 1774, beror synlig paa en Forvexling med C. W. E. Dietrich. Ovenstaaende Opgave er hentet fra Prof. Dahls Papirer.

147. Landskab med Architektur.

H. m. 0.33, Br. 0.275.

Et kunstigt Vandfald styrter udfor en Klippe mellem Ruiner og falder i et Bassin, ved hvilket flere Figurer. Prof. Dahls Samling. Indkjøbt 1840.

148. Pendent til forrige Numer.

H. m. 0.33, Br. 0.275.

Mellem nedstyrtede Architekturfragmenter og Basreliefer nogle Figurer. Prof. Dahls Saml. Indkjøbt 1840. Begge disse Billeder ere betegnende Repræsentanter for en Tid, da kunstgjorte og smukt arrangerede Ruiner og Fossefald vare Gjenstand for almindelig Henrykkelse, da man foretrak efterlignet for virkelig Natur, endog i maleriske Fremstillinger. Vi ere traadte ind i Rococoperioden.

F. W. Bøhme

c. 1704. Maleren forøvrigt ubekjendt.

149. Landskab.

Paa Lærred. H. m. 1.555, Br. 2.315.

Sign.:

W Böhme
An 1704

Sydlandsk Klippenatur. Foran de takkede Klipper en malerisk Stad med Aqvæductruiner og Taarne. I Forgrunden Skov. En Hyrdefamilje, hvis Hytte befinder sig i Nærheden, har slaaet sig ned i det Grønne med sine Faar.

Indkjøbt paa Auctionen efter Jernverksejer Aall 1845 i September.

Christian Wilhelm Ernst Dietrich d. y.,

eller Dietricy, f. i Weimar 1712 † 1774, Elev af den ældre Thiele, Hofmaler hos August II. Da han fandt de italienske Kunstnere foretrukne ved Hoffet i Dresden, vendte han hjem til Weimar, hvor han virkede fra 1734—1742, da han igjen kom tilbage til Dresden. Aaret efter besøgte han Italien og blev 1745 Directør ved Billedgaleriet i Dresden. Under Syvaarskrigen opholdt han sig i Freiberg og Meissen. 1763 blev han Directør ved Meissener Porcellainsfabrikens Malerskole og 1765 Professor ved Dresdener-Academiet. Hans Billeder gik først i de gamle Hollænderes, Poelenburgs, Ostades, men navnlig Rembrandts Retning. I deres Maner malte han historiske Billeder og Genre, men navnlig Landskaber med genreagtig og historisk Staffage. Senere efterlignede han Italienerne, men med mindre Held. Han havde et let bevægeligt, men lidet originalt Talent, og var netop en Mand efter Tidens Hoved, da han forstod at bøje ind i

enhver Modesmag. Flest Billeder af ham besidder Dresdener-Galeriet (51). Hans Raderinger (181) ere let og ganske smagfuldt behandlede.

150. En Eremit i en Klippehule.

Paa Lærred. H. m. 0.67, Br. 0.825.

I stærk Affekt og med udbredte Arme ligger Eremiten i Bøn foran et Crucifix i Aabningen af en Hule, hvis Indgang er opfyldt med store Klippestykker, mellem hvilke en Kilde vælder frem. Rødlige Skyer drive over Himlen. Prof. Dahls Samling. Indkjøbt 1840.

Christian Georg Schütz d. æ.,

f. i Flörsheim 1718 † 1791, Elev af Hugo Schlegel og Appiani, udviklede allerede tidligt et overordenlligt Talent for Tegning. Efter først at have arbejdet paa forskjellige Steder, slog han sig endelig ned i Frankfurt og malte Landskaber i Sachtlevens Maner. Han malte naturtro og aandfulde Rhinprospekter. hvori han især med sjelden Troskab gjengav Perspektiver og Fjernsyn. 1762 berejste han Schweitz. Han har raderet to Landskaber.

151. Landskab i Rhinegnenes Karakter.

Paa Træ. H. m. 0 21, Br. 0.312.

En Flod slynger sig gjennem en bjergrig. tætbebygget Egn. Prof. Dahls Saml. Indkjøbt 1840.

152. Lignende Motiv.

Paa Træ. H. m. 0.21. Br. 0.312.

Sign.:

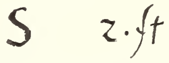

Prof. Dahls Saml. Indkjøbt 1840.

Johan Conrad Seekatz,

f. i Grünstadt i Pfalz 1719 † i Darmstadt 1768, Elev af sin Fader Martin S. og senere af Brinckmann; han malte hovedsagelig Bondescener og militære Optrin samt Landskaber, ofte med bibelsk Staffage. De ere smukt opfundne, rigtigt tegnede og kraftigt colorerede, men — som næsten Alt i hin Tid — ikke frie for Maner. 1753 blev han Hofmaler.

153. Landskab med Staffage af Bønder.

H. 0.428, Br. 0.583.

Under et Træ i Forgrunden sidde nogle Bønder, samlede for at holde Maaltid. Ved Ilden sysler en Kvinde med Maden. Indkjøbt for Galeriet fra Kjøbmand de Conincks Saml. 5 August 1840.

Copie efter Raphael Mengs.

154. Engelen aabenbarer sig for Joseph i en Drøm.

Paa Lærred. H. m. 1.207, Br. 0.895.

Halvfigurer i Legemsstørrelse. Afkjøbt Capitain Maribo 1ste April 1840 gjennem Cand. jur. Mariboe. Originalen i den katholske Hofkirche i Dresden. Skizzen dertil i Dresdener-Galeriet no. 1961.

Anton Graff,

f. i Winterthur i Schweitz 1736 † i Dresden 1813, Elev af Ulrich Schellenberg. Han begav sig tidligt til Augsburg, hvor han levede i 8 Aar som Portraitmaler, og derefter paa Indbydelse af det sachsiske Hof til Dresden. Her udnævntes han 1766 til Hofmaler og erhvervede sig som Portraiteur en stor og vel fortjent Berømmelse. Han opfattede Naturen med sjelden Sans for dens ejendommelige Skjønhed, og ofte med en henrivende Naivitet, der ellers

var saa fjern som muligt fra hans Samtid. Hans Portraiter ere baade karakteristiske og aandfulde, især de mandlige. Hans Colorit er frisk og kraftig, hans Behandling let og utvungen. Han malte sin Tids betydeligste Personligheder: Lessing, Herder, Moses Mendelsohn, Hagedorn, Chodowiecky, Gellert, Schiller, Gluck o. m. a.

155. Dameportrait.

Paa Lærred. H. m. 1.345, Br. 0.98.

Ufuldendt Knæstykke. Kun Hovedet og de dette nærmeste Partier ere færdige, men disse faa færdige Dele danne et Kunstverk af høj Rang: Blødhed og Ynde i Penselføringen forene sig her med Sikkerhed og Fasthed i Opfatningen og en fortrinlig Gjengivelse af en interessant kvindelig Typus. Prof. Dahls Saml. Indkj. 1843.

156. Portrait af Lindemann-Just.

Paa Lærred. H. m. 0.625, Br. 0.501.

Brystbillede. Et ædelt malet Hoved af en ældre Mand med hvidt Halstørklæde. Panden er høj og skaldet, omgivet af tynde Haar. Det maa være dette samme Portrait, der i et ældre Inventarium kaldes „Portrait af Prof. Schellenberg."

Prof. Dahls Samling. Indkjøbt 1843.

157. Portrait af Kunstnerens Søn.

Paa Lærred. H. m. 1.514, Br. 0.964.

Sign.:

Helfigur. Anton Graffs Søn, Landskabsmaleren Carl Anton Graff, havde et Navn, hvis Glans ikke blegnede ved Siden af Faderens. Han var født i Dresden 1774 og døde 1832. Paa Rejser i Schweitz og Italien uddannede han sig til en dygtig Kunstner. Især deleshed malede han smukke Schweitzerlandskaber. Han er i vort Billede fremstillet siddende ret en face i et Landskab, som han aftegner, idet han hviler sin Tegnemappe paa det højre Knæ og holder Benene slagne over hinanden.

Billedet har tilhørt Prof. Dahls Samling og indkjøbtes 1846. Seubert angiver det urigtigt som Ant. Graffs Selvportrait.

Jacob Philip Hackert,

f. i Prenzlow 1737 † i Florents 1807. Elev af N. B. le Sueur. Efter at have besøgt Frankrige, slog H. sig 1768 ned i Italien, dels i Rom, dels i Neapel, hvor han oftere gjorde Vesuvs Udbrud til Gjenstand for sin frygtløse Pensel. Hans Styrke i Ildeffekter gjorde, at han af Kejserinde Catharina II. af Rusland fik den Opgave at skildre den tyrkiske Flaades Brand i Bugten ved Tschesme, og for at sætte ham istand til at skildre Begivenheden med fuld Sandhed, blev et Krigsskib i hans Nærværelse sprængt i Luften i Livornos Havn. 1777 besøgte han Sicilien og traadte Aaret efter i den Neapolitanske Konges Tjeneste, og nu begyndte en glimrende Periode for ham. 1803 trak han sig tilbage til sit Gods ved Florents. Hackert arbejdede — navnlig sine Guacher — med en utrolig Lethed og stor Sikkerhed; imidlertid var han dog ikke Andet end en routineret Vedoutemaler, hvis Betydning af hans Samtid — og ikke mindst af hans berømte Biograf og Ven Goethe — i høj Grad overdreves. Denne Samtidens Overvurdering har imidlertid ført til en ligesaa kras Uretfærdighed mod ham i vor Tid, naar enkelte endog betydelige Forfattere som W. Burger (Thoré) f. Ex.

kalder ham „ein scheusslicher Schmierer.“ Man bør for at være retfærdig mod en Kunstner, erindre de Tidsforholde, under hvilke han virkede.

158. Prospekt fra Bredden af Floden Argue.

Paa Lærred. H. m. 0.455, Br. 0.625.

Sign.:

J Th Hackert f 1758 a Paris

Billedet er taget i Nærheden af Dieppe, ved Bredden af den nævnte Flod. Tilvenstre løber Floden med dens Fartøjer; tilhøjre sees en stor Taarnruin med en Port.

Dette Billede, der er udført før Hackert kom til Italien, viser os endnu den af Maneren mindre berørte Kunstner, og er, forsaavidt som H. dengang hellerikke var begyndt sin Masseproduction, baade et sjeldent og et forholdsvis godt Billede. Han naaede siden en større Færdighed, men med Opgiven af den Troskab, der endnu findes i vort Landskab. Med Hackert ere vi traadte ind i den egentlige Zopftid, hvis Løsen var græsk Simpelhed, men som ved en Forvexling af Simpelhed og Trivialitet kom til at synke ligesaa dybt som den nys tilendebragte Rococoperiode. Paa den Tid, vort Billede maledes, vare Dietrichs' Landskaber dog endnu i Vælten, og ved at male Ruiner har Hackert her synligt søgt at efterligne ham; men da han var vant til at bevæge sig med Guachefarver (uigjennemsigtige Vandfarver), blev dette Maleri lysere og mindre klart end hans Forbilleder. Imidlertid er det som sagt af en behagelig Virkning, men viser allerede Routinieren. Figurerne i Billedet ere allerede — hvad ogsaa Goethe klager over — for brogede og for lange og pryde ikke. Billedet, der har tilhørt Conf. Bugges Samling (Cat. no. 81) og indkjøbtes ved Auk-

tionen 1837, havde i denne Samling et Sidestykke, „Prospekt af Slottet Beaudemont i Normandie“, signeret ganske som vort. Det solgtes, som det synes, til England. Kjøberens Navn var Harington. Vort Billede har, inden det kom i den Buggeske Samling, tilhørt Controlleur Steemann, der var Fuldmægtig hos Kustkammerforvalter Spengler og drev en Maleri- og især Kobberstikhandel. Han har rimeligvis faaet Billedet kort efter dets Udførelse.

Johan Georg Wagner,

f. i Meissen 1744 † 1766, Elev af sin Onkel C. W. E. Dietrich og af Jos. Roos. Hans Guachemalerier skaffede ham hurtigt et Navn, da Døden afbrød hans Bane i hans første Ungdom. Hans Billeder ere overmaade elskværdige og behandlede med fin Følelse, dog ere mange af dem med Tiden forandrede i Tonen i Retning af det Blaalige.

159. Hulvejen.

Paa Lærred. H. m. 0.236, Br. 0.368.

En Hulvej fører mellem Skovhøjder opad en Bakke forbi en Bondegaard tilvenstre i Billedet. Paa Bakken græsse Kjør. Bondegaarden omgives af en Kornager og et Skovparti. Lavtliggende fjerne Aaser afslutte Fjernsynet. I Hulvejen driver en Bonde sin Hest nedad Vejen.

Dahls Samling. Indkjøbt 1843.

160. Pendent til forrige Numer.

Paa Lærred. H. m. 0.235, Br. 0.37.

Landskab med Højder og Skovpartier. Flere Hulveje, af hvilke en taber sig i en dybereliggende Skov, over hvis Kroner man ser ud mod fjerne Bjerge. Paa Vejen sees en Mand med en Trillebør og en

Kvinde. Grupper af Kvæg paa Marken. Dahls Samling. Indkjøbt 1843.

Se Füssli I. pag. 703.

Johan Friedrich Alexander Thiele d. y.,

f. i Dresden 1747 † 1803, Elev af Hutin i Dresden og Roos i Wien, malede Landskaber ligesom sin Fader Johan Alexander Th., hvis Betydning han dog aldrig naaede.

161. Landskab.

Paa Lærred. H. m. 0.25, Br. 0.193.

Sign.:

Paa en Strækning tilhøjre store Træpartier, omkring i Mellem- og Forgrunden forskjellige Grupper af Mennesker og Dyr.

Afkjøbt Enkefru Ahrenfelt gjennem Landskabsmaler Frich d. 16 Dec. 1843. Billedet har vistnok tilhørt den bekjendte Holmske Samling paa Gimle ved Christianssand.

Jacob Wilhelm Mechau,

f. i Leipzig 1748 † 1808, Elev af Bernh. Rode og N. B. le Sueur. Han valgte efter sin Ankomst til Rom Claude Lorrain og I. P. Hackert til sine Mønstre. 1780 blev han Medlem af Academiet i sin Fødestad, slog sig senere ned i Dresden, blandt hvis Landskabsmalere han indtog en fremragende Plads. Man roste hans Billeder for Penselføringens Finhed og Delicatesse, for Friskhed og Mangfoldighed i Coloriten. Han udstyrede gjerne sine Landskaber med historisk, stundom bibelsk Staffage.

162. Abraham beværter de tre Engle.

Paa Lærred. H. m. 0.712, Br. 0.992.

Landskabsbillede. Paa en Eng er en Kvinde sysselsat med at lægge Vadsk paa Bleg. I Forgrunden tilvenstre et Hus, foran hvilket et stort Træ. Under dette sidde de tre Engle til Bords, opvartede af Abraham. I Døren sees Sara.

Billedet er et fuldstændigt Landskabsbillede med Genrestaffage, og kaldes ogsaa i den ældre Catalog: „Landskab. Under et Træ ved en Hytte sidde fire Personer om et dækket Bord.“ Mechaus Sædvane at give sine Landskaber historisk Staffage, gjør det imidlertid utvivlsomt, hvad han her har villet fremstille.

Prof. Dahls Samling. Indkjøbt 1846.

Johan Christian Klengel,

f. i Kesseldorf 1751 † i Dresden 9de December (ifølge Dahls Optegn.; ifølge Seubert 19de) 1824. Elev af C. W. E. Dietrich. Hans Fader var en fattig Landmand, han selv først i Bogbinderlære. 1790 kom han til Italien for at gjøre Studier. Her forsøgte han sig i Idealcompositioner, der dog aldrig ret lykkedes ham; hans rette Element var derimod en tro Gjengivelse af Naturen i Sachsens og Böhmens Skov- og Bjergegne samt idylliske Compositioner fra Korn- eller Høhøsten. Endelig blev han Professor ved Academiet i Dresden og var Prof. Dahls Formand i denne Stilling.

163. Italiensk Landskab.

Paa Træ. H. m. 0.164, Br. 0.23.

Sign.:

K

Ruiner paa en Højde. I Forgrunden ved Vandet en Kvæggruppe og en Hyrdinde, der klæder sig paa efter Badet. Prof. Dahls Samling. Indkjøbt 1840.

164. Italiensk Landskab. (Pendent til forrige Numer).

Paa Træ. H. m. 0.164, Br. 0.23.

Sign.:

Klengel

Udsigt over et fladt Landskab mod det Fjerne; i Forgrunden en Trægruppe, hvor mellem Buske en Panstatue rejser sig ved en rislende Bæk, og paa den modsatte Strand et Par unge Piger bade. Prof. Dahls Samling. Indkjøbt 1840.

165. Landskab i Tiberegnens Karakter.

Paa Træ. H. m. 0.373, Br. 0.46.

Sign.:

Klengel. f. 1784

En Flod med lave Bredder løber roligt gjennem Landskabet. Tilvenstre et Højdedrag. Over Floden gaar en Bro, og bag ved denne sees en gammel Taarnruin i Forgrunden. I det Fjerne flere Ruiner. I Forgrunden en Hyrdinde med to Faar og en Hund. I Mellemgrunden hinsides Floden en Hyrde med Kjør og Geder. Motivet ligner Partiet i Nærheden af Torre di Quinto (Prima porta) ved Tiberen, Nordvest for Rom, dog er det frit behandlet. Hvis det imidlertid er saa, at K. først kom til Italien 1790, maa denne Lighed enten bero paa en Tilfældighed eller paa Benyttelsen af en fremmed Studie. Signaturen staar paa en Sten tilhøjre i Billedet. Conf. Bugges Samling (Cat. no. 68); indkjøbt ved Auctionen 1837.

I Behandlingen af Træformerne mærker man Maner; derimod er Baggrunden og hele Billedets Tone smuk. Billedet skal tidligere have været i den danske Sangerinde Mad. Frydendahls Besiddelse, der skal have kjøbt eller faaet det — tilligemed et andet —

af Kunstneren under en Kunstrejse i Dresden. Seubert siger om alle vore tre Billeder, at de ere fra Kunstnerens bedste Tid.

Johan Heinrich Wilhelm Tischbein,

f 1751 i Hayna † 1829 i Eutin, var først Elev af sin Onkel Johan Heinr. T. i Cassel, copierede siden Wouwermann og Berghem med slaaende Sandhed og beskjæftigede sig ogsaa en Del med Portraiter. 1770 studerede han de gamle Mestere i Haag og Rotterdam. 1773 vendte han tilbage til Cassel, copierede og malede Dyrebilleder. 1777 malte han Portraiter i Berlin, og rejste 1779 til Rom, for at studere Antiken, der nu igjen var kommen til Hæders, og Raffael. 1787 fulgte han med Goethe til Neapel, hvor han 1789 blev Academiets Directør. Da Franskmændene occuperede Neapel, vendte han hjem til Cassel 1795 og malede her historiske Billeder. Endelig drog han 1808 til Eutin, hvor han malte en Mængde Portraiter og karakteristiske Dyrehoveder. Han har raderet 147 Blade, deriblandt 15 Dyrehoveder. Han har ogsaa skrevet en humoristisk Roman.

166. Tigerhoved.

Paa Lærred. H. m. 0.548, Br. 0.472.

Hovedet er i naturlig Størrelse, seet en face, bredt og kraftigt malet og meget livligt og udtryksfuldt. Billedet er skjænket Galeriet af Statsminister Due med Tillæg: „af en af Tischbeinerne.“ Er Hovedet virkelig af En af denne Kunstnerfamiljes talrige Medlemmer, kan der ikke være Tvivl om, at det tilhører Wilhelm T.

Marquard Wocher,

f. i Seckingen i Baden 1758 † i Basel 1825, Elev af sin Fader Tiberius W., udmærkede sig som Raderer og

Miniaturmaler. Hans Raderinger vare dels originale, dels efter Andres Tegninger. Man har raderede Schweizerdragter og Schweizerlandskaber fra hans Haand. Sin største Berømmelse vandt han dog ved sine delicat udførte Miniaturer ligesom ogsaa ved sit store Rundmaleri fra Thunersø. Skjønt de Arbejder, vi besidde af denne Mester, ere udførte i Emaljfarver, optage vi dem dog her overensstemmende med den ældre Katalogs Ordning.

167. Johanna af Aragonien.

H. m. 0.185, Br. 0.145.

Copie efter *Raffaels* Original i Louvre. Miniatur i Emaljefarver paa Elfenben.

Sign.:

NACH
RAPHAEL
COPIERT
VON
MWOCHER
BASEL.ANNO
1804

Siddende lader Fyrstinden den ene Haand hvile i Skjødet; den anden Haand løfter hun for at gribe i sin Pelskaabe. En rød Fløjelsdragt, foret med gul Atlas, omslutter hendes Lemmer; paa sit Hoved har hun en rød, perlesmykket Baret, der ikke skjuler, men fremhæver hendes blonde Haar. Hovedets lidt tvungne Holdning beror kanske paa den noget lange Hals. Baggrunden viser i smuk Anordning en Hal med et stort romansk Buevindue.

Paa Billedets Bagside staar følgende Indskrift „Das Bildniss der Prinzessin Johanna von Aragonien, Gemahlin Ferdinand 2ten, Königs von Neapel. Nach dem Originalgemälde von Raphael Sancio von Urbino.

Hoch 3 Schu 7 Zoll 6 Linien. Breit 3 Schu. Copiert mit Emailfarben auf Elfenbein von Marquard Wocher, Maler in Basel, A. 1804. Und Besitzer des Originals. Gegenwärtig aber verkauft an den Herren Grafen von Friess in Wien."

Medens Wocher selv — fra hvis Haand vistnok Indskriften hidrører — siger sig at have copieret Billedet fra en i hans Besiddelse værende Original i Basel, d. v. s. efter en Copie af Originalbilledet, som han har ejet og med Ejerens Svaghed anseet for Original, — siger derimod Seubert i Allg. Künstlerlex. (Stuttg. 1879): „Under sit Ophold i Paris copierede han nogle Billeder i Louvre, især deleshed Raffaels Johanna af Aragonien meget smukt i Miniatur." Da hin Indskrift paa Bagsiden af vort Billede i flere Dele er urigtig, hidsættes her om Originalbilledet i Louvre og den Kvinde, det fremstiller, Følgende:

Angaaende Fyrstinde Johanna af Aragonien er allerede Vasari paa Vildspor i sin „Giulio Romanos Levnet", naar han — efter ham Wocher og efter ham vore ældre Kataloger — kalder hende Kong Ferdinand II. af Neapels Dronning. Den for sin Skjønhed vidtberømte Dame var Datter af Ferdinand af Aragonien og formælet med Ascanio Colonna, Fyrste af Tagliacozzo og Hertug af Palliano, Conestabile af Neapel. Lige udmærket ved Skjønhed og Aand kaldtes hun af sin Samtid „la divina", og det forsikres, at 300 Digtere have stemt sine Harper til hendes Pris. Hun indvikledes i Huset Colonnas tragiske Skjæbne under Contrareformationen i Italien, og holdtes længe i et Slags mildt Fængsel, indtil det i Aaret 1556 under Pave Paul IV. (Caraffa) lykkedes hende at undfly til Neapel, hvor hun døde 1577 i høj Alder. For at vinde Franz I.s Gunst besluttede den bekjendte Cardinal Bibiena, der var pavelig Gesandt ved hans Hof og kjendte hans Kjærlighed baade til Kunsten og til den kvindelige Skjønhed, at bede Raffael Santi om at male

den berømte, da i hele Ungdommens Fylde straalende Skjønnes Portrait for Kongen. Raffael gik imidlertid ikke selv til Neapel, men lod en af sine Disciple tegne hendes Portrait og udførte Billedet i Rom efter denne Tegning. Muligens har Vasari Ret, naar han tilskriver Giulio Romano en stor Andel i Originalbilledet, der fra Franz I.s Tid har været fransk Stats- eller Kongeejendom og altsaa aldrig kan have været i Wochers Besiddelse. I Palazzo Doria i Rom findes en fri Copie efter Raffaels Billede, der i hele Anordningen stemmer med Originalen, medens Typen har faaet et Præg af Leonardos Kvindetypus, der gjør det troligt, at dette er udført af en eller anden af Leonardos Disciple. Originalen er malet paa Træ 3′ 8″ h. 3′ br. Vor Copie tilhørte Statsraad Sørensens Samling og indkjøbtes for Galeriet i November 1842.

168. Den hellige Maria Magdalena.

H. m. 0.11, Br. 0.09.

Copie efter *Guido Reni.* Miniatur i Emaljfarver paa Elfenben.

Den inden Malerkunsten ofte fremstillede Helgen (se no. 8) er her af den Bolognesiske Mester afbildet i ekstatisk Henrykkelse. Orig. i Pal Sciarra Rom (?).

Fra Statsraad Sørensens Samling. Indkjøbt i November 1842.

169. Mater Dolorosa.

H. m. 0.11, Br. 0.09.

Copie efter *Carlo Dolci.* Miniatur i Emaljfarver paa Elfenben.

Kunsten skjelner væsentligt mellem to Hovedsider af Madonnafremstillingen: Maria som den unge Moder med Barnet og Maria under Christi Lidelsesdage, navnlig under Korset. Disse sidste Fremstillinger kaldes

med et fælles Navn „Mater dolorosa“ (den sørgende Moder) efter den bekjendte gamle Hymne:

Stabat mater dolorosa
Subter crucem lacrymosa,
Dum pendebat filius.

Holdende den døde Kristi Legeme i Skjødet kaldes Mater Dolorosa „Pietá“. Medens Renaissanceblomstringen især var stor i sine ungdommelige Madonnaer, var det extatiske 17de Aarhundrede meget hengivet til Fremstillingen af Mater dolorosa, der gav Anledning til de af denne Skole saa yndede convulsiviske Fremstillinger. Vort Billede har tilhørt Statsraad Sørensens Samling og indkjøbtes i November 1842.

Christian Leberecht Vogel,

f. i Dresden 1759 † sammesteds 11te April 1816, Elev af Schenau. 1780 gik han paa en Kaldelse af Grev Solms til Wildenfels, og malte her mange Portraiter. Hans fortræffeligste Arbejde er sikkert det bekjendte Portrait af hans to Sønner, bladende i en Billedbog, i Dresdenergaleriet. Hans Oljebilleder udmærke sig ved Friskhed i Farven, hans Pasteller ved Kraft og Ynde. 1800 blev han Medlem af Dresdenerakademiet, 1814 Professor.

170. Børneportraiter.

Paa Lærred. H. m. 0.965, Br. 0.712.

To Børn lege med et tændt Lys, der staar foran dem paa Bordet.

Den nævnte Børnegruppe af Vogel i Dresdenergaleriet vakte almindelig Opmærksomhed og fremkaldte en Mængde Bestillinger af lignende Børneportraitgrupper. Rimeligvis er det en saadan, vi her har for os. Billedet er stærkt efterdunklet. Dahls Samling. Indkjøbt 1846.

Johanna Mariane Freystein,

f. i Leipzig 1760. Hendes Livsforholde ere os ubekjendte.

171. Tydsk Landskab.

Paa Lærred. H. m. 0.43, Br. 0.577.

I Skoven skimtes flere Huse, hvoraf et med et lidet Taarn, mellem Træerne. Tilhøjre Fjernsyn over den tildels skovbevoxede Slette til fjerne Bjerge. Lette Skyer paa den sommerlige Himmel.

Prof. Dahls Samling. Indkjøbt 1846.

Johan Erdmann Hummel,

f. i Cassel 1769 † 1852. Elev af Böttner, gik 1792 til Rom, hvor han især studerede Landskab, men tillige Antikerne og de store Renaissancemalere. Efter sin Tilbagekomst 1799 begav han sig 1800 til Berlin, ved hvis Academi han indførte Perspektivundervisningen, hvorfor han ogsaa her fik Ansættelse som Lærer i Perspektivlære 1809. Hans Billeder, dels Landskaber, dels Historie, dels Architektur, navnlig hans Aqvareller, udmærke sig ved en dygtig Colorit og — som man kan vente — et correct Perspectiv. Han har udgivet flere Arbejder over Perspektiv og Skyggelære, ligesom han har stukket flere af sine egne Compositioner i Kobber.

172. Landskab i Velsk-Tyrols Karakter.

Paa Lærred. H. m. 0.403, Br. 0.57.

Ved Foden af et Bjerg ligger i Billedets Mellemgrund en Landsby. Ved Landsbyen en Kirke og et gammelt Vagttaarn. Et Vand, ved hvis Bred en optrukken Baad, i Forgrunden. Tilhøjre en stærk Eg. Billedet, der tidligere kaldtes „Italiensk Landskab", viser Bygninger m. m., der ligesom Landskabet selv mere har Karakteren af Sydtyrol end af Italien. Billedet er 1870 afkjøbt Tegnelærer D. Arnesen.

I vort Aarhundrede har endelig den tydske Kunst atter taget et mægtigt Opsving. Den mere monumental-ideale Münchenerskole under **Peter von Cornelius** (f. 1783 † 1867) og den mere romantisk-coloristiske Düsseldorferskole under **Wilhelm v. Schadow** (f. 1789 † 1862) have her stillet sig i første Række. Men foruden disse Skoler har ved Siden af Dresden, hvis Skole i forrige Aarhundrede vi have fulgt i en Række Billeder, ogsaa Berlin, Weimar, Carlsruhe o. fl. St. udfoldet en rig Production.

Ligesom Prof. Dahls Forhold til Dresdenerskolen har forskaffet os en nogenlunde ordentlig Repræsentation af denne for det 18de Aarhundredes Vedkommende, saaledes er det paa Grund af det nære Forhold, hvori fra 1837—1862 den norske Kunst stod — og tildels fremdeles staar — til Düsseldorferskolen, gjennem Tidemand og Gude, alene denne, der er bleven repræsenteret i Museet. Kun to Mestere ere optagne, der ikke tilhøre Düsseldorf. Disse Kunstnere ere:

Otto Wagner,

f. i Torgau 1803 † i Dresden 1861. Han var Elev af Theatermaler Jentzsch, berejste Sydtyskland og Italien og gjorde der talrige Studier. En tiltrækkende poetisk Opfatning og en livfuld Farvetone karakteriserer hans Landskaber. Han er ogsaa optraadt som Raderer og Lithograf.

173. Tiberøen og Ponte Rotto i Rom.

Paa Lærred. H. m. 1.08, Br. 1.695.

Sign.:

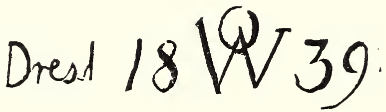

Vort Billede er taget fra den østre Tiberbred lige ved Mundingen af Cloaca maxica. Foran os ligger Ruinen af den antike Bro Pons Palatinus, den nu s.

k. ponte rotto, og midt foran ligger Tiberøen, Isola di San Bartolomeo, der er formet som et Skib, hvis Forstavn vender mod os, — med Kirken og Klostret San Bartolomeo. Tilventre ser man en Del af den højre, vestre Tiberbred, det s. k. Trastevere. Mellem dette Parti og Øen viser sig i Mellemgrunden den antike Pons Cestius, nu Ponte San Bartolomeo, der forbinder Øen med Trastevere. Over Trastevere hæver Janiculushøjden sig. Mellem Øen og den venstre, østre Tiberbred tilhøjre i Billedet ser man Ponte quattro capi, den antike Pons Fabricius. Bag denne ser man Jødekvarteret Ghetto, og bag dette hæver Kirken San Carlo a Catinari sin Kuppel. Et Kystfartøj, af hvilket der læsses Korn ind i Magazinerne, ligger ved Stranden. I dets Agterspeil læses Signaturen.

Billedet har tilhørt Prof. Dahls Samling og er indkjøbt for Galeriet 1843.

Herman Kauffmann,

f. i Hamburg 1808, Elev af Hardorff i Hamburg og af Müncheneraкademiet. Han kom 1827 til München, besøgte Akademiet til 1833, gjorde saa Studierejser i Tyrol og Oberbayern, hvorpaa han vendte tilbage til Hamburg. 1843 besøgte han Norge (se min Adolf Tidemand I. pag. 184). Han maler navnlig Vinterbilleder, men ogsaa Genre i Landskabsomgivelse. En fin Opfatning af det Maleriske i Naturen forbinder sig hos ham med en ikke altid klar Colorit.

174. Postvognen.

Paa Lærred. H. m. 0.33, Br. 0.422.

Sign.:

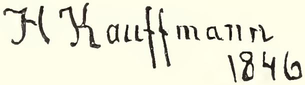

En Postvogn kommer kjørende henad en sandet Landevej, betlende Børn løbe ved Siden af Vognen.
Billedet er en Gave af Stiftsoverretsassessor H. Krog 1863.

Düsseldorferskolen, der har sit Centrum i det 1819 organiserede, oprindelig i forrige Aarhundrede stiftede Kunstakademi, grundlagdes i sin nuværende Form ved Wilh. v. Schadows Kaldelse til Akademiets Direktør, hvilken Stilling han tiltraadte 1825. Schadow var en varm Tilhænger af det umiddelbare Naturstudium, og Coloriten var ham en Hovedsag hos Maleren. Naturen og Modellen skulde ifølge hans Mening ikke blot være et Correktiv for det i Aanden Anskuede og ud af Fantasien Skabte, men ubetinget Forbillede ligefra et Værks Opstaaen til dets Afslutning. Fantasien skulde kun spille en Naturen forklarende Rolle, Antiken og Renaissancen kun virke som store Forbilleder derved, at de lære os, hvorledes man skal se Naturen. Saaledes bleve Venetianerne de Forbilleder i coloristisk Henseende, som Schadow anbefalede sine Disciple, skjønt Düsseldorf aldrig opnaaede at blive nogen Coloristskole. Fra Berlin medførte Schadow en Række dygtige Elever: Hildebrandt (Tidemands Lærer), J. Hübner, Köhler, Carl Sohn og Lessing, de Mænd, der senere dannede Skolens Støttepunkter.

Carl Ferdinand Sohn,

f. i Berlin 10de December 1805 † i Köln 25de November 1867, Elev af W. Schadow, hvem han som ovenfor sagt fulgte fra Berlin til Düsseldorf 1826. Efter herfra at have besøgt Nederlandene, hvor han fandt rig Næring for sin romantiske Retning, gik han 1830 til Italien. Allerede tidligere var hans sjeldne Talent for Fremstillingen af det nøgne Menneskelegeme — dette Kunstnerens Conditio sine qva non — fremtraadt i hans „Hylas Rov“ (1829). Nu blev Tizians Colorit hans Forbillede, og Sohns harmoniske Farvebehandling og uovertræffelige Elegants gjorde ham snart til en af Tidens mest søgte Fremstillere af den

kvindelige Skjønhed. Dog kunne hans ypperlige Dameportraiter ikke frikjendes for en vis Forskjønnelseslyst, om denne end ikke overalt virker saa forstyrrende paa den karakteristiske Opfatning, som man paa Forhaand skulde tro. Fra 1832 Lærer ved Akademiet har han udfoldet en overordentlig rig Lærervirksomhed; næsten alle Düsseldorferkunstnere, der have besøgt Akademiet, have længere eller kortere Tid været hans Elever, og Skolen havde væsentlig ham at takke for den fortrinlige Teknik, der — ialfald seet fra hin Tids Standpunkt — længe udmærkede den. 1838 blev han Professor. Hans berømteste Billede er „de to Leonorer“ Sohn tilhørte, hvor han gik udenfor Portraitet (Loreley, Romeo og Julie etc.) væsentlig den ældre contemplativ-lyriske Romantik, der udmærkede Skolen i dens ældste Fase: thi Figurernes fine Skjønhed og Farvernes bløde Smeltning fordrede stille Situationer for at komme til sin Ret, og i denne lyriske Retning indsneg sig stundom noget tomt sødligt i Udtrykket.

175. Tasso og de to Leonorer.

Paa Lærred. H. m. 1.06, Br. 1.582.

Sign.:

En ung Mand spiller Cithar for to Damer, af hvilke den ene, en fyldig, blomstrende Blondine med gulrødt Haar og i en guldskimrende Dragt, sidder ved hans Side og holder en rød Rose i Haanden — medens en mørk Brunette med en Laurbærkrans om Panden staar stille bagved dem. Baggrunden dannes af et italiensk Landskab med Udsigt til Havet. Knæstykke. Figurerne i naturlig Størrelse.

Billedet kaldtes ved sin Hidkomst som ovenfor an-

givet. Hvorfor Navnet er forsvundet fra senere Cataloger, ved jeg ikke, rimeligvis fordi i Goethes „Tasso“ ingen tilsvarende Situation findes, medens „de to Leonorer“ synlig knytter sig til 1ste Acts 1ste Scene af dette Drama. — Imidlertid hindrer hin Omstændighed ingenlunde, at Maleren kan have tænkt sig en saadan Situation i Forbindelse med sit Verk „de to Leonorer“.

Den samme Modsætning, der havde lokket Sohn i Fremstillingen af „de to Leonorer“, malet for Berlins Kunstverein: Modsætningen mellem en blond og en brunet kvindelig Skjønhed, gjentog han i vort Billede, der er malet senere end hint, idet han til de to kvindelige Skjønheders Kontrast endnu føjede en ny, idet han mod den kvindelige Skjønhed stillede en mandlig.

Den berømte italienske Digter Torqvato Tasso (f. 1544 † 1596), Forfatteren af „det befriede Jerusalem“ opholdt sig i længere Tid ved Alfonso 2 af Estes Hof i Ferrara, hvor de to skjønne og aandfulde Prinsesser Lucrezia og Leonora, Hertugens Søstre, vare begejstret optagne af den unge smukke Digter, der skal have elsket den Sidstnævnte. Ifølge Goethes Digt er den anden Leonora, der færdes ved samme Hof: Leonore Sanvitale, Grevinde af Scandiano, og Scenen for vort Billede er under denne Forudsætning Lystslottet Belriguardo, som Maleren har skjænket en rig Udsigt over Adriaterhavet. Navnet Tasso for Citharspilleren er ganske vilkaarligt, da ingen Portraitlighed er tilsigtet.

Billedet er indkjøbt til Galeriet directe fra Kunstneren 1849.

Carl Friedrich Lessing,

f. i Breslau 15de Februar 1808 † i Carlsruhe den 5te Juni 1880. Ogsaa han var som nævnt en af de Disciple, der fulgte Schadow fra Berlin til Düsseldorf i 1826. Til en Begyndelse var Lessing her en af de ivrigste lyriske Romantikere, hvis „sørgende Kongepar“ ved Siden af

Bendemanns „sørgende Jøder“, flere „sørgende Marier“ &c. gav Ad. Schrødter Anledning til hans bidende Satire: „den sørgende Garver“. Lessings kraftige og sunde Natur rystede dog — trods den Beundring hans lyrisk-contemplative Billeder havde vakt i vide Kredse — snart Melancholien af sig og fandt i Stofferne fra Hohenstaufertiden og Hussiternes Reformationsbevægelser, Motiver, der stemte fortræffeligt med hans for Aandsfrihed og Fædreland varmtfølende Sind. Berømt er især hans „Hussiterprædiken“ i Städelsche Institut i Frankfurt (1836). Fra nu af fik han en umaadelig Indflydelse paa hele den yngre Düsseldorferskole; hans Retning blev altbeherskende, saameget mere som han samtidigt optraadte med fortrinlige Landskaber, et Felt, som han beherskede med samme Sikkerhed som det historiske Maleri. Ofte forbandt han begge Kunstarter i samme Billede i Verker, der ligesaameget ere historiske Billeder i Landskabsomgivelse som Landskabsbilleder med historisk Staffage. I 1858 kaldtes Lessing til Carlsruhe som Galeridirectør. Ogsaa hans seneste stilistiske Landskaber udmærke sig ved storslagen Opfatning; fra sin oprindelige romantiske Retning vandt han stadigt mere frem til skarp Karakteristik og klar Natursandhed.

176. Landskab fra Rhinegnene.

Paa Lærred. H. m. 0.615, Br. 0.875.

Sign.:

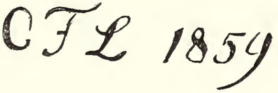

Fra en Højde, hvor tilvenstre en Bondegaard titter frem mellem Træerne, ser man over et Bakkelandskab ud over en stor, af en Flod gjennemskaaren Slette mod fjerne, lave Højdedrag, over hvilke et Regnvejr bryder løs paa den af mørke Skyer med rødlig Kant

hist og her dækkede grønlig-klare Aftenhimmel. Paa Vejen i Forgrunden drager en Bondevogn ind i Landskabet. Det er saavidt jeg ved sjeldent at se Landskabsbilleder af Lessing med saa lidet Staffage som dette. Desto mere uforstyrret faar da den pragtfulde Aftenluftstemning komme til sin Ret. Billedet er indkjøbt direkte fra Kunstneren 1860.

Medens ved Siden af den lyriske Retning et religiøst s. k. nazarensk Element. som dog ikke er repræsenteret i Museet, gjorde sig gjældende gjennem Deger, Brødrene Müller o. fl. indtraadte den næste Fase i den Düsseldorfske Kunsts Udvikling, idet en noget yngre Generation af Malere med stærk Sans for en stemningsrig og sjælfuld Fremstilling af det Liv, som umiddelbart omgav dem i Folket, brød Vej for det moderne Folkelivsbillede, der kan siges at have sin Arne i Düsseldorferskolen. Denne Retning, til hvilken ogsaa vor Landsmand Tidemand sluttede sig som en af dens Koryfæer, repræsenteredes for øvrigt af Mænd som Ritter, J. Becker, Carl Hübner og Geselschap under Anførsel af Rudolf Jordan, Skolens første Banebryder.

Rudolf Jordan,

f. i Berlin 1810, kom 1833 som Elev til Düsseldorferacademiet, men kunde allerede Aaret efter udstille det Billede, der brød Banen for hele det moderne Folkelivsbillede: „Frieriet paa Helgoland“ kjendt gjennem en Uendelighed af Mangfoldiggjørelser. Han henter sine Motiver fra Livet blandt Fiskere og Lodser ved den tydske og hollandske Nordsøkyst og leverer yderst tiltalende og morsomme Karakterbilleder af disse kraftige Amfibiers Liv og Færden. En henrivende Naivitet og en elskværdig Hjertelighed hviler over alle hans Frembringelser, der har øvet den stærkeste Indflydelse baade directe og indirekte paa den yngre Generation af Kunstnere. — Blandt nordiske

Malere er den fortræffelige Ferd. Fagerlin, stundom Carl Lorch paavirket af hans Fremstillingsmaade.

177. Husandagt i en Sømandsstue.

Paa Lærred. H. m. 0.668, Br. 0.563.

Sign.:

Det er Søndagsstilhed og Sommerdag — Solen steger varmt udenfor og kaster ogsaa sit Lys ind i Stuen. Den gamle Fisker har taget Postillen og sat sig ned ved sin Hustros Side for at læse en Prædiken for hende. Den gamle Søulk er neppe nogen god Forelæser; hans ensformige Læsning og Solskinnet og Varmen, Alt i Forening har overlistet Mutter, og uden at hun ved, hvorledes det er gaaet til, er hun sovnet ind. Fatter mærker Intet, men læser højtideligt videre. Endelig har hun formodentlig givet Lyd — ialfald aander hun saa tungt, at han er bleven opmærksom, og nu lægger han uden Ahnelse om den Andel, han selv har i hendes Synd, halvt højtideligt-bebrejdende, halvt skjælmskskadefro sin Haand lemfældig paa hendes Arm og siger: „Mutter! vaagn! Du maa ikke sove over Guds Ord!“ Og i næste Øjeblik rokker den skikkelige Gamle paa sig og siger: „Gud forlade mig! jeg tror jeg faldt i Tanker.“ En Sammenligning med de gamle hollandske Genrebilleder ligger nær. Jordan naar dem neppe med Hensyn til Anvendelsen af de maleriske Midler, derimod er der hos ham kommet et Element til, som vi ikke ofte finder hos dem: det er den fortællende Humor, der bedst karakteriseres ved det tydske Ord: „det Gemytlige“, og som i saa rigt Maal udmærker alle hans Arbejder. Billedet er indkjøbt for Galeriet 1851 ikke direkte fra Kunstneren, men fra Copist H. Hals, i hvis Besiddelse Billedet var.

Eduard Geselschap,

f. 22de Marts 1814 i Amsterdam † 1878 i Düsseldorf, Elev af Schadow, begyndte som Genremaler i den romantisk-lyriske Retning, fortsatte som Historiemaler uden særdeles Held, men fandt sin egentlige Storhed som den hjertelige og tækkelige Fremstiller af Børnenes Liv og idetheletaget af Familiens indre Liv gjennem en Række elskværdige Billeder, der alle ere opstaaede efter 1849. De udmærke sig alle ved en fin Gjennemførelse, en god Colorit og et fortræffeligt, men noget for ofte anvendt og derfor ensformigt Lampelys.

178. En Julemorgen.

Paa Lærred. H. m. 0.462, Br. 0.552.

Sign.:

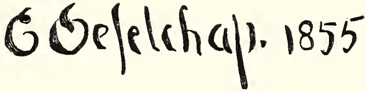

Billedet burde sikkert egentlig hede: „En Fødselsdagsmorgen". Det er endnu mørkt, men Fader og Moder er oppe og have tændt Lampen foran Børnenes Seng paa det lille Bord, som de have fyldt med Gaver, medens de skjulte bag Gardinet oppebie det Øjeblik da Børnene vaagne og se den nye Herlighed. Den lille Pige sætter sig op i Sengen, den glade Overraskelse taler ud af hele hendes lille Skikkelse, de søvndrukne Øjne spærres vidt op og et glædestraalende Smil udbreder sig over det lille Ansigt ved hvad hun ser. Den yngre Søster indenfor i Sengen vaagner da ogsaa for at tage Del i Glæden. Man ser gjennem den aabne Dør bag Forældrene ind i den med Malerier og andre Kunstgjenstande fyldte Dagligstue. Billedet, der er en fortræffelig Repræsentation for Malerens allerelskværdigste Side, er indkjøbt for Galeriet 1855.

Carl Wilhelm Hübner,

f. i Kønigsberg den 17de Juni 1814 † 1ste December 1879 i Düsseldorf, Elev af Schadow og Sohn. Stærkt greben af de sociale Misforhold, der bragte Europa i Gjæring i Aarene før Februarrevolutionen i 1848, anvendte Hübner sit betydelige Talent til en Række gribende, men stærkt tendentiøse Billeder af Proletariatets Liv, den Fattiges Undertrykkelse o. s. v. Billedernes Karakter fremgaar bedst af deres Titler: „De schlesiske Væverе“ — fremkaldt af Hungersnøden Schlesien i 1840iaarene — „Jagtretten“, „Udpantningen“ o. s. v. Hans varmtfølende, uroligt higende Sind synes imidlertid at have følt sig grundigt skuffet ved Frihedsbevægelserne i 1848; thi dybt greben af Misstemning over, hvor lidet dens Resultater formaaede at afhjælpe de Onder, hvis Forsvinden han af disse havde haabet, vendte han sig næsten ganske bort fra de Emner, der tidligere havde sysselsat ham, til saadanne af mere almindelig Natur. Men her førte hans melancholske Grundstemning ham ikke sjelden over i det Sentimentale, og skjønt altid godt componerede og friskt malede vare hans senere Billeder sædvanlig for flygtige i Udførelse og Tegning. En Rejse i Nordamerica 1874—75 befriede ham for denne tungsindige Stemning og han syntes atter at skulle løfte sig til ny og frisk Produktion, da Døden bortrev ham.

179. Tydske Udvandrere besøge før Afreisen sine Kjæres Grave.

Paa Lærred. H. m. 1.246, Br. 1.61.

Sign.:

Carl Hübner Dusseldorf. 1846

Lithograferet af *Wildt.*

Den lille Familie, Fader, Datter og Søn staa —

sandsynligvis — ved Hustroens og Moderens Grav. Gribende er navnlig Datterens Sorg fremstillet: det forgrædte Ansigt sørger ikke blot over at tage Afsked fra Graven, men ogsaa over Afskeden fra alle de hjemlige Forholde. Indkjøbt for Galeriet 1846.

Ved Siden af det i Düsseldorf stærkt udviklede Genremaleri dannede sig ogsaa snart en Landskabsskole under Ledning af den stilistisk-ideale J. W. Schirmer og den realistisk-kraftige Andreas Achenbach, en Skole i hvilken Gude og gjennem ham næsten hele den nyere norske Landskabsskole er uddannet.

Andreas Achenbach,

f. i Cassel 29de Septbr. 1815, Elev af J. W. Schirmer. Han gjorde i sin Ungdom talrige Studierejser i Rusland, Holland, England, Sverige og Norge, senere (1843 og 1873) ogsaa i Italien. Med samme eminente Dygtighed forstaar han at skildre Nordens vilde og mægtige som Sydens milde og prægtige Natur — navnlig Kysten og Havet. Hans ofte stærkt bevægede Skildringer ere altid fulde af Liv og Stemning. I senere Aar er han begyndt at hælde noget over til det moderne franske Landskabsmaleries Retning. Sine betydeligste Motiver har han hentet fra Nord- og Vesthollands Kyster; ogsaa fra Norges Vestkyst har han leveret fortrinlige Skildringer. For vor norske Kunst har han speciel Betydning som Gudes Lærer.

180. Strand ved Scheveningen.

Paa Lærred. H. m. 0.41, Br. 0.57.

Sign.:

A. Achenbach 1850

En Times Gang vest for Haag ligger Strandstedet Scheveningen, der har afgivet Stoffet for saamange Kystmaleres Billeder. Den høje, gulsandede Strand med Villaer og Vagttaarne paa Højden, med Skibe inde paa Sanden og ude paa Dybet og med en frisk og malerisk Fiskerbefolkning lokker stadigt en Mængde Malere did. Vort Billede viser os den sandige Strand opfyldt med Mennesker, Fiskere og Fiskehandlere i Nærheden af et Fiskefartøj; over dem ruger en mørk Himmel, brændende i Horizonten, hvor Solen vil trænge igjennem. Biledet er indkjøbt for Galeriet 1855.

181. Uvejr paa Kysten.

Paa Træ. H. m. 0.58, Br. 0.665.

Sign.:

Himlen er fyldt af mørke Uvejrsskyer. Et Vagttaarn paa Kysten staar lysende hvidt mod den dunkle Himmel. Et Skib nærmer sig forsigtigt den farlige Kyst under den frembrydende Storm.

Gave af Stiftsoverretsassessor H. Krog 1863.

August Wilhelm Leu,

efter den sædvanligste Opgave født i Kønigsberg 1819; Elev af J. W. Schirmer 1840—1844. (Wiegmann: die kön. Kunstacademie zu Düsseldorf. Ifølge Seubert er han født i Münster i Westphalen). 1843 og 1847 berejste han Norge, 1852 Schweiz og Tyrol. Han har malet en saa stor Mængde norske Landskaber, at han stundom endog af tydske Forfattere ansees for at være en norsk Maler og sammenstilles med Gude, hvem han dog aldrig naar i frisk og original Opfatning af den norske Natur. Imidlertid har hans Billeder store Fortjenester med Hen-

syn til en afrundet og dog fri Composition, og har ikke været uden Indflydelse ogsaa paa norske Maleres Opfatning af Fædrelandets Natursituationer.

182. Norsk Landskab med en Fos.

Paa Lærred. H. m. 1.11, Br. 0.95.

Sign.:

Landskabets hele Karakter og Fossen selv erindrer om Rjukand. Fra Plateauet i Baggrunden styrter Fossen mellem Naaleskovens Træer lodret ned i Skovdybet, hvor dens nedre Del skjules; men den kommer frem igjen som Elv i Forgrunden af Billedet, hvor den skummer friskt ned mellem de vilde Klippestykker. Lette Skyer lægge sig ned i Fjeldene. Indkjøbt for Galeriet 1849.

Oswald Achenbach,

f. i Düsseldorf d. 2den Februar 1827, Elev af sin Broder Andreas A. Han fortsatte sin Uddannelse ved Rejser i Bayern, Schweiz og Italien. Især fra dette sidste Land har han hentet sine Motiver, der ere af en mere ideal og effektfuld Karakter end Broderens, men mindre karakterfulde og gjennemførte. Det varme, farveglødende i den italienske Natur kan han ofte gjengive med overraskende Sandhed og Styrke. 1863—1872 var han Professor ved Düsseldorferacademiet.

183. Italiensk Landskab.

Paa Lærred. H. 0.703 m., Br. 0.888.

Sign.:

Osw. Achenbach 1853

Der hviler en tung, dirrende Sciroccoluft over Landskabet. Solen brænder hed paa den brede Sandbakke, opad hvilken en Franciscanermunk slæber sin Tiggerpose op imod Klostret, der vinker paa den skovbevoxede Højde. Nedenfor sees den romerske Campagne, der glittrer i svage Omrids gjennem den disige Luft. Billedet, der i sin Tid indkjøbtes af Christiania Kunstforening og der bortloddedes, er afkjøbt Medicinaldirektør Dahl 1871.

Adolf Seel,

f. i Wiesbaden 1829, Elev af Düsseldorferacademiet 1844—1851. Senere studerede han et Aar i Paris, derpaa i Italien, navnlig i Venedig, 1864—1865. Han maler aandfuldt behandlede, godt tegnede og farveprægtige Architekturer med gediegen Staffage. I senere Aar har han ogsaa besøgt Spanien og Orienten.

184. Korsgang ved en gothisk Klosterkirke.

Paa Træ. H. m. 0.328. Br. 0.263.

Sign.:

A Seel 1861

En ældre og en yngre Kvinde komme gaaende nedad Korsgangen ud fra Kirken. Gjennem Korsgangens høje Buer ser man ud i den løvrige Klostergaard. Afkjøbt Christiania Kunstforening Marts 1870.

V. Franske Mestere.

Den franske Malerkunst fik sin første større Impuls gjennem Franz 1stes gjentagne Bestræbelser for at indkalde italienske Kunstnere til Frankrige som Leonardo da Vinci, Benvenuto Cellini og Primaticcio, som arbejdede i Fontainebleau og der skabte den s. k. Fontainebleauskole; imidlertid vilde denne fremmede Plante ikke ret slaa Rod i den franske Jord, og først i det 17de Aarhundrede, navnlig i Ludvig XIII.s og XIV.s Tid fremkaldes gjennem Vouet, Nicolas Poussin, Claude Lorrain, Charles le Brun o. a. en fransk Efterblomstring af Renaissancen. Vort Museum har imidlertid kun nogle faa ubetydelige Billeder af denne Skole at opvise.

Moïse Valentin,

f. i Coulomniers 1601 (1600) † i Rom 1634 (1632), Elev af Simon Vouet, har egentlig aldrig hedt Moïse, der er fremkommet ved en Misforstaaelse af Mosu, d. e. Monsieur. Hans virkelige Navn skal have været Jean Rasset, men han skal have betegnet sine Billeder med sin Faders, Valentins, Navn. Fra Vouets Skole gik han til Rom, hvor han efterlignede Caravaggio og Nicolas Poussin. Naturen studerede han i Kneiper og Ziguenerlejre, hvor han med samme naturalistiske Glæde gjengav det Skjønne og det Hæslige. Hans Protektor, Cardinal Barberini, skaffede ham en Bestilling for Peterskirken: St. Processus' og Martinians Martyrium, der blev lagt i Mosaik for Kirken ligesom Raffaels Transfiguration, Domenichinos St. Hieronymi Communion og andre Mesterverker, medens Originalen opbevaredes og endnu findes i Qvirinalet. Ialmindelighed udmærke hans Billeder sig ved sikker Tegning,

frit og naturligt Udtryk samt en kraftig Pensel, men aldrig ved store Tanker.

185. Portrait, angivelig af Claude Lorrain.

Paa Lærred. H. m. 0.767, Br. 0.61.

Halvfigur af en yngre Mand, sysselsat med Tegning, bag ham ser man ud i et Landskab. Billedet ligner fuldkommen Moïse Valentins Maade at male paa; at det er et Originalbillede og ingen Copie er hævet over enhver Tvivl. Det har ogsaa længe været anseet for en ægte Moïse Valentin, siger Thomsen i sin Promemoria. En Paaskrift paa Billedet siger os, at Portraitet fremstiller den berømte Landskabsmaler Claude Lorrain. Denne Mening kan jo vistnok paa den ene Side simpelthen være fremkaldt af, at Billedet øjensynligt viser os en tegnende Kunstner og at Landskabet i Baggrunden derhos antyder en Landskabsmaler; men er Billedet virkelig en ægte Moïse — som det er al Grund til at tro — da er der intet Usandsynligt i, at saa virkelig er Tilfældet, thi de vare Landsmænd og Aarsbørn (Claude var født 1600 † 1682) og maa have tilbragt flere Aar, sandsynligvis fra 1627—1634 (32) sammen i Rom, hvor de to Poussiner og Claude Lorrain omgikkes meget venskabeligt med en Kreds af Landsmænd. Billedet fremstiller ogsaa virkelig en Mand paa omkring 30 Aar, hvilket netop passer paa denne Tid, thi ved Valentins Død var Claude 32 eller 34 Aar gammel. Billedet er som alle Valentins Arbejder frit, naturligt og sikkert, men uden egentlig højere Opfatning af det vistnok interessante Hoved, han havde for sig. Billedet har tilhørt Conf. Bugges Samling. Indkjøbt ved Auctionen 1837.

Gaspard Dughet, kaldet Poussin,

Gaspard Dughet var f. i Rom 1613 † sammesteds 1675, Elev af sin Fætter og Svoger Historie- og Land-

skabsmaleren Nicolas Poussin, hvis Tilnavn gik over paa ham. Han vælger sine Landskabsmotiver hovedsagelig fra Roms Omegn og forstaar altid at finde et fordelagtigt Standpunkt, fra hvilket Linjerne gjøre sig smukt gjældende, medens Lys og Skygger fordele sig sikkert og i store, hinanden fremhævende Masser. Heri gjenkjende vi den ældre Poussins Skole ligesom i de ædelt og stort opfattede Former, han skildrer. Han staar saaledes som Hovedrepræsentanten for det af Annibale Caracci udviklede ideale Landskabsmaleri ved Siden af den ældre Poussin og Claude Lorrain. Hovedvægten er hos dem lagt paa Linjeskjønheden og Lysfordelingen, medens som Modsætning dertil Ruysdals (se no. 233 og 234) og Everdingens hollandske Skole udviklede det romantiske Landskabsmaleri med Stemningen og Farvevirkningen som Hovedmaal. Størst er Poussin, naar han viser os Elementerne i Oprør i vildtlidenskabelige Naturscener, men ogsaa de rolige Landskaber ved han at afvinde en alvorlig og stor Stemning. Tallet af hans Værker er meget stort — de findes i en Mængde Galerier — da han arbejdede med stor Lethed. Men desværre ere hans Oljebilleder stærkt efterdunklede, medens hans — forøvrigt meget ødelagte — Freskobilleder i San Martino ai Monti og hans Limfarvebilleder i Palazzo Doria i Rom have bevaret sin oprindelige Friskhed i Farven.

186. Italiensk Landskab.

Paa Lærred. H. m. 0.21, Br. 0.325.

Ved en Sø i Mellemgrunden ser man nogle gamle Mure. Horizonten begrændses af de fjerne, blaa Bjerge. Billedet fandtes ifølge en Indskrift paa Bagsiden i Comte Colonias Samling (Cabinet du Comte Colonia) under Navnet G. Poussin, og er selv om det kun skulde være, hvad jeg anser det for, et Skolebillede, dog et Verk, der ret godt illustrerer, hvad vi ovenfor have antydet om hans Stil. Billedet er indkjøbt i Stockholm 1843.

Charles de la Fosse,

f, i Paris 1636 † 1716, Elev af Chauveau og Charles le Brun, fra hvis Atelier han 1658 begav sig til Rom, hvor han studerede Raffael og endog copierede Messen i Bolsena i Stanzerne. Senere studerede han tre Aar i Venedig. Efter sin Tilbagekomst malede han en Mængde Freskobilleder i Paris, Versailles og Meudon. Han indtog efter hverandre en Mængde fremragende Stillinger i Paris: 1673 blev han Medlem, 1674 Professor, 1699 Direktør, 1702 Rector og 1715 Kantsler ved og for Kunstacademiet. Hans berømteste Arbejde turde være Freskerne i Saint Eustache og de i hans senere Aar udførte Fresker i Invalidedômens Kuppel. Hans fleste Oljebilleder findes i Louvre.

187. Achilles blandt Lykomedes' Døttre.

Paa Lærred. H. m. 0.79, Br. 0.975.

Midt i Kredsen af Lycomedes' Døttre, men paa en noget ophøjet Plads, sidder den kvindeklædte, turbansmykkede Achilles, støttende sig til et straalende Skjold, medens Kvinderne glæde sig ved de skjænkede Smykker, Perlebaand &c. En Kriger rækker Achilles Hjelm og Spyd, medens Odysseus tilhøjre i Billedet, holdende et Spejl i Haanden, fortsætter Gavernes Uddeling, mens han spejder efter Achilles.

Achilles, Peleus og Nereiden Thetis' Søn, var, ifølge et efterhomerisk græsk Sagn, af Guderne bestemt til en tidlig Død i Kampen, men ogsaa til Udødelighedens Hæder i Slægternes Erindring. Da den Trojanske Krig truede med at udbryde, skjulte derfor den bekymrede Moder, der kjendte Gudernes Raad, og vidste, at han ikke skulde vende levende tilbage fra Krigen, sin unge Søn for Odysseus, der søgte hans Bistand for Toget, idet hun sendte ham til Øen Skyros og lod ham opdrage i Kvindedragt mellem Kong Lykomedes' Døttre. Odysseus havde imidlertid faaet

nys om, at han fandtes mellem disse, og for nu at opdage, hvo af dem der var Achilles, lod han en Mængde Gaver af den Art, der plejer at glæde unge Kvinder, bringe til Kvindekamret i Lykomedes' Palads, men blandt alle disse Gaver befandt sig ogsaa Hjelm, Skjold og Landse. Mens de unge Piger nu Alle valgte de kostbare Smykker, greb den unge Helt begejstret efter Krigerens Vaabenstykker og den listige Odysseus opdagede saaledes, hvo han var og medtog ham til den Strid, der vel bragte ham Døden, men ogsaa skjænkede ham en Homer til at udødeliggjøre ham i Sangen. — Billedets Composition er stort anlagt, men stærkt beregnet paa en vis Theatereffect: Grupperne ere opstillede paa den virksomste, men ikke just paa den naturligste Maade, Tegningen er noget stiv og spredt — og uden dybere Naturstudium, og hans Colorit mere blomstrende end sand. Billedet er 7de Aug. 1837 indkjøbt fra Generalkrigskommissær Holms Samling paa Gimle ved Christianssand.

Antoine Coypel,

f. i Paris 1661 † sammesteds 1722, Elev af sin Fader Noël Coypel kom i sit 11te Aar til Rom og gjorde her, støttet ved lykkelige Naturanlæg, gjennem Studiet af Raffael og Michelagniolo saa store Fremskridt, at han før sit 14de Aar vandt en Pris i Academia di San Luca. Fjorten Aar gammel vendte han tilbage til Paris og malede nu en Mængde Billeder, der i hans 20de Aar foranledigede hans Optagelse i Academiet, hvor han 3 Aar efter, 1684 blev Professor. 1709 malede han Kuppelen i Capellet i Versailles, 1712 blev han Directør for de kongl. Malerisamlinger, 1714 Kunstacademiets Directør, 1716 Hofmaler, 1717 blev han adlet. Hans Talent var betydeligt, men han hyldede fuldstændigt den tomme og overfladiske Moderetning, der blev herskende under Ludvig

XIV, hans Elegance blev Zirlighed, hans Ynde søgt og theatralsk. Louvre besidder hans betydeligste Billeder.

188. Zeus som Barn blandt Nymfer og Kureter.

Paa Lærred. H. m. 0.785, B. 0.623.

Nymferne med Geden Amalthea omringe det nyfødte Barn, medens En af Kureterne larmer i Billedets Baggrund.

Kronos fortærede sine egne Børn, men hans Hustro, Rhea, gav ham istedetfor den Nyfødte en Sten at sluge, og skjulte Barnet hos Nymferne Adrastea og Ida paa Bjerget Dikte paa Kreta. En Ged, Amalthea, tjente ham her som Amme og Bierne skjænkede ham sin Honning. Men for at Barnets Skrig ikke skulde vække Faderens Mistanke, maatte Rheas præstelige Tjenere, Kureterne, bevæbnet med Skjold og Sværd, under Opførelsen af krigerske Danse ved sin Vaabenlarm overdøve Barnets Stemme. Saaledes opvoxede efter Mythen Gudernes Fader. Billedet har tilhørt Prof. Dahls Samling. Indkjøbt 1846.

Charles Hutin,

f. i Paris 1715 † i Dresden 1776, Elev af François le Moine, gik 21 Aar gammel som det franske Academies Rejsepensionær til Rom, hvor han først i 7 Aar studerede Billedhuggerkunsten. 1748 gik han til Dresden og udførte der de fleste Tegninger for det store Galeriverk, som paa denne Tid blev stukket i Kobber af den Tids første Kobberstikkere. En Plafond og et Altarblad (Korsfæstelsen) begge i den katholske Hofkirke i Dresden fortjene at nævnes; dog er hans Colorit udenfor Carnationen gjerne noget graa og i de dunkle Toner temmelig haard, men det Hele dog virkningsfuldt. Han endte som Directør for Kunstacademiet i Dresden.

189. En Olding.

Paa Lærred. H. m. 0.45, Br. 0.595.

Brystbillede i Profil i bedende Stilling. Har tilhørt Prof. Dahls Samling. Indkjøbt 1840.

190. En Betler.

Paa Lærred. H. m. 0.832, Br. 0.555.

Siddende Halvfigur, der udstrækker den venstre Haand for at modtage en Gave. Har tilhørt Prof. Dahls Samling. Indkjøbt 1846.

Claude Joseph Vernet,

f. i Avignon 14de Aug. 1714 † 3die Decbr. 1789 i Paris. Elev af sin Fader, Antoine V., gik han 1732 til Rom over Marseille, hvor det første Syn af Havet bestemte Gjenstanden for hans fremtidige Studier. Under den stormfulde Overrejse lod han sig binde til Masten for at kunne betragte det oprørte Hav. 1753 blev han, efterat være vendt tilbage til Frankrige, Medlem af Academiet. Paa Ludvig XV,s Bestilling anvendte han 9 Aar paa at male sine berømte „franske Havne“. Hans Farve er kold, men hans Opfatning fuld af Poesie. Paris og Petersburg besidde hans fleste Billeder. Han var den berømte Horace Vernets Bedstefader.

191. En Havn.

Paa Lærred. H. m. 0.428, Br. 0.523.

Ved Indløbet et Fort. Et stort Skib under Indsejling. Fiskere paa Stranden. Billedet er ubetydeligt og neppe ægte.

Lazare (Louis) Bruandet,
d. 1804.

192. Skovinteriør.

Paa Lærred. H. m. 0.895, Br. 1.145.

Vi befinde os dybt inde i Skoven imellem mægtige Trægrupper. Et stort splintret Træ i Forgrunden, ved hvis Fod Æsler, Faar og Geder. Tre samtalende Figurer ligge paa Marken.

Dette Billede, der sikkert er identisk med det under No. 514 i Bugges Auctionscatalog nævnte, er imidlertid ikke indkjøbt ved denne Auction, men efter hvad Kunst- og Tegneskolens Protokol for 1854 udviser, erhvervet nævnte Aar sammen med Amalie Lindegrens „Bedstefaderens Undervisning“ gjennem Generalkonsul Tønsberg.

Kunstnerens Navn kaldes i de senere Cataloger „Brundel“, tidligere „Brundet“, endnu tidligere „Bruyandet“, „Bureaudet“, og endelig finder jeg det i Bugges Catalog angivet som Bruandet. I Stockholms Nationalmuseum forekommer af ham et signeret Billede.

. . . . Chauvin.

193. Italiensk Landskab.

Paa Lærred. H. m. 0.745, Br. 0.935.

Vort Billede er indkjøbt i Stockholm 1843. Kunstneren kaldes i Statsraad Foss's indsendte Fortegnelse Chauvin, men af dette Navn kjender jeg kun en moderne Kunstner, om hvem her ikke er Spørgsmaal. Senere er Navnet i vore Cataloger blevet til Chovin.

Ubekjendt Mester.

194. Blomsterstykke.

Paa Lærred. H. m. 0.63, Br. 0.858.

Endel Blomster, Malver, Snebolde og Tulipaner, staa i en Vase, der er stillet paa et Bord.

Billedet synes at tilhøre Midten af forrige Aarhundrede. Indkjøbt fra Prof. Dahls Samling 1840.

VI. Danske Mestere.

Den ældre danske Kunst har i forskjellige Epoker været paavirket dels fra Holland (det 17de Aarh., dels fra Frankrige (18de Aarh.), inden Danmark i vort Aarh. naaede en mere selvstændig Stilling navnlig gjennem den nedenfor nævnte Eckersberg og hans Skole.

Ubekjendt Mester.

195. Portrait.

H. m. 0.218, Br. 0.16.

Angivelig skal dette ubetydelige Arbejde forestille den berømte Astronom Tycho Brahe. For min Del ser jeg ingen Lighed mellem Tycho Brahes karakteristiske Ansigt og denne fede, ladskede Adelsmand, hvis Dragt ganske vist henfører ham til Tycho Brahes Tid.

Portraitet er en Gave af Antiqvar N. Nicolaysen og indkom i Galeriet 1871.

Hans Knieper (?),

fik 1578 Bestalling af Frederik II af Danmark og Norge som kongelig Maler og har udført bl. A. en Række Cartoner til Tapeter, der skulde udføres af Tapetvæveren Antonius de Corte. Videre fik han 1581 Paabud om at udføre Cartoner til Tapeter, fremstillende 3 af Kongens Forgjængere paa Danmarks Throne samt Kongen selv og hans Søn (Christian IV). Flere lignende Arbejder udførte han ogsaa senere. Mange af disse for Kronborg Slot bestemte Pragttepper tilintetgjordes ved en Ildebrand 1629, dog reddedes Kongeportraiterne, af hvilke endel flyttedes til Fredriksborg Slot hvor de brændte 1859, en Del op-

bevares endnu i det oldnordiske Museum i Kjøbenhavn (Weilbach) — Kunstnerens Fødsels- og Dødsaar er os ubekjendt. Hvorvidt han er identisk med den Johan af Antwerpen, der kaldes „pictor regius coronæburgensis" og som 1586 malede et Landskab paa Tycho Brahes Kvadrant, maa vistnok ansees tvivlsomt.

291. Frederik den anden af Danmark og Norge.

Paa Lærred. H. m. 1.124, Br. 1.023.

Dette Portrait har i sin Tid havt sin Plads paa Kronborg Slot og har senere tilhørt Kong Frederik den 7de af Danmark. Gave af Verftsejer Chr. Brinch (December 1881), der angiver Billedet som „antagelig" malet af Hans Knieper. Billedet synes at være et af de bedre Portraiter, der existere af Frederik den 2den.

Abraham de Kyster (?),

1604 ved Bestalling, dateret fra Gottorp, af Christian IV udnævnt til kongelig „Contrafeier" (Portraitmaler) (Weinwich).

292. Christian den 4de, Konge af Danmark og Norge.

Paa Lærred. H. m. 1.070, Br. 0.763.

Kongen er endnu meget ung. Portraitet har, ligesom forrige Nr. været bevaret paa Kronborg Slot og senere tilhørt Frederik den 7de. Gave af Verftsejer Chr. Brinch, December 1881. Dette Portrait har sin historiske Betydning som et samtidigt Portrait af den unge Konge.

Karel van Mander (?),

den yngste, Sønnesøn af den berømte hollandske Maler af samme Navn, f. ca. 1610, kom som Barn til Danmark

med sin Fader, rejste som ung i Holland (?) og Italien og blev ca. 1638 kongelig Hofmaler og har som saadan navnlig malet en Række Portraiter af Christian den 4de. Han var siger Weilbach „en i hollandsk Skole dannet, dygtig Kunstner, kraftig og rigtig i sin Tegning, naturlig i sin Farve. Hans efterladte Malerier høre til de bedste, vi have fra Christian den 4des Tid.“

293. En af Slotsherrerne paa Akershus (Hannibal Sehested?).

Paa Lærred. H. m. 1.925, Br. 1.175.

Portraitet, viser en kraftigt malet, imponerende Helfigur med bredt udfaldende Støvler og i Tidens sædvanlige Dragt. Billedet har i lange Tider hængt paa Akershus Slot og var blandt de Billeder, der bleve solgte i 1820, da Slottet skulde indredes til Rustkammer. Gave af Verftsejer Chr. Brinch, Decbr. 1881. Hvorvidt det er malet af Karel van Mander synes mig tvivlsomt.

294. En af Slotsherrerne paa Akershus (Ove Juel?).

Paa Lærred. H. m. 1.922, Br. 1.117.

Portraitet har ligesom forrige Nr. længe hængt paa Akershus, inden det solgtes 1820. Gave af Verftsejer Chr. Brinch, Decbr. 1881. Med nogen Sikkerhed tør neppe heller dette Billede tillægges Karel van Mander.

De Navne, hvorunder disse to Billeder i de sidste 20 Aar have gaaet (293 Jens Juel og 294 H. Sehested), have ifølge godhedsfuld Oplysning af Fuldm. i Rigsarkivet Huitfeldt, neppe nogen Hjemmel; muligens fremstille de dog Slotsherrerne 293 H. Sehested og 294 snarest Ove (ikke Jens) Juel.

Salomon von Hawen (?),

levede som Billedhugger og Maler i Bergen, Fader til den mere bekjendte Lambert v. H. Det berettes om ham, at „Salomon Skildrer“ 1636 har tilligemed nogle Studenter „ageret to hedenske Historier i Nykirken“, hvorefter den ene Student blev gal. „Han havde“, fortæller Weinwich „et særdeles Talent til at udklæde Billeder, som behagede Kong Christian den 4de saa vel ved hans Ophold i Bergen, at han vilde have ham til Hoffet, som von Hawen paa Grund af sin Alder frabad sig.“ Ifølge Weilbach skal han være død omtrent samtidig med Christian den 4de altsaa circa 1648.

295. Lauritz Ruus, Christianias første Borgermester.

Paa Lærred. H. m. 1.009, Br. 0.761.

Ruus var Borgermester til 1641. Se om ham L. Daaes „det gamle Christiania“ p. 104 ff. Som bekjendt er det efter ham den Løkke var opkaldt, der — beliggende i den nuværende Studenterlund — har givet „Ruseløkbakken“ dens Navn. Billedet har hængt i den 1686 afbrændte Trefoldighedskirke, der laa paa den nuværende Johanneskirkes Grund, og skal være malet og ophængt i Kirken til Tak for de Gaver, navnlig en Prædikestol, som Ruus havde skjænket Kirken. Hvorvidt dette Portrait er af v. Hawen tør vi ikke afgjøre. Gave af Verftsejer Chr. Brinch, Decbr. 1881.

Abraham Wuchters

var født i Holland ca. 1610—1615, kom til Danmark 1638, indkaldt af Christian den 4de Han levede fra 1639—1669 som Tegnelærer og „Contrafeier“ ved Sorø Akademi, men boede efter 1670 i Kjøbenhavn. Han var gift med en Søster af Karel van Mander den yngste, og senere med en Søster af den bekjendte Kobberstikker

Haelwegh, og endelig med Karel v. Manders Enke. Han døde 1683 og blev begravet i Sorø. Som Maler staar han Karel v. Mander nær; den v. Mander tilskrevne Altartavle i Sorø synes endog at være hans Arbejde. En Mængde Portraiter tillægges ham, af hvilke mange ere stukne af Haelwegh.

296. Marthe Jensdatter Ruus.

Paa Lærred. H. m. 1.013, Br. 0.765.

Dette Portrait af Borgermester Ruus' Hustru skriver sig ligesom forrige Nr. fra den afbrændte Trefoldighedskirke. Hendes Navn erfare vi af Kield Stubs Forklaring over det Sammenstød, han havde med hendes Mand i et Gjæstebud hos denne 1637 (se L. Daae: Det gamle Christiania). „Om Aftenen opknappede vor Borgermester, helt vel beskjænket sin yderste Trøje, tog sig udi Buxelinen med den ene Haand, sprang af sit Sæde udi en Dands, som jeg og var med udi, løb med et Glas paa Haanden nogle Gange rundt omkring, forhindrede og spredte Dandsen og, der han vilde sig nedsætte, faldt hannem Glasset af Haanden, og hans Hustru, Marthe Jensdatter, tog hannem ved Armen og førte hannem ud af Døren.“ Om Billedet er Wuchters' Arbejde tør være usikkert; det er en Gave af Verftsejer Chr. Brinch, Decbr. 1881.

296 A. Dameportrait.

Paa Kobber H. m. 0.72, Br. 0.54.

Dette fint og let malede Portrait er 1885 indkjøbt fra Postmester Malthes Samling. Desværre har det lidt endel i Ansigtets nedre Del.

Johan Salomon Wahl,

f. i Chemnitz ved Meissen 1689, Elev af David Høyer. indkaldtes til Danmark 1719. Han blev kongl. Hofskildrer fra 1730 og Kunstkammerforvalter 1737, og døde 1765.

Han nød meget Ry for sine Portraiter, siger Weilbach, men tilføjer efter Hennings, at „han var bekjendt mere for sine Portraiters Mængde end for deres Skjønhed.“

297. Kong Christian den 6te.

Paa Lærred. H. m. 0.744, Br. 0.594.

Dette Portrait af Christian den 6te, der regjerede 1730—1746, har oprindelig hængt paa Raadhuset i Kiel, hvorfra det flyttedes til Jægerspris Slot, hvor adskillige, Frederik den 7de tilhørende Malerier fandtes. Gave af Verftsejer Chr. Brinch, Decbr. 1881.

298. Sophie Magdalena, Christian den 6tes Dronning.

Paa Lærred. H. m. 0.743, Br. 0.594.

Denne Fyrstinde, en tydsk Prinsesse af Huset Brandenburg-Culmbach-Bayreuth (f. 1700 † 1770), var kun lidet elsket af det danske Folk: „hun foragtede Landets Sprog, saa at hun endog haanlig kaldte sin egen Søn, Frederik den 5te „der dänische Prinz“ paa Grund af hans Kjærlighed til alt Dansk; lod sine fattige Slægtninge og andre tydske Snyltegjæster leve paa Landets Bekostning, bidrog ved sin umaadelige Ødselhed og Pragtsyge (Opførelsen af Christiansborg, Hirschholm og Eremitagen) til Finantsernes Ødelæggelse og var især Skyld saavel i den afmaalte Stivhed, der holdt Kongehuset fjernet fra Folket, som i det pietistiske Væsen, der fra Hoffet udbredte sig blandt dette under Christian den 6tes Regjering.“ Billedet, der ligesom forrige Nr. har hængt paa Raadhuset i Kiel og derfra er vandret til Jægerspris, er en Gave af Verftsejer Chr. Brinch, Decbr. 1881.

Peder Als,

f. i Kjøbenhavn 16de Maj 1726 † sammesteds 8de Juli 1776, Elev af Pilo, vandt 1755 Akademiets store Guld-

medalje og rejste til Italien, hvor han omgikkes Winckelmann og Raphael Mengs, af hvilke den Sidste fik stor Indflydelse paa hans Kunstretning, ligesom han her copierede Raffael, Andrea del Sarto o. a. Efter sin Hjemkomst blev han Hofmaler og Professor. Mengs' Haab, at han skulde udvikle sig til en betydelig Historiemaler, gik ikke i Opfyldelse, derimod blev han ubetinget Danmarks første Portraitmaler paa sin Tid.

196. Kvindeligt Portrait.

Paa Træ. H. m. 0.527, Br. 0.385.

Brystbillede af en Dame, der er iført en blaa Dragt, det venstre Bryst er blottet, — det er tungt malet, med stærkt fordrevne Farver og erindrer fuldstændig om en Samtidigs træffende Dom om Als' Kunst: „Ved sin store Flid og utrættelige Umage erhvervede han sig vel Indsigter; men Udførelsen tabte derved sin Ild, og den blev stedse ængstelig og tvungen. Hans Penselføring er møjsommelig og tung, hans Farvetone mørk" (Aug. Hennings, „Essay sur les arts en Danemarc").

Billedet er indkjøbt i September 1845, ved Auctionen efter Jernværksejer Jacob Aall, der 1807 havde kjøbt det paa Auctionen efter Billedhuggeren Wiedervelt. Hvem Portraitet forestiller, har det ikke lykkedes mig at erfare.

Jens Juel,

f. i Gamborg paa Fyen 12te Maj 1745 † 27de December 1802 i Kjøbenhavn, Elev af Gehrman. Det var et dygtigt Skridt, det danske Portraitmaleri tog fremad, da Juel afløste Als. Efter fra Gehrman i Hamburg at være kommen til Akademiet i Kjøbenhavn, vandt han Guldmedaljen 1771 og rejste næste Aar til Rom, Paris og Genf og vendte hjem 1780. Nu blev han Hofportraitmaler og

Medlem af Akademiet. senere Professor og Akademiets Direktør. — Med Mesterskab behandlede Juel Hovedet og Hænderne i sine Portraiter, medens han ikke altid i sine legemsstore Portraiter er heldig i Figurens Behandling, der ofte er stiv og haard. I mindre Figurer er han derimod fuldstændig Herre over Stillinger og Bevægelser. Hans Portraiter nyde endnu en høj Grad af Anseelse og Popularitet og fortjene den.

197. Portrait.

Paa Lærred. H. m. 0.52, Br. 0.375.

Copie.

Mandlig Halvfigur, iført en grøn Dragt, bærende en pudret Pidskparyk. Billedet er kraftigt malet og ret udtryksfuldt, men fremstiller neppe som man har sagt Juel. Det tør ogsaa betvivles, at Billedet er malet af Juel, med hvis Maner det kun har liden Lighed; ialfald er det vistnok kun en Copie; thi Haarkrøllernes stive Behandling saavelsom Halstørklædets løse Udførelse er saadan, at Juel aldrig vilde have sluppet dem fra sit Atelier som færdige; (man sammenligne dem med næste Numer, som netop har sin Styrke i disse samme Partier). Det ejedes tidligere af Lensmand Mandt, der solgte det til Galeriet i Marts 1843.

198. Bernt Anker.

Paa Lærred. H. m. 0.623, Br. 0.492.

Brystbillede. Det smukke karakteristiske Hoved af Manden med det lette Hoved og det gode Hjerte er ofte malet af Mesteren selv. dog har nærværende Exemplar — uvist af hvilken Grund — i senere Aar været anseet for en Copie. skjønt det baade er indkjøbt som Original, ifølge Protokollen over Indkjøbet, og har alle Originalens Mærker. Det har forhen tilhørt Capitain-Vagtmester Urdahl og indkjøbtes for Museet 1851.

For min Del vil jeg udtale som min bestemte Mening, at man har gjort Billedet Uret ved at fraskrive Mesteren selv det. Man se t. Ex. Haarbehandlingen, der er saa ægte Juelsk, at neppe nogen nok saa udmærket Copist skulde frembringe en lignende Virkning. Ligesaa ypperligt er Halstørklædet behandlet. Jeg betragter altsaa dette Billede som Original og det forrige Numer som Copie — omvendt mod den tidligere gjældende Anskuelse.

Bernt (Bernhard) Anker var født 1746, fik en udmærket Opdragelse og gjorde siden en længere Udenlandsrejse, hvorfra han vendte tilbage 1767. Han havde paa Bernsdorfs Raad bestemt sig for den diplomatiske Løbebane, da han af sin Moder overtaltes til at overtage Familjens Handelshus, som han senere bestyrede med en energisk Virksomhed, hvis Lige neppe har været seet før eller senere i Norge. Især gjorde han sig fortjent af Bjergverks- og Fabrikdriftens samt Trælastproduktionens Opkomst, og bidrog til Handelens Opsving med varm og opofrende Patriotisme. Han var en varm Ven af Kunster og Videnskaber, arbeidede ivrig for Oprettelsen af et norsk Universitet, understøttede deres Dyrkere liberalt og skjænkede Krigsskolen en prægtig Gaard og et Bibliothek o. s. v., og efterlod ved sin Død 1805 en Formue af 1.500.000 Rdl., der skulde bestyres som Fideicommis nærmest til Bedste for det Offentlige, hvilken Plan dog senere omstyrtedes, og Fideicommisset hævedes 1819.

Christian August Lorentzen,

f. i Sønderborg 10de August 1749 † 8de Maj 1828. Elev af Akademiet i Kjøbenhavn, gik (1779—1782) til Holland, Belgien og Frankrige, hvor han bl. A. copierede Rubens. Han blev 1784 Medlem af Akademiet og malte væsentlig Portraiter, men ogsaa Genre- og Historiebilleder,

samt — kort efter sin Hjemkomst — en Række norske Prospekter, der bleve stukne af Georg Haas og udgivne dels i sorte, dels i colorerede Aftryk. Hans — forøvrigt lidet lunefulde — Gjengivelse af Holbergs Comedier, 30 Billeder, bleve stukne af Clemens.

199. Prospekt af Sarpfossen.

Paa Lærred. H. m. 1.22, Br. 1.528.

Foræret til Galeriet 1839 af Mægler Winge.

Claudius Ditlev Fritzsch,

f. i Kiel 1765 (eller 1763) † i Kjøbenhavn 27de November 1841, blev i 1806 Medlem af Akademiet, levede ugift i Kjøbenhavn paa Charlottenborg, hvor han havde Bolig. Han indtager blandt sin Tids Blomstermalere en høj Rang. skjønt hans Billeder ere mere grundigt studerede og botanisk trofaste end udmærkede ved fri malerisk Virkning. Dog ejer han Sans for Farveskjønhed, en smuk Anordning og stor Flid i Udførelsen. Omtrent saaledes bedømmer Weilbach ham i sit Kunstnerlexicon.

200. Blomsterstykke.

Paa Lærred. H. m. 0.923, Br. 0.755.

Sign.:

C D Fritzsch pinx
1812

I en Vase staar en stor Blomsterbuket, hovedsagelig bestaaende af Roser og Georginer.

Billedet ejedes tidligere af Kjøbmand de Coninck og indkjøbtes for Museet 31te August 1842.

Den nyere danske Malerskole skriver sig fra Chr. W. Eckersberg, der førte den Davidske Skoles sikre Tegning med sig fra sit Ophold i Paris uden at eje noget af dens theatralske Pathos. Hans Egenskaber: et sundt og kjærligt Blik paa Naturen, en ren og fin Tegning, men tillige en fremtrædende Mangel paa Farvesans udmærkede ogsaa hans Skole, der, hvad fin og ædel Form angaar, ogsaa skylder hans store Samtidige, Danmarks Stolthed, Berthel Thorvaldsen, overmaade meget.

Christopher Wilhelm Eckersberg,

f. i Blaakrog i Slesvig 2den Januar 1783 † 22de Juli 1853, Elev af Abildgaard og Louis David, vendte hjem fra sit Ophold i Rom og Paris som en fuldmoden og mangesidig Kunstner: man har af ham religiøse, mythologiske og historiske Billeder, Genrescener, Portraiter, Mariner og Landskaber. En nøgter, ikke sjelden noget tør Opfatning og en noget for spids, tegnende Pensel kan ikke tilintetgjøre Fortjenesten af hans ved Klarhed, samvittighedsfuldt Naturstudium og fremfor Alt fortræffelig Tegning udmærkede Arbejder. Den nyere danske Malerskoles Fader efterlod disse Egenskaber som Arv til sin Skole.

201. Almisseuddeling ved et Kloster.

Paa Lærred. H. m. 0.568, Br. 0.745.

Ved Porten til et italiensk Kloster, paa hvis Væg sees et Madonnabillede, ere Munkene ifærd med at uddele Almisser til Egnens Fattige, der ere strømmede sammen fra alle Kanter.

Billedet er indkjøbt i September 1845 ved Auctionen efter Jernværksejer Jacob Aall, der havde kjøbt Billedet i 1816 for 120 Sølvspecier — saavidt vides af Mesteren selv.

Nils Simonsen,

f. 10de December 1807 i Kjøbenhavn, Elev af I. L. Lund. Han begyndte som Billedhugger, men slog snart om og rejste 1833 til München som Maler. Herfra gjorde han Udflugter til Tyrol, Norditalien og Algier og malte adskilligt fra disse Rejser. 1845 vendte han hjem og blev 1848 Medlem af Akademiet. Under den slesvigske Krig malede han en Række Slagbilleder og blev 1854 Professor ved Akademiet. Ogsaa i 1864 fremkaldte Krigen i Slesvig et Par større Billeder fra hans Haand.

202. En Karavane overfalden af Storm i Ørkenen.

Paa Lærred. H. m. 1.289, Br. 1.869.

Sign.:

N. Simonsen
1855

En rasende Samum har fyldt Luften med Ørkenens gule Sand. Det hele Tog af Beduiner er standset i flere Partier, der have al sin Modstandskraft nødig for ikke at hvirvles med i den forfærdelige Dans. Kamelerne er neppe til at styre længer, Stammens ærværdige Ældste, der sidde paa Dyrenes Rygge, se ængsteligt ud efter Stormen. Medens Alt synes i Opløsning, stemmer en ung, smuk og kraftig Beduin sig mod Stormen og søger med sin Karabin i Haanden at bringe Bud over fra den ene Del af Toget til den anden.

Billedet er særdeles udtryksfuldt i sit hele Anlæg. Det er indkjøbt for Museet samme Aar, som det blev malet, 1855.

Jørgen Roed,

f. i Ringsted den 13de Januar 1808, Elev af Akademiet, blev 1844 Medlem af Akademiet efter en længere Rejse

til Italien, og i 1862 Professor. Man har fra hans Haand enkelte Genrebilleder, men navnlig en Række fortrinlige Portraiter, der udmærke sig ved sjælfuld Opfatning, fortræffelig Karakteristik og ypperlig Gjennemførelse. Han har ogsaa copieret forskjellige Ting, bl. A. Raffaels Madonna Sistina. Blandt hans Portraiter kunne mærkes et af Welhaven og et af A. Munch.

203. Ludvig Holberg.

Paa Lærred. H. m. 0.738, Br. 0.595.

Copie efter *Alexander Roslin*.

Billedet er en Copie efter det bekjendte Portrait af Holberg, der tilhører Sorø Akademi. Den bestiltes særskilt til Galeriet paa Forslag af Prof. Hansten 1848, forat Holbergs Fødeland skulde komme i Besiddelse af et godt Portrait af sin store Søn.

Theude Grønland,

f. i Altona 31te August 1817 † i Berlin 15de April 1876. Efter at være uddannet ved Akademiet i Kjøbenhavn, bosatte han sig 1844 som Blomstermaler i Paris. Her vandt han ved Salonen 1848 en første Classes og ved Verdensudstillingen 1855 en anden Classes Medalje. I 1858 blev han udenlandsk Medlem af det danske Akademi. 1869 flyttede han til Berlin, hvor han forblev til sin Død. Kraftig Farvesans, et stort Anordningstalent og en gediegen, saftig Behandling udmærker hans Arbeider.

204. Blomsterstykke.

Paa Lærred. H. m. 1.147, Br. 0.875.

Sign.:

Th. Grönland. 1858

En rig Samling af Blomster, især prægtige Roser og hvide Liljer, ligge paa et hvidt Klæde. Et pragtfuldt Gardin afslutter Billedet tilhøjre, medens man bag Gardinet over Blomsterne ser Thorvaldsens Basrelief: de tre svævende Genier.

Billedet er indkjøbt for Galeriet 1858, samme Aar som det er malet.

205. Frugtstykke.

Paa Lærred. H. m. 0.865, Br. 1.134.

Sign.:

Th. Grönland 1858

En Mængde Frugter, Vindruer, Ferskener, Granatæbler, Græskar o. s. v, ligge paa Jorden, dels paa et hvidt Klæde, dels paa et Sølvfad i malerisk Uorden. I Baggrunden et italiensk Landskab. Navnlig ere de overskaarne Meloner og Ferskener af en saftig Friskhed, der er uovertræffelig.

Billedet er indkjøbt for Galeriet 1862.

Carl Fredrik Sørensen,

f. i Besserby paa Samsø den 8de Februar 1818 † 1879 i Kjøbenhavn. Han fik i 1846 Tilladelse til at følge med en dansk Fregat paa et Togt i Middelhavet som Marinemaler og tilbragte siden den Tid næsten hver Sommer paa Havet, sysselsat med Studier, hvilke han om Vinteren udførte som Billeder. Saaledes lærte han grundigt at kjende baade Havet, Skibene og Kysterne, og hans Fremstillinger have derfor ogsaa et ubestikkeligt Sandhedens og Troskabens Præg. 1856 blev han Medlem af Akademiet og fik i 1859 Titel af Professor. Ved Siden af de to Melbyer maa han nævnes som Danmarks største Mari-

nemaler, uden at det tør afgjøres, hvo af dem, der er størst, da de hver have sine ejendommelige Fortjenester.

206. Parti af Øresund ved Kronborg.

Paa Lærred. H. m. 0.723, Br. 1.07.

Sign.:

C Frederik Sörensen 1871

I Forgrunden bryde Bølgerne stærkt mod Grunden, det blæser friskt, og flere Fartøjer stryge afsted for Vinden. Hovedsagelig fæstes Opmærksomheden ved det duvende Dampskib, der fører norsk Flag. Billedet er indkjøbt for Galeriet samme Aar, som det er malet, 1871.

Sørensen har emanciperet sig fuldkommen fra den Eckersbergske Maade at opfatte Elementet. Eckersberg tegnede med Penslen, Sørensen malte bredt og djærvt, og hvad der maaske var hans største Styrke: hans Vand er vaadt, saa man kan tro at smage Saltet i de skyllende Bølger.

VII. Svenske (og finske) Mestere.

Den ældre svenske Malerkunst udvikledes først i Slutningen af det 17de Aarhundrede gjennem Ehrenstrahl (f. 1629 † 1698), men blomstrede livligt under Gustaf d. 3dje, da svenske Mestere endog vandt et stort Navn i Frankrige, som paa den Tid var Europas Kunstcentrum, saaledes Roslin (se no. 203), Hall, Lafrentson o. fl., medens dygtige Kunstnere opretholdt Kunsten i Hjemlandet — Ingen dog saa stor som Billedhuggerkunstens Sergell. Af ældre svenske Mestere ejer Galeriet kun faa.

Pehr Hørberg,

f. i Småland 1746 † 1816, Autodidact. En fattig Bondesøn, maatte han længe dele sin Tid mellem en Kunst, af hvis Frembringelser han ikke kjendte stort Andet end sine egne Arbejder, og Haandværksmalen — da han først var voxet fra Gjæterguttens tarvelige Stilling. Først 1783 lykkedes det ham 37 Aar gammel at komme til Stockholm og blive Elev af Akademiet. Men hans ham ejendommelige Maner var da forlængst fastnet. 1797 blev han Medlem af Akademiet, og Carl Johan gav ham 1812 en aarlig Pension. Han malte dels Helligbilleder, dels historiske Billeder og Genre, blandt de første en Mængde Altarbilleder rundt om i Småland og Østergøtland. Han besad en rig Fantasi og en vis Storslagenhed i Opfatningen, men blev aldrig Herre over de tekniske Midler. Ogsaa som Kobberstikker benyttede han sin egen Maner, der erindrer om de ældste italienske Mesteres i det 15de og 16de Aarhundrede.

207. Christus helbreder en Blindfødt.

Paa Lærred. H. m. 0.495, Br. 0.65.

Christus omringet af sine Disciple og den Blindes Familje, bøjer sig ned mod Jorden, hvor han har blan-

det Dynd, som han skal smøre paa den Blindes Øjne (Joh. 9).

Billedet nævnes i Inventariet som „Gave af en Ubekjendt ved Kjøbmand Johan Meyer“, September 1871.

Carl Johan Fahlcrantz,

f. i Dalarne 1774 † i Stockholm 1861 som Professor ved Kunstakademiet, uddannede sig væsentlig paa egen Haand og uden at forlade sit Fædreland til Sveriges første Landskabsmaler. Claude Lorrain synes at have været hans Forbillede: han fremstiller helst det dæmrende Lys i nordiske Skovlandskaber med vidt Fjernsyn mod blaa Bjerge og i en forherskende elegisk Stemning. Hans Colorit er mere dyb end livfuld; et velgjørende Alvor hviler over alle hans Frembringelser. Han var Broder saavel til Billedhuggeren F. som til den bekjendte svenske Digter, Biskop Fahlcrantz.

208. Nordisk Skovlandskab.

Paa Lærred. H. m. 0.483, Br. 0.685.

Mellem mægtige Grupper af Træer ser man ud i et frit, aabent Landskab, hvis Baggrund begrændses af fjerne blaa Fjelde. I Forgrunden strømmer en liden Elv frem mellem Klipperne. Det hele Billede er synligt paavirket af Claude Lorrains Maner; men vi savne det karakteristiske Blik paa Naturens Detaljer; det Hele svømmer ud i bred Almindelighed. Gave af Statsminister Due 1844.

Alexander Lauræus,

f. i Åbo 1783 † i Rom 1823. Denne unge, begavede Maler, der havde en saa kort Bane, udmærkede sig navnlig ved sine fortræffelige Scener ved Ildslys. Han har ogsaa raderet.

209. Kortspillende Bønder.

Paa Træ. H. m. 0.157, Br. 0.215.

Sign.:

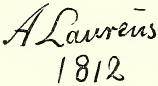

Tre Bønder sidde ved et Bord med sine Kort, en Fjerde deltager staaende i Spillet. — Gave af Statsminister Due 1844.

Carl Fredrik Kjørboe,

f. d. 1 Juni 1800 i Christiansfeld i Slesvig † 2 Januar 1876 i Dijon, kom ung til Sverige, blev 1829 Cornet og 1837 Ritmester ved Hestjægerne, gik 1838 til Berlin og derpaa til Paris, hvor han ved Salonen 1844 vandt 3dje Medalje, 1846 2den Medalje og 1860 Æreslegionen. Han malte Heste, Hunde og Ræve med fuldendt Mesterskab; til hans berømteste Billeder hører „Oversvømmelsen", en Lænkehund, der fra Taget af sit Hundehus ser sine Unger rives bort af Vandet uden at kunne redde hverken dem eller sig selv. 1858 blev han Medlem af det svenske Akademi. Efter at have lidt meget under Paris' Belejring 1870—71 flyttede han med Resterne af sin Formue til Dijon.

210. Rævejagt.

Paa Lærred. H. m. 1.15, Br. 0.885.

Sign.:

Man ser Mikkel komme farende ud af Skoven sættende lige imod Beskueren over den hvide Sne, en

ypperlig og livfuld Figur, som Kunstneren har gjentaget flere Gange. Den findes foruden i vort Museum ogsaa i Nationalmuseet i Stockholm og i Gøteborgs Museum. Billedet er indkjøbt 1863 og er formodentlig malet samme Aar eller Aaret forud.

Johan Christian Berger,

f. i Kalmar 1803 † i Upsala 27de Oktober 1871, var ligesom Kiørboe og saa mange andre svenske Malere Militær. Han malede især Marinebilleder, der stundom vare temmelig greelle i sine Farvesammenstillinger, men forøvrigt ikke uden Fortjeneste. Han har navnlig skildret Gotland og dets Kyster i en Række Billeder.

211. Parti fra Gotland.

Paa Lærred. H. m. 0.740, Br. 1.020.

Sign.:

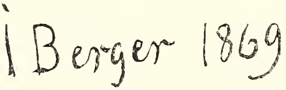

Billedet fremstiller Strandpartiet nedenfor Prinsesse Eugenies Villa „Fridhem“, der danner Billedets Midtparti. Gave af Prinsesse Eugenie. Indkom i Galeriet Marts 1870.

Eveline Stading,

f. i Stockholm 1803 † 1829, Elev af Fahlcrantz, berejste fra 1824 Tyskland og Italien og opholdt sig længere Tid i Dresden. 1827 gik hun til Rom. Hun nød megen Anseelse inden den tydske Kunstverden.

212. Parti fra Villa Chigis Park ved Ariccia.

Paa Lærred. H. m. 0.432, Br. 0.580.

Indkjøbt fra Prof. Dahls Samling 1846.

213. Rosersbergs Slot og Park.

H. m. 0.79, Br. 1.117.

Seet fra Parksiden. Gave af en Ubekjendt 1871.

Mellem 1850 og 1862 har ***Den nyere svenske Kunst*** ligesom den norske været stærketst paavirket fra Düsseldorf, hvorhen en Mængde svenske Malere have begivet sig for at studere især under Tidemand og Gude.

Amelie Lindegren,

f. i Stockholm 1814, Datter af en ikke ubekjendt svensk Forfatter, havde begyndt sin Udvikling paa egen Haand, da Qvarnstrøm i 1846 blev opmærksom paa hendes usædvanlige Talent, hvorefter hun gjennemgik Akademiet i Stockholm. Med Rejsestipendiun begav hun sig 1850 til Düsseldorf og derfra til Paris, hvor hun til 1854 arbejdede under L. Cogniet og Tissier, derefter besøgte hun München og Rom og opholdt sig atter 1855—56 i Paris. I 1855 blev hun Medlem af Akademiet. Hendes Portraiter saavelsom hendes Folkelivsbilleder udmærke sig ved en kraftfuld og bred Behandling og en frisk Farve samt en udsøgt og naturlig Følelse. Hun er Æresmedlem af Kunstnerindeforeningen i London.

214. Enken og hendes Barn.

Paa Lærred. H. m. 0.973, Br. 0.80.

Sign.:

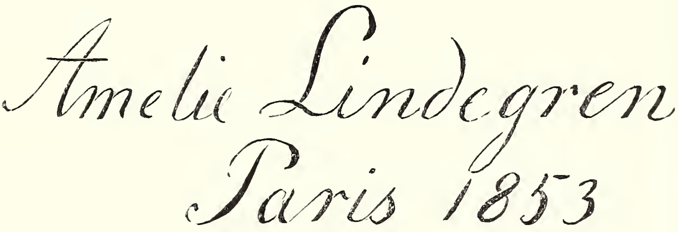

Efterat Barnet har faaet Die, er det sorgløst slumret ind paa Moderens Skjød, der ømt holder det i sin Arm, medens hendes Blik søger opad, og en stille Bøn for det faderløse Barn sagte bevæger hendes Læber. Modsætningen mellem den barnlige Ubevidsthed og den bekymrede Moder er givet med talende Styrke i dette fortrinlige Billede, der tilhører Kunstnerindens bedste Frembringelser. Billedet er indkjøbt 1854.

215. Bedstefaderens Undervisning.

Paa Lærred. H. m. 1.245, Br. 1.05.

Sign.:

Amelie Lindegren

1853

En gammel Mand sidder støttet paa sin Stok, seende alvorligt hen for sig, medens en liden brunøjet Pige sidder foran ham med en Bog paa Skjødet, og henvender et Spørgsmaal til ham. En liden Gut, øjensynligt den lille Piges Broder, staar ved Siden af. Paa Væggen sees en Del af et Portrait, hvorunder der er hængt en Krans — sikkert fremstiller det en af Børnenes afdøde Forældre. Indkjøbt 1854, ifølge Protocollen var Generalconsul Tønsberg Sælgeren. Billedet er noget mørkt i Tonen, men forøvrigt et fortrinligt og alvorligt Arbejde.

Bengt Nordenberg,

f. i Blekinge 22 April 1822. Som fattig Bondesøn begyndte han sin Bane som Gjætergut for at fortjene sit Brød. I 1835 kom han i Lære hos en Malermester, hvor han maatte forblive i 7 Aar; kom saa til Stockholm, hvor

han i 3 Aar arbejdede som Haandværker, besøgte derpaa Academiet. I 1851 blev han i Düsseldorf Elev af Th. Hildebrandt. Directe har han aldrig været Adolf Tidemands Elev, men ingen har dog i den Grad paavirket hans hele Fremstillingsmaade som Tidemand, med hvem han 1852 gjennemvandrede Dalarne; 1857—58 tilbragte han i Paris, 1859 i Italien, men bor siden 1860 i Düsseldorf. Hans Scener af det svenske Bondeliv udmærke sig ved nøjagtigt Studium, fin Iagttagelse og Følelse. Hans bedste Billede er udentvivl: „Tiendedag hos en Præstefamilie i Skaane“ i Stockholms Nationalmuseum.

216. Altargang i en svensk Landskirke.

Paa Lærred. H. m. 1.323, Br. 1.705.

Sign.:

B.NORDENBERG

DÜSSELDORF 1856

For Altaret staar den ærværdige, hvidhaarede Præst og indbyder med en Armbevægelse Menigheden at træde frem til Altaret for at nyde Sakramentet. Længst tilhøjre knæler allerede en „conditioneret“ Familie og ved dens Side en Bondepige, medens foran Præsten flere Grupper dels allerede knæle, dels nærme sig Altarrunden. En gammel Invalid føres frem af sit Barnebarn, en liden Pige. En Soldat nærmer sig Altaret bag ham. En ung allerede knælende Bondekone søger at drage sin Mand ned ved sin Side. Tilvenstre sidde flere Kirkebesøgende, over hvis Hoveder man ser Prædikestolen hæve sig. Ogsaa „Läktaren“ er fuldt besat af Mennesker. Paa Altaret staar et udskaaret og malet Crucifix, ved hvis Side en ligeledes fristaaende, i Træ skaaren og med brogede Farver

smykket Maria. Ved den anden Side af Crucifixet har man da at tænke sig en lignende Johannesfigur. Billedet, der ikke er aldeles helt i sin Holdning, udmærker sig imidlertid ved en livlig Composition og ved flere ret karakteristiske Figurer. Det er indkjøbt for Galeriet i 1858.

Ferdinand Julius Fagerlin,

f. 5te Febr. 1825 i Stockholm, Elev af Carl Sohn, arbejder i R. Jordans og H. Ritters Maner. Ogsaa F. var Militær, inden han 1854 besluttede helt at offre sig for Kunsten. Han studerede først ved Academiet i Stockholm, derefter i Düsseldorf hos C. Sohn og gik endelig for en Tid til Paris, hvor han arbejdede under Couture. For at studere Sømandslivet ved den hollandske Kyst, den hovedsagelige Gjenstand for hans Fremstillinger, har han gjentagne Gange besøgt Holland. Ud af Livet grebne, naive og karakteristiske, i Farven klare og dybe, af et gemytligt Humor og dog af inderligt Alvor gjennemaandede Billeder har han skjænket os fra Fisker- og Sømandslivet paa hine Kyster, fremfor Alt den ypperlige „Kjærlighedserklæring“ (1866). 1865 blev han Medlem af Academiet i Stockholm.

217. Ungkarlslivets Gjenvordigheder.

Paa Lærred. H. m. 0.78, Br. 0.69.

Sign.:

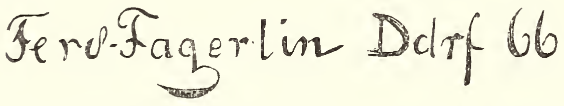

I en tarvelig Fiskerhytte ved den hollandske Kyst sidder en ung Sømand beskjæftiget med det for en rask Sømand trykkende Skrædderarbejde at lappe et Par Buxer med Sejlgarnstraad. Han ser ogsaa yder-

lig misfornøjet ud ved dette ærgerlige Arbejde; men da ingen kvindelig Haand vil gjøre det for ham, maa han gjøre det selv. Han har klattret op paa det højeste Stade, han har kunnet finde i Hytten for dog at hæve sig saa højt som muligt under det forsmædelige Arbejde. Ved hans Fod staar hans Skibskiste aaben, af hvilken han vel har udtaget sine tarvelige Skræddermaterialier. I det samme aabnes, uden at han mærker det, sagte Døren, og i den vise sig to unge Piger — den første smilende over hele Ansigtet ved det Syn, som møder hende, den anden nysgjerrigt seende over hendes Skuldre. De se ud til at more sig godt over ham, men man ser dog tydeligt, at den Første af dem slet ikke skulde have noget imod at hjælpe ham ved det tunge Arbejde — selv om det saa var for hele Livet. Det fortrinlige, i Farve, Tegning og Composition lige ypperlige Billede er indkjøbt 1866.

Johan Eduard Bergh,

f. i Stockholm 29de Marts 1828, † i September 1880 som Prof. ved Academiet i Stockholm, Elev af Gude og Calame. Han studerede først Jus, men begyndte 1847 sine Kunststudier; 1852 blev han Elev af Academiet i Stockholm, der kun modstræbende modtog den lidet udviklede Kunstner, men allerede 1853 vandt han den kongl. Medalje og Rejsestipendium, og gik nu til Düsseldorf og Genf, hverefter han rejste i Italien. 1858 blev han Medlem af Academiet, hvor han oprettede en Landskabsklasse, ved hvilken han ansattes som Professor 1861. Som Lærer havde han en Tid stor Indflydelse paa den nyere svenske Landskabsskole. Hans egne Landskaber vidne om en skarp Naturiagttagelse og hæve sig ofte til teknisk Mesterskab, kun stundom eje de dog en højere, poesifuld Opfatning.

218. Det Indre af en Birkeskov.

Paa Lærred. H. m. 1.465, Br. 1.09.

Sign.:

E Bergh 1876

Henad Landevejen mellem de høje, hvide Birkestammer driver en Gjætergut en Flok Kjør gjennem Skoven. Solglansen dirrer i Løvet og mellem de sølvblinkende Stammer, medens Støvet, solbeskinnet, hvirvles op bag Kreaturerne. Indkjøbt 1876.

Gustaf Werner Holmberg,

f. i Helsingfors (Finland) 1830 † i Düsseldorf 24de September 1860, Elev af Gude. En rigtbegavet, frisk Kunstnernatur, hvis Evner vildeført ham overordentlig højt, hvis ikke Døden saa tidligt havde afbrudt den lysende Bane.

219. Finsk Skovlandskab.

(Ufuldendt). Paa Lærred. H. m. 1.333, Br. 1.88.

Motivet til vort Billede er taget fra Tavastlands vilde Skovnatur. I den af om hverandre kastede Klipper formede Egn, staar mellem Træer og Stene en forladt Kværn og i den endeløse Ensomhed svæver en Tiur hen mellem Fjeldene i Solbadet og kaster sin brede Slagskygge hen over et Klippestykke. Det stemningsrige Billede, der trods sin ufuldendte Tilstand giver et glimrende Vidnesbyrd om Kunstnerens Evne til at skildre sit Fædrelands ensomme Skovnatur, er afkjøbt Kunstnerens Enke for Galeriet 1863.

220. Studie.

En Eng. Indkjøbt med Kunstforeningens faste Galeri December 1877.

Sophie Ribbing,

f. i Senninge i Norra Vedbo d. 6 Marts 1835, Elev af Gallait, en begavet svensk Kunstnerinde, der har fundet sin Udvikling under stadige Rejser i Belgien, Düsseldorf, Paris og Italien.

221. Studiehoved.

Paa Lærred. H. m. 0.53, Br. 0.427.

Brystbillede af en italiensk Campagnole, en bekjendt Model fra den spanske Trappe i Aarene 1860—1864, den for sin Skjønhed af Malerne stærkt søgte Carminello. Billedet, der maa være malet i Rom i Aarene 1860—62 er indkjøbt 15 Oct. 1863.

VIII. Norske Mestere.

Under Foreningen med Danmark havde Norge, der leverede saa betydelige Bidrag til Rigernes fælles Literatur, kun i ringe Grad ydet sin Andel i Kunstudviklingen. Elfenbenskjæreren Magnus Berg er det eneste Navn af Betydning, der møder os i Danmark. Først ved og efter Norges Selvstændighedserklæring i 1814 begynder dets Evner i denne Retning at udfolde sig. Paa Overgangen møde vi

Jacob Munch,

f. 1776 i Christiansand † i Christiania 10 Juni 1839. Han var Officer, men besøgte Kunstacademiet i Kjøbenhavn fra 1804 og blev 1806 Elev af Modelskolen, og udstillede ved Academiets Aarsfest „adskillige Stykker i Oljefarve“. Samme Aar gav Academiet ham Vidnesbyrd for at have „ved ædel Anstrængelse og ualmindeligt Talent til Malerkunsten med Berømmelse tilbagelagt alle dets Skoler“. Derved opnaaede han som det synes Understøttelse fra Fondet ad usus publicos til en længere Udenlandsrejse. I 1807 malede han Oehlenschlaegers Portrait i Paris, og han kom først hjem i Begyndelsen af 1813, efter ligeledes at have besøgt Italien. I Juni d. A. foreviste han Academiet endel Billeder fra sin Rejse, hvoriblandt Portrait af Thorvaldsen, en Copie af Guido Renis Magdalena og et Par Landskaber. Academiet „fornøjede sig“ over hans Fremgang; derimod gjorde hans udstillede Arbejder, efter Weinwichs Sigende, ikke megen Lykke hos Publikum. Saavidt Weilbach. Efter Norges Adskillelse fra Danmark, forblev Munch, der i 1812 var bleven Capitain, i den norske Arme, og efter Kroningen i 1818 malede han det bekjendte „Kroningsmaleri“, der hænger i Palaiet i Christiania, et Verk, der vel ikke er uden sine

Fortjenester, men ved Siden deraf har en Mængde Fejl, der vise os, at Munch ikke kom synderlig ud over Dillettantens Standpunkt.

222. Portraitgruppe.

Paa Lærred. H. m. 1.70, Br. 1.217.

En siddende Kvinde, rigt og smagfuldt klædt i græciserende Dragt fra Napoleonstiden sidder ved et Bord, hvorpaa staar en mandlig Bronzebyste paa et Fodstykke af Porphyr. Ved hendes Side staar et Barn paa omkring 5 Aar. Under et Forhæng ser man ud til en Balcon, over hvis Balustrade en Dame, der vender Ryggen til Beskueren, ser ud. Gave af Kunstnerens Enke, under Navnet: „En Romerinde i Legemsstørrelse, Fantasistykke.“ I Virkeligheden er if. Oplysninger, givne af Kunstnerens Datter, Billedet et Portrait af en genuesisk Kjøbmands Frue, malet paa hendes Mands Bestilling. Da Manden imidlertid fallerede, indløste han aldrig det bestilte Billede. Indkom i Galeriet 1858.

223. Mandligt Portrait.

Paa Lærred. H. m. 0.77, Br. 0.615.

Copie efter *Philippe de Champaigne.*

Den Portraiterede bærer sort Dragt og hvid Krave og ser ud som en nederlandsk Raadsherre. Originalen findes i Louvre. Billedet er afkjøbt Kunstnerens Enke Aar 1839 — altsaa strax efter Munchs Død.

Johan Gørbitz,

f. i Bergen 1782 † 3die Juli 1853 i Christiania, kom i 1798 til Kjøbenhavn for at uddanne sig som Maler. Han fik 1801 Kunstacademiets lille Sølvmedaille og rejste Aaret efter tilbage til Bergen, hvor han ernærede sig ved at male Portraiter og Landskaber. 1805 var han atter i Kjøbenhavn for at uddanne sig videre, rejste 1807 til

Dresden og derfra til Wien, hvor han gjorde Lykke som Portraitmaler, navnlig ved et Portrait af den danske Chargé d'affaires, Nissen (1808). Wiens Belejring i 1809 drev ham derfra og han drog til Paris, hvor han opholdt sig længe. Han havde navnlig sin Styrke i Miniaturmaleriet og Aqvarellen. I 1835 vendte han hjem til Norge og bosatte sig nu i Christiania. Man kan ikke frakjende hans Portraiter en dygtig Karakteristik og Styrke, en simpel og sund Opfatning; som Landskabsmaler naaede han derimod aldrig nogen synderlig Højde.

224. Landskab med Faar og Gjeder.

Paa Lærred. H. m. 0.635, Br. 0.525.

Sign.:

Indkjøbt for Galeriet 1851.

225. Motiv fra Capri.

Paa Lærred. H. m. 0.759, Br. 0.638.

Sign.:

Fra Dalsænkningen ser vi tilhøjre opad den rigtbevoxede Skrænt, der fører til Anacapri. Under Skrænten en italiensk Bondegaard. Udsigten aabner sig midt i Billedet mod Havet. Afkjøbt Christiania Kunstforening, hvis faste Galeri Billedet tilhørte, i December 1877.

225 A. Den hellige Magdalena.

Paa Elfenben. H. m. 0.095, Br. 0.088.

Miniaturcopie efter *Guido Reni.*

225 B. Portrait.

Paa Elfenben. Oval. H. m. 0.107, Br. 0.081.

No. 225 A og B er Gaver af Advokat N. Nicolaysen.

Johan Flintoe,

f. i Kjøbenhavn 1786 † sammesteds 27de Januar 1870. Da han har sin væsentlige Virksomhed i Norge og har øvet betydelig Indflydelse paa vore ældre Kunstnere, optage vi Flintoe, skjønt født Dansk, blandt norske Kunstnere. Han besøgte Kunstacademiet i Kjøbenhavn, men vandt aldrig nogen af dets Medaljer. Saa flyttede han til Christiania, hvor han levede som Portrait- og Landskabsmaler samt som Lærer ved Tegneskolen. Hans norske Landskaber i Olie og i Gouache gjorde i sin Tid megen Lykke. 1ste Oktober 1851 tog han Afsked som Lærer ved Tegneskolen og tilbragte sin Alderdom i Kjøbenhavn.

226. Havnen i Skiringsal.

Paa Træ. H. m. 0.535, Br. 0.645.

Sign.:

Flintoe

En Holmgang in optima forma; Skibe ligge i Havnen.

Indkjøbt for Galeriet 1862.

Den Mester, med hvis Virksomhed den nyere norske Kunst egentlig begynder, er

Johan Christian Clausen Dahl,

f. i Evindvik i Bergens Stift den 24de Februar 1788 † i Dresden den 14de Oktober 1857, Hovedet for den første norske Landskabsskole, der knyttede sig til Dresdenerskolen (se ovenfor under den tyske Kunst). Dahl var

Søn af en fattig Fisker, der laa med Fisk ved Bryggen i Bergen og anvendte Øskarret mod Sønnens Hoved for at afholde ham fra at kradse Baaden fuld af Kridttegninger. Han kom 1802 i Malerlære i Bergen, hvor han forblev i 7 Aar, og fra denne Tid findes i Bergen ikke saa faa Landskabs-Sopraporter o. l. fra hans Haand i decorativ Udførelse. Nærmest efter Lyder Sagens Paaskyndelse blev Dahl i 1811 endelig sendt til Kjøbenhavns Academi, som han besøgte til 1817, da han, efter 1814 at have vundet den lille, ogsaa vandt den store Sølvmedalje. Med et usædvanligt glimrende Vidnesbyrd fra Academiet kom Dahl 1818 til Dresden, hvor han i 1820 blev Medlem af Academiet og 1824 afløste Klengel (se no. 163—165) som Professor, efterat han 1821 havde foretaget en Rejse til Italien. Han besøgte flere Gange sit Fædreland, for hvilket han altid interesserede sig levende. Dahl har ikke blot Betydning for Norges Kunst men for hele det moderne Landskab, idet han — under Barndomsindtrykkene af sit Hjemlands storslagne Natur — blev Landskabsrealismens Fornyer i Ruysdaels og Everdingens Aand (se ovenfor). Den falske Idealisme, der ved Dahls Fremtræden herskede i den s. k. classiske Skole, der søgte at erstatte Naturstudiet ved en kunstlet Composition, var ham modbydelig; med kraftig Sans for det Maleriske i Naturen selv, for de dybe og gribende Stemninger, der hvile over Norges Fjelddale, som over Italiens Høje, greb han navnlig det Romantiske i Landskabets Farvestemning og gjennemførte det med Realistens hele Troskab. Kastede han stundom maaske altfor frit Compositionens stilistiske Skjønhed overbord, saa erstattede han denne Mangel rigeligt ved Stemningens Inderlighed og Umiddelbarhed. Hans Tegning er af særdeles Korrekthed, hans Farve noget haard, men sand, indtil senere Aar begyndte at medføre en altfor violet Tone i hans Billeder, Noget, der af Mesteren selv vistnok rigtigt henførtes til en af overanstrængende Arbejde følgende Svækkelse i Synsnerven. En nyere Tid vil nok i mange af hans Arbejder

finde noget Tørt, men aldrig noget Usandt. Dahl har raderet 4 Blade og udgivet et bekjendt Verk over den norske Træbygningskunst i Middelalderen.

227. Italiensk Landskab.

Paa Lærred. H. m. 0.404, Br. 0.622.

Sign.:

Tilhøjre paa Højden Ruiner af et antikt Rundtempel (Motiv fra Vestatemplet i Tivoli); i Mellemgrunden ligger et middelaldersk Slot med nyere Tilbygninger; i Baggrunden skimtes en Sø mellem lave Fjelde. Tilvenstre en stor Trægruppe. I Forgrunden risler en liden Elv mellem Klipper. Henover disse bevæger sig en Æseldriver med to Æsler, mens en Hyrde med sine Faar og Kjør søge ned til Vandet. Dette Billede har en særegen Interesse derved, at det viser os Dahl i hans Forhold til den ældre Skole. Billedet er stiliseret i sin hele Opfatning, og synes at være sammenkomponeret, paa samme Tid som man dog mærker, at han, mens han offrer paa Stilisternes Altar, tillige tilfredsstiller sin Trang til Naturstudium, navnlig i den omhyggeligt udførte Forgrund. Billedet er indkjøbt i Februar 1877.

228. Parti fra Øresund ved Kronborg.

Paa Lærred. H. m. 0.332, Br. 0.465.

Sign. paa en flydende Tønde:

Vi befinde os et Stykke ude i Sundet en klar Maaneskinsnat. Hyllet i Halvdunkel skimtes Kirken i Helsingør længst tilvenstre, men i Midten af Billedet rejse sig Kronborgs maleriske Mure med sine Taarne som en mørk Masse mod Maanelyset. Fyret er tændt og Gjenskinnet af dets skarpe Lys vibrerer i Bølgerne. Men badet i Maanens Straaler ligger Sundet mod Nord, hvor vi øjne den svenske Kyst op imod Kullen under de, snart tykkere, snart lettere Skyer, som trække sammen omkring Maanen, der viser sig halvt og kaster sin gyldne Bro henover Vandet. De større Skibe ligge stille, men i Forgrunden sees et Par mindre Fartøjer, som har faaet lidt af Nattevinden i Sejlene — frem fra Baggrunden skyder en Damper, fuldt belyst af Maanen. Billedet er indkjøbt 1856.

229. Tydsk Vinterlandskab.

Paa Lærred. H. m. 0.374, Br. 0.49.

Sign.:

Dahl
1838

Man ser henover en Snemark med afløvede Træer hist og her. I Midten af det triste Landskab et sort Kjern, ved hvis Bred en Hjort med sin Hind er standset.

Afkjøbt Kunstforeningen, hvis faste Galeri Billedet tilhørte, i December 1877.

230. Parti ved Laurvig.

Paa Lærred. H. m. 0.98, Br. 1.54.

Sign.:

Dahl
1839

Det er en Maaneskinsnat med drivende Skyer men roligt i Atmosfærens nedre Regioner. Bugten med Kirken og Byen tilvenstre slumrer i Skygge. Men ude over Søen strømmer Maanelyset fuldt og rigt, skjønt Maaneskiven næsten er helt skjult for Beskueren. Derude ligge en hel Del Skibe — et af dem stort og sort midt i det klare Lys. Billedet, der er overordentlig stemningsfuldt i sin Virkning og smukt i sin Udførelse, er indkjøbt for Galeriet 1839.

231. Hougfossen ved Hougsund.

Paa Lærred. H. m. 0.78, Br. 1.54.

Sign.:

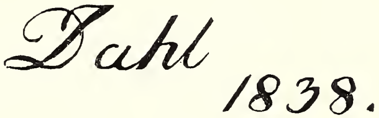

I Forgrunden styrter Fossen sig udover de med Tømmer belagte Klipper. Over den brusende Fos foregaar Laxefangst i Laxekurve, — i en af Kurvene ligger netop en stor Lax, som en Bonde er ifærd med at hente op ved Hjelp af en Baadshage. I Mellemgrunden sees en Klynge tarvelige Huse og tilhøjre Sagen mellem Planker og Tømmer. Baggrunden dannes af en mørk Skovhøjde, over hvilken sorte Uvejrsskyer trække op. Tilvenstre i Forgrunden hæver sig en prægtig Birk. Billedet er et fortræffeligt Exempel paa Dahls kraftige Realisme og ubestikkelige Sandhed. Hvert Træk er afluret Naturen og vidner om den Kjærlighed og Troskab, med hvilken Kunstneren studerede og gjengav den.

Indkjøbt for Galeriet 1839.

232. Tydsk Vinterlandskab ved Elben.

Paa Lærred. H. m. 0.612, Br. 0.905.

Sign.:

Et mægtigt, afløvet Egetræ hæver sig midt i Billedet. Tilhøjre voxer endel Ungskov, og i Nærheden af den hoppe Kraakerne omkring paa Sneen. Men tilvenstre ser man ud over Floden, hvor en Baad med rejst Mast ligger indefrossen i Isen.

Indkjøbt for Galeriet 1856.

232. A. Landskab med Regnbue.

Paa Lærred. H. m. 0.612, Br. 0.525.

Sign.:

Man ser udover en bakket Fgn, hvor en stenet Elv løber forbi i Forgrunden og med høie Fjelde tilhøire og i Baggrunden. Solen begynder at bryde frem; imod de tunge Skyer viser en Regnbue sig.

Afkjøbt Boghandler Stensballe 1884.

233. Bjerglandskab med et Fossefald.

Paa Lærred. H. m. 1.00, Br. 0.85.

Copie efter *Jac. Ruysdael.*

En Fos styrter udover Klipperne. Paa den venstre Side af Fossen en Birk, tilhøjre paa Højden et Taarn. Paa samme Side i Mellemgrunden to Mænd sysselsatte med Tømmer. I det Fjerne høje Bjerge. Tilhørte tidligere Prof. Dahls egen Samling og solgtes

sammen med 29 andre Billeder til Galeriet 1840. Originalen findes i Moltkeske Malerisamling i Kjøbenhavn; Billedet er copiereret af Dahl medens han besøgte Academiet i Kjøbenhavn, efter hans egen Opgave i Aarene 1812—13.

234. Vild Skovegn.

Paa Lærred. H. m. 1.00, Br. 0.85.

Copie efter *Jac. Ruysdael.*

I Forgrunden, som tilvenstre begrændses af en Klippeblok, paa hvilken en Træstamme, styrter en Bjergstrøm over en Dæmning og flere Klippestykker. I Mellemgrunden tilvenstre Furuer paa en Klippe, i Midten en Højde, bevoxet med Egetræer. Fra en Hulvej kommer en Mand med en Gut ved Haanden, en Hund løber foran ham. Tilhøjre en liden Eng med en Bondehytte. Billedet er ligesom forrige Numer indkjøbt fra Prof. Dahls Saml. 1840.

Originalen er i den Moltkeske Malerisamling i Kjøbenhavn og Copien er udført 1812—13.

Til Dahl sluttede sig dels som hans umiddelbare Elever, dels mere og mindre paavirkede af ham en Række Kunstnere, som kunne betegnes med Fællesnavnet Dahls Skole, skjønt de fleste søgte en videre Udvikling end den, han gav dem. Hid høre følgende 4 Kunstnere:

Thomas Fearnley,

f. paa Fredrikshald 1802 † i München 1842 i Januar. Først bestemt til Militær, derpaa til Kjøbmand, dreves han af sin uimodstaaelige Lyst til Malerkunsten og gik 1821 til Kjøbenhavn og to Aar senere til Stockholm, hvor han i 4 Aar arbejdede under Fahlcranz, inden han 1828 gik til Dresden, hvor Dahl saa det spirende Talent paa den mest overraskende Maade udvikle sig under sine

Hænder. Som modnet Kunstner begav han sig nu til Italien, Paris, London og München, hvorfra han vendte hjem til Norge 1838. Efter her at have giftet sig vendte han atter tilbage til München i September 1841, men kun for her faa Maaneder efter at finde en Grav. Fearnley var en ægte Kunstnernatur i Ordets fulde Betydning, og han beviste gjennem sine Billeder paa den beundringsværdigste Maade, i hvilken Grad Landskabsmaleren kan være Digter gjennem Form og Farve. Ganske specielt var nu Farve*stemningen* hans Element. Det Indtryk hans Billeder frembringe er ofte overvældende. Den dybe Sandhed, der vistnok var en Arv fra hans Landsmand og Lærer, men som dog kun kan være Resultat af en virkelig genial Opfatning af Naturen, og den mest træffende Karakteristik ere Hovedfortrin ved hans Landskaber. Hans Colorit er mild, men sand og harmonisk og uden Spor af Effektjageri. Den rige Samling af Fearnleys Studier opbevares i Christiania Kobberstik- og Haandtegningssamling. Ogsaa Fearnley har raderet nogle Blade.

235. Labrofossen ved Kongsberg.

Paa Lærred. H. m. 1.487, Br. 2.227.

Sign.:

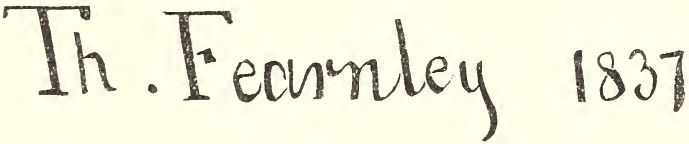

Den skummende Fos styrter frem mod Beskueren; bred og mægtig fylder den Billedet, medens de skovbevoxede Bredder trække sig tilbage. Tunge Regnskyer lejre sig over Fjeldene. Paa Klipperne ude i Fossen ere Tømmerflødere sysselsatte med sit Arbejde i Mellemgrunden. Men i Skovensomheden har en Ørn slaaet ned paa en Tømmerstok blandt dem, der ligge i

Mængde langs Fossens Sider, og sidder nu spejdende efter Rov i Billedets Forgrund. Billedet er indkjøbt for Galeriet fra Kunstneren selv 1839.

236. Grindelwaldgletscheren i Schweiz (Berner Oberland).

Paa Lærred. H. m. 1.536, Br. 1.926.

Sign.:

Tho Fearnley 1838

Fra Højfjeldet stiger Gletscheren lige frem imod os mellem to højere liggende Fjeldsider. Dens blaalige Toner i Dybet, dens gulhvide, hvor Sneen belyses stærkere, contrastere mod hverandre i rigt Spil af Lys og Skygger; i Forgrunden gaar en Hyrde rolig med sine Faar mellem de højtstammede Træer, der voxe i Bræens Nærhed og skjule en Del af den tilhøjre. Til venstre slynger en Sti sig over en Højde henimod Bræen.

Billedet, der er kjækt og kraftigt komponeret og holdt, har baaret forskjellige Navne. Snart har det i Catalogen hedt „Grindelwald-Gletscheren i Berner-Oberland i Schweiz“ snart „Gletscher i de Bayerske Højlande“, og i det Brev, hvori Grosch paa Fearnleys Vegne tilbyder Nationalgaleriet dette Billede, kaldes det „Gletscher i Inndalen“. I sin biografiske Skizze af Fearnley siger Henrik Wergeland: „Sommeren 1835 var han i Schweiz, hvor han indstuderede sin rædselfulde Grindelwaldergletscher, som han malte om Høsten i Paris, og hvoraf han senere tog en noget formildet Copi“. Om Opholdet i England 1837 siger W.: „han malte ogsaa i den Tid et af hans skjønneste Schweizerprospekter samt ganske vist Roms-

dalshorn og de Stykker National-Galeriet har“ (d. v. s. Labrofossen og nærværende Billede).

Billedet er indkjøbt til Galeriet i 1839.

237. Moloen ved Girgenti.

Paa Pap. H. m. 0.26, Br. 0.34.

Sign.:

Th. Fearnley 1839.

Et Taarn flankerer Moloen, der strækker sig indad Billedet. Det er en Formiddag med Sciroccoluft, Solen staar straaleløs midt i Billedet i den tilslørede Luft. Havet tilhøjre. Opgangen til Staden tilvenstre. Billedet er afkjøbt Enkefru Bergh i November 1873.

238. Bayersk Landskab.

Paa Lærred. H. m. 0.45, Br. 0.60.

Sign.:

Fearnley. 1839

Fra Højderne, hvor en Jæger med Bøsse paa Nakken vandrer frem ved Siden af en høj, svagt løvet Træstamme tilhøjre i Billedet, ser man ud over Sletten i Dalbunden. Midt i denne ligger fjernt inde en Landsby med sit Kirkespir, en Elv snor sig gjennem Dalen og iler hen imod en Sø langt borte mellem Klipperne, der ved Søens Bred rejse sig med djerve Former langt i Baggrunden.

Ved dette Billede hersker samme mangfoldige Benævnelser som ved Numer 236, idet det dels kaldes „Brienzersøen“, dels „bayersk Landskab.“ Da det har saameget af Karakteren i de bayerske Højlande, men kun lidet af Bernerlandets Karakter, har jeg foretrukket den sidste Benævnelse.

Billedet er med Kunstforeningens faste Galeri indkjøbt i December 1877.

Jacob Mathias Calmeier,

f. paa Fredrikshald 1802 † 1884 i Christiania, gjorde ligesom Fearnley en Tid sine Studier i Stockholm, men har væsentlig boet i Fædrelandet.

239. En Fos.

Paa Lærred. H. m. 0.325, Br. 0.475.

Studie.

Knud Baade,

f. i Skjold 28 Marts 1808 † 24 November 1879 i München. Han fik sin første Uddannelse ved Akademiet i Kjøbenhavn. Derefter drog han til Dresden, hvor han blev Dahls Elev, og bosatte sig endelig omkring 1845 i München. Han begyndte med at male Figurer, men gik snart over til Landskabsfaget, inden hvilket han næsten udelukkende offrede sig for en Specialitet: Maaneskinnets Virkning paa Havet, som han forstod at skildre yderst effektfuldt, og forfaldt han end stundom til Ensformighed, kunde han igjen i sit næste Billede overraske ved nye og storartede Lysvirkninger. Alle de Farvenuancer, der kastes hen over den af Maanen belyste Havflade, skildrede han som Faa; derimod var Formen ikke hans Sag. I Maanelysets halvklare Dæmring troede han sig berettiget til ikke at gjøre rede for den, og hans Billeder maa nærmest betegnes som virkningsfulde Clairobscurstemninger. Stundom gjæstede Baade sit Fædreland for at gjøre Studier ved vore Kyster og i vore Fjorde — sidstegang, saavidt jeg ved, 1871. — Gamle Kong Ludvig, til hvis Kunstnerkreds han hørte, var ham huld, og hans Byste fik — udført i Marmor af Halbig — Plads blandt de bayerske Kunstneres i Pinakotheket i München.

240. Ved den norske Kyst.

Paa Lærred. H. m. 1.596, Br. 1.316.

Sign.:

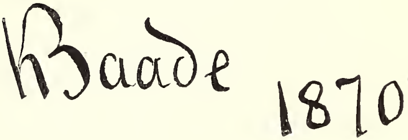

Stormen har raset ud, Havet er atter stille, men endnu drive de sønderrevne Skyer, der nys har gjort Natten begsort, over Himlen; nu bryder Maanen igjennem dem og viser Resultatet af Stormens Rasen. Som et Parodi paa sit Navn ligger Fartøjet „Fortuna“ kastet som et Vrag op mod Strandens Klipper i Forgrunden tilhøjre. De bizarre, fantastiske Klippeformer, der rejse sig i Natteluften, og de mangfoldige Fugle, der i store Flokke omsværme dem, antyde, at vi befinde os ved et Fuglebjerg oppe i Nordland. Maanen lægger sit Billede i Bølgerne.

Billedet er indkjøbt i November 1870 efter Bestilling, udfærdiget 1868.

241. Maaneskin paa den norske Kyst.

Paa Lærred. H. m. 0.64, Br. 0.909.

Sign.:

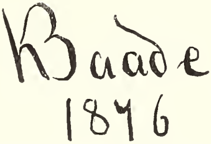

En Sømand staar lænet mod Rælingen af sin Baad, der er trukket op paa den flade Kys, og ser ud over Havfladen; han spejder vel eftert Vejret. Maanen viser sig mellem Skyerne i den tykke Luft, der især nedimod Horizonten bliver mørk, næsten sort.

Billedet er foræret Galeriet af Kunstneren selv i September 1876.

Joachim Frich,

f. i Bergen 24 Juli 1810 † i Christiania 29de Januar 1858. Ogsaa han søgte sin første Udvikling ved Kjøbenhavns Akademi, som han dog snart forlod for at gaa til Dresden, hvor han blev Dahls Elev, og senere til München, hvor han fortsatte sine Studier under Carl Rottmann. Han fæstede tidlig Bo i Fædrelandet, som derfor ogsaa besidder hans fleste Billeder. Da Oscarshal byggedes, overdroges det Frich at smykke Spisesalen dersteds med Landskabsbilleder, ligesom Tidemand sammesteds leverede en Række Folkelivsbilleder. Frichs Talent for Gjengivelsen af det Milde i Naturen gav Mængden af hans Billeder noget Tiltalende. Om end den noget coulisseagtige Maade, hvorpaa han frembringer Luftperspektivet, og hans prikkede Løvbehandling stundom har noget manieret, kan man dog aldrig frakjende hans Billeder en inderlig og poetisk Opfatning.

242. En Furuskov i Øvre Thelemarkens Karakter.

Paa Lærred. H. m. 0.91, Br. 1.338.

Sign.:

Frich 1852.

Billedet fører os ind i en vældig norsk Urskog, hvor Himlen hænger blytung over en ensom, stor Natur. Paa den vide Myrgrund mellem de tykke Furustammer, blandt hvilke Stormene have raset, saa at mere end en tyk Stamme ligger kuldkastet henad Jorden, viser sig i Forgrunden det sorte Fjeldtjern, ved hvis Bred en Elg — det eneste synlige Levende — i denne triste Natur vandrer i ensom Majestæt. Billedet er indkjøbt 1852.

243. Motiv fra Hallingdal.

Paa Lærred. H. m. 0.915, Br. 1.229.

Sign.:

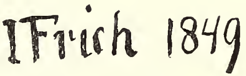

Et Færgested ved et stille Vand. Høje Aaser hæve sig over Dalen, hvor en Færge netop fører Bønderne med deres Hest og Kjærre over det smale Sund. Alt aander Skovstilhed og Fred. Billedet er indkjøbt 1849.

244. Parti fra Holtsfjorden, Ringerike.

Paa Lærred. H. m. 0.612, Br. 0.766.

Sign.:

Den klare Indsjø tilvenstre i Billedet spejler trofast de grønklædte Lier i sit Skjød. En Hængebirk løfter i Forgrunden sin rige Krone over de blomstrende Marker, hvor Gjæterjenten driver sine Faar henad Stien, forbi det forfaldne Skur midt i Billedet. En blid og fredelig Sommerstemning hviler over den smukke Natur. Billedet er indkjøbt med Kunstforeningens faste Galeri 1877.

I Begyndelsen af 1840-Aarene viger Münchener- og Dresdenerretningen for de nye Impulser fra Düsseldorf, og den unge norske Kunst indtræder i en ny Fase med

Adolph Tidemand,

f. i Mandal 14de August 1814 † 25de August 1876 i Christiania. Ogsaa Tidemand modtog sin første Udvikling

i Kjøbenhavn, hvor han var I. L. Lunds Elev, — men valgte 1837 at gaa til Düsseldorf, istedetfor som hans første Bestemmelse var til München. I Düsseldorf blev han Elev af Th. Hildebrandt og gjennemgik Akademiet, indtil han efter Fuldendelsen af sin „Gustav Wasa taler til Dalkarlerne i Mora Kirke“ Sommeren 1841 tiltraadte en Rejse til Italien, hvorefter han Høsten 1842 for nogle Aar tog Bolig i Christiania. Berøvet den Lejlighed, til at virke som Historiemaler, hvilken en ham overdragen Bestilling paa en Altertavle for vor Frelsers Kirke i Christiania skulde have givet ham, vendte han sig efter en Fodrejse i de norske Dale og Fjordegne energisk til Folkelivsbilledet og skabte efter at være vendt tilbage til Düsseldorf 1845 de berømte Billeder „Kathekisationen“, „Brudefærden i Hardanger“ (Landskabet af Hans Gude) og fremfor Alt „Haugianerne“. Da han 1848 for et og et halvt Aar vendte hjem til Fædrelandet, fortsatte han sin Samvirken med Gude i „Aften paa Krøderen“ og udførte „de ensomme Gamle“, hvorefter han i Düsseldorf 1850 fuldendte de 10 Billeder for Spisesalen paa Oscarshal, der under Navnet „Norsk Bondeliv“ dele Pladsen med Frichs ovenfor nævnte Landskaber, og sammen med Gude: „Ligfærd paa Sognefjorden“, „Lystringen“ m. fl. I de senere Aar tog hans Frembringelser, der hidtil havde havt en væsentlig lyrisk-episk Karakter, en mere dramatisk Retning i „Norsk Gravøl“, „Bjørnejægerens Hjemkomst“, „Tvekamp i et Bondebryllup“ og „Fanatikere“, et vældigt Modstykke til „Haugianerne“. I 1867 optog han endelig sin Ungdoms Tanke at optræde som religiøs Maler og leverede nu 3 Altertavler: „Christi Daab“ (Trefoldighedskirken), „Christi Opstandelse“ og „Christus“, medens han dog fremdeles leverede Folkelivsbilleder som „Brudetog gjennem Skoven“ (1873) og et historisk Billede som „Sinclars Landstigning i Romsdalen“ (Landskabet af Morten Müller). I 1874 nedbrødes han ved Tabet af sin eneste Søn, og to Aar senere fulgte han ham i Graven, netop som han forberedte et stort historisk-monumentalt

Billede: „Christian IV. grundlægger Christiania.“ Adolph Tidemand, Skaberen af det norske Folkelivsbillede, indtager ved sine Billeders høje Alvor, deres poetiske Følelse og deres festlige Skildring af den norske Bondes Liv en høj betydningsfuld Plads i den norske Nations Udviklingshistorie. Han har fra Billedets Verden forberedt og i den gjennemført det Samme, som den norske Digtning fra Welhaven til og med Bjørnson har udført i Ord, som Tonekunsten fra Ole Bull, gjennem Kjerulf til Grieg og Svendsen har sunget i Toner: Forherligelsen af det norske Folks Liv, ligesom Gude har leveret den tilsvarende maleriske Skildring af Fædrelandets Natur. Tidemands Kunst var i hans bedre Verker forunderlig rolig og harmonisk. Hans Farve var uden at lægge an paa Coloristens Effekt dyb og kraftig, hans Tegning i Almindelighed ren og correct; hans Billeders Bygning af en næsten monumental Storhed og Klarhed i Anordningen.

245. Studiehoved.

Paa Lærred. H. m. 0.481, Br. 0.421.

Sign.:

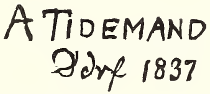

En Olding med hvidt Haar og Skjæg.

Dette Hoved er et af Tidemands ældste Arbejder. Det skriver sig fra Aaret 1837. Da Tidemand var kommen til Düsseldorf som Elev ved Akademiet og indtraadte i Tegneklassen, forsøgte han forgjæves at faa Plads i Hildebrandts Malerklasse: alle Pladse vare besatte. En Aften, da Hildebrandt, der var Lærer i Tegneklassen, roste en Tegning af Tidemand, tog denne Mod til sig og udbad sig at turde vise ham et malet Studiehoved. Hildebrandt tillod det, og næste Dag bragte Tidemand Hovedet. Denne Visit havde

til Følge, at Eleven ufortøvet fik Plads i Hildebrandts Malerklasse, og dermed var hans fremtidige Bane og Retning i flere Henseender given. Det var det her udstillede Studiehoved, han hin Dag foreviste Hildebrandt. Han forærede det senere til sin Broder Emil Tidemand, ved hvis Død det gjennem den tredje Broder Dr. Aug. T. skjænkedes til Nationalgaleriet 1866, ifølge Ejerens testamentariske Bestemmelse. Det er saaledes ikke ganske nøjagtigt, naar det i Inventariet heder, at dette Billede var T.s „Receptionsarbejde til Plads ved Kunstakademiet i Düsseldorf". (Se min „Adolph Tidemand, hans Liv og Verker" I, 56, Katalog no. 34).

246. De ensomme Gamle.

Paa Træ. H. m. 0.37, Br. 0.447.

Sign.:

ATIDEMAND 1849.

I Højsædet for Bordenden sidder den gamle Bonde og læser i Bibelen for sin Hustro, der sidder højtidsklædt ved Bordet med Kaffekjedlen foran sig. Dette Motiv udførte Tidemand første Gang under Navnet: „En Søndagseftermiddag paa Landet i Norge" 1848 for Cand. Brodtkorb paa Kjørbo ved Christiania. Anden Gang udførte han det for Nationalgaleriet 1849 — det her udstillede Exemplar — med nogle Forandringer. Dernæst anvendte han den samme Composition som Slutningsbillede i Cyklen „Norsk Bondeliv" under Titlen: „de ensomme Gamle", paa Oscarshal 1850. Engang har han udført det med Tillæg af flere Figurer under Titlen „Husandagt" — ialt er det malet 9 Gange. Sidste Gang malede han dette Stof 1859. Cartonen til Billedet paa Oscarshal (det 10de Exemplar om man saa vil) ejes af Schulte i Ddf.

Sammenligne vi, hvad der jo ligger nær i vort Galeri, dette Billede med Galeriets Numer 177, Jordans Husandagt, saa viser sig tydeligt nok Forskjellen mellem Skaberen af det tydske og Skaberen af det norske Folkelivsbillede. Hos den ene Gemytlighed og skalkagtigt Humor, hos den anden Inderlighed og mildt Alvor; men Begge ere de tydeligt nok grebne af det Store i de gamle Hollænderes Foredrag, dettes ædle Maadehold og Sandhed klinger igjen i Jordans som i Tidemands Billede. Billedet, der er udført i Christiania (som sagt 1849), er indkjøbt samme Aar. (Se min „Adolph Tidemand" I, 149, Katalog no. 272).

247. Haugianerne.

Paa Lærred. H. m. 1.435, Br. 1.795.

Sign.:

Ad. Tidemand Df 1852

I den halvdunkle Røgstue, i hvilken det klare Dagslys falder ind gjennem Ljorehullet og spiller i en let Sølvtone i Rummets øvre Del paa den blaalige, opstigende Røg, er en liden Menighed forsamlet — en Menighed, der paa sine Ansigter og i sine Skikkelser bære det alvorlige Præg af den haarde Natur, til hvilken de ere bundne, — for at høre Guds Ord levende forkyndt. En Skare af Mænd, Kvinder og Børn have samlet sig: den Gamle, der ikke kan forlade Sengen, ligger i Stuens ene Hjørne; men midt paa Gulvet er en ung Mand stegen op paa en Stol: hans Aasyn lyser af en mild sværmerisk-religiøs Ild; men det Opvakte og Begejstrede i hans Blik forsoner os med Sværmeriet, og fordi vi føle, at det er fremgaaet af en stærk, indre Strid, tro vi umiddelbart paa denne Mands og den ham omgivende Forsamlings

Alvor. Til at forstærke Indtrykket af Forsamlingens Mangfold har Kunstneren benyttet et virksomt Middel, idet han har givet Compositionen ikke et, men to Centrer. Thi medens den unge Taler i *Forsamlingens* Midte er det *ideelle* Centrum i Compositionen, er derimod den siddende Mand med det røde Livstykke i *Billedets* Midte dets *reelle* Centrum, omkring hvilken det Hele er anordnet. Denne Fordobling gaar nu igjennem hele Billedet snart som Paralleler snart som Contraster mellem to og to Figurer, idet enhver Stemning og Livs- eller Sjælsretning har to Repræsentanter, der hver spejle sin Nuance, saaledes de to siddende, grublende ældre Mænd midt i Billedet, de to unge Mænd, af hvilke den ene staar bag den ene siddende Mand, den anden sidder paa Bordet; den staaende intelligente Mand med det skaldede Hoved og den halvsovende Dorskhed, der læner sig til Sengestolpen, de to Oldinge, den kraftige, der sidder ved Bordet og den udlevede i Sengen o. s. v.; ligesaa paa Kvindesiden.

Man iagttage videre, hvor symmetrisk og dog frit Alt er anordnet omkring Billedets Hovedfigur, hvorved det samlede Overblik over Gruppernes Mangfold umærkeligt lettes, hvorledes det hele er sammenbundet til en Enhed gjennem Talerens Personlighed og det Ord, han udtaler, og endelig hvor naturligt Rummet selv slutter sig til Figurerne og ved sine architektoniske Linjer yderligere forstærker Gruppernes Klarhed og Figurcompositionens Linjer: den løftede Rygaasstue hæver sig mod Midten ligesom Grupperne om Talerens højtragende Figur: de to Sidevægge begrændse naturligt de to Sidegrupper ved Bordet og ved Sengen, Bagvæggen den bagre Gruppe omkring Taleren; denne Fordeling er yderligere betonet ved en fin Anordning af Indramningens tredje Element, Gulvet. Dette er i Midten af Sten, men paa Siderne henimod og under Bordet tilvenstre og Sengen tilhøjre af Planker. Disse

Gulvplanker bære med sine indad parallele Linjer de fremskudte Sidegrupper, medens Midtgruppen i Baggrunden bæres af Stengulvet i Midten. Det hele danner saaledes en afgrændset og dog hel, en fri og dog indenfra symmetrisk betinget Verden for sig.

Men ved Synet af denne lille, afsluttede Verden af disse fattige, stille Bønder, der lytte til den unge Prædikants Ord, gaar vort Blik langt ud over den trange Stue; vi føle den Naturs Storhed, i hvilken de leve, vi føle, at de høje Nuter se ind til dem ovenfra gjennem Ljorehullet, — hele Ensomheden derudenfor, hele det strenge Liv, der staar for Døren og venter dem, afspejler sig i Billedet, som derved end mere bliver et Billede af vort Folks Liv som intet Andet. Thi over al denne Ensomhed og Haardhed føle vi, at *hans* Aand svæver forsonende og fredende ned, til hvem disse simple Mennesker vende sig i sin enfoldige Tro, hans Aand, der har sagt: „Hvor To eller Tre ere forsamlede i mit Navn, der er jeg midt iblandt dem.“

Med Haugianerne indtraadte Tidemand i Rækken af vor Tids første Mestere, og mange vare de Udmærkelser, som paa Grund af dette Verk bleve ham tildel. Billedets første Exemplar, der udførtes i D.dorf 1848, og som er det bedste Exemplar, tilhører Düsseldorfs städtische Galerie, vort Exemplar er det andet og er udført i D.df. 1852, undermalet af B. Nordenberg (se no. 216), det tredje Exemplar, udført 1865, solgtes ved Dublinerudstillingen samme Aar til Mr. Schwabe ved Liverpool. Desuden existere tre udførte Farveskizzer til Billedet, en ejedes af Maleren Prof. Schirmer i Carlsruhe, en af Maleren Scheuren i Düsseldorf og en af Kunsthandler Buddeus i Ddf., den findes nu i Wien. Denne sidste blev brugt som Grundlag for *Werners* og *Sagerts* Kobberstik af Billedet. En liden, let henkradset Blyanttegning, det allerførste Udkast til Billedet (fra 1845) ejer Kunstnerens Enke.

Vort Billede indkjøbtes til Galeriet 1852.
(Se min „Adolph Tidemand“ I, 163—165, II, 14, 93. 136—144. Katalog no. 357).

248. Sognebud.

Paa Lærred. H. m. 0.621, Br. 0.779.

Sign.:

A. Tidemand
1860.

Præsten er kaldet til en gammel, syg Bondemand og taler nu siddende ved Sengen, før Nadverens Uddeling, til den Syge og hans gamle Hustro.

Billedet danner et Led i en Række Fremstillinger — ialt 6 —, som Kunstneren udførte i Aarene 1860 til 1863 af Nadverens Uddeling i Bondestuen. De fleste af dem havde flere Figurer — i det ene af dem bringe Naboerne sine Syge og Verkbrudne til den hellige Handling. I vort Billede er Scenen, som man ser, indskrænket til tre Personer.

Billedet, der er udført i Düsseldorf fra 11te Juni til 20de Oktober 1860, indkjøbtes af Christiania Kunstforening for dens faste Galeri s. A. og indkom i Nationalgaleriet i December 1877, da Kunstforeningens faste Galeri indkjøbtes. (Se min „Adolph Tidemand“ II, 72, Katalog no. 549).

248 A. Et Gravøl.

(Ufuldført). Paa Lærred. H. m. 0.99, Br. 1.31.

Ved den øvre Ende af et langt Bord, hvorpaa den Afdødes Kiste med tre tændte Lys paa Laaget er stillet paa et hvidt Klæde, sidder de sørgende Efterladte, medens Slægt og Venner grupperer sig i Billedets Baggrund. En ældre Bonde, der staaende bag Bordet

ved Siden af Kisten har læst Guds Ord, synes nu med hævet venstre Haand at lyse Velsignelsen over de Tilstedeværende.

Samme Komposition som fuldført Billede, malet i 1854, hvori dog er enkelte ikke uvæsentlige Forandringer, findes i Louis Ravenés Samling i Berlin.

248 B 1—36. Studier.

Disse Studier tilligemed No. 248 A og 37 for Tiden ikke udstillede malede Studier er testamentarisk Gave af Kunstneren til Galeriet.

Christian August Printz,

f. paa Fredrikshald 1819 † paa Gaarden Lindhol i Ejdsberg 1867, kom 1853 til Düsseldorf, formaaede kun i enkelte Verker at hævde en mere selvstændig Stilling som Dyrmaler.

249. Ræven i Hønsegaarden.

Paa Lærred. H. m. 1.353, Br. 1.628.

Sign.:

Ræven har netop grebet en And — Hønsene fare forskrækkede om, mens Anden skriger. Malet 1860, anskaffet for Galeriet samme Aar.

Franz Didrik Bøe,

f. i Bergen 28 Mai 1820. Elev af Th. Grønland. Bøe besøgte først Akademiet i Kjøbenhavn i Begyndelsen af

1840-Aarene, men gik senere til Paris, hvor hans fortrinlige Stillebensmalerier forskaffede ham et agtet Navn. Han fungerede som norsk Jurymand ved Verdensudstillingen 1855 i Paris. Bøe har senere taget fast Bolig i sin Fødeby.

250. Frugtstykke.

Paa Lærred. H. m. 0.715, Br. 0.58.

Sign.:

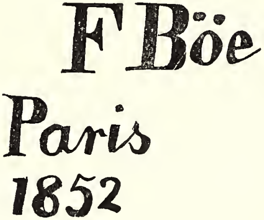

En Ranke med en af Solen belyst Vindrueklase, over hvilken en liden Fugl gynger paa en nærliggende Gren, beredt til at kaste sig over det saftige Bytte. Vinløvet er begyndt at gulne og har i Kanterne antaget det smukke rødmende Skjær, der betegner Høstens Tid. — Indkjøbt for Galeriet 1852.

251. Dødt Fuglevildt.

Paa Lærred. H. m. 0.715, Br. 0.582.

Sign.:

En Fasan og en mindre Fugl ligge henkastede paa Jorden ved Siden af en Jagttaske, over hvilken nogle løvrige Grene hænge ned. I Forgrunden gynger en liden Sommerfugl paa et Græsstraa. Indkjøbt for Galeriet 1857.

252. Et Boudoir.

Stilleben. Paa Lærred. H. m. 0.622, Br. 0.526.

Sign.:

F Böe.
1865.

Man staar foran et Consolbord med tilhørende Spejl. Det er langt paa Nat, og Boudoirets usynlige Ejerinde er netop kommen hjem fra et Bal. Paa Bordet foran Spejlet har hun henkastet en Bouket Roser, som hun har opfrisket ved at stænke Vand paa dem; sine Smykker, Perlebaand, Broche etc. har hun lagt fra sig i en pragtfuld Nautilus, der bæres af en siddende Amorin i Bronze. Tilvenstre staar en Bronzeeros, skrivende paa en Tavle ved Siden af en afbrudt Søjle. En tændt Natlampe nedsat i et Glas belyser det Hele. I Spejlet skimter man svagt Omridsene af Damen selv, der vel er sysselsat med sit Nattoilette. Billedet er udført med stor Sandhed, og giver ved de Spor, det viser af Menneskeliv og menneskelig Indgriben i dette „stille Livs“ Rige, et Vink om, at en Del af den Interesse, man føler for Stillebensfremstillingen ligger netop deri, at den viser tilbage paa en usynligt indgribende menneskelig Aands Virksomhed. Man følger her den unge Ejerindes nys tilendebragte Balaften uden at kjende, uden at se hende — anderledes end i det svage Glimt i Spejlet, der endog helst burde været borte, da det er det eneste, der er utilfredsstillende i Billedets ellers elegante og fuldendte Udførelse.

Johan Fredrik Eckersberg,

f. i Drammen 1822 † i Sandviken ved Christiania 1870, Elev af J. W. Schirmer i Düsseldorf 1846—1848, besøgte, efter et Ophold paa Madeira for sin Helbreds Skyld,

atter Düsseldorf 1854—1855, hvorefter han tog Bolig i Fædrelandet og ledede en Malerskole i Christiania til sin Død. Hans Billeder udmærke sig ved den jævne Troskab, hvormed han skildrer Landskabets Karakter. Løv og Træer ere ikke Eckersbergs stærke Side; over Skovgrændsen i Højfjeldsnaturen trives han bedst. Det ærlige Naturstudiums Apostel, den strenge Sandheds Forkjæmper inden vor Kunst, har han særligt Krav paa Nationens Tak for den Trofasthed, hvormed han forsøgte at hævde Muligheden af en norsk Kunst i Norge, for den vækkende og sunde Indflydelse, han øvede paa den yngre Generation af Kunstnere i Norge. Den Sygdom, der havde tæret paa hans Ungdom, skjænkede ham ingen lang Bane, men hvad han har været for den norske Kunst, en ædel Lærer, en sandfærdig og samvittighedsfuld Skildrer og et stort Exempel paa Kunstnerstræben og Trofasthed mod et fattigt Fædreland, alt Dette gaar ikke med ham i Graven, det har baaret og bærer sin Frugt, der spirer videre som J. F. Eckersbergs Arv.

253. Parti fra Valle i Sætersdalen.

Paa Lærred. H. m. 1.187, Br. 1.402.

Sign.:

JFEckersberg
1852.

Over Forgrundens høje Klippestykker, mellem hvilke en Bondefamilje, hvis ene kvindelige Medlem bærer det bekjendte sæterdalske Plaid, har taget sin Hvileplads, ser man ind over den flade Dalbund, gjennem hvilken Elven løber — paa begge Sider af Dalen stige de tilhøjre dybt skyggede og stejle, tilvenstre

solbelyste og lavere Fjeldsider. Midt for Dalen lukker en Aas, gjennem hvilken en Fos styrter ned, og over den breder sig Højfjeldsplateauet med sine Snefjelde i Baggrunden. Tilhøjre i Billedet hæver sig en ensom Furu.

Billedet er indkjøbt for Galeriet 1852.

254. Højfjeldsbillede fra Jotunfjeldene.

Paa Lærred. H. m. 1.412, Br. 2.345.

Sign.:

I F Eckersberg
Christiania 1866

De øde Vidder uden Liv, næsten uden Vegetation, med den milelange, storartede, men trøstesløse Udsigt henimod de endnu højere Snefjeldsvidder omkring Glittretind, hvor en dyb mørk Revne antyder, hvor Dalen ligger, medens den øverst oppe aabner sig mod et Fjeldvand, af hvilket Elven løber ud for at forfølge sin Vej ned mod Havet, mens Sneen tindrer i det Fjerne, erindrer levende om Digterens Ord, at

„der ligger et Land mod den evige Sne,
i Revnerne kun er der Vaarliv at se.“

Paa disse Vidder var Eckersbergs Kunst hjemme. Med træffende Sandhed skildrer han denne Naturens forstenede Helligdom i dens hele forfærdende Vildhed, rigtignok efterat Gude har opdaget den Rigdom paa maleriske Motiver, som Højfjeldet gjemmer, men ikke destomindre med fuld Originalitet og Inderlighed.

Billedet er indkjøbt for Galeriet Aar 1866.

255. Parti fra Hvidesejd.

Paa Lærred. H. m. 0.372, Br. 0.542.

Sign.:

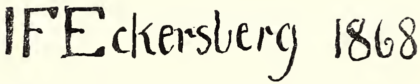

Vi befinde os i lyse, vakre Lier — grønne og træbevoxede. Paa Fjeldets Skraaning ligge de spredte Bondegaarde, tilhøjre stiger en mørk, skovbevoxet Aas op. Det er fuld Sommer, men oppe i Fjeldene i Baggrunden ligger lidt Sne tilbage hist og her. I Dalen løber en Elv nedover; Postvejen føres over den ved en Bro og snor sig stærkt bugtende opad Dalen mod Fjeldovergangen. En Skydskjærre farer støvhvirvlende nedad Vejen, paa hvilken ogsaa nogle Gaaende bevæge sig.

Indkjøbt for Galeriet med Kunstforeningens faste Galeri i December 1877.

Johan Jacob Bennetter,

f. i Christiania 30 Sept. 1822 (Malerens egen Opgave) Elev af Gudin og Louis Meyer, har væsentlig faaet sin Udvikling i Holland og Frankrige og lever efter et længere Ophold i Paris, nu paa Gaarden Sole ved Stavanger.

256. Søslag paa Kysten af Madagascar.

Paa Lærred. H. m. 1.375, Br. 2.152.

Sign.:

En fransk Fregat er bleven omringet af engelske Skibe, der give den glatte Lag, som Franskmanden paa sin Side modigt besvarer, medens recognoscerende Baade bevæge sig mellem Skibene. Billedet udmærker sig ved en alvorlig, historisk Holdning, mere end ved livlig real Opfatning. Den Batalje, der her fremstilles, fandt Sted i Lago-Bugten ved Madagascar under Revolutionskrigene Natten mellem den 21de og 22de September 1799.

Billedet er indkjøbt for Galeriet 1863.

Asta Hansteen,

f. 1824 i Christiania, Datter af den berømte Astronom, studerede i Düsseldorf omkring Aar 1850 og røbede ikke ringe Talent som Portraitmalerinde, medens hendes Forsøg paa det historiske Omraade ikke lykkedes, hvorfor hun ombyttede Malerkunsten med Literaturen. Hun er 1880 emigreret til Nordamerika.

257. Portrait af Prof. Christopher Hansteen.

Paa Lærred. H. m. 0.927, Br. 0.782.

Sign.:

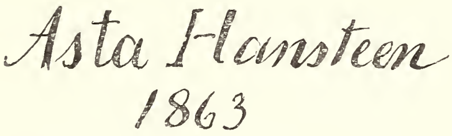

Knæstykke, siddende Figur, raskt opfattet og gjengivet med Kjærlighed, sikkert Kunstnerindens bedste Arbejde.

Chr. Hansteen var født i Christiania 1784, blev 1806 Adjunct i Mathematik ved Fredriksborg lærde Skole og vandt 1812 det danske Videnskabsselskabs Pris for Besvarelsen af dets Opgave om Jordmagnetismen, hvorefter han udnævntes til Lector ved det ny-

oprettede norske Universitet. Kjæmpende med de smaa Midler, den unge Stat kunde stille til hans Raadighed, grundlagde og udviklede han de astronomiske Institutioner i Norge, hvis Observatorium blev færdigt 1833. Sine Studier over Jordmagnetismen udvidede han ved en Rejse i Sibirien 1828—30. Hans videnskabelige Virksomhed fortsattes, ligetil han i høj Alder tog Afsked som Universitetslærer 1861. Hansteen døde 1873. Billedet er indkjøbt til Galeriet 1880.

Hans Fredrik Gude,

den norske Düsseldorferskoles andet Centrum, er født i Christiania 13de Marts 1825, Elev af J. W. Schirmer og Andr. Achenbach. Kun 16 Aar gammel kom Gude 1841 til Düsseldorf med den Bestemmelse at blive Historiemaler, men Andr. Achenbachs Indflydelse drev ham over til Landskabsmaleriet, paa hvis Udvikling i Norge, hvis skjønne Natur saa overvejende begunstiger denne Kunstart, han har øvet uberegnelig Indflydelse. Sine første Laurbær vandt Gude, da han opdagede Højfjeldets Poesi, og leverede sine første Højfjeldsbilleder (det mest storartede rimeligvis paa Rosendal i Hardanger). Sammen med Tidemand udførte han en Række Billeder, der begyndte med „Brudefærden i Hardanger“ og sluttede med „Fiskere i Havsnød“, mellem hvilke ligge „Aften paa Krøderen“, „Lystringen“ og „Ligfærd paa Sognefjorden“ (1847—1860). I 1848 kom Gude hjem til Norge for $2^1/_2$ Aar og blev, efter at være vendt tilbage til Düsseldorf, 1854 Professor ved Akademiet i denne Stad efter sin Lærer J. W. Schirmer, der havde modtaget en Kaldelse til Carlsruhe. I denne Stilling forblev han til 1862, da han for nogen Tid tog Bolig i North-Wales, indtil han Høsten 1863 efterfulgte Schirmer som Direktør og Professor i Carlsruhe. 1875 kaldtes han i en lignende Stilling til Berlin, men modtog ikke Kaldelsen. I 1880 flyttede han dog, da Kaldelsen fornyedes, til Berlin. Fra Tiden omkring 1857

begyndte Gude at lægge alt mere Vægt paa Staffagen i sine Billeder og har senere gjennem denne vist, at han ogsaa er en dygtig Figurmaler, om han end altid underordner Figurerne under Landskabet, saaledes at de optræde uden al Fordring. I senere Aar er det især Kysten, der har været hans kjæreste Gjenstand, og Faa ere de, der som Gude formaar at skildre Solens Spil over Bølgerne eller Brændingens Vildhed. Idetheletaget har Gude altid vist stærk Tilbøjelighed til at vexle baade Emner og Fremstillingsmaade, og har stadig ved dristige, men sikkre Spring i sin Udvikling fængslet Interessen. Som Kunstner indtager Gude hidtil ubestridt Pladsen som Norges første Landskabsmaler, idet han med en genial Sands for en trofast Gjengivelse af det Karakteristiske i den norske Natur forbinder en varm, poesifuld Opfatning af denne, — som Lærer har han mangfoldigt paavirket ikke blot hele den yngre norske Landskabsskole, men ogsaa i det tydske Landskabsmaleri har han indkastet Fermenter af det Alvor og den Højhed, der hviler over hans Betragtning af den norske Natur.

258. Norsk Landskab.

Paa Lærred. H. m. 1.244, Br. 1.87.

Sign.:

HGude 1860

Varm Sommerdag ved en Bæk under Bjerkelien. Vakkre Hængebjerke i Billedet tilhøjre — en stor vindfældet Bjerk ligger kastet overende ved Bækken. Gjennem Skoven fører en Fodsti, Udsigten aabner sig under Klipperne og mellem Træerne til et Kjærn. Paa den lille Græsplet ved Bækken har en Bondefamilje, der er paa Rejse, slaaet sig ned; Hesten græs-

ser opsadlet, men uden sin Rytterske ved Bækken, af hvilken en Gut, der har lagt sig paa Knæ, søger sig en Lædskedrik. Bonden selv har taget Plads paa den vindfældte Stamme, paa en Sten ved hans Fod sidder hans Hustro og giver det lille Barn Die, en Handling, som den medfølgende Jente, der har sat sig paa en Sten ved hendes Side, følger med Deltagelse. Den varme Sommerluft, der aander gjennem det dejlige Billede, og ikke mindst over den lille Figurgruppe, giver dette Billede en høj Rang mellem Mesterens Verker. Et ældre Billede af Gude, der var indkjøbt af Galeriet 1850, er senere paa Kunstnerens derom udtalte Ønske blevet ombyttet med dette Billede.

259. Højfjeldsbillede.

Paa Lærred. H. m. 0.772, Br. 1.308.

Sign.:

Højt paa Vidden mellem de nøgne Klipper drømmer et ensomt Kjærn under den tunge, tilslørede Himmel. Nede ved dets Strand aabner sig et grønt Fjeldbejte, og der ligger Sæteren, hvis Buskap græsser omkring den. — Der hviler en tung Melancholi over den hele Forgrund, men langt, langt ude blinker de solbelyste Snefjelde os imøde og erindrer os om Digterens Ord:

„Højt over de norske Dales Pragt
Et Rige blandt Skyer er vidt udstrakt,
Og Klipper hæve sig der igjen
Af Ødemark og af Kjern paa Fjeld,
Og Sneens Toppe brede sig hen
Paa alle de sorte Klippers Knæ,
Og over de voxende Kildevæld
Har Isen lagt den taarnede Bræ.“

(Welhaven.)

Billedet er indkjøbt til Galeriet 1857.

260. Motiv fra Nordmarken.

Paa Lærred. H. m. 0.385, Br. 0.532.

Sign.:

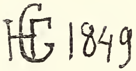

Stranden i Forgrunden er myrlændt, tilhøjre en uddøende Granskov med en Mængde Vindfald. Paa en Sten over Vandet, der udbreder sig i Billedets Midte, en stor, vakker Gran. Hinsides Vandet spejler Granlien sig i den blikstille Flade. Taagerne sænke sig tæt over Vandet, som gaar dybt ind i Billedet. I Baggrunden vise sig blaa Fjelde, som begrændse Horizonten.

Billedet er 1863 skjænket Nationalgaleriet af Stiftsoverretsassessor Haakon Krog.

261. Indsejlingen til Christiania.

Paa Lærred. H. m. 0.957, Br. 1.379.

Sign.:

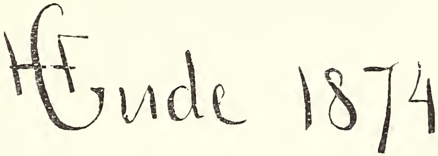

Vi befinde os ude paa Fjorden nær dens østre Bred, mellem Hovedøen og Fæstningspynten. Himmelen er overskyet, men Solen bryder igjennem en af Skyerne og lægger en stærk, spillende Glans henover Bølgerne, der zittrende gjengive Straalerne. For den friske Bris, der stryger hen over Vandet, sejler et Fartøj ind for fulde Sejl, medens en stor Tremaster ligger stille midt paa Fjorden længer tilbage. Bagved

Hovedøen kommer et Dampskib frem, flere Baade ere synlige paa Fjorden, blandt disse tilhøjre i Forgrunden en Fiskerbaad, i hvilken fire Personer, der betragte den gjorte Fangst. Længst tilvenstre ser man den hvide Mur af Krudtmagazinet paa Hovedøen, længst tilhøjre Akerhus' Taarne og Bygningerne nede paa Vippetangen, midt i Billedet dukker Oscarshal frem af Skoven. Mod Horizonten tegner sig Kolsaas' og Skougumaasens ejendommelige Bjerglinjer. — Medens alle de forrige Billeder har vist os Gude sysselsat med at skildre Højfjeldet eller Indlandet, belyser dette Arbejde fortræffeligt Gudes Maade at skildre Kysten og Fjorden. Det hele, smukke Billede har navnlig sin Styrke i den omtalte mægtige Lysvirkning over Bølgerne. Det er indkjøbt for Galeriet i Januar 1875.

262. Regnstemning.

Paa Lærred. H. m. 0.305, Br. 0.458.

Sign.:

Det har skyllet dygtigt ned, men nu er Regnen ophørt og enkelte blaa Punkter vise sig paa Himlen, som sandsynligvis klarner. Græsset og Skoven staa forfriskede efter Badet. Under en Furu tilvenstre have to Børn søgt Ly, mens Regnen var paa det værste, nu vove de sig videre. Den opblødte Vej hen imod Bondegaarden staar formelig under Vand, Himlen spejler sig blaa i de store Vandpytter. Konen paa Vejen løfter forsigtigt op. Billedet er indkjøbt med Kunstforeningens faste Galeri i December 1877.

263. Landskab fra North-Wales.

Paa Lærred. H. m. 0.407, Br. 0.545.

Sign.:

HGude 1863 Bettws

Midt i Billedet risler en liden Elv frem i det stenede Elveleje, der har tæt Kratskov paa begge Sider. Højt over Elven løfter en Stenbro sin mægtige Bue. Den er helt overgroet med Efeu og danner et særdeles malerisk Skue. Over Broen rider en Rytter. Under Broen ser man ind i Skoven opad Elven; over den vise sig de fjerne Bjerge. Dette Billede, der er et af Resultaterne af Gudes Ophold i Wales, er indkjøbt med Kunstforeningens faste Galeri i December 1877.

264. Studie.

Paa Lærred. H. m. 0.425, Br. 0.568.

Skov med en stille Elv, hvorover en Bro. Tillægges Holmberg, synes snarere at tilhøre Gude. Den er indkjøbt for Galeriet med Kunstforeningens faste Galeri i December 1877. Jeg har stillet den under Gudes Navn, da Fejlen, hvis det er en Fejl, her lettere vil observeres og kunne rettes, end om den fejlagtigt bliver staaende under sit gamle Navn.

Carl XV,

Norges og Sveriges Konge, f. d. 3dje Maj 1826 † d. 18de September 1872. Som Kunstner tilhører Carl XV egentlig — som Elev af Boklund, af Edv. Bergh og Wahlberg — den svenske Skole.

265. Gripsholm Slot.

Paa Lærred. H. m. 0.944, Br. 0.796.

Sign.:

C + 1862

Man ser over en Bugt af Mälaren henimod Slottet, der hæver sine mægtige Mure og Taarne midt i Billedet ude paa Odden. Det var i et af disse Taarne den ulykkelige Kong Erik den XIV forsmægtede som Fange i flere Aar, efterat han selv kort før havde holdt sin Broder Johan (d. 3die) og Catharina Jagellonica fangne i dette samme Slot. Det var hid Gustav IV Adolf førtes fangen efter Paladsrevolutionen d. 13de Marts 1809. Billedet, der er en Gave af den kongelige Kunstner, skjænkedes til Nationalgaleriet 1862.

266. Svensk Vinterbillede.

H. m. 0.851, Br. 1.03.

Sign.:

C + 70.

Egnen ligger bedækket af Sne, der kun er smeltet bort hist og her i Skovbrynet. Over Elven har man i Solnedgangen Udsigt til fjerne Bjerge. Billedet er en Gave af Kunstneren og indkom i Nationalgaleriet i Maj 1871.

Herman August Cappelen,

f. i Skien d. 1ste Maj 1827 † i Düsseldorf d. 8de Juli 1852, Elev af Gude. Cappelen er Eckersbergs absolute Modsætning. Betegner denne den objective Realisme, saa repræsenterer

hin det romantiske Stemningsmaleri og det i dets mest energiske Fremtoning. Cappelen studerede Naturen med stor Inderlighed, men som ægte Romantiker maaske mere for at finde den Gjenlyd, Naturen altid ejer af Menneskesjælens drømmende Sværmeri end for Naturgjenstandens egen Skyld, der for ham kun havde Værd som Medium for hint. Hans Verker ville altid blive vort Folk kjære som Udtryk for hin vort Landskabsmaleris sværmende Ungdomstid. Cappelen kom til Düsseldorf 1846 efterat have gjort en Studiereise i Norge sammen med Gude. Desværre skulde denne unge Kunstnerdrøm vare saa kort: maaske vilde hans kraftige Natursans snart have ført ham ind paa andre Baner og gjort ham til en ligesaa begejstret Forkynder af Realismens Evangelium som han nu var det af den romantiske Poesi — der savnes i hans Studier ikke Antydninger dertil — men maaske vilde denne Overgang ogsaa have sprængt sønder det Bedste og Inderligste i denne stærkt kjæmpende Natur — nu fik han gaa bort med hele Fremtidshaabets Glorie om Panden, i hele Ungdomsdrømmens Skjønhed; og saa var det vel bedst saaledes.

267. Skovlandskab fra Nedre Thelemarken.

Paa Lærred. H. m. 1.05, Br. 1.525.

Sign.:

I Fjeldnaturens dybe Ensomhed falder Sommerdagens Sol tindrende klar over de mægtige Furustammer, der spejler sig i det blikstille Kjærn sammen med de grønlige, fugtige, mosgroede, lodret i Kjærnet nedstigende Klipper, medens andre Dele af Klipperne

staa i dyb Skygge. De prægtige gamle Stammer tegne sig mod den klare Fjeldluft, men tilhøjre ser man over de vide Hejer ud til fjerne Fjelde og Fjorde. I Forgrunden ved Kæjrnets Bred staar en Kvinde, der holder et Lam i Armen, medens en Kalv og to Geder græsse ved hendes Side. Et renere, klarere Billede af den norske Fjeldnaturs Fred og Stilhed kan vanskelig tænkes. Motivet er taget fra Holden i Nærheden af Ulefos. Naar man kommer rejsende fra Strengen ned mod Ulefos vil man tilvenstre fra Vejen finde et Parti, der stærkt erindrer om Kjærnet, og om Klipperne og Furustammerne ved dets Bred. Billedet er 1852 skjænket til Galeriet af den da netop afdøde Kunstners Fader, Jernverksejer Cappelen.

268. Uddøende Urskov.

Paa Lærred. H. m. 1.285, Br. 1.617.

I en vild, af Naturrevolutioner søndersprængt Klippeur rager en ensom Furu op mellem om hinanden kastet Vindfald. De mægtigste Stammer ligge som knækkede Rør omkring i Uren, mens en Elv risler ned i den dybe, mørke Kulp i Forgrunden tilvenstre. Den hensmuldrende Skov og de mørke Klipper, der synes kastede om hverandre af Jætters mægtige Arme, frembyde et Billede af Vildhed, der danner en gribende Modsætning til det foregaaende Billedes blide Fred. Billedet, der ikke var færdigt ved Kunstnerens Død, er et tro Udtryk af den Gjæring, der herskede i den unge Kunstners Sind i hans Livs sidste Aar og som sikkerlig, hvis den ikke havde ført ham i Dødens Arme, vilde have kjæmpet sig frem til nye, nu aldrig af ham betraadte Kunstnerbaner. Billedet er skjænket til Museet 1852 strax efter Cappelens Død af hans Fader, Jernverksejer Cappelen.

269 a—v. 21 Studier.

Gustav Adolph Mordt,

f. i Christiania 24 Marts 1826 † sammesteds 2 Juli 1856. Elev af Gude. Mordt var et lyrisk Talent, der afbrødes af Døden før det kom til fuld Modenhed. Med den varme Sans for Naturstemninger, der udmærker Mordts Billeder, forenede sig ikke altid et ligesaa inderligt og nøgtert Naturstudium og saaledes ere hans Billeder ikke altid fri for en tidligt indtraadt Maner. De bestaa ofte mere af aftonede Planer end af virkelige Former, men i sine bedste Billeder har han formaaet at overgyde dem med en tiltrækkende, ahnelsesfuld Poesi.

270. Parti fra Finmarken.

Paa Lærred. H. m. 0.633, Br. 0.803.

Sign.:

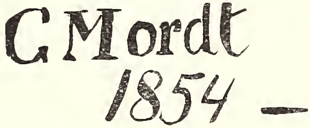

I Forgrunden en øde Slette paa hvilken Rensdyret vanker, længere borte Fjorden, over hvilken hæver sig en Fjeldtop af den bizarre Form, der er ejendommelig for det nordligste Norge, over de lavere Aaser. Alt ligger badet i et mat rødligt Lys fra den i Dunster hyllede Sol, der staar svagt lysende midt i Billedet. Dette Arbejde er indkjøbt for Nationalgaleriet 1860.

271. Solnedgang.

Paa Lærred. H. m. 0.168, Br. 0.234.

Sign.:

En Skizze fra Højfjeldet med dobbelt Lysvirkning; paa den ene Side de røde Fjelde, belyste af den nedgaaende Sols sidste Straaler, tilvenstre stiger Fuldmaanen over de skyggede Fjeldtoppe i Øst — Billedet er indkjøbt med Kunstforeningens faste Galeri i December 1877.

Knut Bergslien,

f. paa Voss den 15de Maj 1827, kom som ung Bonde, der skulde udtjene sin Værnepligt til Bergen og blev der for sit sjeldne Tegnetalent bemærket af Maleren Reusch, der selv meddelte ham den første Undervisning og fik ham sendt til Antwerpen og Düsseldorf, hvor han ankom Vaaren 1852. Han udviklede sig efterhaanden til en dygtig Folkelivsmaler, ganske vist paavirket af Tidemand, men i mange af sine Verker frisk, i enkelte endog storslagen i sin Opfatning. Som Portraitmaler har han en stor Evne til at karakterisere. Siden omkring 1869 har Bergslien havt Bolig i Christiania, hvor han har fortsat den af Eckersberg ledede Malerskole.

272. Portrait af Kunstnerens Fader.

Paa Lærred. H. m. 0.569, Br. 0.468.

Sign.:

K Bergslien pinx.
1870.

En gammel Bonde med et alvorligt og forstandigt Udtryk, Hovedet er holdt ret en face. Indkjøbt for Galeriet i October 1870.

Morten Müller,

f. i Holmestrand 29de Februar 1828, kom 19 Aar gammel til Düsseldorf 1847 for at blive Schirmers og Gudes Elev. Han forblev dog for det første kun i Düsseldorf til Sommeren 1848, da han vendte hjem sammen med de øvrige norske Kunstnere og forblev i Norge til 1851, da han tog fast Bolig i Düsseldorf, hvor han nu boede til 1866. Fra dette Aar til 1873 tog han Ophold i Christiania, hvor han efter Eckersbergs Død sammen med Bergslien ledede den af ham oprettede Malerskole, men flyttede 1873 atter til Düsseldorf. Morten Müllers Begavelse ligger nærmere Gudes end Eckersbergs Retning. Han maler bredt og sikkert og har et smukt Blik for de storslagne og alvorlige Stemninger i den norske Natur, navnlig vil man med Rette kunne fremhæve hans Forkjærlighed for Furuskoven.

273. Landskab fra Omegnen af Christianiafjorden.

Paa Lærred. H. m. 1.48, Br. 2.3.

Sign.:

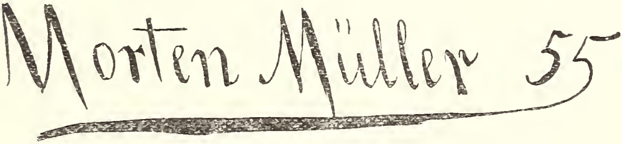

Billedet viser os et Skovkjærn i Dybet under mørke, skovgroede Aaser. Fra vort ophøjede Stade ser vi over Kjærnet og dets Omgivelser fjernt ud over Højsletten. Himlen er fuld af tunge Skyer, men over Forgrunden iler et Solstreif netop der, hvor to trætte Vandrere have sat sig tilhvile i Bakken ved Stien ovenfor den Bro, der sammensat af simple Træstammer, er lagt over Elven midt i Granskoven. Ogsaa over de lave, blaa Aaser, hvis Linjer begrænse Horizonten, be-

gynder det at lysne. Billedet er indkjøbt for Galeriet 1857.

274. Ved Hardangerfjordens Udløb.

Paa Lærred. H. m. 1.285, Br. 1.845.

Sign.:

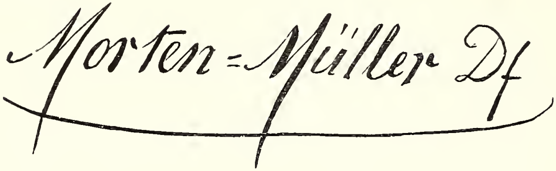

Et Uvejr med Regnbyger pidsker hen over Bølgerne og Øerne ude i Havet tilvenstre. Søen gaar hvid med Brændinger, og under den høje Strand tilhøjre, hvor Fyret tegner sig mod Himlen og den tarvelige Bondegaard trækker sig ind under Fjeldet, har en Fisker lagt sin Baad ind mellem Stenene, medens Brændingen slaar lige ved den, selv gaar han med Garnet op fra Stranden, Ude paa Fjorden driver en Hardangerjagt i Bølgerne. I Baggrunden ser man over de lave Holmer langt ud i Havet. Billedet er indkjøbt for Galeriet Aar 1867.

Carl Julius Lorch,

f. i Throndhjem 18 Maj 1829, † 28 Oktober 1882. Elev af Carl Sohn og Tidemand, kom til Düsseldorf 1852. Tidemands Indflydelse træder kjendeligt frem i mange af hans Arbejder, medens han i andre viser Paavirkning af Ritter og Jordan. Hvor hans Emner slaa ind i det Humoristiske ere de ofte heldigt opfattede, en nitid Udførelse udgjør sædvanlig deres Hovedfortrin.

275. Handelsjøden i Lodshytten.

Paa Lærred. H. m. 0.73, Br. 0.86.

Sign.:

I en hollandsk Lodshytte er en omrejsende Handelsjøde traadt ind for at falbyde sine Varer. Han har lagt sig paa Knæ paa Gulvet foran sin Kramkiste for at forevise dem. Bag ham tilhøjre staar en liden Pige, der forøvrigt ikke deltager i, hvad der foregaar i Billedet, lænet mod et Bord og med en Kurv paa Armen. Jøden foreviser netop et Uhr, som den gamle Lods, der staar med sin Kridtpibe i Haanden tilvenstre i Billedet, betragter med overlegen Ro, medens derimod hans Søn, en ung Sømand, der røgende af en Kridtpibe, sidder paa en Bænk ved Bordet ved Siden af Faderen, betragter det med lystne Blikke. Husets Datter er imidlertid bag det samme Bord tilvenstre sysselsat med at sætte frem en Dram og lidt at bide i for den velkomne Gjæst. Billedet er indkjøbt for Galeriet Aar 1862.

Erik Bodom,

f. i Vestby Præstegaard 28 Sept. 1829, Elev af Gude, en oprindelig rigt begavet Kunstner, der dog i de senere Aar kun producerede lidet. Var Gude væsentlig Fjordens Maler, Cappelen Urskovens, Eckersberg Højfjeldets, Morten Müller Furuens, saa var Bodom Fjeldkjærnets Skildrer. Han

er udpræget Naturkromantier: Faa har drømt saa smukt som han ved det stille, lumre Kjærn i den tause Skovomgivelse. Bodom tog for altid Bolig i Düsseldorf, og bortreves ved en Ulykkeshændelse i denne Stad 16 April 1879.

276. Parti fra Nordmarken.

Paa Lærred. H. m. 1.478, Br. 2.205.

Sign.:

Vi befinde os ved Stranden af et af disse Fjeldvande, paa hvilke Nordmarken er saa rig. Tilvenstre hæver sig en Højde, bevoxet med Furuer. Vandet fylder Billedets Mellemgrund og skyder ind tilvenstre i en liden Vig. Paa en Sten i Forgrunden tilhøjre sidder en Ørn. Billedet anskaffedes for Galeriet 1857.

Christian Delphin Wexelsen,

f. paa Thoten 24 Marts 1830, † i Christiania 4 Januar 1883, Elev af Gude, en alvorlig, dyb og sand, skjønt langsomt udviklet Kunstnernatur. Hans Billeder skildre med Forkjærlighed Sæterregionen, men han bevæger sig ogsaa med Troskab og Sikkerhed i Dalnaturens rigere Skjønhed. I sund og simpel Stræben efter Natursandhed og Troskab mod det Givne erindrer han om Eckersberg. Han tog tidlig Bolig i Fædrelandet, efterat have opholdt sig i Düsseldorf omkring Aarene 1855 og 1859.

277. Parti fra Næsodden ved Christianiafjorden.

Paa Lærred. H. m. 0.525, Br. 0.842.

Sign.:

C. Wexelsen 1871.—

Tilvenstre i Billedet ligger Fjorden spejlende klar, næsten blikstille, kun inde ved Stranden spores en svag Bevægelse i de let krusede Bølger. Tilhøjre stiger Stranden op fra Vandet, en stor Hængebirk optager Billedets Midte og mellem Træerne ser man tilvenstre et lidet, tarveligt Bondehus. I Forgrunden fører en Vej ned til Stranden, fra hvilken den skilles ved en Grind, paa Engen græsse nogle Kør. Lien omkring Bondegaarden er skovbevoxet opad Fjeldsiden — over Fjeldet trækker et Uvejr op og nærmer sig truende den sollyse Fjord. Billedet er indkjøbt for Galeriet i Mai 1871.

Peter Nicolai Arbo,

f. 18 Juni 1831 paa Gulskoven ved Drammen, Elev af Carl Sohn og Hünten, kom omkring 1852 til Düsseldorf og er en af de faa Nordmænd, der have viet sig til Historiemaleriet. Hans kunstneriske Uddannelse har været delt mellem Düsseldorf og Paris, den senere Del af sit Liv fra 1871 af har han tilbragt i Hjemmet. Arbo var i 1866 norsk Jurymand ved Udstillingen i Stockholm, og i 1876 i Philadelphia, i 1873 var han Commissær for vor Kunstafdeling ved Verdensudstillingen i Wien.

278. Valkyrier.

Paa Lærred. H. m. 2.419, Br. 1.936.

Sign.:

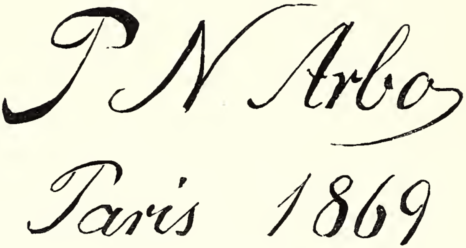

Gjennem Luften storme Valkyrier paa vilde, fnysende Heste frem til Kampen, medens Ravne sværme omkring dem, sikre paa at Døden gaar i deres Spor. Medens de øvrige Valkyrier kun sees i det Fjerne, er Hovedfiguren en i vildt Krigsmod fremstormende ung Kvinde med flagrende Lokker og en kort kvindelig Dragt om de runde Lemmer, siddende paa en liden, sort Fjordhest, der flyver frem imod Beskueren. Mere end Valkyrien selv, der maaske er noget spæd og neppe helt svarer til Forestillingen om hine Stridens Møer, er det det Djærve og Dygtige i hele Billedets Hovedvirkning, det kraftigt grebne Øjeblik, det Dristige i Gangerens Bevægelse, det Ildfulde i Opfatningen, der ikke undlader at rive Beskueren med og gjør Valkyrien til Arbos bedste Verk. Arbejdet er udført flere Gange, det ene er med Carl XV's Samling havnet i det svenske Nationalmuseum. Vort Exemplar er en Gave af Fabrikejer Halvor Schou og indkom i Galeriet i April 1873.

279. Asgaardsrejen.

Paa Lærred. H. m. 1.63, Br. 2.375.

Sign.: P. N. Arbo. 1872

Motivet til dette Billede, der fremstiller de gamle Guders fredløse, evige Luftridt, saaledes som det lever i Folketroen mellem vore Fjelde, knytter sig nøje til Skildringen i Welhavens berømte Digt, som derfor danner den fyldigste Beskrivelse af Billedet:

„Lydt gjennem Luften i Natten farer
Et Tog paa skummende, sorte Heste,
I Stormgang drage de vilde Skarer,
De have kun Skyer til Fodefæste.
Det gaar over Dal, over Vang og Hej,
Gjennem Mulm og Vejr; de ændse det ej.
Vandreren kaster sig ræd paa Vejen.
Hør hvilket Gny — det er Asgaardsrejen.

Thor, den stærke, med løftet Hammer
Staar højt i sin Karm, er forrest i Laget,
Han slaar paa Skjoldet og røde Flammer
Belyse det natlige Tog ved Slaget.
Da klinge Lurer, da er der en Støj
Af Bjælder og ringlende Ridetøj,
Da flygter Sværmen og Folket lytter
Med stigende Angst i de dirrende Hytter.
— — — — — — — — — — — —

Da blev der et Vejr mellem Jord og Himmel,
Der kastede Rædsel i alle Barme;
Det hvirvled afsted i voxende Stimmel,
Det slog med Vinger, det greb med Arme.
Da var det Ulv blev draget i Haar,
Og slynget i Luften og ført af Gaard,
Ja ført over Skov, over Fjeldetinde,
Han spurgtes ej mer, han var ej at finde.“

Billedet er indkjøbt for Nationalgaleriet i September 1872, medens det var udstillet ved den skandinaviske Kunst- og Industriudstilling i Kjøbenhavn.

279 A. Portrait af Aqvarellisten H. J. F. Berg.

Paa Lærred. H. m. 0.63, Br. 0,525.

Sign.: P. N. Arbo
Paris 1869.

Portrætet, der er malet i et af den Fremstilledes sidste Leveaar og viser ham i siddende Stilling i en Lænestol foran et Staffeli, er en Gave af Kunstneren til Galeriet 1882.

Sophus Jacobsen,

f. i Christiania 1833, Elev af Gude. Med Stipendium fra Hjemmet kom han i 1855 til Düsseldorf, hvor han siden har været bosat. Han excellerer navnlig ved sine Vinterbilleder, hvis Motiver han især har søgt i Eifel og Westerwald; han har en overordentlig virkningsfuld Fremstilling, og hvor han ikke for at naa Effekter slipper Naturens trofaste Haand, er han ofte ligefrem mesterlig.

280. Tydsk Skovlandskab.

Paa Lærred. H. m. 1.25, Br. 1.304.

Sign.: S Jacobsen.

Under de høje prægtige Stammer med den rige Underskov, hvor Dagen falder dæmpet gjennem det tætte Løv, er en Kvinde sysselsat med at plukke Blomster, medens en anden, der bærer en Kurv paa Hove-

det, staar ved hendes Side. Dyb Stilhed hersker i Skoven, hvor der er Svalhed og Skygge, mens Solen brænder udenfor. Billedet er indkjøbt for Nationalgaleriet i August 1875.

Anders M. Askevold,

f. i Bergens Stift 25de December 1834, Elev af Gude Hans Sognefolk slog sig sammen for at hjælpe den rigtbegavede Gut frem og sendte ham 1855 til Düsseldorf. Her viste han sig snart som en fortræffelig Fremstiller af Dyrlivet i Landskabsomgivelse. Han gjorde Sæterlivet til sine Fremstillingers Hovedgjenstand. 1866 tog han Bolig i Bergen, men har senere besøgt München, efterat Fr. Voltzs Dyrbilleder havde vakt hans Opmærksomhed, og har nylig atter taget Bolig i Düsseldorf. Den mægtige Fremgang, Askevold har gjort under sit Ophold i Bergen, er et glædeligt Bevis for, at Livet i vort Hjemland ikke behøver at lægge uoverstigelige Hindringer ivejen for en Kunstners Fremgang.

281. Sommerdag ved Tjernet.

Paa Lærred. H. m. 1.10, Br. 1.152.

Sign.:

A: Askevold, 1876.

De høje Siv ved Tjernets Bred antyde, at Vandet her er lavt, og den lummerhede Sommerdag har da ogsaa drevet Kørene herned for at svale sig i det kolde Vand. Skoven staar tæt omkring Tjernet, Sæterjenten, der har en mindre Jente og en liden Gut til Hjælp, fører Dyrene ned til Vandet mens Buhunden farer gesjæftig omkring for at holde Orden. De prægtige Kør bevæge sig frem med den Ro og Vær-

dighed, der sømmer sig for adstadige Kreaturer. Billedet indkjøbtes for Galeriet i December 1877.

282. Aften ved Elven.

Paa Lærred. H. m. 0.433, Br. 0.62.

Sign.:

A Askevold. 1870.

En Jæterjente, omringet af tre Kør og ledsaget af en Hund — i Landskabsomgivelse ved en liden Elv, i hvilken Kørene vade ud.

Billedet indkjøbtes for Museet med Kunstforeningens faste Galeri i December 1877.

Vincent Stoltenberg Lerche,

f. i Tønsberg 5te September 1837, Elev af Gude, kom 1856 til Düsseldorf, hvor han har fæstet Bo for stedse, — Som Architekturmaler har Lerche væsentlig med Forkjærlighed behandlet middelalderske Interiører, saavel i Aqvarel som i Olje, men har alt mere lagt Vægt paa Staffagen, der i hans senere Billeder spiller en ligesaastor Rolle som Architekturen; det er især Munkenes Privatliv, der i humoristiske Skildringer har sysselsat ham — saaledes ogsaa i de to Billeder, Museet ejer af ham. Rejser langs Rhinen og i Nord-Italien har forsynet hans Mapper med rigeligt Stof for deslige Billeder.

283. Tiendedag i et Kloster.

Paa Lærred. H. m. 0.77, Br. 1.405.

Sign.:

Vinc. St Lerche 1873

Vi befinde os i en høj, gothisk Hal, hvis Hvælving bæres af en stærk Pille i Salens Midte. Tilhøjre en Port i Tudorstil, hvorover en Madonnastatue under sin Baldachin. Længst tilhøjre hænger et mægtigt Crucifix paa Væggen. Ved Døren staar en Munk i Samtale med en Fattigmand og hans Barn, der bespises. Ved Pillens Fod sidder en Bonde, der har bragt Tiende til Klostret; han holder en Gaas i Haanden, mens en Hjort og endel Fuglevildt ligge ved hans Fod. Tilvenstre i Billedet staar en anden Bonde foran Munkenes Bord, holdende en vældig Krukke Smør foran en siddende Munk, der med kritisk Blik undersøger Smørrets Kvalitet. Bagved Bordet staar en Munk oprejst, mens en Anden siddende, med Pennen i Munden, ivrigt blader i Tiendebogen. Et Skab i Væggen tilvenstre staar aabent. I Forgrunden ligger en Mængde Grøntsager. navnlig en stor Velsignelse af Kaalhoveder opstablet. En Klokke er fæstet ved Midtpillen. Et Galleri løber i Baggrunden tilvenstre.

Billedet er indkjøbt for Nationalgaleriet i September 1874.

284. „Kardinal“.

Paa Lærred. H. m. 0.472, Br. 0.463.

Sign.:

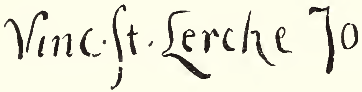

I et Forværelse ved Refectoriet, der ligger ophøiet ovenfor en Trappe i Baggrunden, er en fed og trivelig Munk sysselsat med, ved et med Druer og Vinkarafler m. m. rigt belæsset Bord, at tilberede en Bolle „Kardinal“ for Brødrene, der sees siddende tilbords

oppe i Refectoriet, hvor de lytte til en veltalende Broders Ord, medens Solen oplyser det festlige Rum.

Billedet kom til Galeriet med Kunstforeningens faste Galeri i December 1877.

Carl Hansen,

f. i Stavanger 1841, Elev af Vautier, ombyttede 1866 Düsseldorf med Paris og tog 1871 fast Boligi Stockholm hvorfra han i 1881 flyttede til Kjøbenhavn, hvor han nu opholder sig. Han behandler navnlig Sujetter af det norske Folkeliv i Billeder af overordentlig Elegance og samvittighedsfuld Gjennemførelse. Overfor den nyeste Retning i Maleriet ville hans Billeder maaske synes altfor udførte; men i denne Henseende danner han en gavnlig Modvægt mod den Overfladiskhed der synes at udmærke andre Frembringelser af vor nyeste Kunst. Hansen er Medlem af det svenske Akademi.

285. I Lensmandsarresten.

Paa Lærred. H. m. 0.607, Br. 0.525.

Sign:

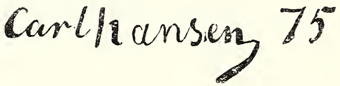

Den lænkede, rimeligvis dødsdømte Forbryder, der skjuler sit Ansigt i Haanden, beredes af den gamle, hvidhaarede Præst til at modtage Nadveren, medens Lensmandsdrengen staar som Fangevogter i Baggrunden. Det ypperligt og helt gjennemførte Billede, der er udført under Kunstnerens Ophold i Stockholm, er anskaffet for Galeriet i September 1875.

Ludvig Munthe,

f. i Sogn 1841, den betydeligste af alle vore yngre Landskabsmalere, kom til Düsseldorf omkring 1862. Han maler væsentlig Høst- og Vinterlandskaber, navnlig ere de sidste af en mesterlig Fuldendthed. Over det simpleste ydre Apparat, det enkleste Motiv — en Vej, der fører over en ensformig Sneslette, et Gjærde ved en sølet Grøftekant — forstaar han at gyde Naturstemningens blødeste Skjær, der farver Alt, hvad hans Mesterhaand berører, ved Hjælp af de fint nuancerede Farvetoner. I denne Henseende stod han længe nærmere den nyere franske Landskabsskole end nogen anden norsk Maler. Den rigeste Skala af sunde og kraftige Farver formaar han at lægge over Vinterens kun for det slappe Øje farveløse Hvidhed. Ved Verdensudstillingen i Paris 1878 tog han en Medalje af 1ste Klasse.

286. Tysk Vinterlandskab.

Paa Lærred. H. m. 1.108, Br. 1.05.

Sign.;

I den afløvede Skov, der staar i Vinterdragt, bevæger sig en Hjort og to Hinde mellem de nøgne Stammer. Billedet er indkjøbt for Galeriet i November 1870.

287. Vinterbillede.

Paa Lærred. H. m. 1.225, Br. 1.975.

Sign.:

Over den med klam Sne bedækkede Strand og den mørske Havflade er Maanen gaaet op og bryder igjennem den disige Luft, medens hjemkomne Fiskere udenfor det lille Fiskerleie bringer sine Baade og Redskaber i Orden.

Billedet, der ved Verdensudstillingen i Paris 1878 vandt første Medalje, foræredes senere af Kunstneren til Galeriet.

287 A. Høstlandskab.

Paa Lærred. H. m. 0.826, Br. 1.290.

Sign.:

Sen Høsteftermiddag. Paa en Potetesager i Skovkanten er en Bondefamilie sysselsat med at optage Poteter og har tændt en Ild paa Marken. I Baggrunden sees en Landsby og en Vindmølle. Himlen er skybedækket.

Indkjøbt for Galeriet i Februar 1882.

Carl Schøyen,

f. 1846 † i Januar 1876, en ung, lovende Kunstner, der bortreves af Døden, inden han kom til fuld Udvikling.

288. Strandparti ved Christianiafjorden.

Paa Lærred. H. 0.25 m., Br. 0.385.

Sign.:

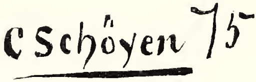

Der blæser en frisk Bris over Fjorden. Paa Bryggen staar flere Personer og se ud over Søen, hvor en Baad arbejder sig frem.

Gave af O. Wergeland til Galeriet 1879.

Eilif Peterssen,

f. i Christiania 4de Sept. 1852, Elev af Dietz i München. Kunstneren har væsentlig fundet sin Udvikling i Carlsruhe og München. Senere har han opholdt sig i Rom i adskillige Aar og en kortere Tid besøgt Paris. Han har leveret flere Altertavler, saaledes til Johanneskirken og Jacobskirken i Christiania samt til Domkirken i Christianssand.

289. Dameportrait.

Paa Lærred. H. m. 0.905, Br. 0.429.

Sign.:

Knæstykke. Staaende lyslokket Figur i sort Dragt med et graat Tørklæde over Skulderen. Den venstre Haand ligger over den høire Underarm. Gave fra Kunstneren til Galeriet 1879.

289 A. Siesta i et Osteri i Sora.

Paa Lærred. H. m. 1.22, Br. 1.09.

Sign.:

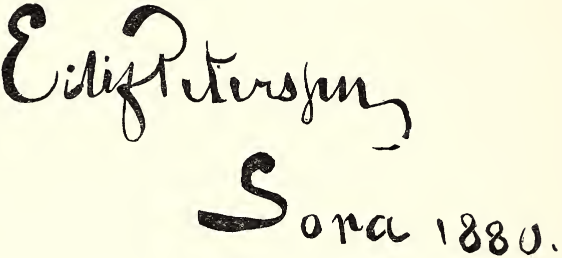

Trætte efter et anstrængende Dagværk har en Del italienske Arbeidere slaaet sig ned i et Osteri, bag hvis Disk Verten sidder mellem sine Krukker og Kar. Forrest midt i Billedet sidder en næsten sovende gammel Mand, der har sat Resterne af sit tarvelige Maaltid paa Bænken ved Siden af sig. Foran Disken med Ryggen til Verten har en ung Mand stillet sig, mens de øvrige, samlede omkring et omvendt Kar, synes hensunkne hver i sine egne Tanker; kun to Mænd, af hvilke den ene mere velklædte synes at være Arbeidslagets Formand, hver med sit Glas i Haanden, føre en Samtale. Gjennem et lidet Gittervindue paa Bagvæggen ser man ud i det Frie.

Erhvervet for Overskuddet af Kunstudstillingen 1885.

290. Se foran Pag. 95.

291—298. Se foran Pag. 169—174.

Amaldus Clarin Nielsen,

f. i Mandal d. 23de Mai 1838, studerede i Kjøbenhavn, Düsseldorf og Carlsruhe, indtil han i 1870aarene tog

Bolig i Christiania. Hans Billeder udmærke sig ved et fint Naturstudium, forenet med en poesifuld Opfatning, der har gjort ham til en af vore mest yndede Landskabsmalere.

299. Fra Ænes ved Hardangerfjorden.

Paa Lærred. H. m. 1.26, Br. 1.955.

Sign.:

En stærk Kuling staar ind ad Fjorden under en skytung Himmel og en Baad flyver raskt henover de hist og her hvidtoppede Bølger. Men tilhøire i Billedet har Solen brudt igjennem og kaster sin Glans over Stranden og Fjeldet hinsides Fjorden og over Bryggen i Forgrunden, hvor en Kone og en liden Gut ser ud efter de Seilende.

Indkjøbt 1886.

299 A. Aften ved Hvaløerne.

Paa Lærred. H. m. 1.086, Br. 1.818.

Sign.:

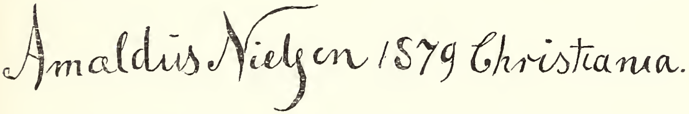

Over den næsten speilblanke Fjord glider i Forgrunden en Baad med en lang Stribe Kjølvand efter sig — fjernt ude sees flere Seilere — Kysten er lav

og gold. Men fra den mod Aftenen klarnende Himmel kaste de rødmende Skyer, der gløde i Solnedgangen, sit Billede i Fjorddybet.

Gave til Galeriet i 1886.

299 B. Morgen ved Ny Hellesund.

Paa Lærred. H. m. 0.98 Br. 1.70.

Sign.:

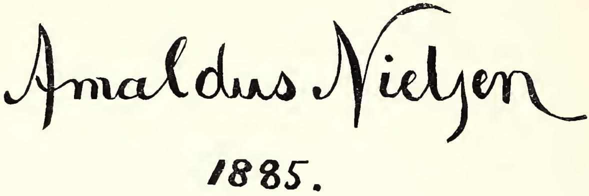

Den opgaaende Sol farver de lave Hejer omkring den lille Lodsstation Ny Hellesund, hvor et Par pyntelige Huse ligger klint opefter Fjeldet, med et rødmende Skjær. Tilvenstre i Billedet sees i den stille Morgen en Fisker i sin Baad og Agterskibet af en for Anker liggende Skonnert. Gave til Galeriet 1886.

Hans Heyerdahl,

f. i Dalarne i Sverige 1857 af norske Forældre, studerede i München og fra Høsten 1878 i Paris under Bonnat, vandt for sin „Adam og Eva" 3die Medalje ved Verdensudstillingen i Paris 1878, opholdt sig i Begyndelsen af Ottiaarene i Florents med fransk Stipendium og har i de sidste Aar taget Bolig i Hjemmet.

300. Dobbelportræt efter G. Bellini.

Paa Lærred. H. m. 0.402, Br. 0.593.

Originalen i Louvre. Indkjøbt 1885.

300 A. Baldassare Castiglione efter Raffael.

Paa Lærred. H. m. 0.794, Br. 0.622.

Originalen i Louvre. Den berømte Forfatter af „Il cortegiano“, en af Leo X's intelligenteste Hofmænd er fremstillet i Halvfigur med Baret og i hinanden lagte Hænder. Indkjøbt 1885.

300 B. Kvindeligt Portræt efter Rembrandt.

Paa Lærred. H. m. 0.710, Br. 0.56.

Originalen i Louvre. Indkjøbt 1885.

300 C. Gravlægningen efter Ribera.

Paa Lærred. H. m. 1.24, Br. 1.77.

Originalen i Louvre. Indkjøbt 1885.

Fritz Thaulow,

f. i Christiania 1847, har hovedsagelig studeret i Paris, virker i de senere Aar i Hjemmet.

301. Gade i Kragerø.

Paa Lærred. H. m. 0.754, Br. 0.542.

Sign.:

En snelagt, solbeskinnet Bakke mellem tarvelige Træhuse tildels med smaa Haver foran. I Baggrunden en Fjeldside med Naaleskov, hvor Sneen allerede er forsvunden. Men i Bakken rende Gutterne endnu paa Kjelke. Indkjøbt 1882.

301 A. Hougfos paa Modum.

Paa Lærred. H. m. 1.488, Br. 0.980.

Sign.:

Den skummende Fos styrter sig i et Dobbeltfald fra det ovenfor Fossen liggende Brug lodret ned mellem Klipperne og baner sig mellem disse Vei frem mod Forgrunden. Indkjøbt 1884.

Erik Werenskiold,

f. i Vinger 11te Februar 1855. Efter at være bleven Student, begav han sig til München, hvor han opholdt sig 1877—80, under Lindenschmidts og Loefftz's Ledning; derpaa begav han sig til Paris, hvor han forblev til 1883. Senere har han levet i Hjemmet. Foruden ypperlige Illustrationer til Asbjørnsens Eventyr og Folkesagn har han leveret en Række fortræffelige Billeder.

202. Fra Thelemarken.

Paa Lærred. H. m. 0.778, Br. 0.917.

Sign.:

Ved Skigarden i Forgrunden staa to Jenter. Den forreste vender sit Hoved fra Beskueren, saa man blot

ser Kindens Profil. Hun hviler over Skigarden og ser ud mod Husene under Aasen i Billedets Baggrund. Den anden, der holder med sin ene Haand om Gardstauren, og hvis Hoved er bedækket med et om Halsen slaaet Tørklæde, betragter den anden med et let Smil. Indkjøbt 1884.

302 A. En Bondebegravelse.

Paa Lærred. H. m. 0.995, Br. 1.472.

Sign.:

Omkring den netop lukkede Grav staa Deltagerne i Begravelsen, der har tilkastet Graven og under Arbeidet paa den varme Sommerdag afkastet Trøjerne, mens en af dem — Kirkesangeren — læser en Bøn over Graven. Indkjøbt 27de Oktober 1885. Erholdt 1886 Mention honorable ved Jubileumsudstillingen i Berlin.

Karl Uchermann,

f. 31te Januar 1855 paa Borge Præstegaard i Lofoten, kom 16 Aar gammel til Christiania, hvor han arbeidede i to Aar under Knut Bergsliens Veiledning og senere i et Aar som Elev af Askevold i Bergen. Efterat have studeret i et Aar ved Akademiet i München og erholdt Akademiets Sølvmedalje reiste han til Paris og blev Elev af van Marcke i 3 Aar. Paa Salonen 1881 fik et af Kunstnerens større Billeder Mention honorable.

303. „Attelage Flamande". (Flamsk Hundeforspand).

Paa Lærred. H. m. 1.480, Br. 1.988.

Sign.:

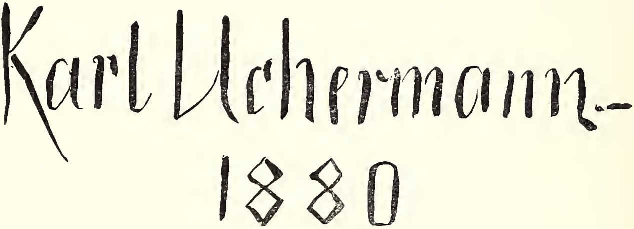

Vognen, der er forspændt med et Spand af Hunde, er standset paa Veien, medens Kjøresvenden er beskjæftiget med at istandsætte en sprængt Rem med Seilgarn. Indkjøbt 1884.

Christian Skredsvig,

f. paa Modum 1854, studerede fra Midten af 1870 aarene i München og har senere opholdt sig i Paris og en kortere Tid i Rom.

304. Landskab fra Normandie.

Paa Lærred. H. m. 1.303, Br. 1.020.

Sign.:

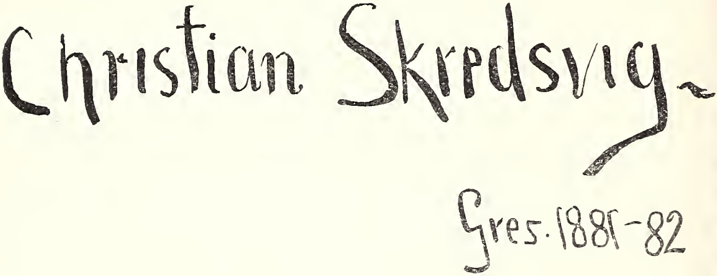

Paa Veien er en bluseklædt Bonde, der rider en til Forspand for en Vogn bestemt Hest og fører en anden lignende ved Tømmen, stanset for at tale med en Gjæterjente, der omringet af sine Faar staar et Stykke ude i Marken, mens hendes aarvaagne Hund i Forgrunden holder Øie med Hestene. Indkjøbt 1883.

Nicolay Ulfsten,

f. i Bergen 29de September 1855, studerede i Carlsruhe under Gude, leverede en Række fortrinlige Fremstillinger især fra Jæderens ejendommelige Natur; men Døden rev den unge Kunstner Penslen af Haanden i December 1885.

305. En Nødhavn.

Paa Lærred. H. m. 1,043, Br. 1,830.

Sign.:

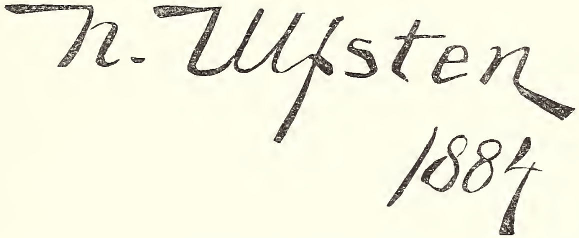

Under en høi Fjeldvæg, der fylder Billedets Baggrund, har flere Baade søgt Ly ved den i Mellemgrunden fremspringende flade Klippehelle. Indkjøbt 1884.

Gerhard P. F. W. M. Munthe,

f. 29de Juli 1849 i Østerdalen, begyndte sine Studier hos Eckersberg Vaaren 1870. Studerede i Düsseldorf fra Høsten 1874 og i München fra 1877. De tre sidste Aar har han med faa Afbrydelser tilbragt hjemme.

306. Sommerdag.

Paa Lærred. H. m. 1.41, Br. 2.63.

Sign.:

Vik i Stange
Gerh. Munthe. 1884.

Det er i Høaannen. Ved en Hesje paa den med Buskvækster og mindre Træer hist og her bevoksede Eng sidder en gammel Høstarbeider og spiser sin Davre, som er bragt ham af en Kvinde, der har sat sig bag ham med sit lille Barn paa Skjødet. Længere ude i Billedet sees en byklædt Dame, der nærmer sig Gruppen. — Erhvervet for Overskuddet af Kunstudstillingen 1884.

Wilhelm Barth.

f. i Christiania 9de November 1847, Elev af Gude, siden dennes Overflytning til Berlin i 1880. Kunstneren har i de sidste Aar opholdt sig i Hjemmet.

307. Marinebillede.

Paa Lærred. H. m. 0.915, Br. 1.573.

Sign.:

W Barth. 82.

En Lodsbaad i høi Sø. I det Fjerne skimtes et Fyr over Bølgetoppene. Til venstre sees Seileren, som Baaden søger at naa. Indkjøbt 1884.

Otto Sinding,

f. paa Kongsberg 16de December 1842. Har navnlig udviklet sig under Gudes Ledning i Carlsruhe og senere ved Akademiet i München, hvor han fra ca. 1875 har opholdt sig, ligetil han iaar — efter gjentagne Besøg i Nordland, hvis mægtige Natur han med Forkjærlighed fremstiller og et kort Ophold i Italien — har taget Bolig i Berlin.

308. Fra Reine i Lofoten.

Paa Lærred. H. m. 1.040, Br. 1.528.

Sign.:

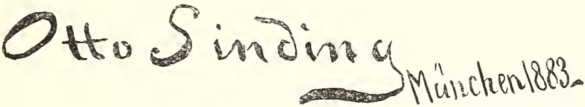

Ved Stranden i Skyggen af de høie Fjelde ligger bedækket med Sne det lille Fiskerleie, som Solen i Vintertiden ikke naar, mens den endnu belyser Snefladerne paa Fjeldene i Baggrunden.

B. Aqvareller, Tegninger og Raderinger,

deponerede i Kobberstik- og Haandtegningssamlingen.

Johan Wilhelm Schirmer,

f. i Jülich 5te September 1807 † i Carlsruhe 11te September 1863. Elev af Wilhelm Schadow. I Modsætning til Lessing stod Schirmer inden Düsseldorferskolens Landskabsmaleri som Repræsentant for den stilistiske Retning, idet han støttede sig til Poussins Landskaber. Sin Storhed i denne Retning naaede han naturligvis kun gjennem et strengt og alvorligt Naturstudium, men undgik dog ikke Beskyldningen for en vis doctrinær Kulde i sine Verker, der dog fremfor Alt maa betegnes som gediegne og fuldendte Verker af en af de største „Landskabsdigtere", der nogensinde har existeret. 1839 blev Schirmer Professor i Düsseldorf, hvor han blev Gudes Lærer; i 1854 fulgte han en Kaldelse til den af ham organiserede Kunstskole i Carlsruhe.

1. **Skovparti** med en Vindmølle, Tegning, Sign.: „J. W. Schirmer".
2. **Egeskov** med Vindfald, do. do.
3. **Skov** med Udsigt over en Flod, do. do.
4. **Abbedikirken i Laach** i Maaneskin, do. do.
5. **Daniel i Løvekulen,** do. do.
6. **Egeskov** ved en Kanal, Staffage af nogle Storke, do. do.
7. **Gravhuler,** Staffage af vilde Tyre, do. do.
8. **Stammer og Stene,** do. do.
9. **Egeskov** ved en Kanal, Staffage to Fiskere i en Baad. Aqvarel, do.
10. **Slottet i Skoven,** do. do.

11. **Udsigt fra Palatinerbjerget** i Rom mod Monte Cavo, Caracallas Thermer og Sta. Balbina, do. do.
12. **Aftenstemning,** do. do.
13. **Campagna di Roma,** do. do.
14. **Italiensk Landskab,** Udsigt mod Kysten, do. do.
15. **Storm,** do. do.
16. **De to Ege,** do. do.
17. **Ved Castel Gandolfo** (?) do. do.
18. **Italiensk Landskab,** Staffage Hyrde med Faar do. do.

19—30. **Tolv Raderinger.**

Martin Gensler,

f, 1811 i Hamburg, † sammesteds 15de December 1881, Elev af sine Brødre Jacob og Günther G. og senere af Akademiet i München. Han har leveret dygtige Oljemalerier og Aqvareller, der ere mangfoldiggjorte i Chromolithografi ligesom ogsaa Raderinger. Blandt hans Aqvareller nævner Seubert i sin Künstlerlex. kun en, nemlig vort Billede.

31. **Borgvagten.** Aqvarel. Indkjøbt 1870.

Johan Fredrik Eckersberg,

(se ovenfor No. 253—255.)

32—37. **Plantestudier.**

38 og 39. **Forgrundsstudier.**

40—46. **Landskabsmotiver.**

47—59. **Træstudier.**

60. **Stort Landskabsmotiv.**
Kjøbte af Boghandler Steensballe i August 1871.

Paul Emil Richard Roberg,

Decorationsmaler ved det Kongl. Theater i Stockholm, f. 1821 † 1859.

61. **Gripsholm Slot.** Aqvarel.
Gave af en Ubekjendt ved Kjøbmand Johan Meyer i September 1871.

Hans Johan Fredrik Berg,

f. i Nesne i Nordland 24de December 1813 † 1874, opholdt sig fordetmeste udenlands. sysselsat med at copiere fremmede Galleriers gamle Mestere i Vandfarve. Hovedsamlingen af disse Copier tilhøre Universitetets Samling af kunsthistorisk Undervisningsmateriale. Nationalgaleriet eier:

62. a) Jan van Eyck: **Madonna med Barnet,** b) Albrecht Dürer: **Portræt,** c) Hans Holbein: **Portræt,** d) Giorgione Barbarelli: **Landlig Scene,** e) Moretto da Brescia: **Madonna med Hellige,** f) Francisco Zurbaran: **Bedende Munk,** g) Rubens og Snyders: **Hjortejagt,** h) v. Dyck: **.Karl I's Børn,** i) Jan Calcar: **Portræt,** j) Gonzales Coques: **Et Besøg,** k) Jan Wildens: **Jæger med Hunde,** l) Mignon: **Frugter.**

Johan Gørbitz,

(se ovenfor No. 224 og 225).

63. **Italiensk Vinje.** Aqvarel.

Adolph Tidemand,

(se ovenfor No. 245—248).

64—136. 73 Kartoner og tegnede Studier testamentestamenterede til Galeriet af Kunstneren:

1. Ufuldendt Karton (**De Gamle i Kjærren**).
2—3. Studier til „**Christi Daab**".
4—19. Studier til „**Bryllupstoget gjennem Skoven**".
20—23. Do. - „**Christi Daab**".
24—27. Do. - „**Opstandelsen**".
28—32. **Kultegninger til Smaabilleder.**
33. **Johanneshoved.**
34—35. **Tegninger til Smaabilleder.**
36—38. Studier til „**Opstandelsen**".
39. Karton til „**Fanatikerne**".
40. Do. - „**Slagsmaal i et Bondebryllup**".
41. Do. - „**Sakramentuddeling**".
42. Do. - „**Daaben**".
43. Do. - „**Sinclair**".
44. Do. - „**Hakon Jarls Død**".
45.—52. **Kalkeringer af Billederne paa Oscarshal.**
53. En Figur af „**Opstandelsen**".
54. **Kalkering af Christusfiguren i do.**
55—56. Studier til „**Christi Daab**".
57—59. Do. - „**Slagsmaal i et Bondebryllup**".
60. **Krybskyttere.**
61. **Kopi af en gammel Tegning.**
62—68. Tegninger (**Christus paa Korset og Smaabilleder**).
69. **Besøget hos Bedsteforældrene.**
70—73. **Kalkeringer.**

II. Billedhuggerarbeider.

Copier og Afstøbninger efter antike Kunstværker.

1. **Apollo Belvedere,** Gibsafstøbning.
2. **Flora,** Gibsafstøbning.
3. **Bacchushoved** (tidligere kaldet Ariadne), Copie i Marmor efter en Original i Museo Capitolino i Rom (af *Michelsen*?). Indkjøbt 22 Mai 1838.
4. **Medusa Rondanini,** Copie i Marmor efter en Original i Münchens Glyptothek (af *Michelsen*?). Indkjøbt 22 Mai 1838.
5. **Niobehoved,** Copie i Marmor efter Originalen i Florents af *Ole Fladager.*
6. **Kvindeligt Niobidehoved,** Copie i Marmor efter en Original i Florens af *Hans Budal.*
7. **Jasonhoved,** Copie i Marmor efter en Original i Paris af *Ole Fladager.*

Nyere Kunstnere.

Copier og Afstøbninger efter Værker af

Bertel Thorvaldsen,

8. **Prof. Joh. C. C. Dahls Byste,** Copie i Marmor af *Carl Ludv. Jacobsen.*
9. **Henrik Steffens.**
10. **Alexanders Triumftog.**
11. **Minerva tikjender Ulysses Achilles' Vaaben.**
12. **Victoria.**
13. **Amor med Svanen.** (Sommeren.)
14. **Amor og den unge Bacchus.** (Høsten.)
15. **Amor paa en Svane.**
16. **Kjærlighedens Aldre.**
17. **En Hyrdinde med et Amorinrede.**
18. **Amor vækker den afmægtige Psyche.**
19. **Amor hos Bacchus.**
20. **Amor og Hymen spinde Livets Traad.**
21. **Amor og Ganymedes kaste Terninger.**
22. **Amor med Rosen hos Jupiter og Juno.**
23. **Amor og Hymen.**
24. **Amor og Psyche.**
25. **En Satyr og en Bacchantinde.**
26. **Samme Sujet.**
27. **Mercur bringer Bacchus til Juno.**
28. **Musernes Dands paa Helikon.**
29. **Minerva afslører Lasten.**
30. **Amor paa Løven.**

31. Leda med Svanen.
32. Diana frembærer en Bøn for Jupiter.
33. Amor bekrandser Hygiea.
34. Amor med Hunden.
35. Amor med Nettet.
36. Amor og Erato.
37. Perseus bortfører Andromeda paa Pegasus.
38.} 39.} Aktæons Forvandling.
40. Den overraskede Diana.
41. Narcis.
42. Adonis.
43. En Heros.
44. Apollo.
45. Pan.
46. Diana med Hjorten.
47. Atalanta.
48. Kallisto.
49. Latona.
50. Diana.
51. Orion.
52. Endymion.
53. Diana.
54.} 55.} 56.} 57.} Jagtnymfer.
58. Chione og Dædalion.
59. Meleager.
60. Barnets Skydsengel.
61. Maria, Jesus og Johannes.
62. Christi Daab.
63. Christus velsigner Børnene.
64. Tre svævende Engle.
65. Rebecca og Elieser ved Brønden.
66. Matheus.
67. Marcus.

68. **Lucas.**
69. **Johannes.**
70. **Foraaret.**
71. **Sommeren.**
72. **Høsten.**
73. **Vinteren.**
74. **Dagen.**
75. **Natten.**
76. **Nytaarets Genius.**
77. **Dødens Genius.**
78—97. **Svævende Genier.** (Skizzer.)
98. **Kunsten erholder Lyset fra den himmelske Genius.**
99. **Amor skriver Jupiter Love.**
100. **Den christelige Kjærlighed.**

Herman Wilhelm Bissen,

f. i Slesvig 1798 † i Kjøbenhavn 10de Marts 1868, Elev af Thorvaldsen, hvis kraftige Stil og mandige Opfatning han arvede, ligesom Th. ogsaa efterlod ham Udførelsen af sine ufuldendte Arbejder.

101. **Portraitbyste.**

Erik Gustaf Gøthe,

f. i Stockholm 1779 † sammesteds 1838.

102. **Byste af Dronning Josephine** som Kronprinsesse, Gibs.

Ubekjendt Mester.

103 og 104. **To sovende Børn**, Marmor.

Norske Billedhuggere.

Hans Michelsen,

f. paa Hægstad i Melhus 1789 † i Christiania 1859, Elev af Thorvaldsen. Denne af Naturen rigt udrustede Kunstner kuedes i sin Udvikling af smaa Forholde og kom aldrig til at opfylde de rige Løfter, hans Ungdom havde aflagt.

Se no. 3 og 4.

105. **Athene** med en Nikefigur paa Haanden. Gibsmodel.
106. **Kvindelig Byste**, Marmor.
107—115 **Skizzer til 9 af de til Trondhjems Domkirke udførte Apostler.** Terracotta.

Kristoffer Borch,

f. i Drammen 18 Jan. 1817, lever paa Hamar.

116. **Byste af General Theodor Broch**, Marmor.
117. **Snorre Sturleson**, Statuette. Gibs.
118. **Prinv Gustav**, Statuette. Marmor.

Julius Middelthun,

f. paa Kongsberg 1820, † i Christiania 5 Mai 1886.

119. **Byste af Joh. Herman Wessel**, Marmor.
199 A. **Byste af Prof. Schweigaard**, Marmor. Gave af Hypothekbanksekretær P. Nicolaysen 1886.
119 B. **Gut med en Sprøjte**, Fontæneudkast, ubrændt Ler.

119 C. **Arachne**, knælende, ubrændt Ler. } Gruppe.
— D. **Minerva**, brændt Ler. }
— E. **Kvinde med en Harpe**, ubrændt Ler.
— F. **Liggende Mand**, do. do.
— G. **Genius med en Lilje**, do. do.
— H. **Sæterjente**, do. do.
— I. **Bergmand**, do. do.
— K. **Idun**, do. do.
— L. **Snorre**, do. do.
Indkjøbt 7 Oktober 1886.

Hans Hansen,

f. 1821, † 1858.

120. **En Dreng, ridende paa en Kjephest.** Statuette i Marmor.
121. **Homeros**, Statue. Gibsmodel.

Olaf Olafsen Glosimot,

f. 1821 i Thelemarken, lever i Kjøbenhavn.

122. **Byste af Grev Herman Wedel-Jarlsberg**, Marmor.
123. **Byste af Adolph Tidemand**, Marmor.
123 A. **A. Munch**, Medaillon.

Hans Budal,

f. i Throndhjems Stift 1830 † i Christiania 5 Marts 1879.

Se no. 6.

124. **Byste af Dronning Louise**, Marmor.
125. **Byste af Kong Carl XV.**, Marmor.

Brynjolf Bergslien,

f. paa Voss 1830, bosat i Christiania.

126. **Byste af Rigsarchivar Lange,** Marmor.
126 A. **P Chr. Asbjørnsen,** Statuette i Bronce. Indkjøbt 1885.

Ole Henriksen Fladager,

f. i Valders 1831, † i Rom 1871.

Se no. 5 og no. 7.

127. **Portraitbyste af P. A. Munch,** Marmor.
127 A. **Byste af Statsraad Jørgen Herman Vogt.** Gibsmodel.

Carl Ludvig Jacobsen,

f. paa Moss 1835 bosat i Christiania.

Se no. 8.

Oscar Castberg.

f. 30 September 1846, Elev af Middelthun, bosat i Christiania.

128. **Skolebestyrer Heltberg.** Byste i Bronce.

Mathias Skreibrok,

f. 1 Decbr. 1851 paa Lister.

129. **Moderen vaager.** Gruppe i Marmor. Indkjøbt 1883.

85-B20253

GETTY CENTER LIBRARY
3 3125 00797 3163